

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2021

Ministerstvo
školství, mládeže
a tělovýchovy

Výroční zpráva

o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2021

Vzdělávání v roce 2021 v datech
Praha 2022

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2021

Vzdělávání v roce 2021 v datech

Zpracovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
© MŠMT, Praha 2022

ISBN 978-80-87601-51-8

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice je zpracovávána v souladu s ustanovením § 10 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a § 87 odst. 1 písm. b) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v České republice, kterou máte právě před sebou, má především podat přehledné a souhrnné informace o fungování a vývoji našeho školství v uplynulém kalendářním roce 2021.

Rok 2021 byl bohužel, stejně jako předešlý rok 2020, poznamenán pandemií onemocnění covid-19, jejíž dopad na školství byl u nás obrovský. Ministerstvo zdravotnictví uzavřelo v březnu školy a výuka musela probíhat distančně, a to prakticky až do května. Školy tak byly uzavřeny podstatnou část pololetí, a i po otevření bylo jejich fungování omezeno kvůli nařízeným karanténám či izolacím. MŠMT školám poskytovalo potřebnou podporu co se týče povinného testování, umožnilo školám, které o to zažádaly, také přesnější testování formou PCR testů, v provozu byly informační koronalinky i e-mail. Metodické materiály a další informace bylo do škol rozesíláno prostřednictvím datových schránek a stejně tak mohly školy vše nalézt na portálu EDU. Pomohl i Střední článek podpory, a to konzultacemi či webináři. Co se týče řešení situace po stránce vzdělávací a organizační, ministerstvo školství na situaci ve školách reagovalo úpravou podmínek maturitních, závěrečných a přijímacích zkoušek, a to včetně posunu termínů. Resort dále připravil celou řadu opatření tak, aby se co nejvíce snížily negativní dopady uzavřených škol na žáky a studenty. Probíhaly například letní kempy, byl představen Národní plán doučování, kdy školy obdržely téměř čtvrt miliardy na aktivity, které měly za cíl pomoci žákům dohnat potřebné učivo. Dodám, že na Národní plán doučování v roce 2022 plynule navázal Národní plán obnovy. Na jeho programech začalo MŠMT pracovat již během roku 2021, a to zejména co se týče doučování, tak digitalizace škol, kterou pandemie posunula výrazným způsobem vpřed.

Pandemie a její řešení však byla jen část toho, co resort musel v roce 2021 řešit. Pokračovaly také práce na implementaci Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+, která v roce 2021 vstoupila do prvního roku implementace. V rámci jejího naplňování proběhla například revize rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v oblasti ICT a začalo se intenzivně pracovat i na tzv. velké revizi RVP ZV, což je téma, které považuji za jedno z klíčových. Cílem je nejen revize, ale také digitalizace tak, aby mohli učitelé s rámcovými vzdělávacími programy dále pracovat a nezůstaly jen na papíře. Dalšími tématy z roku 2021 bylo rozběhnutí podpory škol a opatření pro snižování administrativy, ale také zřízení Středního článku podpory škol a zřizovatelů, na který zaznamenává ministerstvo ze škol velmi dobré ohlasy. Nelze nezmínit také další navýšení platů zaměstnanců ve veřejném školství, a to jak pedagogů, tak nepedagogů. Platy ve školství se tak v roce 2021 dostaly na zhruba 150 procent úrovně z roku 2017. V navyšování platů hodlám pokračovat, a to nejen v případě pedagogů, k čemuž se nová vláda v závěru roku 2021 zavázala i ve svém programovém prohlášení.

V roce 2022 čeká Českou republiku důležitý úkol, a totiž předsednictví v Radě Evropské unie. MŠMT proto již v průběhu roku 2021 zahájilo intenzivní přípravy tak, aby resort tuto důležitou výzvu zvládl co nejlépe. V únoru 2022 proběhl v rámci MŠMT Kulatý stůl k prioritám českého předsednictví, které byly představeny veřejnosti. V rámci předsednictví plánujeme uspořádat několik akcí, na jejichž organizaci spolupracuje resort s úřadem vlády, ale stejně tak příspěvkovou organizací MŠMT Dům zahraniční spolupráce. Zmínit chci určitě ještě to, že v říjnu 2021 byl schválen programový dokument Operačního programu Jan Amos Komenský na období 2021 až 2027, za jehož přípravu předchozímu vedení resortu velmi děkuji, protože jeho cílem je výrazná pomoc českému školství za přispění evropských fondů.

Výše uvedené je jen stručným přehledem toho, co se v oblasti školství v České republice v roce 2021 událo, a je patrné, že to byl další nelehký rok. Chtěl bych moc poděkovat všem aktérům, učitelkám, učitelům, ředitelkám, ředitelům, nepedagogickým pracovnícům a pracovníkům, a to od mateřských škol až po školy vysoké, za obrovské úsilí, které museli v roce 2021 vynaložit, aby se mohly naše děti a mládež vzdělávat. A samozřejmě, že žačkám a žákům, studentkám a studentům patří mé poděkování také, stejně tak, jako jejich rodičům a dalším rodinným příslušníkům, kteří je ve škole či při studiu podporují. V neposlední řadě chci za práci v roce 2021 poděkovat také osazenstvu samotného ministerstva školství.

prof. JUDr. Vladimír Balaš, CSc.
ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Vzdělávání v roce 2021 v datech

Obsah

Úvodní slovo ministra	5
Obsah	7
1. Vzdělávání v roce 2021 v České republice	11
1. 1. Hlavní události v oblasti vzdělávání v roce 2021	12
1. 2. Změny v organizačním a legislativním základu	16
1. 2. 1 Změny školského zákona.....	16
1. 2. 2 Změna vysokoškolského zákona	16
1. 2. 3 Prováděcí předpisy ke školskému zákonu	17
1. 3. Financování vzdělávání.....	18
1. 3. 1 Systém financování.....	18
1. 3. 2 Financování regionálního školství	20
1. 3. 3 Financování vysokého školství.....	21
1. 4. Operační programy	25
1. 4. 1 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	25
1. 4. 2 Prioritní osa 3 „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání“.....	26
1. 4. 3 Individuální projekty systémové.....	28
1. 4. 4 Činnost Monitorovacího výboru OP VVV	30
1. 4. 5 Operační program Jan Amos Komenský	30
1. 5. Informační systém vzdělávání	31
1. 5. 1 Úvod	31
1. 5. 2 Rekapitulace přípravné fáze projektu	31
1. 6. Příprava a koordinace Národního plánu obnovy	32
1. 6. 1 Národní plán obnovy na MŠMT	32
1. 6. 2 Plnění NPO v roce 2021	33
1. 7. Činnost školského ombudsmana v roce 2021	34
2. Vybraná témata regionálního školství	37
2. 1. Hlavní události v regionálním školství v roce 2021	38
2. 1. 1 Nový systém jazykové přípravy cizinců v povinném předškolním vzdělávání.....	38
2. 1. 2 Nový systém jazykové přípravy cizinců v základním vzdělávání.....	38
2. 1. 3 Revize RVP ZV.....	39
2. 1. 4 Výuka cizích jazyků.....	40
2. 1. 5 Primární prevence rizikového chování	40
2. 1. 6 Memorandum o meziresortní spolupráci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva kultury	41
2. 1. 7 Pokusné ověřování obsahu, metod a organizace vzdělávání podle vzdělávací oblasti Člověk a technika.....	41
2. 1. 8 Pokusné ověřování kombinovaného vzdělávání.....	42
2. 1. 9 Novinky ve školním roce 2020/2021, vývoj v oblasti středních škol včetně vazeb na změny ve školském rejstříku	42
2. 1. 10 Inovace oborové soustavy ve středním odborném vzdělávání	45
2. 1. 11 Zařazení komplementárních oborů do soustavy oborů středního vzdělávání.....	46
2. 1. 12 Pokusná ověřování	46
2. 1. 13 Vývoj v oblasti konzervatoří.....	47
2. 1. 14 Vývoj v oblasti vyšších odborných škol	48

2. 1. 15	Vývoj v oblasti základních uměleckých škol	48
2. 1. 16	Podpora preventivně výchovné péče	49
2. 2.	Vzdělávání v podmínkách protiepidemických opatření	50
2. 2. 1	Změny v přijímacích zkouškách v roce 2021	50
2. 2. 2	Změny v ukončování vzdělávání ve středních školách v roce 2021.....	52
2. 2. 3	Změny v ukončování vzdělávání ve vyšších odborných školách v roce 2021	54
2. 3.	Dotační výzvy pro oblast regionálního školství.....	54
2. 3. 1	Dotační výzva Podpora vzdělávání cizinců v povinném předškolním vzdělávání v roce 2021.....	54
2. 3. 2	Dotační výzva Podpora aktivit integrace cizinců v regionálním školství v roce 2021.....	55
2. 3. 3	Dotační výzva Na učitelích záleží v roce 2021.....	55
2. 3. 4	Dotační výzva Podpora poskytování aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních pro rok 2021.....	55
2. 3. 5	Dotační výzva Podpora vzdělávacích aktivit národnostních menšin v roce 2021.....	55
2. 3. 6	Dotační výzva Podpora školního stravování žáků základních škol v roce 2021	56
2. 3. 7	Dotační výzva Podpora školního stravování dětí mateřských škol v Karlovarském a Ústeckém kraji na rok 2021	56
2. 3. 8	Podpora rozvoje kapacit regionálního školství.....	56
2. 3. 9	Investiční programy pro oblast mimoškolních aktivit dětí a mládeže.....	58
2. 4.	Společné vzdělávání a hodnocení jeho průběhu.....	59
2. 4. 1	Hodnocení průběhu společného vzdělávání	59
2. 4. 2	Legislativní opatření související se společným vzděláváním.....	59
2. 4. 3	Metodická podpora v oblasti společného vzdělávání.....	60
2. 4. 4	Finanční podpora společného vzdělávání.....	61
2. 4. 5	Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. 61	61
2. 5.	Aktuální stav k plnění opatření k výkonu rozsudku D. H.	61
2. 6.	Výsledky vzdělávání žáků středních škol	63
2. 6. 1	Jednotné přijímací zkoušky	63
2. 6. 2	Maturitní zkoušky	66
2. 6. 3	Závěrečné zkoušky	70
2. 7.	Změny v oblasti zájmového vzdělávání	71
2. 8.	Podpora a rozvoj nadání	72
2. 9.	Realizace opatření vzdělávací politiky v oblasti digitálního vzdělávání	73
2. 9. 1	Digitální vzdělávání.....	73
2. 9. 2	Revize kurikula – základní vzdělávání a gymnázia.....	74
2. 9. 3	Revize kurikula - odborné vzdělávání	74
2. 9. 4	Národní plán obnovy	74
2. 9. 5	Další podpora.....	75
2. 10.	Individuální projekty systémové v rámci OP VV.....	75
2. 10. 1	Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP).....	75
2. 10. 2	Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B).....	76
2. 10. 3	Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem. Implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání – metodická podpora (APIV A)	78
2. 10. 4	Podpora budování kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v předškolním a základním vzdělávání – Podpora práce učitelů (PPUČ).....	80
2. 10. 5	Podpora krajského akčního plánování (P-KAP).....	82

2. 10. 6	Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO)	83
2. 10. 7	Komplexní systém hodnocení	85
2. 11.	Projekty realizované v rámci OPZ	87
2. 11. 1	Mistrovská zkouška (MíZK)	87
2. 11. 2	Systémové prostředí k prohlubování kompetencí (UpSkilling CZ)	88
3.	Vybraná témata vysokého školství	91
3. 1.	Hlavní události v oblasti vysokého školství v roce 2021	92
3. 2.	Národní plán obnovy pro oblast vysokých škol	95
3. 2. 1	Výzva k předkládání návrhů projektů v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022–2024	96
3. 3.	Vyhodnocení činnosti Národního akreditačního úřadu v roce 2021	97
4.	Vzdělávání v roce 2021 v číslech – statistický přehled	101
4. 1.	Úvod	102
4. 2.	Regionální školství v roce 2021	104
4. 2. 1	Předškolní vzdělávání	104
4. 2. 2	Základní vzdělávání	108
4. 2. 3	Střední školy	111
4. 2. 4	Konzervatoře	118
4. 2. 5	Vyšší odborné školy	118
4. 2. 6	Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy	121
4. 2. 7	Zařízení zájmového vzdělávání	122
4. 2. 8	Pracovníci v regionálním školství	126
4. 3.	Vysoké školství v roce 2021	130
4. 3. 1	Vysokoškolské vzdělávání	130
4. 3. 2	Pracovníci ve veřejném vysokém školství	134
4. 4.	Tematické okruhy	136
	Seznam použitých zkratk	143

1

Vzdělávání v roce 2021 v datech

Vzdělávání v roce 2021 v České republice

1. 1. Hlavní události v oblasti vzdělávání v roce 2021

- ◆ **Pandemická opatření a snižování dopadů covid-19 ve školách**
- ◆ **Příprava programů Národního plánu obnovy**
- ◆ **Realizace dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023**
- ◆ **Implementace nové Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+**
- ◆ **Příprava hlavních směrů revize Rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání**
- ◆ **Podpora škol, snižování administrativy a efektivnější financování regionálního školství**
- ◆ **Resortní výzkumy**
- ◆ **Příprava předsednictví EU v roce 2022**

Stejně jako předchozí, byl i rok 2021 ovlivněný pandemií covid-19. Na začátku roku Česko zaznamenalo dosud nejvyšší počet zachycených případů covid-19 za den – téměř 18 tisíc lidí, prodloužil se nouzový stav a přísná opatření trvala až do dubna 2021. V reakci na to se upravily podmínky pro maturitní a závěrečné zkoušky i přijímací zkoušky; prodloužila se doba pro didaktické a přijímací testy a byly posunuty termíny zkoušek. Probíhala a vyhodnocovala se jak resortní šetření, tak i šetření dalších organizací, dopady distanční výuky na školy, pedagogy a děti, žáky a studenty. Na těchto základech MŠMT připravilo řadu opatření pro snižování nepříznivých dopadů covid-19 na vzdělávání.

V červnu 2021 byla ministerstvem vyhlášena výzva **Spolu po COVIDu** k podání žádosti o poskytnutí dotace na realizaci třídních pobytových programů pro žáky a pedagogické pracovníky 1. a 2. ročníků z oborů vzdělání kategorie J, E nebo H a pedagogické pracovníky, kteří v těchto oborech vzdělání vyučují. V průběhu léta pak probíhaly opět **Letní kempy** na podporu aktivit zaměřených na snížení nerovností v přístupu ke vzdělávání a podporu duševního zdraví u dětí, které ve školním roce 2020/2021 plnily povinnou školní docházku. V létě byl také představen **Národní plán doučování**, který byl určen zejména pro žáky ohrožené školním neúspěchem. Na přelomu září/října 2021 byla předložena do vlády Zpráva o dopadech pandemie covid-19 na vzdělávání. Na pokrytí nákladů na doučování žáků rozhodlo MŠMT základním a středním školám rozdělit v roce 2021 téměř 250 milionů korun. Školy tyto prostředky obdržely prostřednictvím krajských úřadů na přelomu září a října. Na toto podzimní financování doučování pak navazuje další podpora pro roky 2022 a 2023 z Národního plánu obnovy.

Na podzim se žáci již vrátili do lavic, ve školách probíhalo testování a školy spolupracovaly, pro zjednodušení administrativy, přímo s hygienickými stanicemi. Výuka probíhala hybridním způsobem, kdy učitelé učili souběžně žáky prezenčně ve třídách a on-line žáky v karanténě. Testování na školách probíhalo až do konce roku, MŠMT pro ředitele škol, zřizovatele i širší veřejnost proto provozovalo informační telefonickou a e-mailovou koronalinku. Po celou dobu pak pedagogům i učitelům pomáhalo MŠMT metodikami a přehledným systémovým odborným **portálem EDU.cz**, kde byly všechny aktuální a metodické informace publikovány. Do aktivní podpory se zapojil rychlými konzultacemi a webináři na aktuální témata i Střední článek podpory (funkční systém podpory škol, který přispěje ke zvýšení kvality vzdělávání, spolupráce, zefektivnění řízení škol a školské soustavy a ke snížení nerovností ve vzdělávání).

MŠMT také již během roku 2021 začalo připravovat pro školy první programy z Národního plánu obnovy (dále „NPO“) tak, aby je bylo možné vyhlásit v prvních měsících roku 2022. Zejména jde o pokračující systém doučování a podpory škol a dále o digitalizaci škol a vybavení žáků. Pandemie výrazným způsobem posunula do školství inovace, nové způsoby vzdělávání a rychlou digitalizaci škol. Přinesla ale také nová ohrožení v podobě např. digitální propasti. Cílem programu NPO je zpřístupnění mobilních digitálních technologií pro znevýhodněné žáky a zabránění jejich digitálnímu vyloučení. Druhým cílem je pak vybavení škol pokročilými digitálními technologiemi – **digitálními učebními pomůckami pro rozvoj informatického myšlení a digitálních kompetencí**, materiální pomoc při zavádění revidovaného RVP ZV v oblasti informačních a komunikačních technologií.

Tento rok byl však i přes obtížnou pandemickou situaci také ve znamení aktivního strategického řízení vzdělávací soustavy. Došlo k plnění i hodnocení cílů **Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období let 2019-2023**, jež určuje rámec dlouhodobých záměrů krajů a sjednocuje přístup státu a jednotlivých krajů zejména v oblasti nastavení parametrů vzdělávací soustavy. Vzhledem k blížícímu se konci realizačního období (v roce 2023) byly zahájeny kroky k přípravě nového Dlouhodobého záměru na následující období. MŠMT začalo připravovat návrh novely vyhlášky č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů a výročních zpráv, v rámci reakce na podněty získané v rámci tvorby současného Dlouhodobého záměru ČR 2019 – 2023 od odborných útvarů MŠMT a při tvorbě dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v jednotlivých krajích na léta 2020–2024, od zástupců krajů, zkušeností z průběhu správního (rejstříkového) řízení na úrovni MŠMT i krajů a v neposlední řadě i implementace Strategie 2030+. Materiál prošel v prosinci 2021 připomínkovým řízením a v roce 2022 bude po vypořádání předložen Legislativní radě vlády. Následně bude dle něj připraven postup a harmonogram příprav Dlouhodobého záměru tak, aby tento dokument byl již plně implementačním dokumentem **Strategie 2030+** pro druhé realizační období.

Podle **Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+** se také kompletně řídil v roce 2021 rozvoj vzdělávací soustavy, a to v oblasti regionálního školství, zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení. Strategie 2030+ v roce 2021 vstoupila do svého prvního roku implementace, ke které také ministerstvo školství uspořádalo v listopadu výroční konferenci s širokou účastí odborné veřejnosti. Šlo zde o zhodnocení naplňování dvou hlavních cílů strategie 1) Zaměřit vzdělávání více na **získávání kompetencí** potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život a 2) **Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání** a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

Realizace cílů Strategie 2030+ je rozdělena do tří implementačních období. V prvním období, které končí v roce 2023, se realizují opatření stanovená v tzv. **implementačních kartách, které definují jednotlivé klíčové aktivity**, které k úspěšnému uvedení do praxe vedou a na jejichž plnění dohlíží řídicí pracovní skupiny z řad pracovníků MŠMT a jeho přímo řízených organizací (NPI ČR, CERMAT a ČŠI). V roce 2021 tak bylo realizována opatření celkem pět karet:

- ◆ Podpora předškolního vzdělávání;
- ◆ Revize RVP ZV a metodická podpora školám (a také s tím související reforma pregraduální přípravy pedagogů);
- ◆ Podpora a řízení škol (zejména klíčová aktivita zavedení Středního článku podpory);
- ◆ Inovace oborové soustavy;
- ◆ Zvyšování kvality vzdělávání ve strukturálně postižených regionech.

V rámci naplňování Strategie 2030+ proběhla revize **ICT Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV)**, která byla představena začátkem roku 2021. Změnou je začlenění nové klíčové **digitální kompetence** a nového vzdělávacího **oboru informatika**, který se zaměřuje především na rozvoj informatického myšlení a na porozumění základním principům digitálních technologií. Školy dostaly možnost začít (s metodickou podporou Národního pedagogického institutu ČR) vyučovat podle ŠVP upraveného v souladu se změnami již od 1. 9. 2021. Povinně pak musí začít učit novou informatiku od 1. 9. 2023 ve všech ročnících prvního stupně a do 1. 9. 2024 ve všech ročnících druhého stupně.

Vedle této dílčí revize se od poloviny roku 2021 začalo intenzivně pracovat na tzv. **velké revizi Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV)**, dle cílů Strategie 2030+. V září došlo ke jmenování poradního orgánu složeného z expertů – zástupců ministerstva, České školní inspekce a Národního pedagogického institutu a odborníků na vzdělávací politiku i kurikulum a zástupců ředitelů i učitelů. Tento tým měl za cíl připravit, i v rámci veřejné konzultace, koncepční rámec tzv. Hlavní směry revize RVP ZV pro představení v prvním kvartálu roku 2022. V září byla spuštěna také webová stránka velké revize: <https://velke-revize-zv.rvp.cz/>, prostřednictvím které mohla veřejnost podávat dotazy i podněty. Tvorba samotného RVP ZV pak bude probíhat v letech 2022–2023, příprava implementace a modelového ŠVP v roce následujícím. Podle předběžných odhadů by mohly první základní školy a nižší ročníky víceletých gymnázií začít výuku podle upraveného RVP od září 2024 v prvních a šestých ročnících. Předpokládáme, že stejně jako v případě malých revizí bude stanoveno náběhové období.

Na téma revizí také navazují opatření věnovaná **přípravě a vzdělávání pedagogů**. Jde o zcela zásadní bod, neboť na kvalitních učitelích a ředitelích škol závisí i kvalita škol, a tedy i úspěch žáků a mladých lidí. Ministerstvo proto zahájilo přípravu nového funkčního vzdělávání ředitelů jako pedagogických lídrů, kteří dokážou ve škole prosazovat cíle Strategie 2030+ a nového kurikula. Nový program by měl začít fungovat od školního roku 2022/2023. Byl zahájen také participativní proces zaměřený **na reformu pregraduální přípravy učitelů** s cílem nastavit podmínky pro zlepšování kvality přípravného vzdělávání a úzkého propojení studia s praxí. Z dílčích věcí pak MŠMT spustilo **projekt Dějepis+**, který spojuje učitele dějepisu z blízkých škol za cílem vytvoření tzv. metodických kabinetů. Cílem je zlepšit výuku dějin 20. století na druhém stupni základních škol.

V roce 2021 se naplno rozběhla **podpora škol a opatření pro snižování administrativy**. Během roku probíhal výzkum realizovaný s Jihočeskou univerzitou na mapování administrativní zátěže ve 4 krajích. V rámci implementace nové Strategie 2030+ také naplno začal pracovat **Střední článek podpory škol a zřizovatelů**, resp. bylo realizováno pilotní ověřování tohoto systémového řešení pro zejména nepedagogickou podporu vedení škol. Pro podporu škol pracovaly 3 týmy metodiků – jeden koordinační v centrální jednotce MŠMT a 2 regionální týmy přímo na místě v okresech Semily a Svitavy. V rámci snížení administrativy bylo také připraveno zázemí pro propojování školních informačních systémů, aby docházelo k přebírání informací a snížily se aktivity, které se dnes dublují. U financování došlo také k progresu – nastal cílený útlum administrativně náročných programů (rozvojových programů) a došlo k zjednodušení formy zajištění podmínek a prostředků k pedagogické intervenci. A také v roce 2021 došlo k dalšímu **navýšení platů zaměstnanců ve veřejném školství**. Pro tento rok byly prostředky na platy pedagogů navýšeny o 9 %, z toho platové tarify o 4 %. Zbytek prostředků zamířil do nárokových a nenárokových nadtarifních složek platu. Nepedagogové si přilepšili o 4,3 %.

V rámci dalších strategických aktivit se v roce 2021 zahájily práce na **inovaci soustavy středoškolských oborů**, aby se zvýšila uplatnitelnost absolventů škol na trhu práce. Opatření se týkají zaměřenosti vzdělávání na gramotnosti a flexibilitu oborů a také na přípravu studentů k celoživotnímu učení. V roce 2021 byla upravena podoba maturitní zkoušky, zrušila se matematika jako povinný předmět společné části maturitní zkoušky, jak mělo být od tohoto roku povinné, a zůstala zachována možnost volby mezi cizím jazykem nebo matematikou. Začala také diskuze o nové formě maturit. To, jak bude vypadat, definuje Strategie 2030+, ze které návrhy a diskuze vychází. MŠMT také vyhlásilo Pokusné ověřování alternativní zkoušky profilové části maturitní zkoušky formou komplexní absolventské práce s obhajobou ve středních odborných školách, které bude ověřovat praktickou realizovatelnost tohoto modelu.

Zásadní téma roku 2021 bylo **snížování nerovností**, které je významným způsobem propojeno s tématem podpory předškolního vzdělávání. Národní i mezinárodní výzkumy totiž hovoří o tom, že vstup 3-4letých dětí do mateřských škol výrazným způsobem zvyšuje jejich budoucí úspěch jak ve škole, tak i v životě. MŠMT proto předškolnímu vzdělávání, individualizaci vzdělávání a kvalitě mateřských škol věnuje velkou pozornost. Na začátku roku 2021 vstoupila v platnost novela vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Schváleny byly také novely vyhlášek, které mění podobu jazykové výuky dětí a žáků cizinců v MŠ a ZŠ a zavedla se tak systémová podpora dětí s odlišným mateřským jazykem. V rámci opatření pro snižování nerovností se ministerstvo dále více zaměřilo na dva nejpotřebnější regiony, Karlovarský a Ústecký kraj, a pro větší účinnost opatření také zahájilo meziresortní spolupráci jak s Ministerstvem práce a sociálních věcí, tak i s jednotlivými kraji a neziskovým sektorem z konkrétních oblastí, aby zacílilo své programy na práci s nejpotřebnějšími lokalitami a rodinami a došlo k propojení pomoci.

Během roku 2021 se také prohloubily přípravné kroky k realizaci systematických výzkumů, které mají za cíl vytvořit silné zázemí pro kvalifikované kroky resortu do budoucna a zároveň zajistit kvalitní data-sety umožňující následné sekundární zpracování. Ministerstvo v roce 2021 významně zintenzivnilo podporu resortnímu výzkumu a také úzkou spolupráci s akademickou obcí. Z programu **BETA2, který administruje Technologická agentura České republiky**, realizovalo v tomto roce výzkumy na analýzu příčin neúčasti dětí v předškolním vzdělávání, jejíž výsledky užije pro návrh cílených opatření eliminujících absenci předškolní docházky u dětí, které často pochází ze sociálně znevýhodněného prostředí. Dále proběhly výzkumy zaměřené na podrobné zmapování administrativních činností základních škol a začala příprava na dalších resortních výzkumech pro realizaci v roce 2022.

V průběhu roku 2021 probíhaly intenzivní přípravy pro zajištění výkonu MŠMT během **českého předsednictví v Radě EU v roce 2022 (dále „CZ PRES“)**. Na národní úrovni došlo k finalizaci věcných priorit MŠMT v rámci CZ PRES. V oblasti výzkumu a vývoje se ČR plánuje zaměřit především na dvě témata. Prvním je oblast synergií mezi Evropskými strukturálními a investičními fondy, rámcovými programy EU pro výzkum a inovace, dalšími programy EU a národními zdroji. Druhým je téma výzkumných infrastruktur, ke kterému ČR předloží návrh závěrů Rady. V oblasti vzdělávání a mládeže byly identifikovány rovněž dvě prioritní oblasti. První je oblast well-beingu v digitálním vzdělávání, v rámci které bude předložen návrh závěrů Rady. Druhou prioritou ve vzdělávání bude projednání Doporučení Rady na téma „Cesty ke školnímu úspěchu“, který plánuje Evropská komise zveřejnit v druhém čtvrtletí roku 2022. Dokument by se měl zaměřit především na zlepšení základních dovedností, zvýšení počtu mladých lidí s dokončeným středoškolským vzděláním a omezení předčasných odchodů ze škol. V oblasti mládeže je pak hlavní prioritou mezigenerační solidarita a spravedlnost, která vychází z cílů 9. cyklu dialogu EU s mládeží,

jimiž jsou „Udržitelná zelená Evropa“ a „Inkluzivní společnosti“. Cílem je zaměřit se na mezigenerační solidaritu a spravedlnost prostřednictvím mezigeneračního dialogu s cílem poskytnout více prostoru a příležitostí pro mladé lidi. Všechny priority českého předsednictví byly průběžně konzultovány se sociálními a hospodářskými partnery. V únoru 2022 proběhl Kulatý stůl MŠMT k prioritám českého předsednictví v oblastech vědy a výzkumu, vysokoškolského vzdělávání, školního vzdělávání a mládeže. V rámci něho byly priority představeny široké odborné veřejnosti.¹

MŠMT plánuje v rámci předsednictví uspořádat 16 předsednických akcí, a to ve všech oblastech v gesci MŠMT. Na jejich organizaci spolupracuje s Úřadem vlády ČR (ÚV) v roli centrálního organizátora a Do mem zahraniční spolupráce, příspěvkovou organizací MŠMT. V roce 2021 byly stanoveny termín, místo konání, ubytování účastníků a další specifika akcí. Bližší informaci k připravovaným akcím naleznete na: <https://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/akce-cz-pres>.

K podpoře školství proběhly ke konci roku další strategicky důležité kroky. Evropská komise zahájila nový program Erasmus+ na období 2021-2027. V říjnu 2021 vláda schválila Programový dokument Operačního programu Jan Amos Komenský pro nové období 2021–2027. **V prosinci 2021 se změnilo vedení resortu, novým ministrem školství se stal Mgr. Petr Gazdík.**

1. 2. Změny v organizačním a legislativním základu

Rok 2021 byl opět poznamenán epidemií covid-19. Nejenom v této souvislosti bylo přijato několik novel zákonů z oblasti školství. Dále byly přijaty i další právní předpisy na podzákoně úrovni, především novela vyhlášek o základním vzdělávání a předškolním vzdělávání, která řeší jazykovou přípravu cizinců.

1. 2. 1 Změny školského zákona

Změna zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, provedená zákonem č. 94/2021 Sb., doplnila mimořádný institut, který umožňuje MŠMT v průběhu roku se souhlasem vlády stanovit další finanční prostředky státního rozpočtu na výdaje spojené s činností škol a školských zařízení nezbytné k naplnění krizového opatření nebo mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví podle zvláštního zákona. Změna nabyla účinnosti 24. 2. 2021.

Další novela školského zákona (provedená zákonem č. 261/2021 Sb.) s účinností od 1. 2. 2021 provedla legislativně technickou úpravu týkající se využívání údajů ze základních registrů v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci.

1. 2. 2 Změna vysokoškolského zákona

Změna zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, provedená zákonem č. 153/2021 Sb., s účinností od 1. 4. 2021 upravila názvy některých vysokých škol.

¹ Záznam dostupný na: <https://www.youtube.com/watch?v=AhtWY0jSs8o>.

1. 2. 3 Prováděcí předpisy ke školskému zákonu

Vyhláška, kterou se mění některé vyhlášky v souvislosti se stanovením oborů vzdělání, ve kterých lze získat střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou

Vyhláška č. 200/2021 Sb. novelizovala několik dalších vyhlášek a upravila podrobnosti průběhu a organizace vzdělávání v oborech vzdělání, ve kterých lze získat střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou, v návaznosti na novelu nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, která nově zavádí obory vzdělání, v nichž je možné v rámci studia maturitního oboru vzdělání kategorie L0 dosáhnout také stupeň vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání H).

Ve vyhlášce č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, se nově stanovilo, že dotčený žák se započítává pouze do kapacity maturitního oboru vzdělání, a upravily se souvislosti týkající se neúspěšného vykonání závěrečné zkoušky žákem a obsahu vzdělávání.

Ve vyhlášce č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku, ve znění pozdějších předpisů, se upravil termín předávání vysvědčení v posledním ročníku dotčeným žákům.

Ve vyhlášce č. 3/2015 Sb., o některých dokladech o vzdělání, ve znění pozdějších předpisů, došlo ke změně u náležitostí vysvědčení vydávaných dotčeným žákům.

Ve vyhlášce č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, se upravily náležitosti přihlášky ke vzdělávání dotčených žáků.

Změny jsou účinné od 1. 9. 2021.

Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 271/2021 Sb. s účinností od 1. 9. 2021 novelizovala vyhlášku o předškolním vzdělávání a vyhlášku o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky v souvislosti s jazykovou přípravou cizinců. Novela především komplexně upravila systémový a efektivnější způsob jazykové podpory pro cizince v povinném předškolním a základním vzdělávání v návaznosti na zrušení rozvojových programů novelou školského zákona č. 284/2020 Sb.

Ve vyhlášce č. 14/2005 Sb. se zcela novým způsobem upravilo poskytování jazykové přípravy dětem cizincům v předškolním vzdělávání. Při splnění stanovených podmínek bude jazyková příprava dětí cizinců probíhat v každé mateřské škole.

Ve vyhlášce č. 48/2005 Sb. se výrazně upravil dosavadní koncept určených škol. Nově došlo k rozšíření sítě určených škol a zvýšení celkové délky jazykové přípravy. Výslovně se umožnilo absolvovat jazykovou přípravu v době běžné výuky, přičemž z výuky předmětů v době jazykové přípravy budou žáci uvolněni. Dále se zvýšil limit hodnoty bezplatně poskytovaných základních školních potřeb žákům prvních ročníků základního vzdělávání a dětem zařazených do přípravných tříd.

Vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování ve znění pozdějších předpisů

Novela vyhlášky s účinností od 1. 9. 2021 zvýšila finanční limity na nákup potravin, podle kterých se řídí úplata za školní stravování. Dále se do textu vyhlášky promítly změny související s úpravou nového zařízení školního

stravování ve školském zákoně – výdejny lesní mateřské školy. Došlo ke zvýšení limitu na nákup potravin při významných osobních příležitostech strávnicka, kterému je v určitých případech poskytováno stravování.

Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 3/2015 Sb., o některých dokladech o vzdělání, ve znění pozdějších předpisů

Změna vyhlášky č. 177/2009 Sb. prodloužila čas na vypracování didaktického testu ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura a z matematiky shodně o 15 minut a ze zkušebního předmětu cizí jazyk o 10 minut. Dále se upravilo zpřístupňování výsledků didaktických testů žákům.

Ve vyhlášce č. 3/2015 Sb. se upravily některé vzory vysvědčení o maturitní zkoušce. Změny jsou účinné od 1. 9. 2021.

1. 3. Financování vzdělávání

1. 3. 1 Systém financování

Ministryně financí svým dopisem ze dne 15. srpna 2020 zaslala instrukce k sestavení návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2021 a střednědobého výhledu na léta 2022 a 2023 včetně závazných parametrů pro kapitolu MŠMT. Na základě těchto rozpočtových limitů zpracovalo MŠMT **podle vyhlášky č. 133/2013 Sb.**, kterou se stanoví rozsah a struktura údajů pro vypracování návrhu zákona o státním rozpočtu a termíny jejich předkládání, **návrh rozpočtu kapitoly**.

Usnesením vlády České republiky č. 1054 ze dne 19. 10. 2020 k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2021 a k návrhům střednědobého výhledu státního rozpočtu České republiky na léta 2022 a 2023 byl návrh zákona o státním rozpočtu včetně rozpočtové dokumentace schválen. V Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR byl rozpočet kapitoly 333 dne 18. 12. 2020 schválen **usnesením PSP ČR č. 1432** jako součást **zákona č. 600/2020 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021**. V souvislosti s vývojem epidemie covid-19 byl zákon č. 600/2020 Sb. v průběhu roku 2021 novelizován. Novelou došlo ke změně na příjmové i výdajové straně státního rozpočtu a tím k navýšení schodku státního rozpočtu na 500 mld. Kč. Ke změnám závazných ukazatelů kapitoly 333 MŠMT však nedošlo.

Při hodnocení plnění priorit v kapitole 333 je nutné se zaměřit na **oblast vzdělávání a školské služby, oddíl 31 a 32 odvětvového třídění rozpočtové skladby**. V roce 2021 činil objem výdajů pro oblast vzdělávání ve schváleném rozpočtu **229 519 311,63 tis. Kč**, v rozpočtu po změnách **232 334 970,72 tis. Kč**, v konečném rozpočtu **242 738 990,71 tis. Kč**, skutečnost k 31. 12. 2021 byla vykázána ve výši **234 553 058,76 tis. Kč**, plnění na 100,95 % rozpočtu po změnách a 96,63 % konečného rozpočtu. **Schválený rozpočet se oproti srovnatelnému údaji roku 2020 zvýšil o 20 298 457,50 tis. Kč**, tj. nárůst o 9,70 %, **rozpočet po změnách se zvýšil** proti roku 2020 o **17 528 223,60 tis. Kč**, tj. o 8,16 %, **konečný rozpočet se zvýšil** proti roku 2020 o **19 708 627,05 tis. Kč**, tj. o 8,84 % a **skutečnost 2021 byla vyšší** oproti skutečnosti předchozího roku o **21 173 874,38 tis. Kč**, tj. 9,92 %, meziroční index 2021/2020 činil 109,92. **Index 2021/2017** celkových výdajů pro oblast vzdělávání za **pětileté období** činí ve schváleném rozpočtu 165,55, v rozpočtu po změnách 163,21 a ve **skutečných výdajích 160,89**.

Srovnání těchto výdajů pouze za kapitolu 333 není pro hodnocení plnění priorit vlády v oblasti vzdělávání plně vypovídající, pro zjištění celkových výdajů na vzdělávání v ČR je nutno zahrnout konsolidované údaje veřejných rozpočtů včetně výdajů krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a ostatních kapitol státního rozpočtu.

V roce 2021 se Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zaměřilo především na řešení problematiky v následujících oblastech:

- ◆ Zlepšování platové úrovně pracovníků ve školství – ve smyslu úsilí vlády o postupné zvyšování prostředků na platy pedagogických pracovníků a nepedagogických zaměstnanců byl pro rok 2021 schválen 9% nárůst platů pedagogických pracovníků (z toho 4% růst platových tarifů). V případě nepedagogických zaměstnanců se jednalo o 4,3% nárůst. Celkový objem rozpočtovaných prostředků na platy pro pracovníky RgŠ ÚSC vzrostl oproti roku 2020 o 11 262 870,06 tis. Kč, což představuje 10,56 %. Kromě zvýšení prostředků na platy o 9 % u pedagogických pracovníků a 4,3 % u nepedagogických zaměstnanců se v růstu objemu rozpočtu promítlo i plné pokrytí nárůstu výkonů v porovnání s předchozím rokem, dále také zvýšení finančních prostředků v oblasti pedagogické práce na větší dělení hodin výuky v MŠ, ZŠ a SŠ (zvýšen byl rovněž limit počtu zaměstnanců) a zvýšení finančních prostředků i zvýšení limitu počtu míst na posílení nepedagogické práce v MŠ, SŠ a ZŠ. Průměrný plat v RgŠ ÚSC meziročně vzrostl o 2 674 Kč, tedy o 7,21 %. Jak v případě pedagogických pracovníků, tak v případě nepedagogických zaměstnanců dosáhl v roce 2021 průměrný plat jeden a půl násobku hodnoty roku 2017, čímž došlo ze strany MŠMT k naplnění závazku minulé vlády.
- ◆ Zvýšení normativu ostatních neinvestičních výdajů (ONIV) – MŠMT se dlouhodobě zabývalo snahou o zvýšení ONIV, jejichž výše zůstávala dlouhodobě bez významné změny. Tohoto cíle bylo dosaženo v roce 2021, kdy normativní rozpis ONIV byl navýšen v porovnání s předchozím rokem o 1,5 mld. Kč, což představuje zvýšení o 84,5 %. S účinností od 1. října 2020 došlo k rozšíření účelovosti finančních prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu podle školského zákona na výdaje školy na dopravu při akcích v rámci vzdělávání podle příslušného rámcového vzdělávacího programu. Navýšení ONIV je proto také určeno na podporu realizace aktivit, prostřednictvím kterých může být podporována profilace škol, podporu zážitkové pedagogiky, případně na podporu aktivit zvyšující kvalitu distančního či technického vzdělávání, vč. posílení dlouhodobě podfinancované oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nebo obnovu či doplnění učebnic a učebních pomůcek. V důsledku omezení spojených s pandemií covid-19 nebylo zřejmě možno realizovat všechny typy aktivit, školy však tyto finanční prostředky mohly použít i ke zvýšení kvality distanční výuky či pro zajištění doplnění chybějícího (odloženého) praktického vyučování.
- ◆ V oblasti VVŠ usilovalo MŠMT o zajištění rozpočtových podmínek pro možnost realizace změny financování VŠ, spočívající v systémové diverzifikaci VVŠ pro účely výpočtu příspěvku a posílení motivačních prvků ke zvýšení kvality a podpoře talentů. Finanční prostředky určené pro vysoké školy byly v rozpočtu ve srovnání s rokem 2020 navýšeny celkem o 1 mld. Kč. Tyto prostředky byly využity zejména ke krytí dopadů pandemie covid-19. Konkrétně se jednalo o pokrytí zvýšených finančních nároků pro veřejné vysoké školy v roce 2021 vyplývajících ze zákona č. 188/2020 Sb., jímž byla pro období od 1. března 2020 do 31. srpna 2020 zavedena tzv. doba narušeného studia, v jejím důsledku zůstalo v systému víc studentů s nároky ve stipendijní oblasti, a to v ukazateli C – stipendia studentům doktorských studijních programů ve výši 285 mil. Kč a v ukazateli U – ubytovací stipendia ve výši 90 mil. Kč. Rozhodující částka 600 mil. Kč pak byla alokována do ukazatele

A – institucionálního financování s cílem zmírnění dopadů pandemie covid-19 na hospodaření VVŠ. Toto posílení ukazatele A současně umožnilo veřejným vysokým školám zvládnout zvýšené požadavky na rozsah distančního studia a MŠMT udržet systém diferencovaného hodnocení kvality a výkonu VVŠ v rámci ukazatele K rozpočtu VŠ.

1. 3. 2 Financování regionálního školství

Rok 2021 byl druhým rokem, kdy se dosavadní normativní systém financování škol a školských zařízení zřizovaných krajem, obcí, nebo dobrovolným svazkem obcí změnil na tzv. **normativně nákladový systém financování**. Zásadní změna se týká financování pedagogické práce v mateřských, základních a středních školách, konzervatořích a školních družinách, která je nově financována na základě skutečného počtu hodin přímé pedagogické činnosti realizovaného těmito školami v souladu s příslušnými rámcovými vzdělávacími programy a školní družinou v souladu s § 118 školského zákona. Pedagogická práce ve vyšších odborných školách je i nadále financována normativně na studenta v akreditovaném vzdělávacím programu, jednotné normativy pro celou Českou republiku však centrálně stanovuje MŠMT. U nepedagogické práce v mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách a konzervatořích zůstal normativní systém financování, změnil se však způsob stanovení normativů, a to z jednotky výkonu dítě, žák, student na kombinaci jednotek výkonu ředitelství (právnícká osoba), další pracoviště školy a třída mateřské, základní a střední školy, žák konzervatoře a student vyšší odborné školy. Výši normativů nepedagogické práce pro uvedené školy stanovuje centrálně MŠMT. Základní umělecké školy jsou jako dosud financovány normativně na žáka, změnila se pouze struktura normativů, které jednotně stanovuje MŠMT pro všechny kraje. U školských zařízení s výjimkou pedagogické práce ve školních družinách zůstává i nadále normativní systém financování prostřednictvím krajských normativů na jednotku výkonu stanovenou vyhláškou č. 310/2018 Sb., o krajských normativních, ve znění pozdějších předpisů.

Přímé výdaje na vzdělávání z rozpočtu MŠMT na zvláštní účet jednotlivých krajů a HMP jsou přidělovány pro jednotlivé právnické osoby vykonávající činnost mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy nebo školní družiny (pouze pedagogická práce) ve výši stanovené MŠMT podle § 161 odst. 3 písm. a) až h) a § 161 odst. 4 školského zákona. Pro školská zařízení (s výjimkou pedagogické práce ve školních družinách) jsou prostředky přidělovány prostřednictvím republikových normativů, jejich rozpis jednotlivým právnickým osobám vykonávajícím činnost školských zařízení provádí krajské úřady a MHMP prostřednictvím krajských normativů dle vyhlášky č. 310/2018 Sb. Dále je, na základě kritérií stanovených MŠMT, přidělena jednotlivým krajským úřadům a MHMP rezerva finančních prostředků. Součástí rezervy v roce 2021 byly také prostředky na podpůrná opatření podle skutečného počtu poskytovaných podpůrných opatření ve školách a školských zařízeních v příslušném kraji k 1. lednu.

Republikové normativy stanovuje MŠMT podle ustanovení § 161a a § 161 b školského zákona jako výši výdajů připadajících na jednu rodinnou skupinu dětského domova, jedno lůžko kapacity ostatního školského zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy, nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči, jednoho ubytovaného ve školském zařízení podle § 117 odst. 1 písm. b) školského zákona, jedno dítě, žáka nebo studenta v mateřské a základní škole a v denní formě vzdělávání ve střední škole, konzervatoři a ve vyšší odborné škole. Součástí republikových normativů je také vyjádření počtu zaměstnanců.

V roce 2021 byly dále základním školám, středním školám a konzervatořím zřizovaným krajem, obcí, nebo dobrovolným svazkem obcí poskytnuty další finanční prostředky podle § 161 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů ve výši 242 009,6 tis. Kč za účelem doučování žáků.

Celkový objem finančních prostředků na přímé výdaje na vzdělávání a školské služby tak dosáhl výše 164 843 223,26 tis. Kč (113 673 321,16 tis. Kč pro školy a školská zařízení zřizované obcemi a dobrovolnými svazky obcí, 51 169 902,10 tis. Kč pro školy a školská zařízení zřizované krajem).

Financování soukromých škol a školských zařízení probíhá normativně, na základě uzavřených veřejnoprávních smluv uzavřených mezi krajským úřadem (MHMP) a právníčkou osobou vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, v souladu se zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2021 byly z MŠMT poskytovány finanční prostředky na financování činnosti 1 054 soukromých škol a školských zařízení. Celkový objem prostředků v soukromém školství dosáhl 9 685 549,88 tis. Kč, což je o 18,9 % více než v roce 2020, za celé pětileté sledované období (2017 až 2021) došlo k nárůstu o 89,0 %. Počet subjektů působících v regionálním školství se v tomto pětiletém období zvýšil o 99.

Financování **církevních škol a školských zařízení** je rovněž realizováno normativně, přičemž MŠMT v souladu s § 162 a § 160 odst. 1 písm. b) školského zákona, poskytuje dotace přímo jednotlivým právníckým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení. K 31. 12. 2021 bylo financováno 140 právníckých osob, které jsou zapsány v rejstříku škol a školských zařízení. Církevní školy obdržely celkem 2 462 206,95 tis. Kč, z toho v rámci normativního financování 2 456 766,53 tis. Kč. Kromě normativně přidělených prostředků byly církevním školám a školským zařízením poskytnuty finanční prostředky z dotačních titulů a další účelové dotace. Meziročně došlo k nárůstu výdajů na církevní školství o 10,54 %, za celé pětileté sledované období (2017 až 2021) pak došlo k nárůstu o 54,72 % (počet financovaných škol a školských zařízení se v těchto letech pohybuje mezi 138-141).

Růst objemu dotace v soukromém a církevním školství v uvedených letech je způsoben zejména zvyšováním platů ve veřejném školství a růstem počtu dětí, žáků a studentů, od roku 2020 také změnou principů stanovení normativů.

Soukromé a církevní základní školy, střední školy a konzervatoře mohly v rámci výzvy získat finanční prostředky na doučování žáků dle stejných podmínek a kritérií jako školy zřizované krajem, obcí, nebo dobrovolným svazkem. Soukromým a církevním školám tak bylo nad rámec normativního financování poskytnuto celkem 3 619,278 tis. Kč.

MŠMT komplexně ekonomicky zabezpečilo 69 škol a školských zařízení poskytujících vzdělávání a školské služby (z toho 11 škol pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami a 58 zařízení zajišťujících ústavní a ochrannou výchovu), **jejichž je zřizovatelem**. Provozní výdaje (včetně mzdových výdajů) těchto přímo řízených organizací dosáhly v roce 2021 výše 3 469,60 tis. Kč, což je nárůst o 5,1 % oproti roku 2020.

1. 3. 3 Financování vysokého školství

Financování vysokých škol vychází ze zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů. Konkrétní postupy financování pro rok 2021 byly pro veřejné vysoké školy stanoveny resortními Pravidly pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy č. j. MSMT-351/2021-2, pro soukromé vysoké školy Pravidly pro poskytování dotací soukromým vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

na stipendia podle § 40 odst. 2, § 91 odst. 2 písm. e) a § 91 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, č. j. 5216/2019-1.

Veřejným vysokým školám je ze státního rozpočtu podle zákona o vysokých školách poskytován příspěvek na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost, dotace na rozvoj vysoké školy a dotace zejména na ubytování a stravování studentů. Pro stanovení výše příspěvku je rozhodný typ a finanční náročnost akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, počet studentů a dosažené výsledky ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti a její náročnost. Výši příspěvku i poskytnutých dotací rovněž ovlivňuje strategický záměr dané školy a strategický záměr pro oblast vysokých škol vypracovaný ministerstvem.

Soukromé vysoké školy jsou v souladu se zákonem o vysokých školách povinny zajistit finanční prostředky na svou vzdělávací a vědeckou nebo výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou a další tvůrčí činnost. Dotace, které jim jsou na základě zákona o vysokých školách poskytovány ze státního rozpočtu, jsou určeny převážně na ubytovací a sociální stipendia studentů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na základě zákona o vysokých školách poskytuje finanční prostředky i státní vysoké škole Univerzitě obrany na podporu studia studentů, kteří nejsou vojáky v činné službě. Tyto finanční prostředky, rozpočtované v kapitole 333, jsou na počátku roku převáděny rozpočtovým opatřením do kapitoly Ministerstva obrany a nejsou v dále uváděných číselných hodnotách obsaženy.

V roce 2021 bylo z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vysokým školám vyplaceno včetně programů EU celkem 46 059 033 475,94 Kč².

Z této částky bylo poskytnuto 39 219 434 287,40 Kč, tj. 85,15 %, jako neinvestiční prostředky a 6 839 599 188,54 Kč, tj. 14,85 %, jako prostředky investiční.

Z pohledu účelového členění objem 32 109 766 754,20 Kč představuje výdaje na činnosti mimo výzkum a vývoj (v tom zejména činnost vzdělávací), zbývajících 13 949 266 721,74 Kč jsou výdaje na výzkum a vývoj.

Rozhodující část finančních prostředků na činnost mimo výzkum a vývoj je veřejným vysokým školám, kterých v roce 2021 v ČR působilo 26, přidělována formou příspěvku. V roce 2021 se jednalo o částku 26 659 985 630,89 Kč tedy o 83,03 %. Převažující část příspěvku poskytovaná prostřednictvím rozpočtového okruhu I (cca 80 % rozpočtu vysokých škol) je stanovena normativně odvozením od rozsahu a obsahu vzdělávací činnosti vysoké školy (tzv. ukazatel A) a vyhodnocením činnosti veřejných vysokých škol prostřednictvím vybraných indikátorů výkonu a kvality (ukazatel K). V rozpočtovém okruhu I je dále ukazatel P, jehož prostřednictvím jsou počínaje rokem 2019 financovány tzv. společenské priority, tzn. vzdělávání v deficitních oborech, kde deficit odborníků na trhu práce představuje celospolečenský problém, a jedná se o rozsah, který vysoké školy v rámci standardního finančního mechanismu nejsou schopny zvládnout. V roce 2021 byla tato společenská poptávka pokryta částkou 500 mil. Kč na zajištění Dlouhodobého finančního opatření k navýšení kapacit lékařských fakult veřejných vysokých škol v ČR o 15 %, částkou 115 mil. Kč na zlepšení podmínek vysokoškolských pedagogů na pedagogických fakultách veřejných vysokých škol částkou 85 mil. Kč na podporu studijních programů, ve kterých jsou vzdělávání budoucí učitelé základních a středních škol, počínaje rokem 2020 dále realizována ve výši 6,8 mil. Kč podpora činnosti ekonomické knihovny CIKS na VŠE a od roku 2021 částkou 30 mil. Kč na podporu studijních programů na nepedagogických fakultách, ve kterých jsou vzdělávání budoucí učitelé v deficitních aprobacích (biologie, fyzika, chemie, informatika a matematika).

² Jedná se o finanční prostředky zúčtované pod položkami 5332 a 6352.

Součástí příspěvku jsou též finanční prostředky určené pro úhradu stipendií (stipendia studentů doktorských studijních programů, ubytovací a sociální stipendia). Oproti předchozímu roku zůstaly sazby jednotlivých stipendií na stejné výši, pouze u sociálního stipendia došlo ve vazbě na růst minimální mzdy k navýšení částky z 3 650 Kč na hodnotu 3 800 Kč. Příspěvek je dále poskytován na zajištění institucionálních plánů vysokých škol, na podporu internacionalizace studia a prostřednictvím Fondu vzdělávací politiky (dále jen „Fond“) na další aktivity, které se ministerstvo rozhodlo finančními nástroji podpořit. Z Fondu jsou standardně financovány zvýšené náklady veřejných vysokých škol (dále jen „VVŠ“) na studium studentů se specifickými potřebami (SSP) a poskytovány prostředky na podporu vzdělávání seniorů prostřednictvím Univerzit třetího věku (U3V).

Formou neinvestičních výdajů mimo výzkum a vývoj byly vysokým školám poskytnuty prostředky ve výši 26 457 668,88 Kč, z toho veřejným vysokým školám na:

- ♦ vzdělávací a další s ní související činnosti (příspěvek v celkové výši 21 165 583 159 Kč);
- ♦ doktorská stipendia v prezenčním studiu (příspěvek ve výši 1 634 006 250 Kč);
- ♦ fond vzdělávací politiky (příspěvek ve výši 127 573 287 Kč);
- ♦ fond umělecké činnosti (příspěvek ve výši 97 753 001 Kč);
- ♦ podporu mezinárodní spolupráce (příspěvek ve výši 26 512 194 Kč);
- ♦ ubytovací stipendia (příspěvek ve výši 764 310 600 Kč);
- ♦ rozvojové programy (příspěvek a dotace ve výši 1 219 145 643 Kč);
- ♦ sociální stipendia (příspěvek ve výši 14 324 878 Kč);
- ♦ ubytování a stravování (dotace ve výši 109 121 258 Kč);
- ♦ projekty programového financování (dotace ve výši 122 002 193,58 Kč).

Neinvestiční prostředky mimo výzkum a vývoj byly veřejným vysokým školám dále poskytnuty na projekty realizované prostřednictvím OP VVV jako dotace ve výši 967 403 605,75 Kč.

Z ostatních finančně podpořených aktivit se dále jednalo o:

- ♦ zahraniční rozvojovou pomoc (79 032 338 Kč);
- ♦ podporu studia zahraničních studentů (příspěvek a dotace ve výši 2 201 826 Kč);
- ♦ podporu činnosti Egyptologického ústavu UK (dotace 25 000 000 Kč);
- ♦ podporu provozu arktické stanice MU (dotace 25 000 000 Kč);
- ♦ ostatní soutěže mimo OPŘO (dotace 1 963 083,75 Kč);
- ♦ využití volného času dětí a mládeže (15 650 294,68 Kč);
- ♦ prevenci kriminality (1 057 414 Kč);
- ♦ prevenci drog (287 937 Kč);
- ♦ podporu univerzitního sportu (15 238 647,40 Kč).

Investiční prostředky mimo VaV byly vysokým školám poskytnuty na činnost ve výši 5 652 098 646,32 Kč, v tom veřejným vysokým školám na:

- ♦ projekty realizované prostřednictvím programového financování, tj. EDS/SMVS (dotace ve výši 2 501 836 358,67 Kč);

- ◆ investiční potřeby vzdělávací činnosti mimo EDS/SMVS, v tom zejména zajištění institucionálních plánů a splátky NFV (příspěvek ve výši 781 474 869 Kč);
- ◆ digitalizaci VVŠ (dotace ve výši 25 273 000 Kč);
- ◆ projekty realizované prostřednictvím OP VVV (dotace ve výši 2 343 514 391,65 Kč).

Výdaje na programové financování byly poskytnuty na investiční program 133 220 Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol, který byl připravován přímo ve spolupráci s vysokými školami na základě jejich investičních a rozvojových potřeb. Ze státního rozpočtu je na jeho financování v letech 2018 až 2027 alokována částka 12,5 miliardy Kč. Finanční prostředky z programu jsou směřovány nejen na výstavbu či rekonstrukci budov a na pořízení nového přístrojového vybavení, program zároveň otevírá cestu k potřebnému zlepšení stavu studentských kolejí a menz, což umožní zajistit důstojnější sociální podmínky pro studenty. Na oblast podpory vysokoškolských kolejí a menz bude z programu vyčleněno 2,5 miliardy korun. Veřejné vysoké školy se o tyto finanční prostředky ucházejí v rámci postupně vyhlášených výzev. Jako synergické opatření s podporou společenských priorit v oblasti vzdělávání lékařů a budoucích pedagogů byl zpracován a v září 2019 Ministerstvem financí schválen program 133 240 Rozvoj a obnova materiálně technické základny lékařských a pedagogických fakult veřejných vysokých škol s alokací 3,5 mld. Kč. Oba investiční programy byly během roku 2021 aktualizovány, přičemž investiční program 133 220 Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol byl aktualizován Usnesením vlády č. 2 ze dne 5. 1. 2022 a aktualizaci investičního programu 133 240 Rozvoj a obnova materiálně technické základny lékařských a pedagogických fakult veřejných vysokých škol schválilo Ministerstvo financí na konci roku 2021.

Významnou součástí činnosti veřejných vysokých škol je oblast výzkumu a vývoje. Její financování upravuje zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů a Nařízení vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Na výzkum a vývoj bylo vysokým školám v roce 2021 poskytnuto celkem 13 918 541 078,80 Kč, z toho neinvestiční prostředky tvořily 91,51 % (12 732 273 036,58 Kč) a investiční 8,49 % (1 186 268 042,22 Kč).

Neinvestiční výdaje byly u VVŠ v roce 2021 směřovány zejména do oblasti

- ◆ institucionální podpory vysokých škol jako výzkumných organizací (7 726 611 677,44 Kč);
- ◆ účelové podpory na specifický výzkum (1 149 365 025 Kč);
- ◆ účelové podpory na aplikovaný výzkum (276 671 139,42 Kč);
- ◆ projektů OP VVV (2 871 677 417,66 Kč);
- ◆ institucionální podpory na mezinárodní spolupráci (102 392 831,51 Kč);
- ◆ účelové podpory VŠ (112 057 885,70 Kč);
- ◆ výdaje na VaV Horizont (4 116 745,31 Kč);
- ◆ výdaje na velké výzkumné infrastruktury (438 868 000 Kč).

Investiční výdaje na výzkum a vývoj zejména do oblasti

- ◆ institucionální podpory vysokých škol jako výzkumných organizací (233 895 828,56 Kč);
- ◆ institucionální podpory vysokých škol na mezinárodní spolupráci (644 513 Kč);
- ◆ účelové podpory na specifický výzkum (1 732 585 Kč);
- ◆ projektů OP VVV (931 035 115,66 Kč);
- ◆ účelové podpory na VŠ (18 960 000 Kč).

Soukromé vysoké školy v roce 2021 vyčerpaly celkem 65 503 623,81 Kč, z toho 64 271 123,81 Kč (98,12 %) jako neinvestiční a 1 232 500 Kč (1,88 %) jako investiční prostředky. U investičních prostředků se jedná o projekty OP VVV (332 500 Kč) a institucionální podporu vysokých škol jako výzkumných organizací (900 000 Kč). Neinvestiční částka obsahuje dotace na sociální stipendia ve výši 951 280 Kč (dotaci čerpalo 15 z celkového počtu 33 aktivních soukromých vysokých škol), dotace na ubytovací stipendia ve výši 18 733 980 Kč (dotaci čerpalo 28 SVŠ) a prostředky ze SR, které byly poskytnuty soukromé vysoké škole - Vysoké škole zdravotnické, o. p. s. v celkové výši 10 571 000 Kč jako vyrovnávací platba za závazek veřejné služby spočívající v uskutečňování akreditovaného studijního programu „ošetřovatelství“ a studijního programu „porodní asistence“. Dále se jedná o dotace na institucionální podporu RVO ve výši 21 179 060 Kč, účelovou podporu na specifický výzkum ve výši 5 602 756 Kč a prostředky na projekty OP VVV ve výši 7 233 047,81 Kč (z toho 2 711 326,94 Kč na VaV).

Obdobně jako v roce 2020, bylo i v roce 2021 financování vysokých škol ovlivněno pokračující pandemií covid-19 a s tím souvisejícími opatřeními. Konkrétně se jednalo o zavedení tzv. doby narušeného studia, tedy časového intervalu nezahrnovaného do odstudované doby studia, čímž se zvýšily nároky na finanční prostředky na některá stipendia. Vysokým školám byla dále kompenzována část nákladů na povinné testování studentů.

Z dalších mimořádných výdajů lze zmínit podporu studia běloruských studentů na českých vysokých školách, jimž bylo v důsledku politické situace v Bělorusku studium na vysoké škole znemožněno, nebo kteří se ve studiu v Bělorusku obávali pokračovat.

1. 4. Operační programy

1. 4. 1 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) je víceletým tematickým programem, jehož Řídicím orgánem (ŘO) je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Je realizován na základě Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020, která stanoví cíle a priority pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů.

Celková alokace OP VVV včetně národního spolufinancování činí 3,4 mld. EUR. Příspěvek z Evropského fondu pro regionální rozvoj, který se zaměřuje na modernizaci a posilování hospodářství podporou investičních projektů, činí 1,5 mld. EUR, příspěvek z Evropského sociálního fondu, který podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů, činí 1,23 mld. EUR. Národní podíl v sobě zahrnuje kromě veřejných zdrojů též (v relevantních případech) povinnou míru spolufinancování ze strany příjemců podpory.

V roce 2021 postoupila implementace OP VVV do závěrečné fáze a vyhlášení dalších výzev již není plánováno.

Od začátku implementace programu do konce roku 2021 bylo vyhlášeno celkem 76 výzev s finančním objemem přesahujícím 113,8 mld. Kč (po započtení pozdějšího navýšení alokace u některých výzev).

Úspěšná implementace programu z minulých let pokračovala včasným naplněním finančního limitu pro čerpání prostředků (tzv. limitu N+3) pro rok 2021. Celkově byl limit stanovený k 31. 12. 2021 naplněn ve výši 131,0 %. Navíc byl již v červnu 2021 schválen dostatečný objem žádostí o platbu potřebný ke splnění limitu N+3 pro rok 2022.

Velkou výzvou pro další úspěšné pokračování programu byla i v průběhu roku 2021 pandemie onemocnění covid-19 a s ní související omezení nejen v ČR, ale i v zahraničí. ŘO přijal řadu opatření, která umožnila pokračování úspěšné realizace projektů bez zásadních dopadů na jejich cíle, zejména se jednalo o možnost prodloužení fyzické realizace projektů či umožnění distančních forem realizace aktivit.

Řada příjemců se díky podpoře z OP VVV mohla aktivně zapojit do boje s covid-19. V oblasti vzdělávání se významným příspěvkem stala realizace webinářů pro pedagogy, zaměřených na praktické a využitelné postupy v oblasti IT a návody pro online výuku, rešerše zahraničních přístupů, sdílení zkušeností a doporučení ke vzdělávání dětí se znevýhodněními v období dlouhodobého přerušení školní docházky a mapování situace ve školách.

V souladu s čl. 56 obecného nařízení a na základě Evaluačního plánu OP VVV jsou prováděny evaluace programu, které zajišťují hodnocení jednotlivých intervencí a podporovaných aktivit zejména s ohledem na plnění vytyčených cílů a očekávaných výsledů. Výstupy evaluačních aktivit, stejně jako další podrobné informace o programu, jsou k dispozici na webových stránkách OP VVV <https://opvvv.msmt.cz/>.

OP VVV sestává ze tří věcných prioritních os. Prioritní osa 1 je zaměřena na vytvoření podmínek pro dosažení špičkové úrovně výzkumu v ČR v mezinárodním měřítku, rozvoj spolupráce ve výzkumu, zkvalitnění infrastrukturních podmínek pro přípravu budoucích výzkumníků, vytvoření prostředí pro kvalitní řízení výzkumu a zvýšení přínosů výzkumu pro společnost. V rámci této prioritní osy je využíván nástroj Integrovaných teritoriálních investic (ITI). Projekty jsou podporovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj. V roce 2021 nebyla vyhlášena žádná výzva, neboť alokace této PO byla již plně zazávazkována.

V prioritní ose 2 jsou podporována opatření na zvýšení relevance vysokoškolského studia pro trh práce a potřeby společnosti, rozvoje lidských zdrojů v oblasti VaV a zlepšení podmínek pro výuku propojenou s výzkumem, posilování mezinárodního prostředí a spolupráce na VŠ, na zkvalitnění podmínek poskytování celoživotního vzdělávání na VŠ či popularizaci vědy. Jedná se o multifundovou prioritní osu, kde je podpora hrazena jak z Evropského fondu pro regionální rozvoj, tak i z Evropského sociálního fondu. V roce 2021 nebyla vyhlášena žádná výzva, neboť alokace i této PO byla již plně zazávazkována.

1. 4. 2 Prioritní osa 3 „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání“

Prioritní osa 3 se zaměřuje na podporu kvalitního vzdělávání s cílem podpořit potenciál každého jednotlivého dítěte či žáka a rozvíjet jeho kompetence během celého života. Jsou zde podporovány aktivity pro zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání odpovídajícímu po-

třebám každého dítěte a žáka. Dále jsou zde podporovány aktivity na změnu kultury vzdělávání, na sociální integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, na zvýšení kvality předškolního vzdělávání a na rozvoj strategického řízení a kvality vzdělávání a odborné přípravy. Projekty jsou podporovány z Evropského sociálního fondu. V roce 2021 nebyla vyhlášena žádná výzva, neboť alokace této PO byla již plně zazávkována.

Zjednodušené projekty, které aplikují jednotkové náklady a mají formu předdefinovaných šablon, mají významný podíl na počtu podpořených projektů v rámci celého operačního programu. Tyto projekty realizují příjemci z oblastí regionálního školství.

První vlna výzev pro zjednodušené projekty byla vyhlášena v roce 2016, druhá vlna v roce 2018 a třetí vlna v roce 2020. K 31. 12. 2021 bylo celkem podpořeno již 17 168 zjednodušených projektů základních a mateřských škol, na které byla poskytnuta podpora ve výši 12,6 mld. Kč. V druhé vlně šablon byly také podpořeny školní družiny, školní kluby, střediska volného času a základní umělecké školy. Ve středních a vyšších odborných školách bylo podpořeno 1 983 zjednodušených projektů ve výši 2,1 mld. Kč. V druhé vlně šablon byly navíc podpořeny domovy mládeže a internáty.

V roce 2021 probíhala realizace projektů základních a mateřských škol, školních družin, školních klubů, středisek volného času a základních uměleckých škol z druhé vlny šablon a dále projektů mateřských a základních škol ze třetí vlny šablon. Projekty v druhé vlně šablon budou ukončeny do 28. 2. 2022, projekty v třetí vlně budou pokračovat až do 30. 6. 2023. V případě druhé vlny šablon středních a vyšších odborných škol, domovů mládeže a internátů probíhá realizace projektů až do 31. 8. 2022.

Do realizace šablon se v průměru zapojuje cca 70 % uvedených subjektů. Největší zájem byl o druhou vlnu šablon pro mateřské a základní školy, školní družiny, školní kluby, střediska volného času a základní umělecké školy, do které se zapojilo 75 % škol a školských zařízení. Mezi nejčastěji čerpané šablony v MŠ patří školní asistent a projektový den, na ZŠ se jedná o šablonu doučování a školního asistenta. Za klíčový výsledek realizace projektů byl označen fakt, že se na školách podařilo zkvalitnit výuku a posunout ji k jejím zážitkovým formám, zkvalitnit metodickou, pedagogicko-psychologickou a asistenční podporu a celkově zlepšit podmínky pro inkluzivní vzdělávání. Na SŠ a VOŠ se prostřednictvím projektových aktivit zjednodušených projektů podařilo zkvalitnit výuku s vazbou na trh práce a kariérové poradenství a zvýšit spolupráci škol a zaměstnavatelů. Mezi nejčastěji volené šablony na SŠ a VOŠ patřilo doučování, školní kariérové poradce a vzdělávání pedagogů. Celý výsledek evaluačních šetření je k dispozici na webových stránkách OP VVV <https://opvvv.msmt.cz/>.

Implementaci prakticky všech projektů i v roce 2021 zásadně ovlivnila pandemie covid-19 a související omezení provozu škol a hromadných akcí, volnočasových aktivit, vzdělávání pedagogických pracovníků a dalších činností. Řídící orgán se již od začátku pandemie snažil minimalizovat negativní dopady na realizaci projektů, především umožněním realizace řady původně prezenčně plánovaných aktivit v online formě či prodloužením projektů. U deseti výzev bylo přistoupeno ke změně týkající se prodloužení maximální možné doby realizace či nejzazšího data ukončení projektů. V tomto ohledu také probíhaly konzultace s příjemci o podobě a možnostech realizace aktivit převážně distanční formou. Byla též zveřejněna a v návaznosti na měnící se situaci aktualizována řada doporučení jak pokračovat v realizaci projektů.

1. 4. 3 Individuální projekty systémové

Od začátku realizace programu bylo vyhlášeno pět výzev pro individuální projekty systémové (IPs), v rámci nichž bylo podpořeno celkem 12 IPs za více než 3 mld. Kč. K 31. 12. 2021 bylo v realizaci 7 IPs, z toho 5 projektů v celkovém finančním objemu přibližně 1,1 mld. Kč v prioritní ose 3 a 2 projekty v celkové výši 1,2 mld. Kč v prioritní ose 1. V rámci první vyhlášené výzvy č. 02_15_001 zaměřené na IPs byla ukončena realizace tří systémových projektů, a to k 30. 11. 2021 u projektů Podpora práce učitelů a Strategické řízení a plánování ve školách a v územích a dále k 31. 12. 2021 u projektu Podpora krajského akčního plánování. Doposud byla tedy ukončena realizace pěti IPs.

V souvislosti s negativními dopady šíření pandemie nemoci covid-19 do realizace projektů bylo ve sledovaném období na základě změnového řízení schváleno prodloužení délky realizace u projektů Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B) a Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO). Termín ukončení realizace IPs APIV B byl posunut o devět měsíců z 31. 3. 2022 do 31. 12. 2022, zatímco u IPs SYPO byl posunut o osm měsíců, tj. z 31. 10. 2022 do 30. 6. 2023. V průběhu roku 2021 rovněž probíhaly přípravy změny na prodloužení délky realizace projektu Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem (APIV A) o osm měsíců, tj. z 30. 4. 2022 do 31. 12. 2022.

Souhm IPs k 31. 12. 2021 je uveden v následujícím přehledu, některým IPs se pak věnuje podrobněji kapitola 2.11 této zprávy.

Název projektu	Příjemce podpory	Datum zahájení realizace	Stav realizace	Anotace projektu
Podpora krajského akčního plánování (P-KAP)	NPI ČR	1. 3. 2016	realizace ukončena	Projekt podporuje vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách, a to v souladu se vzdělávací strategií MŠMT a s využitím akčního plánování. Zajistí metodickou a supervizní podporu při využívání akčního plánování na úrovni kraje - příprava krajského akčního plánu i na úrovni škol - příprava školních akčních plánů /plánů aktivit rozvoje vzdělávání. Umožní efektivní podporu škol prostřednictvím projektů ESF a koncentrací investic do školské infrastruktury podle potřeb.
Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP)	NPI ČR	1. 3. 2016	realizace ukončena	Projekt vytváří podmínky pro efektivní strategické řízení a plánování ve školách a v územích s akcentem na pedagogické vedení (leadership). Bude vytvořen a ověřen systém intenzivní podpory škol směřující k podpoře kompetencí pedagogických pracovníků v oblasti strategického managementu vedoucí ke zvyšování kvality vzdělávání. Projekt prohloubí spolupráci mezi vedením škol, zřizovateli a dalšími aktéry při tvorbě místního akčního plánu.
Podpora kvalitních poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních zaměřených na podporu inkluze: Kvalita - Inkluze - Poradenství - Rozvoj (KIPR)	NPI ČR	1. 5. 2016	realizace ukončena	Projekt je určený na podporu školských a školních poradenských služeb v ČR. Realizace projektu přispěje ke zvýšení profesních kompetencí pracovníků školských poradenských zařízení a pedagogických pracovníků škol, k identifikaci a poskytování podpůrných opatření ve vzdělávání, k nastavení jednotné úrovně poradenských služeb a k jejich koordinaci. Projekt posiluje kapacitu školního a školského poradenství v poskytování efektivní podpory žákům, přispívá k nastavení pravidel pro poskytované služby a vyhodnocování jejich efektivity.

Název projektu	Příjemce podpory	Datum zahájení realizace	Stav realizace	Anotace projektu
Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami (IKV)	MMR ČR	1. 7. 2016	v realizaci	Projekt vytváří systém pro podporu plné integrace tématu inkluzivního a kvalitního vzdělávání do komplexu činností a intervencí realizovaných Agenturou v územích se sociálně vyloučenými lokalitami. V zapojených lokalitách podporuje uplatnění principů inkluzivního a kvalitního vzdělávání a vytváří podmínky pro dlouhodobé udržení a rozvoj v rámci projektu formulovaných opatření.
Podpora práce učitelů (PPUČ)	NPI ČR	1. 12. 2016	realizace ukončena	Cílem projektu je posílit rozvoj základních gramotností ve všech vzdělávacích oblastech kurikula mateřské a základní školy a tím zvýšit kvalitu vzdělávání s cílem podpory každého žáka. Toho bude dosaženo systematicky vedenou metodickou a technologickou podporou učitelů v oblasti přípravy a realizace výuky.
Komplexní systém hodnocení (KSH)	ČŠI	1. 2. 2017	v realizaci	Realizací projektu dojde k propojení externího a interního hodnocení škol na všech úrovních, tedy na úrovni hodnocení vzdělávací soustavy ČR, kde je externí hodnocení vykonáváno prostřednictvím mezinárodních šetření a interní hodnocení v tomto kontextu realizuje Česká školní inspekce, a na úrovni hodnocení školy, kde externí hodnocení zajišťují Česká školní inspekce a zřizovatel a interní hodnocení je prováděno autoevaluačními nástroji.
Národní centrum pro elektronické informační zdroje – CzechELib	NTK	1. 1. 2017	v realizaci	Předmětem projektu je systémová změna zajištění přístupu k informačním zdrojům VaVal v souladu s Národní RIS3 strategií s cílem zvýšit výkonnost VaVal vybudováním Národního licenčního centra CzechELib. Projekt poskytne i věrohodné statistiky a podporu hodnocení vědy.
Modernizace odborného vzdělávání (MOV)	NPI ČR	1. 5. 2017	realizace ukončena	Projekt směřuje k posílení a podpoře kvality odborného vzdělávání ve středních školách v souladu se strategií vzdělávací politiky do roku 2020, vytvoří podporu provázanosti systému počátečního vzdělávání v oblasti kurikula odborného vzdělávání s potřebami trhu práce a pomůže využitím profesních kvalifikací propojit oblast počátečního a dalšího vzdělávání. Přispěje k uplatnitelnosti absolventů na trhu práce v souladu s požadavky zaměstnavatelů.
Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem (APIV A)	NPI ČR	1. 5. 2017	v realizaci	Cílem projektu je podpořit zavádění a realizaci společného vzdělávání a zajistit efektivní implementaci určených úkolů Akčního plánu inkluzivního vzdělávání.
Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B)	NPI ČR	1. 4. 2017	v realizaci	Projekt se zaměřuje na zajištění podpory implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání, a to především prostřednictvím posílení osobnostních a profesních kompetencí pedagogických pracovníků potřebných k realizaci společného vzdělávání v předškolním, základním, středním a zájmovém a neformálním vzdělávání a dále realizaci informační a osvětové kampaně zaměřené na školy, odbornou a širokou veřejnost.
Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO)	NPI ČR	1. 1. 2018	v realizaci	Hlavním cílem projektu je vytvoření, ověření a implementace systému ucelené modulární podpory přispívající ke zvyšování profesního rozvoje vedoucích pracovníků v oblasti pedagogického řízení škol a učitelů v oblasti oborových didaktik prostřednictvím profesních společenství využívajících širokého spektra forem kolegiální podpory a DVPP s definovanými kritérii kvality.
Systémová podpora implementace a řízení Národní RIS3	MPO	1. 3. 2020	v realizaci	Cílem projektu je vytvoření podmínek pro dlouhodobou transparentní, systematickou a nadregionální identifikaci oblastí specializace a trendů orientovaného a aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací prostřednictvím Národní RIS3 strategie.

NPI ČR - Národní pedagogický institut České republiky (zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků)

ČŠI - Česká školní inspekce

NTK - Národní technická knihovna

MMR - Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

MPO - Ministerstvo průmyslu a obchodu

1. 4. 4 Činnost Monitorovacího výboru OP VV

Základní platformou pro spolupráci ŘO se zástupci orgánů veřejné správy, veřejnoprávních institucí, hospodářských a sociálních partnerů a subjektů zastupujících občanskou společnost je Monitorovací výbor OP VVV. V roli poradců se zasedání zúčastňují též zástupci Evropské komise z Generálního ředitelství pro regionální politiku a Generálního ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti a v roli pozorovatele např. zástupci Auditního orgánu Ministerstva financí.

Od začátku realizace programu se Monitorovací výbor sešel na celkem třidvaceti jednáních, z toho v roce 2021 byla realizována dvě jednání. Kromě postupu ve věcném a finančním pokroku byl projednáván zejména Evalu-ační plán včetně výsledků provedených evaluací a Roční komunikační plán OP VVV. Členové Monitorovacího výboru byli průběžně informováni o přípravě programového období 2021-2027 a Operačního programu Jan Amos Komenský. Podrobnější informace o činnosti Monitorovacího výboru lze nalézt na webových stránkách OP VVV <https://opvvv.msmt.cz/o-programu>.

1. 4. 5 Operační program Jan Amos Komenský

Cílem Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK) je podpora rozvoje otevřené a vzdělané společnosti založené na znalostech a dovednostech, rovných příležitostech a rozvíjející potenciál každého jednotlivce, která povede k růstu konkurenceschopnosti České republiky a zlepšení životních podmínek jejích obyvatel.

OP JAK je intenzivně připravován již od roku 2019. V roce 2021 došlo k zahájení tzv. neformálního dialogu s Evropskou komisí, v jehož rámci probíhala negociace mezi členskými státy a Evropskou komisí, týkající se konkrétnějšího zaměření operačních programů. Dne 4. října 2021 došlo ke schválení OP JAK vládou ČR, následně byl dne 20. prosince 2021 předložen Evropské komisi k zahájení tzv. formálního dialogu. Předpoklad vyhlášení prvních výzev OP JAK je v polovině roku 2022.

Pro operační program je vyčleněna celková alokace 90 mld. Kč, z toho 43 mld. Kč je určeno na podporu výzkumu a vývoje, 19 mld. Kč na vysoké školství a 28 mld. Kč na regionální školství.

OP JAK vychází z dokumentů definujících národní politiku v oblasti vzdělávání, výzkumu a vývoje a navazuje na úspěšný OP VVV. Jeho základem jsou též zkušenosti z OP VVV, jím podpořené oblasti a vytvořené mechanismy, které OP JAK dále prohloubí a posílí tak pozitivní dopady již realizovaných intervencí a změn.

Struktura OP JAK reflektuje prioritní témata financovaná z fondů Evropské unie v programovém období 2021–2027 a zkušenosti z předchozích operačních programů v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, konkrétně se jedná o Prioritu:

- ◆ 1 Výzkum a vývoj;
- ◆ 2 Vzdělávání;
- ◆ 3 Technická pomoc – ERDF;
- ◆ 4 Technická pomoc – ESF+.

Priorita 1 Výzkum a vývoj je zaměřena na podporu rozvoje zázemí a kapacit výzkumného prostředí v České republice s cílem vytvořit dostatečně kvalitní podmínky pro rozvoj špičkového výzkumu, jehož výsledky budou reagovat na aktuální potřeby a trendy. Intervence povedou k větší uplatnitelnosti výsledků realizovaného výzkumu v praxi,

a posílí tak konkurenceschopnost České republiky. Zároveň je zaměřena na podporu strategického řízení oblasti výzkumu, vývoje a inovací na národní a regionální úrovni a jejich funkční propojení.

Priorita 2 Vzdělávání se zaměřuje na podporu žáků a studentů s cílem dosahovat svého maximálního potenciálu ve škole, která dbá na přiměřený rozvoj jejich znalostí a dovedností. Podporovány budou zejména aktivity reagující na strategické a společensky potřebné oblasti definované především Strategií vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, tzv. Národní RIS3 strategií nebo Strategickým záměrem ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021. V oblasti vysokých škol budou podporovány investice do rekonstrukcí a dobudování nevyhovujících vzdělávacích prostor, prostor pro praktické a kolaborativní učení, pořizování studijních pomůcek či vybavení knihoven studijními zdroji. Cílem podpory bude také zpřístupnění prostor (i ubytovacích) pro studenty se specifickými potřebami a nákup vybavení pro tyto studenty.

1. 5. Informační systém vzdělávání

1. 5. 1 Úvod

Přípravná fáze budování Informačního systému vzdělávání byla zahájena v roce 2020, kdy byl vedením MŠMT schválen tento nástupnický projekt Resortního informačního systému, a to včetně harmonogramu na nejbližší období.

Vybudování Informačního systému vzdělávání je předpokládáno v několika etapách. Cílem první etapy (dále jen eEdu-I) je vytvořit základ modulárního informačního systému, který bude poskytovat své nástroje a služby nově elektronizovaným agendám, a to i v dalších etapách jeho realizace. Tímto by mělo dojít k postupnému zajištění efektivní podpory veřejné správy v resortu prostřednictvím nezbytného objemu strukturovaných dat popisujících vzdělávání, vzdělávací soustavu a vysoké školství.

Součástí eEdu-I je rovněž nová elektronizace některých agend, a to páteřních rejstříků a s nimi souvisejících číselníků. Konkrétně se jedná o:

- ◆ Rejstřík školských právnických osob;
- ◆ Rejstřík škol a školských zařízení;
- ◆ Registr vysokých škol a uskutečňovaných studijních programů.

Cestou k naplnění tohoto záměru je tedy postupné budování vlastního, technologicky pokročilého, robustního a stabilního informačního systému v rámci ministerstva, který vyjma zpracování vlastních agend umožní i zpřístupnění relevantních informací a dat, která budou moci prostřednictvím jejich sdílení využívat i další uživatelé v rámci resortu i mimo něj.

1. 5. 2 Rekapitulace přípravné fáze projektu

V březnu 2021 došlo k realizaci přípravných kroků, jejichž cílem byla finalizace zadávací dokumentace a získání souhlasného stanoviska Odboru hlavního architekta eGovernmentu k předloženému záměru na budování první etapy Informačního systému vzdělávání (eEdu-I). Ten vydal své souhlasné stanovisko k záměru dne 9. 4. 2021. Následně

MŠMT splnilo povinnost informovat vládu v souvislosti s výdaji v oblasti informačních a komunikačních technologií, a to dle usnesení vlády ČR ze dne 27. ledna 2020 č. 86, o uložení povinnosti informovat vládu v souvislosti s výdaji v oblasti informačních a komunikačních technologií.

K vyhlášení veřejné zakázky na Dodávku a podporu Informačního systému vzdělávání v rozsahu budování jeho první etapy – eEdu-I došlo dne 31. 5. 2021 prostřednictvím Národního elektronického nástroje. Lhůta pro podání nabídek uplynula dne 9. 7. 2021. V rámci výběrového řízení byl na základě posouzení a vyhodnocení nabídek ze tří účastníků vybrán a prostřednictvím Národního elektronického nástroje oznámen vítězný dodavatel, kterým se stala firma CCA Group, a. s.

Podepsaná smlouva s vybraným dodavatelem byla dne 3. 1. 2022 zveřejněna v Registru smluv a tímto okamžikem tedy došlo k zahájení samotné realizační etapy projektu.

Aktuálně se projekt nachází v analytické a návrhové fázi, jejíž náplní je vypracování a akceptace smlouvou stanovených dokumentačních výstupů (průběžně aktualizovaný harmonogram, registr rizik, katalog požadavků, dílčí analýzy, návrhy a modely). Tyto podklady slouží zejména k zpracování výstupu Detailní návrh implementace eEdu-I, který bude tvořit podrobné zadání pro následné vytvoření funkčního prostředí eEdu-I.

Celková cena za dodání eEdu-I (tj. první části Informačního systému vzdělávání) činí včetně rozšířeně 5leté podpory celkem 23 752 300 Kč vč. DPH. Pokud zahrneme do nákladů i zasmulvnění možného rozvoje eEdu-I (po jeho uvedení do produkčního provozu a v předpokládaném rozsahu až 500 člověkodnů za 5 let), může se celkově vynakládaná částka zvýšit až o 3 630 000 Kč vč. DPH, tj. na konečných 27 382 300 Kč vč. DPH.

Termín dokončení plnění veřejné zakázky na eEdu-I je předpokládán na 08/2023.

V průběhu roku 2022 pak bude vymezen konkrétní obsah a zadání i pro druhou etapu tvorby Informačního systému vzdělávání, která vyjde z podmínek eEdu-I a aktuálních potřeb resortu zahrnujících požadavky eGovernmentu.

1. 6. Příprava a koordinace Národního plánu obnovy

1. 6. 1 Národní plán obnovy na MŠMT

Národní plán obnovy byl dne 17. května 2021 schválen vládou České republiky a následně byl odeslán Evropské komisi k posouzení. **Definitivně byl schválen dne 6. září 2021 Radou pro hospodářské a finanční záležitosti EU (ECOFIN).** České republice bude podle stávajících výpočtů přiděleno ve formě grantů 179 mld. Kč. *Jednotlivé komponenty, včetně finančních alokací, jsou navrženy tak, aby pomohly vyvést českou ekonomiku z krize vyvolané pandemií covid-19 a přispět ke splnění reformních a investičních požadavků. NPO je postaven na šesti základních pilířích a 27 komponentách. Prostředky poskytnuté z Evropské unie prostřednictvím Nástroje pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility) budou poskytnuty v průběhu let 2021-2026. Z celkové alokace pro Českou republiku má MŠMT v gesci tři komponenty za 23 mld. Kč.*

Dvě z komponent patří do pilíře 3. Vzdělávání a trh práce a jedna do pilíře 5. Výzkum, vývoj a inovace:

3. 1. Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace, alokace 4,857 mld. Kč

- 3. 1. 1 Reforma kurikula a posílení IT vzdělávání
- 3. 1. 2 Implementace revidovaného kurikula a rámce DigCompEdu
- 3. 1. 3 Vybavení škol digitálními technologiemi

3. 2. Adaptace kapacity a zaměření školních programů, alokace 12,148 mld. Kč

- 3. 2. 1. Transformovat vysoké školy s cílem adaptace na nové formy učení a v odpovědi na měnící se potřeby trhu práce
- 3. 2. 2 Podpora škol
- 3. 2. 3 Doučování žáků škol
- 3. 2. 4 Investice do klíčových akademických pracovišť

5. 1. Excelentní výzkum a vývoj v prioritních oblastech veřejného zájmu ve zdravotnictví, alokace 5 mld. Kč.

5. 1. 1 Systémová podpora výzkumu a vývoje pro prioritní oblasti lékařských věd a související společenskovední disciplíny

V průběhu celého roku 2021 probíhaly v rámci MŠMT přípravy na implementaci komponent, a to na několika úrovních. Pro každou oblast byl stanoven tým, odpovědný za implementaci komponenty. Na národní úrovni byl ustanoven Řídící výbor Národního plánu obnovy a dále Výbor Národního plánu obnovy za účasti všech dotčených resortů, tedy i MŠMT, které se aktivně účastnilo diskuse o implementační struktuře NPO.

Implementace NPO v rámci MŠMT je koordinována z úrovně Kanceláře ministra, kde byla v srpnu 2021 ustanovena funkce Koordinátorky Národního plánu obnovy, s plánem rozšíření na funkční oddělení koordinace Národního plánu obnovy od 1. ledna 2022.

Řízení implementace probíhá prostřednictvím harmonogramů, které byly zpracovány jednotlivými vlastníky komponent, stejně tak jako definování rizik a jejich ošetření. Na úrovni vlastníků komponent proběhla příprava plánů v oblastech nutných pro realizaci implementace na všech úrovních – koordinační, organizační, řídicí a kontrolní, metodické, personální i ICT.

Z úrovně koordinace probíhaly ve druhém pololetí roku 2021 mimo jiné i realizace připomínkovacího procesu celé zásadní dokumentace k NPO pro definování přesných milníků, cílů a způsobů prokazování jejich naplnění v úzké spolupráci s vlastníky komponent a s přímou návazností na přípravu výzev. Zároveň probíhala implementace této dokumentace do intenzivně připravovaných výzev, z nichž řada byla vyhlášena již v závěru roku 2021.

Kompletní platná dokumentace je k dispozici na webových stránkách NPO: <https://www.planobnovy.cz/dokumenty>.

1. 6. 2 Plnění NPO v roce 2021

V listopadu 2021 byla z úrovně koordinace NPO za MŠMT podána na MPO-DU první Monitorovací zpráva průběžná, ve které byly reportovány dva splněné cíle implementace NPO, a to v subkomponentách 3. 1. 1 a 3. 1. 2, tedy revize rámcových vzdělávacích programů a pořízení 74 000 digitálních zařízení školami. Zároveň byly připraveny ad hoc normativy pro přidělení prostředků na pořízení další části digitálních zařízení pro začátek roku 2022. V prosinci také byla vyhlášena výzva pro Národní pedagogický institut pro implementaci komponenty 3. 1.

V subkomponentě 3. 2. 1 Transformovat vysoké školy s cílem adaptace na nové formy učení a v odpovědi na měnící se potřeby trhu práce, byla v období září-listopad 2021 připravena výzva pro veřejné vysoké školy, která byla v prosinci 2021 vyhlášena. Jedná se o Výzvu k předkládání návrhů projektů v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022-2024 (14. prosince 2021) s alokací ve výši 5 mld. Kč. Příjem návrhů projektů do této výzvy je naplánován na období prosinec 2021–březen 2022.

V subkomponentě 3. 2. 2 Podpora škol se základem pro její plánovanou realizaci v prvním čtvrtletí roku 2022 se stala aktivita z podzimu roku 2021, kde Národní pedagogický institut realizoval aktivity v oblasti podpory již vybraných 57 znevýhodněných škol v Karlovarském a Ústeckém kraji – tato podpora bude rozšířena a bude pokračovat dále v rámci NPO.

Pro subkomponentu 3. 2. 3 Doučování žáků škol proběhlo v období září 2021–prosinec 2021 jednání pracovní skupiny (zástupci MŠMT, ČŠI, NPI ČR, zástupci neziskových organizací, pedagogických fakult a školských asociací) a nastavení parametrů celého programu včetně modelu alokace prostředků, kritérií výběru žáků a podmínek realizace doučování. V závěru roku 2021 byl připraven ad hoc normativ pro přidělení prostředků na doučování pro počátek roku 2021 tak, aby mohlo doučování navázat plynule ve druhé polovině školního roku.

V komponentě 5. 1. byla v prosinci vyhlášena 1. veřejná soutěž ve výzkumu a experimentálním vývoji a inovacích programu EXCELLES, kde uzávěrka příjmu žádostí byla stanovena na konec března 2022.

Kompletní informace o NPO na MŠMT jsou konsolidovány na webových stránkách: <https://www.edu.cz/npo/>

1. 7. Činnost školského ombudsmana v roce 2021

Školní rok 2020/2021 v číslech (v závorkách pro srovnání údaje z minulého školního roku)

Na adresu školského ombudsmana bylo doručeno celkem 2375 (2468) podnětů, z toho přímo ombudsmanovi 233 (198). E-mailem přišlo 1844 (1941) podání. Klasickou poštou přišlo 91 (93) podnětů. Telefonem si žádalo o radu nebo si stěžovalo přímo ombudsmanovi 199 (208) občanů. Osobně pak ombudsman přijal 8 (28) stěžovatelů a navštívil 3 (9) školy. V rámci letních vzdělávacích kempů pak absolvoval 6 besed s jejich účastníky. V údajích nejsou zahrnuty dotazy týkající se opatření v souvislosti s epidemií covid-19, které byly vyřizovány na zvláštních tel. číslech a emailové adrese. Ve srovnání s minulým školním rokem přišlo více anonymních podnětů.

Příchozí podněty z hlediska řešených témat

Témata dotazů do značné míry kopírují dění v období školního roku, ve kterém přicházejí. Před koncem prázdnin a začátkem školního roku je velké množství dotazů na přijetí či nepřijetí dětí do mateřských, základních či středních škol. V období přijímacích zkoušek na střední školy nebo maturitních zkoušek naprosto zásadně převládají stížnosti na průběh zkoušek a žádosti o přezkum výsledků. Před koncem školního roku se zase množí stížnosti na klasifikaci žáků a studentů.

Témata podle počtu podnětů (bez podnětů týkajících se covid-19):

- ♦ 25 % vztahové záležitosti mezi dospělými (pracovněprávní vztahy, šikana, mobbing, bossing ať již uvnitř školy – pedagogové mezi sebou, či mezi pedagogy a vedením, tak také vztahy zřizovatelů a vedení škol);

- ◆ 12 % dotazů bylo zaměřeno na přijímací a maturitní zkoušky;
- ◆ 11 % dotazů směřuje k tomu, jak získat potvrzení o studiu ze středních a vysokých škol, uznání studia v zahraničí, uznání studia při nástupu do zaměstnání ve škole;
- ◆ 10 % přijímání dětí do mateřských a základních škol;
- ◆ cca 10 % dotazů se týká inkluze, poskytování podpůrných opatření, stížností na nespolupráci škol v případě přijetí žáka se speciálními vzdělávacími potřebami apod.;
- ◆ 8 % šikana a kyberšikana mezi žáky a od pedagogů směrem k žákům;
- ◆ 24 % ostatní (agresivita a šikana mimo školu, distanční výuka, přestup na jinou školu, spory rozvedených rodičů atd.).

Stejně jako v minulém školním roce byly nejčastějšími dotazy a podněty na vztahové záležitosti mezi dospělými. Často jsou tyto spory označovány jako šikana, mobbing, bossing. Obvyklé je to v případech, kdy do školy nastoupí nová ředitelka/ředitel nebo několik nových pedagogů. Rozepře mezi pedagogy jsou často dány nesouhlasem s výší úvazku, rozdílným pohledem na formy a metody vyučování, osobními sympatiemi a antipatiemi, pomluvami a „donášením“. Bohužel, ve většině případů se informace o vztazích mezi dospělými zaměstnanci škol dostanou i k rodičům a dětem. V malých městech a obcích dění ve škole významně ovlivňuje i vztahy mezi obyvateli. Případná medializace, na kterou obvykle obě strany spoléhají, situaci nezklidní, spíš naopak. Výsledkem bývá názorové rozdělení pedagogů a rodičů na několik skupin, které pak mezi sebou soupeří a zájmy žáků se dostávají na vedlejší kolej. Snahou školského ombudsmana je především uklidnění situace, emocí a unáhlených rozhodnutí. Vždy se snaží znesvářené strany sjednotit na tématech, která prospívají žákům a škole.

Ve školním roce 2020/2021 neklesl počet podnětů na šikanu, a to i přesto, že školy byly část roku uzavřené. Rodiče při online výuce dostali příležitost sledovat vyučování v přímém přenosu. Často pak ve svých podnětech kritizovali formy výuky a jednání pedagogů, které označovali za šikanu. Podle názoru školského ombudsmana i v těchto případech stěžovatelé často zaměňují šikanu za oprávněné požadavky pedagogů. Jedná se většinou o neomluvené absence na online vyučování, neplnění zadaných úkolů, kázeňské přestupky žáků a nesouhlas s řádným výchovným opatřením. V době uzavření škol obdržel ombudsman také několik stížností na přetěžování žáků, nespravedlivé hodnocení žáků a technickou nevybavenost rodiny, která tak nemohla přijímat úkoly předávané prostřednictvím internetu. Také toto někteří stěžovatelé považovali za šikanu. Při šetření takových stížností se obvykle ukázalo, že školy žákům bez možnosti online připojení nabízely alternativní možnosti výuky (osobní konzultace, vytištěné materiály, videa na CD či USB flash disku).

Z výše uvedeného přehledu témat je patrné, že stále (i v době distanční výuky) jsou frekventované stížnosti na některé negativní dopady začleňování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, konkrétně s poruchou chování nebo učení, do tříd a škol běžného vzdělávacího proudu. Stěžovatelé – rodiče i pedagogové – vyjadřují nespokojenost s tím, že se výuka často podřizuje žákům, kteří jsou podle nich nezvladatelní jak po stránce výchovné, tak po stránce vzdělávací. V této oblasti je ale nutno podotknout, že řada škol zvládla společně vzdělávání a začlenění žáků se speciálními vzdělávacími potřebami velice dobře.

Téměř celý rok řešil ombudsman stížnost na neudělení statusu studenta. Dcera stěžovatelky se po maturitě přihlásila na soukromou vysokou školu ve Francii ke studiu oboru, který se skládá z 10 semestrů. Z toho první 4 semestry

jsou přípravným cyklem pro dalších 6 semestrů inženýrského studia. Podle informací odboru vysokých škol MŠMT není možné na první 4 semestry uznat statut studenta, protože se nejedná o studium, ale o přípravu na studium. Při řešení této stížnosti ombudsman zjistil, jak velmi složitá tato problematika je. Podobná situace je při uznávání některých studijních oborů při nástupu do školy na pozici učitele. Stížnost se konkrétně týkala studijního oboru Pedagogické asistentství speciální pedagogiky a Pedagogické asistentství výchovy ke zdraví. Přesto, že vysoká škola vydala absolventce potvrzení o tom, že je oprávněna nastoupit jako učitelka na speciální školu, MŠMT tuto kvalifikaci neuznává, protože se nejedná o učitelský obor.

Závěry a doporučení

Vzhledem k výše uvedeným stížnostem na uznávání statusu studenta a uznávání vystudovaných oborů na VŠ ombudsman doporučuje, aby střední školy věnovaly více pozornosti problematice výběru dalšího studia maturantů. Studenti by měli vědět, že ne každá zahraniční vysoká škola je v ČR uznávaná. Při výběru studijního oboru na VŠ by měly vysoké školy studenty pravdivě informovat o možnostech jejich uplatnění ve školství.

Ve školním roce 2021/2022 doporučuje ombudsman věnovat hlavní pozornost kromě šikany také vztahům mezi dospělými pracovníky škol. Právě jejich spory totiž mnohdy narušují celkové klima školy. Často se setkává také s tím, že účastníci sporu neznají jak svoje práva, tak ani své povinnosti.

2

Vzdělávání v roce 2021 v datech

Vybraná témata regionálního školství

2. 1. Hlavní události v regionálním školství v roce 2021

2. 1. 1 Nový systém jazykové přípravy cizinců v povinném předškolním vzdělávání

Vyhláška č. 271/2021 Sb., která je platná od 14. července 2021, a kterou se **mění vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání**, nastavila systémové řešení **podpory vzdělávání cizinců** v povinném předškolním vzdělávání po zrušení rozvojového programu a tímto **upravuje organizaci vzdělávání ve skupinách pro jazykovou přípravu v předškolním vzdělávání**. Společně byla do Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV) přidána nová podkapitola 8.4 Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka. V této kapitole je definováno, jakým dětem je zmíněná jazyková příprava určena. Jedná se především o děti, které přicházejí do České republiky ze zahraničí a ani jejich zákonní zástupci neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího.

Pro každou mateřskou školu to znamenalo upravit svůj školní vzdělávací program (ŠVP), který musí být v souladu s RVP PV. Změna měla být provedena do 1. 9. 2021. Od 1. 9. 2021 je vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka nově závaznou součástí RVP PV, který stanovuje cíle jazykové přípravy v předškolním vzdělávání. Při přechodu do základní školy by děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka měly mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky a dosáhnout školního úspěchu.

Provedené změny kontroluje Česká školní inspekce. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy po zveřejnění novely vyhlášky č. 14/2005 Sb. ve Sbírce zákonů učinilo změnu RVP PV na konci srpna. Mateřská škola, kterou navštěvují nejméně čtyři děti v povinném předškolním vzdělávání a mají nárok na jazykovou přípravu, je povinna poskytnout jazykovou podporu v rozsahu jedna hodina týdně. Podporu učitelům v mateřských školách poskytuje Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání, které vydal Národní pedagogický institut České republiky. Zmíněné kurikulum je dostupné na <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/kurikum-cestiny-jako-druheho-jazyka>.

Mateřské školy poskytují dětem s nedostatečnou znalostí češtiny jazykovou podporu v rámci běžné činnosti, při které dochází ke kontaktu dětí mezi sebou a kontaktu s učiteli přirozeně během pobytu v mateřské škole. Nový systém jazykové přípravy je pak určitou nadstavbou a větším zacílením na vzdělávání dětí cizinců v češtině. Mateřské školy s větším zastoupením cizinců v povinném předškolním vzdělávání vytváří skupinu/y o velikosti 4-8 cizinců pro cílenou jazykovou přípravu v českém jazyce. Vzdělávání v českém jazyce je poskytováno v rozsahu jedna hodina týdně. Hlavní cílovou skupinou pro poskytování jazykové přípravy jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, za určitých podmínek lze začlenit také děti s českým státním občanstvím, které pobývaly v zahraničí, nebo mladší děti-cizince. Financování probíhá u veřejných mateřských škol v rámci PHmax a u soukromých a církevních škol v rámci příplatku k normativu.

2. 1. 2 Nový systém jazykové přípravy cizinců v základním vzdělávání

Od 1. 9. 2021 je účinná vyhláška č. 271/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání a vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. Touto novelizací bylo nastaveno systémové řešení podpory vzdělávání cizinců v povinném předškolním a základním vzdělávání po zrušení rozvojového programu.

V základním vzdělávání je bezplatná příprava k začlenění do základního vzdělávání žáků cizinců zajištěna ve školách zřízených územně samosprávným celkem a určených krajským úřadem nebo MHMP. Primárně se jedná o podporu pro nově příchozí cizince, tzn. ty, kteří do základní školy nastoupili v uplynulých 12 měsících po příchodu do ČR (ve školním roce 2021/2022 je kritériem pro nárok 24 měsíců). Mimo žáků, kteří mají nárok na jazykovou přípravu (nově příchozí cizinci) mohou být za určitých podmínek zařazeni i jiní žáci, pokud je to pro ně vhodné (děti s českým státním občanstvím nebo cizinci nespádající do kategorie nově příchozích).

Výuka se odehrává v kraji určené škole prezenční nebo distanční formou. Výuka v určené škole probíhá ve skupinách o velikosti 2 – 10 žáků dopoledne v době běžné výuky, nebo případně odpoledne. Cizinci z neurčených škol (včetně soukromých a církevních) mohou absolvovat výuku v kraji určené škole. Rozsah jazykové přípravy je nejméně 100 hodin, nejvýše 200 hodin po dobu maximálně 10 měsíců.

Financování určených škol probíhá z rezervy krajských úřadů (MHMP).

Národní pedagogický institut ČR (NPI ČR) poskytuje školám v oblasti vzdělávání dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka metodickou pomoc, vytváří metodické materiály, organizuje vzdělávací aktivity. V každém kraji funguje Krajské centrum podpory NPI ČR pro oblast dětí/žáků cizinců.

NPI ČR také provozuje web <https://cizinci.npi.cz/>, na kterém je školám k dispozici široké spektrum materiálů včetně překladů důležitých dokumentů školy do mnoha jazykových mutací. NPI ČR nabízí školám bezplatně tlumočnické a překladatelské služby a také bezplatné služby adaptačního koordinátora, který pomáhá nově příchozímu cizinci adaptovat se na nové školní prostředí.

2. 1. 3 Revize RVP ZV

V září roku 2021 došlo k jednomu z prvních kroků ve věci revize Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV), jmenování Expertního panelu. Ten slouží jako poradní orgán MŠMT v opatření revize RVP ZV, která vychází ze Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Panel je složen ze zástupců MŠMT, ČŠI, NPI ČR, odborníků na vzdělávací politiku i kurikulum, ředitelů i učitelů. Jeho hlavním úkolem je vytvořit hodnotový a koncepční rámec budoucího RVP ZV, tzv. Hlavní směry revize RVP ZV.

V září byla spuštěna webová stránka <https://velke-revize-zv.rvp.cz/>, prostřednictvím které mohla veřejnost podávat dotazy i podněty, na které bylo v průběhu práce na Hlavních směrech revize RVP ZV odpovídáno, k podnětům bylo při práci přihlíženo. Diskuze s veřejností probíhala v souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023. Konkrétně proběhla na podzim a v zimě roku 2021 jedna konference a sedm workshopů, na kterých veřejnost sdílela své podněty nejen se členy Expertního panelu, ale i mezi sebou navzájem. Souběžně navštěvovali zástupci Expertního panelu nespočet konferencí, na kterých představovali dílčí výsledky a sbírali podněty. Při jakékoliv aktualizaci nebo workshopu byly do škol, ale i e-mailových schránek všech, kteří projeví zájem, odesílány newslettery.

V roce 2021 byl nastaven časový rámec celého procesu revize. Finální verze Hlavních směrů revize RVP ZV bude vydána v první polovině roku 2022. Následovat bude tvorba RVP ZV Národním pedagogickým institutem České republiky, kde bude role Expertního panelu supervizní.

Revidované RVP by mělo být hotové v roce 2023. První školy by mohly (v případě, že budou mít zájem) začít podle něj vyučovat v září roku 2024. Povinný náběh je plánován od roku 2025. Součástí bude metodická podpora,

kteřá by neměla zahrnovat pouze modelové ŠVP, ale taktéž učební materiály, které učitelé budou moci využít při výuce.

2. 1. 4 Výuka cizích jazyků

MŠMT ve spolupráci s NPI ČR a Zastoupením Evropské komise v Praze uspořádalo 2. 12. 2021 X. mezinárodní konferenci k vícejazyčnosti: Výuka cizích jazyků – Jak dál? Konference byla zaměřena jednak retrospektivně, ukázala vývoj a dynamiku výuky cizích jazyků v posledních deseti letech, a zároveň navázala aktuálními otázkami a výzvami ve výuce cizích jazyků – jak úspěšně/ji podporovat vícejazyčnost.

Jako každoročně byly oceněny inovativní jazykové projekty Evropskou jazykovou cenou Label. Oceněno bylo 7 jazykových projektů. Pro rok 2021 byly, na základě doporučení Evropské komise a odborné poroty programu Label, stanoveny tyto priority:

- ♦ podpora výuky jazyků prostřednictvím digitálních technologií a digitálních médií;
- ♦ výuka jazyků a podpora rovnosti, sociální soudržnosti a aktivního občanství;
- ♦ profesní rozvoj učitelů jazyků.

V roce 2021 se dále rozvíjela výuka českého jazyka pro děti žijící v zahraničí. Počet škol s uzavřenou smlouvou s MŠMT (poskytovatelů vzdělávání v zahraničí) byl navýšen na počet 15.

V rámci členství České republiky v Evropském centru pro moderní jazyky při Radě Evropy byli proškoleni tři národní experti a konal se seminář na téma výuky metodou CLIL pro účastníky z Plzeňského kraje.

V souladu s předpisy Evropských škol proběhla revize učebních osnov českého programu využívaného v Evropských školách.

2. 1. 5 Primární prevence rizikového chování

Ministerstvo je hlavním gestorem primární prevence rizikového chování a při její realizaci se řídí „Národní strategií primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027“, která byla schválena dne 18. 3. 2019 usnesením vlády č. 190.

Koordináční a metodická role ministerstva se doplňuje s rolemi Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Rady vlády pro duševní zdraví, Republikového výboru pro prevenci kriminality, Rady vlády pro rovnost žen a mužů (zejm. Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách) a dalších platforem meziresortní úrovně, které se také zabývají problematikou prevence rizikového chování. Ministerstvo spolupracuje s Ministerstvem zdravotnictví, a to zejména v oblasti prevence zdravotních škod způsobených užíváním tabákových výrobků, alkoholu a jiných návykových látek, v oblasti adiktologické péče a poruch příjmu potravy.

Koordinaci aktivit a metodické vedení zabezpečuje ministerstvo ve spolupráci s krajskými školskými koordinátory prevence – pracovníky krajů, dále prostřednictvím metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách a školních metodiků prevence (dále jen ŠMP).

Pozice ŠMP je v systému školské prevence rizikového chování zcela zásadní a nezastupitelná. ŠMP na základě vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních mj. koordinuje tvorbu, realizaci a evaluaci preventivního programu školy a participuje na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, ra-

sismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškození a dalších projevů rizikového chování. Zároveň metodicky vede pedagogy školy, koordinuje jejich vzdělávání v oblasti školské prevence a spolupracuje se specializovanými organizacemi.

Na školské prevenci rizikového chování se významně podílí také Státní zdravotní ústav, Národní ústav pro duševní zdraví, nestátní neziskové organizace a vysoké školy, které jednak realizují ve školách preventivní programy a jednak pořádají vzdělávací aktivity pro pedagogy.

Metodickou podporu pedagogům začal poskytovat také Národní pedagogický institut ČR, který pořádá webináře a vzdělávací akce jak v oblasti prevence rizikového chování, tak v oblasti podpory duševního zdraví.

V roce 2021 se v oblasti školské prevence projevil dopad pandemie Covidu-19 a návazných epidemiologických opatření. Omezení pohybu dětí, jejich aktivit, izolace od vrstevníků, konfrontace se smrtí blízkých osob a přesun do online prostředí, to vše dopadá na psychiku dětí a promítá se i do výskytu rizikového chování (netolismus, poruchy příjmu potravy, sebepoškození, atd.). Distanční výuka ve školách omezovala realizaci školské primární prevence. Nemohla se konat řada prezenčních aktivit. Realizátoři postupně přešli na online formu, která ale u některých typů rizikového chování a selektivní prevence nemá takové dopady, jako přímá práce s žáky. Školy zaměřovaly své preventivní aktivity nejčastěji na problémy spojené s duševním zdravím, oblast hygieny a ochrany před infekčními nemocemi, kyberšikanu, kyberbezpečnost a záškoláctví.

Ministerstvo podpořilo některé preventivní aktivity finančními prostředky z dotační výzvy na poskytování aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování ve výši 16,4 mil. Kč.

2. 1. 6 Memorandum o meziresortní spolupráci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva kultury

V září 2021 bylo podepsáno Memorandum o meziresortní spolupráci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva kultury. Dokument se týká především spolupráce knihoven a dalších kulturních a paměťových institucí se školami a školskými zařízeními v oblasti kulturního povědomí a čtenářské, informační a mediální gramotnosti. Realizaci klíčových témat Memoranda zajišťuje meziresortní pracovní skupina, složená ze zástupců MK a MŠMT, která každoročně plnění Memoranda vyhodnotí. Principy Memoranda podporují záměry Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+.

2. 1. 7 Pokusné ověřování obsahu, metod a organizace vzdělávání podle vzdělávací oblasti Člověk a technika

V září 2020 byla zahájena druhá fáze Pokusného ověřování obsahu, metod a organizace vzdělávání podle vzdělávací oblasti „Člověk a technika“. Do pokusného ověřování je zapojeno 60 základních škol a 27 základních škol je spolupracujících (pracují v souladu s průběhem pokusného ověřování bez nároku na finanční podporu), podílejí se příslušná pracoviště všech fakult, které připravují budoucí učitele technického vzdělávání. Pokusné ověřování bude ukončeno v srpnu 2022.

Obecným cílem pokusného ověřování je vytvořit předpoklady pro plošné zvýšení kvality technického vzdělávání na základních školách, a to se zachováním možnosti individuálního rozvoje škol. Jedná se o systematickou podporu:

- ◆ rozvoje technického myšlení,
- ◆ praktické aplikace znalostí a dovedností,
- ◆ rozvoje manuální zručnosti,

- ♦ technické tvořivosti s využitím technologií,
- ♦ poučené volby dalšího vzdělávání po základní škole a volby profese.

Konkrétním cílem je připravit návrh jádrových a rozvíjejících očekávaných výsledků učení žáků, učivo, navrhnout hodinovou dotaci, výsledky vymezit pro uzlové body (3., 5., 7. a 9. ročník) pro zařazení do RVP ZV, včetně návrhu odstranění zastaralých a duplicitních částí RVP ZV. Na tomto základě potom připravit modelové školní vzdělávací programy, a to ve třech úrovních – „minimální; opatrně vpřed; progresivně vpřed“. V roce 2021 bylo realizováno ověřování výuky podle připravených modelových ŠVP.

Nedílnou součástí realizace pokusného ověřování je opět ověřování průběžně vznikajících úloh pro žáky, které budou v závěru pokusného ověřování tvořit soubor metodických materiálů pro PP ke všem výsledkům oblasti Člověk a technika. K úlohám je poskytována zpětná vazba (<http://www.technika.upol.cz/>), ta je následně vyhodnocována a úlohy upraveny do podoby metodických listů. Na webových stránkách jsou také k dispozici webináře a podkladové studie a podrobnosti k pokusnému ověřování (<http://www.technika.upol.cz/front/default/metodicke-listy/>).

Souběžně je realizováno DVPP, ale také je nabízeno rozšiřující studium, které vede k získání aprobace pro výuku technického vzdělávání.

2. 1. 8 Pokusné ověřování kombinovaného vzdělávání

Ministerstvo vyhlásilo v říjnu 2020 Pokusné ověřování obsahu, metod a organizace kombinovaného vzdělávání v základních a středních školách, a to v termínu od 1. 2. 2021 do 30. 9. 2023. Navazuje na zkušenosti škol s distančním vzděláváním. Úspěšná praxe distančního vzdělávání na řadě škol představuje námět na možné obohacení školního vzdělávání.

Účelem ověřování je proto ověřit možnosti organizace, obsah a metody pro kombinované vzdělávání, které by mohlo do budoucna představovat rozšíření vzdělávací nabídky školy např. z důvodů nadání žáků, poptávky rodičů, nemoci, dlouhodobého pobytu v zahraničí, dlouhodobější léčby a v dalších případech, kdy využití kombinovaného vzdělávání může být výhodnější pro žáka a jeho rodinu než prezenční výuka. Kombinovaná forma výuky má podporovat vzdělávací autonomii žáka, samostudijní dovednosti a dovednosti samostatné individuální a skupinové práce, má posilovat kompetence k učení, komunikační a prezentační dovednosti nezbytné pro samostatnou práci a pro reflexi výsledků učení. Obsahem ověřování je plnění povinné školní docházky v základních školách a ve školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona a vzdělávání ve středních školách s využitím technických prostředků pro vzdělávání na dálku bez osobní přítomnosti žáků v části vyučovací doby ve škole.

2. 1. 9 Novinky ve školním roce 2020/2021, vývoj v oblasti středních škol včetně vazeb na změny ve školském rejstříku

Nejvýznamnější novinkou byla prvně realizovaná změněná podoba maturitních zkoušek. Vycházela z v roce 2020 schváleného zákona č. 284/2020 Sb., kterým se měnil zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Tato změna byla následně promítnuta i do prováděcí vyhlášky č. 405/2020 Sb., která novelizovala vyhlášku č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů. Novela školského zákona přesunula ze společné části maturitní zkoušky do profilové části maturitní zkoušky písemné práce a ústní zkoušky z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka.

Ve školním roce 2020/2021 poprvé od zavedení státní maturity, resp. společné části maturitní zkoušky, v roce 2010, byla zadání písemných prací maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka zpracovávána příslušnou střední školou; bylo zrušeno zadávání témat na centrální úrovni prostřednictvím Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání. Obdobně se do škol přesunulo i hodnocení písemných prací maturitní zkoušky. Výchozím a zásadním principem této změny bylo navázání způsobu hodnocení písemných prací a ústních zkoušek z jazyků u maturitní zkoušky na vzdělávání a hodnocení žáků v průběhu vzdělávání školou. S ohledem na početnost a různorodost oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou a zvyšující se profilaci školních vzdělávacích programů, bylo tímto upuštěno od jednotných témat a zadání jak písemných prací, tak i ústních zkoušek z českého jazyka a literatury a z cizích jazyků u maturitní zkoušky. I přes změnu v zadavateli témat této části maturitní zkoušky z Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání do škol vyučující své žáky, nedošlo k zásadní změně rozsahu a způsobu konání maturitních zkoušek. Změna však umožnila středním školám s obory vzdělání s maturitní zkouškou rozšířit a přizpůsobit konání i těchto částí maturitní zkoušky příslušnému rámcovému a školnímu vzdělávacímu programu a reflektovat i v této části maturitní zkoušky více specifika a zaměření svých vzdělávacích programů.

Tato změna maturitních zkoušek logicky posílila vztah hodnotící učitel – žák a ukončila anonymní hodnocení písemných prací maturitní zkoušky, které mělo své opodstatnění v době, kdy profilace škol nebyla tak výrazná. Zároveň se tím posílila pravomoc a odpovědnost pedagogických pracovníků školy (ředitelů škol, pedagogů žáků, předsedů a členů zkušebních maturitních komisí) za nastavení a dodržování kritérií hodnocení písemných prací a ústních zkoušek z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka.

Současně s přesunutím písemných prací a ústních zkoušek z jazyků do profilové části maturitní zkoušky byly vyhláškou č. 177/2009 Sb. stanoveny určité jednotné požadavky a parametry písemných prací a ústních zkoušek z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka. Ředitel školy stanoví u písemné práce z českého jazyka a literatury minimálně 4 témata, ze kterých si žáci vyberou jedno zadání, ze kterého budou psát písemnou práci. Rozsah písemné práce u českého jazyka a literatury je stanoven na minimálně 250 slov. U písemné práce z cizího jazyka je rozsah písemné práce stanoven na minimálně 200 slov. Tato změna umožnila také u všeobecných oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou (gymnázia, lycea) nastavit parametry písemné práce z jazyka výrazně obtížněji, než bylo zadávání témat písemných prací Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (zejména v oblasti rozsahu, požadovaného počtu slov. U písemných prací z cizích jazyků je podstatná také skutečnost, že mohla být nastavena jejich úroveň podle rámcového vzdělávacího programu, kde pro gymnázia platí pro první cizí vyučovaný jazyk úroveň B2 dosažené úrovně na konci studia podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERR), zatímco pro ostatní obory středního vzdělání s maturitní zkouškou je stanovena minimální úroveň B1.

Obdobně byly poprvé v roce 2021 realizovány ústní zkoušky z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka v profilové části maturitní zkoušky. Vyhláška č. 177/2009 Sb. stanovuje nyní jen obecné náležitosti pro parametry těchto zkoušek; u ústní zkoušky z českého jazyka a literatury se jedná zejména o požadavek na nejnižší počet literárních děl školního seznamu literárních děl a nejnižšího počtu žákem vybraných literárních děl ze školního seznamu literárních děl. Vyhláška také stanoví náležitosti pracovního listu tvořícího základ zadání ústní zkoušky. U ústní zkoušky z cizího jazyka nově žáci musí naplnit požadavek znalosti odborné terminologie daného oboru vzdělání.

Na záměr posílení profilové části maturitní zkoušky je navázána další, v roce 2021 poprvé realizovaná změna maturitních zkoušek, změna vycházející z vyhlášky č. 177/2009 Sb., a to hodnocení didaktických testů vyjádřením

USPĚL/NEUSPĚL a procentním vyjádřením úspěšnosti. Didaktické testy jsou od roku 2021 hodnoceny na základě podmínky splnění minimální bodové hranice, tzv. cut-off-score. Nicméně současným uvedením procentuální úspěšnosti v didaktickém testu je žákům v případě potřeby umožněno jeho využití v přijímacím řízení na vysoké školy.

Tato změna však ve školním roce 2020/2021 nebyla realizována v plném rozsahu, neboť Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy bylo nuceno reagovat na pandemickou situaci způsobenou virem covid-19 a v jejím důsledku dlouhou dobu distanční výuky žáků včetně žáků posledních ročníků středního vzdělávání. Proto byly realizovány pro školní rok 2020/2021 konkrétní úpravy maturitních zkoušek s možností nekonání určitých jejich částí. Úpravy konání maturitních zkoušek definovala ministerstvem vydaná jednotlivá opatření obecné povahy.

V roce 2021 bylo také na základě nové právní úpravy prvně možné přijetí do zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem uchazečů, kteří prospěli ve druhém pololetí posledního ročníku oboru vzdělání s maturitní zkouškou, a to bez ohledu na vlastní vykonání maturitní zkoušky.

Další novinkou ve školním roce 2020/2021 bylo vydání aktualizovaných rámcových vzdělávacích programů (RVP) pro gymnázia s účinností od 1. 9. 2022. Aktualizace RVP pro gymnázia navazuje na úpravy RVP pro základní vzdělávání, a pokračuje tak v modernizaci kurikula v digitální oblasti. Aktualizací byla doplněna nová kompetence – tzv. digitální kompetence a nově koncipovaný obor Informatika v rámci tzv. „ICT revize RVP pro gymnázia.“ Změny v RVP vycházejí z požadavků Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 i cílů Strategie 2030+. Úprava se týká oboru vzdělání Gymnázium, Dvojjazyčné gymnázium a Gymnázium se sportovní přípravou.

Od 1. září 2021 je účinná dlouho připravovaná právní úprava, která zakotvuje možnost souběžného studia středního vzdělání s maturitní zkouškou a středního vzdělání s výučním listem v jednom oboru. Od školního roku 2021/2022 byly do soustavy oborů středního vzdělání poprvé začleněny obory, ve kterých žák získává jak střední vzdělání s maturitní zkouškou, tak střední vzdělání s výučním listem. Jedná se o zhruba 30 oborů zejména ze skupin oborů středního vzdělání: Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství, Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, Technická chemie a chemie silikátů, Textilní výroba a oděvnictví, Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů, Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie, Gastronomie, hotelnictví a turismus, Umění a užité umění. Funkčnost a potřebnost těchto oborů středního vzdělání byla nejprve experimentálně ověřována, aby byly nastaveny její parametry a prokázána schopnost pojmout v jednom oboru středního vzdělání jak získání výučního listu, tak získání maturitní zkoušky.

Na tyto nové obory (dvouobory) středního vzdělání začleněné do nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, navazuje vyhláška č. 200/2021 Sb., kterou se mění některé vyhlášky v souvislosti se stanovením oborů vzdělání, ve kterých lze získat střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou, která upravila postavení těchto spojených oborů v rámci středního vzdělávání. Vznik nových oborů středního vzdělání poskytujících jak střední vzdělání s maturitní zkouškou, tak střední vzdělání s výučním listem, se promítl do rejstříku škol a školských zařízení, ve kterém jsou u všech škol zapsány i obory vzdělání, které školy poskytují. Při zápisech nových středních škol či oborů vzdělání postupuje MŠMT v souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019-2023³, jehož ukazatele jsou směrodatné pro zařazování nových škol, oborů vzdělání či kapacit škol do školského rejstříku. Posilovány v oblasti středního vzdělávání byly zejména takové obory vzdělání, které odpovídají předpokládaným dlouhodobým potřebám trhu práce.

Ve školním roce 2021/2022 pokračuje trend, který začal v roce 2017, a to nárůst počtu žáků a studentů vstupujících do 1. ročníků středních škol a vyšších odborných škol. V roce 2021 byl nárůst oproti minulému roku 6 908 žáků a studentů, což představuje 5,9 % nově přijímaných. Do 1. ročníků středního vzdělání a vyššího odborného vzdělání v denní formě studia bylo v přijímacím řízení v roce 2021 přijato 124 246 žáků a studentů, z toho do maturitních oborů 85 385 žáků. V kategorii středního vzdělání s výučním listem došlo k mírnému poklesu a bylo přijato 30 199 žáků. Naopak k výraznému procentnímu zvýšení počtu přijatých žáků došlo v oborech s maturitní zkouškou a se začleněním odborného výcviku, kdy nárůst 864 žáků představuje 14,9 % nově přijímaných. Tento nárůst ovlivnila změna nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, kdy se stanovily v příloze D6 komplementární obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou s účinností od 1. 9. 2021. Těchto komplementárních oborů vzdělání je 28. Pro podporu výuky v těchto komplementárních oborech ministerstvo zveřejnilo na svých stránkách⁴ metodický návod pro zavedení oborů vzdělání L0+H do běžného režimu.

2. 1. 10 Inovace oborové soustavy ve středním odborném vzdělávání

Inovace soustavy oborů vzdělání pro střední odborné vzdělávání (IOS SOV) vychází z implementační karty Inovace oborové soustavy v rámci Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+.

Cílem MŠMT je funkční, přístupná a atraktivní oborová soustava, která prostřednictvím revize obsahů vzdělávání zajistí, aby byli jeho absolventi vybaveni kompetencemi pro další profesní i neprofesní vzdělávání, osobní život a dlouhodobou uplatnitelnost na trhu práce. Celkem byla stanovena tři opatření, která mají tohoto cíle dosáhnout:

♦ **Moderní a otevřené odborné vzdělávání s vysokou přidanou hodnotou**

V roce 2021 v rámci přípravných prací probíhaly odborné interní debaty mezi MŠMT a NPI ČR a také s realizátory projektu Kompetence 4. 0. Byla přeložena publikace Odborné vzdělávání v Evropě: scénáře do roku 2035 (zveřejněno na webu NPI ČR) jako nástroj pro širokou komunikaci.

Od září 2021 probíhalo představování a obsazování odborných platforem a pracovních skupin školskými asociacemi, zaměstnavateli a dalším partnery. V září 2021 se uskutečnilo první setkání řídicího týmu pro inovaci a byla připravena metodika pro práci pracovních skupin. V průběhu října byl zpracován materiál k odborné diskusi „Inovace oborové soustavy a revize RVP pro střední odborné vzdělávání“, který sloužil jako základní informace pro partnery, kteří jsou zapojeni do procesu IOS SOV. Následně byl zpracován materiál v elektronickém prostředí, v kterém se experti vyjadřovali ke stěžejním otázkám týkající se IOS SOV.

♦ **Získávání odborné kvalifikace v průběhu studia**

V roce 2021 byla vytvořena přiřazovací mapa profesních kvalifikací a úplných profesních kvalifikací k soustavě oborů vzdělání (promítnuto do revizí RVP). Byla zpracována komplexní evaluační zpráva NSK a byl schválen návrh implementace Národní soustavy kvalifikací po skončení povinné udržitelnosti projektu NSK2. V rámci uvedeného opatření byl zpracován návrh konceptu profesní maturitní zkoušky a došlo k upřesnění pojmu „získávání odborné kvalifikace v průběhu studia“.

³ Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019-2023

⁴ Viz <https://www.msmt.cz/vzdelavani/stredni-vzdelavani/metodicky-navod-pro-zavedeni-oboru-vzdelani-l0-h-do-bezneho>.

◆ Usnadnění přechodu absolventů na trh práce

Byl zpracován návrh šetření pro výzkumnou potřebu v rámci Technologické agentury ČR zaměřeného na kvalitu poskytování praktického vyučování. Zároveň byl dokončen balíček metodické podpory pro školy k tématu Kariérového vzdělávání a poradenství.

2. 1. 11 Zařazení komplementárních oborů do soustavy oborů středního vzdělávání

S účinností od 1. 9. 2021 došlo nařízením vlády č. 354/2020 Sb. ke změně nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (o soustavě oborů vzdělání), ve znění platných předpisů, kterou se stanovily v příloze D6 komplementární obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou.

V návaznosti na novelu nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání byla ve Sbírce zákonů dne 12. 5. 2021 zveřejněna vyhláška č. 200/2021 Sb., kterou se mění některé vyhlášky v souvislosti se stanovením oborů vzdělání, ve kterých lze získat střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou. Vyhláška nabyla účinnosti 1. 9. 2021 a změnila vyhlášku č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři; vyhlášku č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku; vyhlášku č. 3/2015 Sb., o některých dokladech o vzdělání a vyhlášku č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání.

Do nařízení vlády bylo implementováno 28 komplementárních oborů vzdělání, které byly ověřeny v rámci Pokusného ověřování organizace a průběhu modelu vzdělávání umožňujícího dosažení středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou podle vybraných rámcových vzdělávacích programů oborů středního vzdělání kategorie stupně dosaženého vzdělání L0 a H.

2. 1. 12 Pokusná ověřování

V roce 2021 probíhala následující pokusná ověřování:

◆ Pokusné ověřování alternativní zkoušky profilové části maturitní zkoušky konané formou komplexní absolventské práce s obhajobou ve středních odborných školách

Dne 29. 6. 2021 bylo vyhlášeno nové Pokusné ověřování alternativní zkoušky profilové části maturitní zkoušky konané formou komplexní absolventské práce s obhajobou ve středních odborných školách. Pokusné ověřování si klade za cíl ověřit možnosti formy zkoušky v podobě komplexní absolventské práce v širším kontextu plánované změny konceptu maturitní zkoušky, která by měla jako celek reflektovat kompetenční model vzdělávání. Záměrem uvedené změny konceptu je umožnit realizovat školní část maturitní zkoušky jako komplexní ověření osvojení výstupů vzdělávacího programu s důrazem na kompetenční pojetí s tím, že komplexní absolventskou práci s její obhajobou je možné nahradit většinou částí předmětů profilové (školní) části maturitní zkoušky.

Do pokusného ověřování se k 31. 8. 2021 přihlásilo 9 středních škol, z nichž 2 školy následně odstoupily. Ve školním roce 2021/2022 se do pokusného ověřování zapojilo 7 středních škol se širokým spektrem oborů vzdělání. Zastoupenými obory vzdělání jsou Obchodní akademie, Hotelnictví, Informační technologie, Strojírenství, Elektrotechnika a Průmyslový design. Vyhlášené pokusné ověřování bude ukončeno 30. září 2024.

♦ **Pokusné ověřování nového pojetí výuky umožňujícího dosažení středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou**

V roce 2021 došlo k novému Vyhlášení pokusného ověřování organizace a průběhu modelu vzdělávání umožňujícího dosažení středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou podle vybraných rámcových vzdělávacích programů oborů středního vzdělání kategorie stupně dosaženého vzdělání L a H ve vybraných středních školách. Cílem pokusného ověřování je ověření komplementárních oborů, které ještě nebyly ověřeny a je o ně zájem ze strany zaměstnavatelů. Mezi ověřované komplementární obory vzdělávání nově patří obory vzdělání 26-41-L/ 01 Mechanik elektrotechnik a 26-51-H/ 02 Elektrikář – silnoproud. Pokusné ověřování bylo zahájeno 1. 9. 2021 a zapojilo se 9 středních škol. V říjnu 2021 byl vydán Dodatek č. 1, kterým se do pokusného ověřování nově zařadily obory vzdělání 34-57-L/01 Technik dokončovacích zpracování tiskovin a 34-57-H/01 Knihař. Vyhlášené pokusné ověřování bude ukončeno 31. 8. 2026.

♦ **Pokusné ověřování stupňovitě propojení vybraných oborů vzdělání kategorie H, M, N ve skupině oborů vzdělání 53 - Zdravotnictví ve středních a vyšších odborných školách**

Pokusné ověřování bylo vyhlášeno 22. 12. 2021. Jedná se o propojení oborů vzdělání H Ošetřovatel + M Praktická sestra + N Diplomovaná všeobecná sestra. Pokusné ověřování bude zahájeno 1. 9. 2022. Délka trvání je šest let, tj. čtyři roky střední vzdělávání, dva roky vyšší odborné vzdělávání. Pokusným ověřováním se umožňuje žákům oboru vzdělání Praktická sestra získat ve třetím ročníku výuční list a střední vzdělávání s výučním listem v případě neúspěchu u maturitní zkoušky. Vyhlášené pokusné ověřování bude ukončeno 31. 8. 2031.

♦ **Pokusné ověřování uznávání mezinárodních certifikačních standardů ICT v rámci profilové maturitní zkoušky**

Pokusné ověřování uznání vybraných certifikačních standardů ICT v rámci části jedné zkoušky profilové části probíhá od 1. 10. 2020 do 30. 9. 2023 a má za cíl prověřit účelnost uznávání získaných standardů ICT v rámci maturitní zkoušky a také zjistit možnosti a podmínky, za jakých by tyto principy byly ukotveny do školského zákona a prováděcí vyhlášky č. 177/2009 Sb. Za tímto účelem MŠMT stanovilo seznam certifikačních standardů, které mohou část jedné zkoušky nahradit. V případě, že ze závěrů pokusného ověřování bude účelnost této možnosti zřejmá, otevře se tím prostor k nahrazení i dalších odborných, v praxi využitelných certifikátů, např. ze stavebnictví, strojírenství, elektrotechniky, o kterých by rozhodoval výhradně ředitel školy dle školního vzdělávacího programu. Touto možností by u maturitní zkoušky bylo možné uznávat i odborné certifikáty z různých vzdělávacích oblastí, které žák získá již v průběhu vzdělávání střední školy. Do pokusného ověřování bylo ve školním roce 2020/2021 zapojeno celkem 20 škol.

2. 1. 13 Vývoj v oblasti konzervatoří

Konzervatoře jako specifický druh školy připravují žáky pro výkon náročných uměleckých nebo uměleckých a umělecko-pedagogických činností v oborech hudba, tanec, zpěv a hudebně dramatické umění. Studium je ukončeno absolutoriím. V průběhu studia lze složit i maturitní zkoušku. Délka většiny oborů trvá 6 let a je určena uchazečům po splnění povinné školní docházky. Výjimku tvoří obor Tanec, který trvá 8 let a je určen uchazečům po 5. ročníku základní školy. V České republice je 18 konzervatoří. Dvanáct konzervatoří je zřizováno kraji, jednu konzervatoř zřizuje MŠMT, dvě konzervatoře zřizuje registrovaná církev a tři konzervatoře jsou zřizovány právníky nebo fy-

zickými osobami. MŠMT je zřizovatelem jedné konzervatoře (Konzervatoř a střední škola Jana Deyla, příspěvková organizace), která tradičně vytváří dobré podmínky ke studiu také pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona. Ve školním roce 2020/2021 studovalo v šestileté konzervatoři celkem 558 žáků a studentů.

Důležitou složku vzdělávání v konzervatořích tvoří aktivní umělecké působení v rámci školních, regionálních, národních i mezinárodních uměleckých projektů.

2. 1. 14 Vývoj v oblasti vyšších odborných škol

V roce 2021 bylo akreditováno pět nových vzdělávacích programů VOŠ, a to 82-43-N/12 Reklama a grafický design, 37-42-N/01 Logistik specialista, 26-41-N/10 Aplikovaná elektrotechnika, 68-43-N/13 Správa chovu zvířat, 43-31-N/04 Veterinářství.

Nejvíce studentů se vzdělává ve skupině oborů vzdělání 53 Zdravotnictví, a to 6 341, dále pak ve skupině oborů vzdělání 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče, a to 4 991. U zdravotnických oborů došlo k meziročnímu nárůstu o 9,5 %, u pedagogicko-sociálních o 15,3 %. K nejvýraznějšímu nárůstu studentů došlo ve skupině oborů vzdělání 43 Veterinářství a veterinární prevence, a to o 463,6 %. Důvodem stálého zájmu o zdravotnické a pedagogicko-sociální obory je zejména povinné zvyšování kvalifikace zaměstnanců v uvedených oborech.

V rámci Výzvy č. 02_16_041 - Vyšší odborné školy, v které bylo zapojeno 6 sekcí – ekonomická, humanitní, zdravotnická, technická a pedagogicko-sociální, došlo ve 2. polovině roku k odevzdání 7 klíčových aktivit, a to Řízení projektu, Zvyšování úrovně výuky odborného cizího jazyka v oborech VOV s důrazem na tvorbu a využití otevřených digitálních zdrojů využitelných pro výuku odborného cizího jazyka, Zvyšování kvality odborného vzdělávání v oborech VOV s důrazem na tvorbu a využití otevřených digitálních zdrojů využitelných pro výuku odborných předmětů pro danou odbornou oblast, Modernizace metod hodnocení studentů VOŠ, Inovace odborné praxe na VOV, Rozvoj dalšího vzdělávání na VOŠ a Analýza role VOV a návrh koncepce VOV ve školském systému České republiky. Aktivita č. 7 prošla schvalovacím procesem odboru 22 Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Došlo k úpravě Statutu, Jednacího řádu a Pravidel pro finanční zabezpečení Akreditační komise pro vyšší odborné vzdělávání, které byly schváleny Výnosem ministra č. 11/2021, č. j.: 29833/2021-2. Dokumenty jsou zveřejněné na webové stránce: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vyssi-odborne-vzdelavani/statut-akreditačni-komise-pro-vyssi-odborne-vzdelavani>.

2. 1. 15 Vývoj v oblasti základních uměleckých škol

Základní umělecké vzdělávání poskytuje základy vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech – hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém. Základní umělecké vzdělávání neposkytuje stupeň vzdělání, ale základy vzdělání v uměleckých oborech. V systému navazujícího uměleckého vzdělávání představují důležité východisko pro vzdělávání ve středních, vyšších odborných školách uměleckého nebo pedagogického zaměření a na konzervatořích, popřípadě pro studium na vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením. Základní umělecké vzdělávání se člení podle § 109 zákona č. 561/2004 Sb. na přípravné studium, základní studium I. a II. stupně, studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studium pro dospělé.

V souladu se zákonem č. 561/2004 Sb. je pro realizaci základního uměleckého vzdělávání vydán Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. V roce 2021 byla ve spolupráci s AZUŠ ČR a NPI zahájena revize RVP ZUŠ.

V roce 2020/2021 navštěvovalo 502 ZUŠ celkem 250 852 žáků. Jedná se o mírný pokles žáků (cca 13 %), který byl způsoben především předčasným ukončením vzdělávání některými žáky, zejména v tanečních a výtvarných oborech, a úbytkem nově přihlášených žáků. Projevil se tak jeden z důsledků uzavření ZUŠ pro prezenční vzdělávání z důvodu pandemické situace.

2. 1. 16 Podpora preventivně výchovné péče

Skutečnost, že je preventivně výchovná péče a nabídka služeb středisek výchovné péče (dále také „SVP“) nedostatečná, vyplývá z mnoha dokumentů i stanovisek odborníků.⁵ Proto je preventivně výchovná péče považována ministerstvem v oblasti prevence za nezbytný a velmi důležitý prvek v celém systému péče o ohrožené děti.

Hlavním cílem preventivně výchovné péče je včas podchytit rizikové chování a na základě důkladné pedagogické, psychologické, speciálně pedagogické, zdravotní a sociální diagnostiky hledat optimální formy řešení zjištěných problémů. Posílení preventivně výchovné péče s cílem zachovat a posílit rodinné vazby dítěte a v maximální možné míře zamezit odtržení dítěte z jeho rodinného prostředí je také jedním z bodů Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023.

Podpora formou **zřizování středisek výchovné péče** je pak jedním z hlavních cílů Rámcové koncepce MŠMT a slouží jako jedna z forem posilování prevence rizikového chování a vyústění k ústavní nebo ochranné výchově. Tato podpora má navíc o to větší opodstatnění v souvislosti s onemocněním covid-19, kdy se předpokládá, že naroste počet ohrožených rodin a dojde k poptávce po službách pro rodiny a děti, mezi něž střediska výchovné péče patří. Predikce také odhadují vyšší riziko nárůstu rizikového chování dětí v důsledku této pandemie,

a proto budou střediska výchovné péče podstatnou službou pro následující období.

V roce 2021 proběhly přípravy pro koncepci podpory preventivně výchovné péče, a to šetřením potřeb pro plánování preventivně výchovné péče, jehož výsledky jsou nezbytné pro další metodickou a koncepční práci v rozvoji preventivně výchovné sítě. Dosavadní harmonogram zřizování středisek výchovné péče reaguje na regiony, kde ministerstvo vnímá tuto službu jako nedostatečně saturovanou a podpora je mířena zejména do oblastí, kde je jejich nabídka dosud nedostatečná, a v lokalitách, kde je z hlediska vyššího potencionálního počtu dětí s rizikovým chováním potřebná a dobře dostupná.

V roce 2021 zahájilo činnost nové středisko výchovné péče v Mladé Boleslavi, a to v ambulantní formě, přičemž pro rok 2022 je plánované doplnění o celodenní stacionář. Dále pak bylo podpořeno SVP ve Frenštátě pod Radhoštěm a také bylo otevřeno celodenní oddělení v rámci soukromého SVP Svitavska Alfa v Poličce.

Zároveň byly v roce 2021 zahájeny přípravy pro podporu dalších nových středisek výchovné péče. Ty se týkají celkem sedmi nových pracovišť SVP, jež by měla zahájit činnost v roce 2022.

⁵ Např. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2019–2023, Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+, Doporučení Veřejného ochránce práv pro MŠMT z roku 2013, 2016 a 2020 a Doporučení vyplývající ze Zpráv ze systematických návštěv Veřejného ochránce práv, Výzkumné šetření Národního ústavu pro vzdělávání: „Mapování potřeb regionů ve vztahu k činnosti školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a středisek výchovné péče“ z roku 2014.*

2. 2. Vzdělávání v podmínkách protiepidemických opatření

Vydáním opatření obecné povahy přistoupilo MŠMT také k zohlednění ztížených a odlišných podmínek teoretické výuky žáků pro vzdělávání ve 2. pololetí školního roku 2019/2020 a v 1. pololetí školního roku 2020/2021 s významným podílem vzdělávání distančním způsobem, které nebylo možné vyloučit ani v 2. pololetí školního roku 2020/2021. Vedle ztížených a odlišných podmínek při teoretickém vzdělávání žáků v režimu distanční výuky byla také řešena situace vzniklá nekonáním nebo silným omezením praktického vyučování. S ohledem na objektivní výpadek prezenčního vzdělávání se ředitelům škol doporučilo, aby se v rámci výuky ve 2. pololetí školního roku 2020/2021 zaměřili pouze na výuku předmětů souvisejících se závěrečnou a maturitní zkouškou a kladli důraz na posílení praktického vyučování, jakmile to bylo možné.

Za účelem zmírnění negativních dopadů na vzdělávání v době pandemie nemoci covid-19 byl vydán dodatek k rámcovým vzdělávacím programům č. j.: MSMT-17853/2021-2, kterým se rámcový vzdělávací program mění tak, že součástí jednotlivých vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů nemusí být to učivo, které nemá dopad na profil absolventa a které lze pro profil absolventa považovat za zbytečné. Dále se dodatkem umožňuje upravit týdenní minimální počet vyučovacích hodin stanovený v učebním plánu tak, že se sníží či zvýší hodinové dotace vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů v maximálním rozsahu 3 vyučovacích hodin týdně a o sníženou hodinovou dotaci musí být hodinová dotace jinde navýšena. Týdenní minimální počet vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání nesmí klesnout pod 1 hodinu a při úpravě počtu týdenních vyučovacích hodin nesmí být překročen nejvyšší počet povinných vyučovacích hodin týdně stanovený v § 26 odst. 2 školského zákona. Dodatek se vztahuje ve školním roce 2021/2022 na 2. až 4. ročníky, ve školním roce 2022/2023 na 3. a 4. ročníky a ve školním roce 2023/2024 na 4. ročníky.

2. 2. 1 Změny v přijímacích zkouškách v roce 2021

Stejně jako v předchozím školním roce byl i průběh školního roku 2020/2021 výrazně poznamenán epidemickou situací v České republice, v jejímž důsledku Ministerstvo zdravotnictví zakázalo po významnou část školního roku osobní přítomnost žáků a studentů v základních, středních a vyšších odborných školách a ve školských zařízeních. Po dobu uzavření škol se žáci a studenti vzdělávali distančně.

V reakci na nestandardní průběh školního roku 2020/2021 s vysokým podílem distančního vzdělávání žáků a studentů MŠMT vydalo v návaznosti na nově ustanovený § 184a školského zákona, podle kterého MŠMT může určit opatřením obecné povahy (OOP) odlišný způsob a podmínky přijímání ke vzdělávání v důsledku situace, kdy není možná osobní přítomnost dětí, žáků nebo studentů ve škole z důvodu krizového opatření vyhlášeného podle krizového zákona, nebo z důvodu nařízení mimořádného opatření podle zvláštního zákona, anebo z důvodu nařízení karantény podle zákona o ochraně veřejného zdraví. MŠMT tedy vydalo OOP, kterým byly zásadním způsobem upraveny podmínky přijímacího řízení a pravidla pro konání jednotné přijímací zkoušky (JPZ) v roce 2021. MŠMT následně OOP v průběhu ledna až května aktualizovalo několika dodatky, které dále upravovaly vybrané aspekty přijímacího řízení a JPZ.

Základním principem nově ustavené podoby přijímacího řízení byla snaha zachovat všechny parametry přijímacího řízení, které nebyly dotčeny mimořádnou epidemickou situací, zároveň však umožnit ředitelům středních škol více individualizovat proces přijímání, a tím uchazečům o střední vzdělávání tento proces ulehčit. Výsledkem uvedených

principů bylo stanovení několika následujících parametrů v systému přijímacího řízení do čtyřletých oborů vzdělání a nástavbe:

- ◆ JPZ připravená státem zůstala zachována jako nabídka pro všechny střední školy, včetně veškeré s tím spojené logistické podpory.
- ◆ Časový limit pro písemné testy JPZ byl prodloužen u českého jazyka a literatury o 10 minut (ze 60 minut na 70 minut), u matematiky o 15 minut (ze 70 minut na 85 minut). Toto pravidlo se týkalo i písemných testů konaných do prvních ročníků osmiletých a šestiletých gymnázií.
- ◆ Ředitel školy měl kompetenci rozhodnout o tom, zda v rámci přijímacího řízení uplatní nebo neuplatní JPZ. V případě neuplatnění ji musel nahradit školní přijímací zkouškou.
- ◆ Ředitel školy měl kompetenci rozhodnout o tom, že se JPZ či školní přijímací zkouška nebudou konat v případě, kdy počet podaných přihlášek nepřevyší předpokládaný počet přijímaných uchazečů.
- ◆ Školní přijímací zkouška se musela konat v den JPZ, pokud se nekonala distanční formou.
- ◆ Byly zachovány dva termíny konání JPZ pro každého uchazeče, který se ucházel o přijetí ke vzdělávání v alespoň jedné střední škole, v níž byla stanovena JPZ jako povinná součást přijímacího řízení. JPZ konal uchazeč v prvním stanoveném termínu ve škole uvedené na přihlášce v prvním pořadí, ve druhém stanoveném termínu ve škole uvedené na přihlášce ve druhém pořadí. Pokud měl uchazeč na přihlášce uvedenu školu, která JPZ nekonala (buď z důvodu konání pouze školní přijímací zkoušky nebo z důvodu nekonání přijímací zkoušky vůbec), konal uchazeč JPZ v obou termínech v té škole uvedené v přihlášce, která JPZ konala. Informaci o místě a čase konání JPZ i školní přijímací zkoušky získal uchazeč z pozvánky zaslané ředitelem školy nejpozději 14 dní před konáním této zkoušky. Ředitelé škol předali standardním způsobem informace o přihlášených k JPZ Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání (Centrum). Získalo-li Centrum informace o uchazeči pouze z jedné školy, informovalo do 15. března 2021 ředitele této školy o tom, že uchazeč koná JPZ dvakrát v této škole.
- ◆ Hodnocení JPZ se na celkovém hodnocení kritérií přijímacího řízení mohlo podílet libovolným poměrem v závislosti na rozhodnutí ředitele školy, tedy nemusel být zachován minimální poměr 60 %, resp. 40 % v případě Gymnázií se sportovní přípravou.
- ◆ Součástí kritérií přijímacího řízení nesmělo být hodnocení na vysvědčení za druhé pololetí školního roku 2019/2020. Součástí přihlášky zůstala poslední dvě vysvědčení, ve kterých uchazeč splnil nebo plní povinnou školní docházku, ovšem hodnocení výše zmíněného pololetí nesmělo být hodnoceno. Ředitelům bylo doporučováno do kritérií zahrnout i jiná předchozí vysvědčení.
- ◆ Upravily se podmínky pro konání talentových zkoušek v podobě prodloužení období konání těchto částí přijímacích zkoušek.
- ◆ Upravily se termíny pro konání přijímacích zkoušek, a to pro všechny obory vzdělání od 3. do 19. 5. 2021. JPZ se pro čtyřleté obory vzdělání a nástavby konala 3. a 4. 5. 2021, pro víceletá gymnázia 5. a 6. 5. 2021 v řádném termínu a 2. a 3. 6. 2021 v náhradním termínu pro všechny obory vzdělání. Výsledky přijímacího řízení mohl ředitel školy vyhlásit nejdříve 19. 5. 2021 a nejdéle dva dny poté, v případě náhradního termínu to bylo od 14. 6. 2021 až dva dny poté.

Další kola přijímacího řízení se konala v souladu s právní úpravou zakotvenou ve školském zákoně a prováděcích právních předpisech.

2. 2. 2 Změny v ukončování vzdělávání ve středních školách v roce 2021

V důsledku krizových opatření byl omezován volný pohyb osob, provoz škol a opakovaně byla omezena osobní přítomnost žáků na středním vzdělávání. Vzhledem k dlouhotrvajícímu distančnímu způsobu vzdělávání ministerstvo v návaznosti na § 184a školského zákona vydalo opatření obecné povahy, jimiž upravilo model maturitní zkoušky pro rok školní rok 2020/2021.

Na základě opatření obecné povahy mohli maturitní zkoušku v jarním zkušebním období konat **všichni žáci posledních ročníků, kteří podali přihlášku k jarnímu zkušebnímu období do 1. prosince 2020 a prospěli v prvním pololetí školního roku 2020/2021.**

Ve společné části maturitní zkoušky došlo na základě opatření obecné povahy ke změně harmonogramu společné části maturitní zkoušky i k zásadním úpravám pravidel pro konání didaktických testů:

- ◆ Didaktické testy se konaly v řádném termínu 24.–26. 5. 2021.
- ◆ Kromě řádného termínu se didaktické testy společné části v jarním zkušebním období uskutečnily také v mimořádném termínu 7.–9. 7. 2021. Mimořádný termín byl určen pro všechny maturanty, kteří v řádném termínu u didaktických testů neuspěli nebo se z konání didaktických testů v řádném termínu omluvili řediteli školy.
- ◆ Žákům, kteří byli ve školním roce 2020/2021 žáky posledního ročníku vzdělávání, byl navýšen počet opravných zkoušek konaných formou didaktického testu společné části na 3 opravné zkoušky z každé zkoušky.
- ◆ Osobám přihlášeným ke konání maturitní zkoušky v roce 2021 (jak v jarním, tak i podzimním zkušebním období) byl navýšen počet opravných zkoušek o jednu opravnou zkoušku u každé zkoušky konané formou didaktického testu společné části, ke které byli přihlášení.
- ◆ Pro jarní i podzimní zkušební období došlo k navýšení časového limitu pro konání didaktických testů společné části. Didaktický test z českého jazyka a literatury trval 85 minut, didaktický test z cizího jazyka 110 minut (z toho 40 minut poslechová část testu a 70 minut část testu ověřující čtení a jazykové vědomosti a dovednosti). Na didaktický test z matematiky bylo vyhrazeno 135 minut. Časový limit pro konání nepovinné zkoušky matematika rozšiřující zůstal nezměněn.
- ◆ Žáci posledního ročníku jakékoliv formy vzdělávání oborů stanovených v opatření obecné povahy ze dne 15. 3. 2021, ve znění pozdějších dodatků, kteří odpracovali od 12. 10. 2020 do 17. 5. 2021 dobrovolně nebo v rámci nařízené pracovní povinnosti, pracovněprávního vztahu či praktického vyučování nejméně 160 hodin u orgánů ochrany zdraví nebo poskytovatelů zdravotnických či sociálních služeb uvedených v opatření, nemuseli konat povinné didaktické testy.
- ◆ Hranice úspěšnosti u zkoušky z matematiky byla opatřením pro všechna zkušební období maturitní zkoušky v roce 2021 snížena z 33 % na 27 %.

Opatřením obecné povahy byl významným způsobem upraven také model profilové části maturitní zkoušky:

- ◆ Žáci, kteří byli ve školním roce 2020/2021 žáky posledního ročníku, nemuseli konat povinnou profilovou zkoušku z českého jazyka a literatury ani z cizího jazyka, který si zvolili ve společné části. Pokud se rozhodli tyto zkoušky konat, konali je pouze formou ústní zkoušky, případný neúspěšný výsledek u zkoušky však nebyl započítáván do celkového hodnocení maturitní zkoušky.

- ◆ Žáci, kteří konali maturitní zkoušku v řádném termínu ve školním roce 2019/2020 podle zákona č. 135/2020 Sb., konali profilové zkoušky z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka pouze formou ústní zkoušky.
- ◆ Období pro konání profilových zkoušek v jarním zkušebním období bylo posunuto na období 1. 6.–23. 7. 2021. Praktické zkoušky bylo možné konat až do 27. 8. 2021.
- ◆ Žákům, kteří byli ve školním roce 2020/2021 žáky posledního ročníku, byl navýšen počet opravných zkoušek praktické zkoušky na tři opravné zkoušky z každé zkoušky.
- ◆ Ostatním maturantům, kteří byli v jarním zkušebním období přihlášení ke konání praktické zkoušky, byl navýšen počet opravných zkoušek o jednu opravnou zkoušku u každé praktické zkoušky, ke které byli přihlášení; počet opravných zkoušek byl o jeden opravný termín u každé praktické zkoušky navýšen také maturantům, kteří se přihlásili ke konání praktické zkoušky v podzimním zkušebním období 2021.
- ◆ Maturantům, kteří byli přihlášení ke konání praktické zkoušky v jarním zkušebním období 2021 a kteří u této zkoušky neuspěli, nebo se omluvili z konání této zkoušky, bylo umožněno konat opravnou nebo náhradní zkoušku v mimořádném termínu.
- ◆ Období pro konání praktických zkoušek v podzimním zkušebním období bylo mimořádně prodlouženo do 13. 10. 2021.

Změny modelu maturitní zkoušky ovlivnily podobu všech zkušebních období roku 2021. Ustanovení týkající se navýšení počtu opravných zkoušek konaných formou didaktického testu společné části a praktické zkoušky, dále nekonání písemných prací z českého jazyka a literatury a z cizích jazyků, dobrovolná ústní zkouška z českého jazyka a literatury a z cizího jazyka platí pro žáky přihlášené ke konání maturitní zkoušky v roce 2021 i pro zkoušky opravné a náhradní.

Koncept závěrečné zkoušky pro rok 2021 byl zpracován v souladu s nastavenými opatřeními pro oblast školství v Protiepidemickém systému ČR (PES) verze 2. 0. a vycházelo se z předpokladu, že k jeho účinnosti pro oblast školství dojde v první polovině února 2021.

Závěrečná zkouška v oborech vzdělání, v nichž se dosahuje stupně středního vzdělání

- ◆ K závěrečné zkoušce byl připuštěn žák, který úspěšně ukončil 1. pololetí závěrečného ročníku oboru vzdělání, který se ukončuje závěrečnou zkouškou. Těm žákům, kteří nebyli z některého předmětu v 1. pololetí školního roku 2020/2021 hodnoceni, nebo byli hodnoceni nedostatečně, bylo umožněno vykonat zkoušku k dokončení klasifikace nebo opravnou komisionální zkoušku do konce května 2021 (tak, aby se v případě jejího úspěšného vykonání mohli účastnit závěrečných zkoušek, které mohly být konány v období od 1. 6. 2021).
- ◆ Závěrečná zkouška proběhla standardním způsobem. Vzhledem k situaci, kdy neprobíhal odborný výcvik, se nově prodloužilo období pro konání závěrečné zkoušky do konce měsíce srpna 2021. Tím byl dán prostor pro realizaci praktického vyučování, které bylo omezeno ve 2. pololetí předchozího školního roku a bylo výrazně omezeno i v tomto školním roce.

Závěrečná zkouška v oborech vzdělání, v nichž se dosahuje stupně středního vzdělání s výučním listem

- ◆ K závěrečné zkoušce byl připuštěn žák, který úspěšně ukončil první pololetí školního roku 2020/2021 závěrečného ročníku oboru vzdělání, ve kterém se dosahuje stupně středního vzdělání s výučním listem.

- ◆ Závěrečné zkoušky se skládaly ze dvou dílčích zkoušek. Pro všechny žáky byla povinná praktická zkouška a ředitel školy stanovil, zda druhou zkoušku budou žáci konat formou písemné zkoušky, nebo ústní zkoušky. Pořadí dílčích zkoušek stanovil ředitel školy a u písemné zkoušky se doba trvání prodloužila o 30 minut.

MŠMT ředitelům škol umožnilo, aby se konalo praktické vyučování i o prázdninách. Tím byla dána řediteli školy možnost a prostor pro doplnění praktických dovedností, který byl omezen ve druhém pololetí předchozího školního roku a byl výrazně omezen i v tomto školním roce. S tím souvisí i umožnění školám splnit praktickou přípravu žáků ve vybraných oborech vzdělání za účelem získání řidičského nebo svářečského oprávnění

2. 2. 3 Změny v ukončování vzdělávání ve vyšších odborných školách v roce 2021

Absolutorium ve vyšším odborném vzdělávání a v konzervatoři

Zvláštní pravidla pro konání absolutoria v roce 2021 byla stanovena opatřením obecné povahy ze dne 29. 1. 2021, č. j. MSMT-3259/2021-1 vydaným MŠMT jako příslušným správním orgánem podle ustanovení § 184a odst. 4 písm. a) a b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, v souladu s ustanovením § 171 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

- ◆ Řádné termíny absolutoria ve vyšší odborné škole stanovoval ředitel školy tak, že se konaly v období od 1. 6. do 31. 8. 2021. Opatření obecné povahy tedy prodloužilo období pro konání absolutoria, když za běžného stavu by se absolutoria v konzervatoři mohla konat do konce června, resp. do konce července (§ 7 odst. 1 vyhlášky č. 47/2005 Sb.) a v případě vyšších odborných škol do konce června (§ 7 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 10/2005 Sb.).
- ◆ V souvislosti s aktuální situací se umožnilo, aby členové zkušební komise, kteří nepatří mezi stálé členy, mohli být při absolutoriu přítomni „na dálku“. Znamená to, že přisedící, který vyučuje daný předmět, odborník z praxe, vedoucí absolventské práce a oponent nemuseli být přítomni osobně v místě, kde student koná absolutorium, ale připojili se prostřednictvím nástrojů určených pro komunikaci na dálku.
- ◆ Ředitelům konzervatoře bylo umožněno uznat za absolventský výkon výjimečný umělecký výkon, který má charakter veřejného vystoupení a žák ho vykonal v průběhu posledních dvou ročníků a odpovídá požadavkům absolventského výkonu.

2. 3. Dotační výzvy pro oblast regionálního školství

2. 3. 1 Dotační výzva Podpora vzdělávání cizinců v povinném předškolním vzdělávání v roce 2021

Dotační výzva byla vyhlášena jednorázově a byla určena pro zabezpečení financování vzdělávání cizinců v přechodném období roku 2021 před spuštěním nového systému jazykové podpory cizinců od 1. 9. 2021. Bylo potřeba zajistit financování vzdělávání cizinců v povinném předškolním vzdělávání poté, co byl zrušen rozvojový program, ale ještě nebylo možné zajistit financování systémově.

V rámci této dotační výzvy bylo podpořeno 155 mateřských škol v celkové výši 2,6 mil. Kč, a bylo tak možno poskytnout jazykovou podporu pro přibližně 600 dětí-cizinců v povinném předškolním vzdělávání.

2. 3. 2 Dotační výzva Podpora aktivit integrace cizinců v regionálním školství v roce 2021

Dotační výzva Podpora aktivit integrace cizinců v regionálním školství v roce 2021 sledovala cíl podpořit integrační aktivity zaměřené zejména na oblast vzdělávání dětí-cizinců a žáků-cizinců.

V dotační výzvě byly podpořeny projekty zaměřené zejména na zvyšování úspěšnosti dětí-cizinců a žáků-cizinců v předškolním a základním vzdělávání, na integrační mimoškolní vzdělávací aktivity, zvyšování efektivity vzdělávání v oblasti českého jazyka, odstraňování kulturních bariér, zvyšování kompetencí odborných pracovníků v oblasti vzdělávání dětí-cizinců a žáků-cizinců a na podporu spolupráce rodiny a školy.

Podpořeno bylo 6 projektů v celkové finanční výši 2,4 mil. Kč.

2. 3. 3 Dotační výzva Na učitelích záleží v roce 2021

Cílem výzvy byla podpora pedagogických pracovníků v souladu se Strategií 2030+ a s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023. Účelem výzvy bylo posilování prestiže učitelského povolání a zvyšování zájmu o učitelské povolání.

Podporovaným tematickým modulem výzvy byla prezentace výsledků práce pedagogických pracovníků na krajské či národní úrovni, včetně akcí soutěžního charakteru. Do prezentace/soutěže museli být přímo zapojeni účastníci akce z řad pedagogických pracovníků. Aktivity musely být zaměřeny na sdílení příkladů dobré praxe, na motivaci stávajících i budoucích pedagogů, zvyšování prestiže učitelského povolání.

Podpořeno bylo 9 projektů v celkové finanční výši 3,4 mil. Kč.

2. 3. 4 Dotační výzva Podpora poskytování aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních pro rok 2021

Výzva na poskytování aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování byla zaměřena na podporu přímé práce se žáky, pedagogy a rodiči a s tím souvisejícími aktivitami postavenými na odborných platformách v oblasti primární prevence u všech typů rizikového chování. Realizátorem byly externí organizace, které programy řešily v těsné spolupráci se školou či školským zařízením. Účelem této dotace bylo prostřednictvím projektových aktivit snižovat výskyt rizikového chování a vytvářet tak vhodné prostředí pro bezpečný a zdravý rozvoj žáků ve školách a školských zařízeních.

V rámci Výzvy byly podporovány činnosti v oblasti všeobecné, selektivní a indikované prevence. Preferovanými tématy byly zejména aktivity zmírňující dopad pandemie způsobené nemocí Covid-19, dále aktivity zabývající se šikanou, a to jak v on-line prostředí, tak i v přirozeném prostředí žáků, aktivity s tématem domácího násilí a tématem závislostí.

Celkem byla alokována částka 17 mil. Kč, z toho bylo rozděleno 16,4 mil. Kč. Podpořeno bylo 28 projektů.

2. 3. 5 Dotační výzva Podpora vzdělávacích aktivit národnostních menšin v roce 2021

Cílem výzvy je podpora vytváření podmínek pro naplňování státní politiky v oblasti vzdělávání v jazycích národnostních menšin, programu podpory vzdělávání dětí a žáků pocházejících z odlišného jazykového a kulturního prostředí, podpora projektu multikulturní výchovy dětí, žáků a mládeže do věku 26 let směřující k posilování vědomí

o obecné lidské sounáležitosti, poznávání historie a kultury jiných národů, vedoucí ke vzájemné toleranci a boji proti rasismu a xenofobii.

Výzva je vyhlášována v souladu s nařízením vlády č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2021 bylo podpořeno celkem 41 projektů v celkové částce 11,3 mil. Kč.

2. 3. 6 Dotační výzva Podpora školního stravování žáků základních škol v roce 2021

Cílem výzvy je podpora školního stravování žáků a žákyň základních škol, jejichž rodina se ocitla v dlouhodobě nepříznivé finanční situaci, a zlepšení podmínek pro řádný průběh povinné školní docházky těchto žáků. Prostředkem k dosažení cíle je podpora spolupráce ministerstva, právnických osob vykonávajících činnost základních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, právnických osob vykonávajících činnost zařízení školního stravování zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení a nestátních neziskových organizací, které se ve své hlavní činnosti soustřeďují na aktivity zaměřené na sociální pomoc rodinám v nepříznivé sociální situaci.

Po prvních letech fungování předchozích výzev se potvrdila velmi úzká provázanost mezi základní potřebou žáka, tedy pravidelným obědem, a jeho školními výkony. V roce 2021 byla z dotační výzvy poskytnuta pomoc v druhém pololetí školního roku 2020/2021 9 242 žákům z 932 ZŠ, v prvním pololetí školního roku 2021/2022 9 414 žákům z 907 škol v celé České republice. Na rok 2021 byla pro tuto výzvu vyčleněna částka 60 mil. Kč, dotace byla poskytnuta v celkové výši 51 589 544 Kč. Následně došlo v souvislosti s pandemií nemoci covid-19 ke snížení rozpočtu poskytnuté dotace na konečnou částku 47 778 845 mil. Kč.

2. 3. 7 Dotační výzva Podpora školního stravování dětí mateřských škol v Karlovarském a Ústeckém kraji na rok 2021

Výzva byla předkládána jako jeden z nástrojů zaměřených na zvýšení podílu dětí v předškolním vzdělávání na základě priorit Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+.

Cílem dotace byla podpora školního stravování dětí mateřských škol v Karlovarském a Ústeckém kraji, jejichž rodina se nachází v dlouhodobě nepříznivé finanční situaci, nebo se dočasně ocitla v nepříznivé finanční situaci. Sekundárním cílem Výzvy byla současně i pravidelná docházka těchto dětí do MŠ a osvojování co nejvyšší míry vzdělávacích a sociálních kompetencí, participace zákonných zástupců na vzdělávání svých dětí a chodu školy.

V rámci této Výzvy byli oprávněnými žadateli nestátní neziskové organizace. Celková alokace Výzvy byla 20 000 000 Kč.

Výzva byla otevřena pro příjem žádostí od 11. března do 23. dubna 2021.

2. 3. 8 Podpora rozvoje kapacit regionálního školství

V roce 2021 probíhalo vyhodnocení programu 133310 „Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně“ (tzv. Fond rozvoje kapacit mateřských a základních škol), poslední akce byly fyzicky ukončeny již v roce 2020. Od roku 2014 do roku 2020 vzniklo s dotační podporou z tohoto programu v rámci celé České republiky a realizací 148 akcí 113 nových tříd mateřských škol s navýšením rejstříkové kapacity pro 2598 dětí a 149 kmenových učeben základních škol s navýšením rejstříkové kapacity pro 3636 žáků základních škol.

Účastníky programu byly obce nebo dobrovolné svazky obcí zřizující mateřskou nebo základní školu v právní formě příspěvkové organizace, resp. školské právnické osoby podle § 124 školského zákona. Skutečné výdaje státního rozpočtu na realizaci tohoto programu v letech 2014 až 2020 činily 1 580,8 mil. Kč.

Od roku 2016 probíhá investiční **program s názvem 133 330 „Podpora vybraných projektů rozvoje výukových kapacit základního vzdělávání zřizovaného obcí“, tzv. Prstenec I.** Tento investiční program je zaměřen na navýšení kapacit konkrétních 9 základních škol. Do roku 2025 by mělo vzniknout celkem 93 nových kmenových učeben pro cca 2712 žáků základních škol v lokalitách kolem Prahy, které mají problém se zajištěním povinné školní docházky. V roce 2021 byla ukončena výstavba nové základní školy v Jesenici, zahájena výstavba svazkové školy v Přezleticích a vyhlášeno zadávací řízení na vybudování nové svazkové školy v Ondřejevě.

V roce 2021 byl usnesením vlády České republiky č. 642 ze dne 19. 7. 2021 zahájen navazující **investiční program**, který je rovněž zaměřen pouze na rozvoje výukových kapacit základního vzdělávání **s názvem 133 340 „Podpora rozvoje infrastruktury základního vzdělávání zřizovaného obcemi a dobrovolnými svazky obcí“, tzv. Prstenec II.** Celková alokace programu do roku 2028 činí 6 807 682 105 Kč.

Účastníky programu jsou:

- ◆ obec zřizující základní školu v právní formě příspěvkové organizace nebo školské právnické osoby (s výjimkou hlavního města Prahy nebo městské části hlavního města Prahy);
- ◆ dobrovolný svazek obcí zřizující v souladu § 124 zákona č. 561/2004 Sb. základní školu v právní formě školské právnické osoby;
- ◆ školská právnická osoba – zřízená svazkem obcí v souladu s § 124 školského zákona.

Minimální částka dotace na jednu akci činí 50 000 000 Kč. Maximální výše dotace na jednu akci není stanovena. Minimální výše podílu příjemce dotace na financování akce, stejně jako v programu 133 330, činí 30 % z celkových uznatelných výdajů v případě, kdy žadatelem je obec jako samostatný žadatel, nebo 15 % z celkových uznatelných výdajů v případě, že žadatelem je svazek obcí, ev. školská právnická osoba zřizovaná svazkem obcí v souladu s § 124 školského zákona.

Hlavním cílem programu 133 340 je:

- ◆ realizace jmenovitě určených projektů na výstavbu plně organizovaných základních škol s minimální kapacitou 18 kmenových učeben pro 540 žáků. V současné době probíhají přípravné fáze projektů:
- ◆ Svazková základní škola Drahelčice-Úhonice;
- ◆ Výstavba Svazkové základní školy Pod Beckovem;
- ◆ Svazková základní škola Chýně – Hostivice;
- ◆ Svazková základní škola Český Brod – Doubravčice;
- ◆ Nová svazková základní škola LOŠBATES;
- ◆ Svazková škola Povýmolí v Úvalech.
- ◆ Další projekty nových, plně organizovaných škol mohou být v případě dostatečné alokace státního rozpočtu doplněny v milníku programu v roce 2023.
- ◆ navýšení kapacity základních škol formou přístaveb, nástaveb a jiných rozšíření stávajících základních škol v lokalitách, které v aktuální analýze MŠMT jsou označeny jako vysoce potřebné (podprogram 133D 342 Podpora rozvoje výukových kapacit základního vzdělávání zřizovaného obcemi a dobrovolnými svazky obcí).

V tomto programu by do roku 2029 mělo vzniknout celkem cca 363 nových kmenových učeben pro cca 10896 žáků základních škol.

MŠMT k posouzení rizikovosti lokality s vysokou potřebností využívá kromě jiných hodnotících kritérií především informace ze statistických údajů evidovaných MŠMT. Proto je podkladem pro specifikaci věcných cílů programu vyhodnocení dostupnosti kapacit jednotlivých veřejných základních škol ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“). Při hodnocení a výběru projektů se správce programu zaměřuje především na analýzu situace ve správním obvodu ORP a konkrétních škol v obci.

2. 3. 9 Investiční programy pro oblast mimoškolních aktivit dětí a mládeže

Program 133710 „Rozvoj materiálně technické základny mimoškolních aktivit dětí a mládeže“ byl schválen v roce 2015 a jeho realizace probíhala do roku 2021. Program je vyjádřením požadavku státu, zastoupeného MŠMT, na zabezpečení péče o volný čas dětí a mládeže prostřednictvím NNO. V rámci tohoto programu poskytovalo MŠMT investiční dotace na udržení a vytváření podmínek pro smysluplné trávení volného času dětí a mládeže.

V roce 2021 bylo NNO uvolněno celkem 6441237,13 Kč, byly fyzicky dokončovány akce z posledních dvou výzev vyhlášených v roce 2020. Postupně byly závěrečným vyhodnocením ukončeny všechny realizované akce a program jako celek. Skutečnost čerpání prostředků státního rozpočtu v rámci celého období realizace programu činila 150055232,52 Kč. Celkem bylo realizováno 217 akcí, obnoveno či nově získáno celkem 62000 m³ obestavěného prostoru.

V roce 2021 byla souběžně zahájena realizace nového investičního programu do oblasti **mládeže programem 133720 „Rozvoj materiálně technické základny mimoškolních aktivit dětí a mládeže“**. Tento program věcně navazuje na končící program 133710. Do 2028 činí celková alokace státního rozpočtu 177340538 Kč. První výzvy budou vyhlášeny v roce 2022.

Program má stanoveny tři základní cíle:

- ◆ Cíl 1 - udržet a zlepšovat kvalitu objektů nestátních neziskových organizací, které poskytují aktivity pro smysluplné trávení volného času dětí a mládeže.
- ◆ Cíl 2 - podpora opatření vedoucí k provozním úsporám a celkové efektivitě provozu a k povinnému naplnění zákonných předpisů, v oblasti energetického hospodářství, zabezpečení a požárního zajištění budov nebo hygienických norem.
- ◆ Cíl 3 - poskytování podpor na pořízení dlouhodobého hmotného investičního majetku vhodného a potřebného pro zajištění volnočasových aktivit dětí a mládeže.
- ◆ Účastníky programu jsou:
 - ◆ spolek, podle občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník);
 - ◆ ústav, podle občanského zákoníku;
 - ◆ obecně prospěšná společnost, zřízená podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

2. 4. Společné vzdělávání a hodnocení jeho průběhu

- ◆ Hodnocení průběhu společného vzdělávání.
- ◆ Legislativní opatření související se společným vzděláváním.
- ◆ Metodická podpora v oblasti společného vzdělávání.
- ◆ Finanční podpora společného vzdělávání.
- ◆ Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

2. 4. 1 Hodnocení průběhu společného vzdělávání

V regionálním školství je **uplatňován princip společného vzdělávání** umožňující každému dítěti, žákovi a studentovi (dále jen „žákovi“) vzdělávat se ve škole hlavního vzdělávacího proudu v místě jeho bydliště. Ve školách, třídách, odděleních či studijních skupinách zřízených samostatně pro žáky se zdravotním postižením se mohou vzdělávat jenom žáci se závažným zdravotním postižením, vzhledem k povaze jejich speciálních vzdělávacích potřeb, k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření a skutečnosti, že by samotná podpůrná opatření nepostačovala k naplňování jejich vzdělávacích možností a k uplatnění jejich práva na vzdělávání.

Vzdělávací podmínky žáků se zdravotním postižením se pravidelně vyhodnocují. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každoročně zveřejňuje Statistickou ročenku školství – výkonové ukazatele, která podává mj. informace o počtech dětí, žáků a studentů s různými druhy zdravotního postižení podle druhu školy či třídy, ve které jsou vzděláváni. Na základě analýzy těchto a dalších údajů jsou přijímána odpovídající opatření např. v podobě změn v legislativních předpisech, jejichž cílem je zkvalitnění inkluzivního vzdělávání.

Průběh společného vzdělávání sleduje Česká školní inspekce. V pozitivních zjištěních uváděných ve Výroční zprávě Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2020/2021⁶ Česká školní inspekce zmiňuje využívání opatření k zapojení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků ohrožených školním neúspěchem (např. individuální konzultace, spolupráce se školním psychologem, asistentem pedagoga), navázání intenzivnější komunikace mezi učiteli a zákonnými zástupci žáků.

2. 4. 2 Legislativní opatření související se společným vzděláváním

Od 1. 1. 2021 je v účinnosti novela vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, která zefektivnila poskytování podpůrného opatření pedagogická intervence. Školy mají možnost **poskytovat podpůrné opatření pedagogická intervence bez doporučení školského poradenského zařízení a flexibilně reagovat na vzdělávací potřeby jednotlivých žáků.** Cílem novely vyhlášky bylo především snížení administrativní zátěže a reflektování dalších systémových změn v oblasti regionálního školství (změna financování účinná od ledna 2020, významné navýšení platů pedagogických pracovníků, zvyšování

⁶ Česká školní inspekce. Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2020/2021. Výroční zpráva České školní inspekce. Praha, prosinec 2021, [https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocní-zpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-\(4\)](https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocní-zpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-(4)).

počtu nepedagogických pracovníků ve školách), zvýšení účelnosti a adresnosti podpory vzdělávání poskytovaného žákům se speciálními vzdělávacími potřebami v hlavním vzdělávacím proudu a maximální podpoře rozvoje jejich vzdělávacího potenciálu. **Pedagogickou intervencí lze však nadále doporučovat i školským poradenským zařízením** na základě diagnostiky a konkrétních vzdělávacích potřeb žáků. Pedagogický pracovník je za poskytování pedagogické intervence odměňován.

S účinností od 1. 1. 2021 byla také přijata novela vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, která **lépe specifikuje poskytování poradenských služeb ze strany školských poradenských zařízení neveřejných zřizovatelů za úplatu. Doporučování podpůrných opatření zůstává bezplatné.** Nadále je prioritou resortu školství bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a inkluzivní vzdělávání se zohledněním individuálních potřeb každého žáka.

Připravována byla také v souladu se Strategií vzdělávací politiky do roku 2030+ **institucionalizace školních psychologů a školních speciálních pedagogů v základních školách.** Tito odborníci budou zajišťovat metodickou podporu asistentů pedagoga, implementaci podpůrných opatření doporučených pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry i nastavování podpůrných opatření prvního stupně. K tomuto systému budou rovněž připraveny metodické materiály.

2. 4. 3 Metodická podpora v oblasti společného vzdělávání

MŠMT a Národní pedagogický institut ČR metodicky vedou školská poradenská zařízení. Za tímto účelem jsou uskutečňovány pravidelné porady se zástupci těchto subjektů i s kraji jako zřizovateli většiny těchto zařízení.

V rámci přímo řízené organizace MŠMT Národního pedagogického institutu ČR je prostřednictvím krajských pracovišť nabízena metodická podpora školám a školským poradenským zařízením, a to formou vzdělávacích programů a konzultací. Podpora jednotlivým krajům je dále zaštiťována sítí krajských koordinátorů péče o žáky s narušenou komunikační schopností a žáky s poruchami autistického spektra. Podporu školám a pedagogům poskytují také centra podpory pro oblast společného vzdělávání při krajských pracovištích. Národní pedagogický institut ČR rovněž iniciuje systémové projekty SYPO, APIV B a další, jejichž náplní je mj. podpora profesního růstu pedagogických pracovníků, práce s veřejností, metodicko-koordinační sítě zapojených škol a pedagogických pracovníků a další. V roce 2021 byla rozšiřována interaktivní aplikace určená pedagogům i veřejnosti podporující zavádění společného vzdělávání – www.zapojmevsechny.cz.

Dále proběhlo šetření České školní inspekce k využívání diagnostických nástrojů, poskytování podpůrných opatření a dalším podstatným záležitostem vztahujícím se k činnosti školských poradenských zařízení, jehož závěry byly uveřejněny v tematické zprávě Využívání diagnostických nástrojů a doporučovaná podpůrná opatření v ŠPZ⁷. Pro školská poradenská zařízení byla rovněž zveřejněna metodická doporučení pro poskytování služeb žákům s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (a z odlišného kulturního prostředí)⁸ a ke kariérovému poradenství ve školských poradenských zařízeních pro žáky s poruchami autistického spektra⁹.

⁷ Česká školní inspekce. Využívání diagnostických nástrojů a doporučovaná podpůrná opatření v ŠPZ. Tematická zpráva, Praha 2021, <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Vyuzivani-diagnostickych-nastrojov>.

⁸ <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-doporuceni-pro-poskytovani-sluzeb-skolskych>

⁹ <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/karierove-poradenstvi-ve-skolskych-poradenskych-zarizenich>

2. 4. 4 Finanční podpora společného vzdělávání

Prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání bylo v roce 2021 možné podávat žádosti v rámci výzev Šablony III a Implementace krajských akčních plánů II a čerpat finanční podporu mj. na personální podporu ve školách v podobě školního asistenta, školního speciálního pedagoga, školního psychologa, sociálního pedagoga, chůvy a školního kariérového poradce, vzdělávání pedagogů, sdílení zkušeností, na aktivity vedoucích ke snížení míry předčasných odchodů ze vzdělávání, podpoře rovných příležitostí ve vzdělávání s cílem zvýšení kvality vzdělávání v krajích prostřednictvím redukce diferenciace kvality škol.

Aktuálně je stále vyhlášena výzva Akční plánování v území, jejímž cílem je podpora společného plánování a sdílení aktivit v území vedoucí ke zvýšení kvality a zlepšení výsledků ve vzdělávání ve školách prostřednictvím spolupráce aktérů ve vzdělávání.

2. 4. 5 Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Důležitým aspektem inkluzivního vzdělávání je také **další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami**, které realizuje Národní pedagogický institut ČR v rámci své kmenové činnosti a prostřednictvím projektu APIV B.

Oblast podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením je jedním z témat v kvalifikačních studiích (např. Kvalifikačním studiu pro ředitele škol a školských zařízení, Studiu pedagogiky volného času pro pedagogické pracovníky školských zařízení pro zájmové vzdělávání, Studiu pro asistenty pedagoga podle § 20 odst. e) zákona č. 563/2004 Sb. a § 4 vyhlášky č. 317/2005 Sb. aj.). Národní pedagogický institut ČR nabízí široké spektrum vzdělávacích programů zaměřených na problematiku vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a kurzy k práci s diagnostickými nástroji (např. Úzkostné poruchy, afektivní poruchy, poruchy příjmu potravy; Screening poruch autistického spektra pomocí nástrojů CARS a CAST; Diagnostika (mimořádného) nadání v PPP; Využití testu Woodcock-Johnson IV. COG u romských dětí; Dítě se zdravotním postižením v běžné mateřské škole; Krizové situace při společném vzdělávání v MŠ; Jak pracovat s žáky s ADHD v ZŠ aj.).

MŠMT také akredituje vzdělávací programy fyzickým a právníkům osobám, které jsou mj. zaměřeny rovněž na problematiku vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením.

2. 5. Aktuální stav k plnění opatření k výkonu rozsudku D. H.

V roce 2021 se ČR věnovala naplňování potřebných opatření za účelem řádného výkonu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci D. H. a ostatní proti České republice. Základním cílem všech opatření je důsledné naplňování zásad školského zákona, Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, Úmluvy o právech dítěte a Ústavy České republiky tak, aby etnicita a sociální zázemí neměly vliv na zařazování žáků do vzdělávacích programů.

Kolegium expertů pro výkon rozsudků Evropského soudu pro lidská práva (Soud), poradní orgán vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudem, ustanovil již v roce 2020 svoji pracovní skupinu zvláštní Expertní fórum. V roce 2021 proběhlo šest zasedání Expertního fóra, jejichž výstupem bylo vypracování Závěrů

Expertního fóra a doporučení pro další postup. Zástupci MŠMT se účastnili všech zasedání a MŠMT rovněž reaguje na doporučení daná Expertním fórem ve své pravidelné Zprávě k výkonu rozsudku D.H. a ostatní.

Přes snahy o zlepšení situace v mnoha oblastech je stále patrné vyšší zastoupení romských žáků vzdělávajících se dle RVP ZV UV ve třídách a školách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona. Zásadní data pro porozumění mechanismům umístování romských žáků do tříd a škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona přinese projekt „*Analýza příčin vyššího podílu romských žáků vzdělávajících se dle RVP ZV UV ve třídách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona a návrh souboru opatření pro oblast vzdělávání a další relevantní oblasti*“ řešený mezi 1. 12. 2021 a 30. 11. 2022 řešiteli PAQ - Prokop Analysis and Quantitative Research, s. r. o. a STEM Ústav empirických výzkumů, z.ú. Hlavním cílem výzkumného projektu je zjistit příčiny vzdělávání romských žáků vzdělávaných dle RVP ZV UV a navrhnout soubor doporučení pro oblast vzdělávání i další sektory s cílem snížení počtu romských žáků ve školách a třídách zřizovaných dle § 16 odst. 9 školského zákona. Významným přínosem výzkumu je analýza regionálních odlišností (analýza dat minimálně na úrovni okresů, popř. ORP).

V uplynulém roce byla získána některá dílčí data potřebná k nastavení efektivních desegregačních opatření. Z výzkumu *Ověření dopadů zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání*¹⁰ vyplývá, že došlo k pozitivnímu posunu v účasti dětí v předškolním vzdělávání. Od roku 2016, než byla tato regulace zavedena, stoupl počet dětí v povinném předškolním ročníku o 2, 99 %. Data o docházce do povinného předškolního vzdělávání však nezohledňují etnicitu či socioekonomický statut, a nelze tak jednoznačně určit přesný podíl dětí se sociálním znevýhodněním či romských dětí, které neabsolvuji povinné předškolní vzdělávání. Nicméně, vzhledem k tomu, že nejnižší podíl účasti na povinném předškolním vzdělávání je identifikován v regionech s nejméně zastoupením sociálně vyloučených lokalit, lze dovozovat, že výraznou část dětí neparticipujících na povinném předškolním vzdělávání pravděpodobně tvoří Romové či obecněji děti z rodin s nízkým socioekonomickým statutem.

MŠMT na tento problém reaguje několika opatřeními: úpravou dotačního programu Podpora zvýšení účasti dětí na předškolním vzdělávání v Karlovarském a Ústeckém kraji pro rok 2022, který kromě podpory školního stravování umožní odstraňovat další finanční bariéry bránící účasti dětí se sociálním znevýhodněním na participaci v předškolním vzdělávání (např. doprava do MŠ, nezbytné vybavení), financovat participaci těchto dětí na volnočasových aktivitách realizovaných v mateřské škole a také hradit aktivity k navázání spolupráce s rodinou dítěte. Cílem tohoto dotačního programu je tedy komplexní podpora účasti dětí ze znevýhodněného prostředí na předškolním vzdělávání. Dalšími opatřeními, která budou realizována za účelem odstraňování bariér pro účast na předškolním vzdělávání, jsou tvorba metodiky pro komunikaci se zákonnými zástupci, vznik metodiky k pedagogické diagnostice a další, dlouhodobější programy.

Druhým šetřením, které poskytlo významná data pro zacílení desegregačních opatření, bylo šetření České školní inspekce realizované v září a říjnu 2021, zaměřené na využití rozvojového programu určeného na vybavení poradenských zařízení diagnostickými nástroji, na komplexnější mapování diagnostických metod využívaných ze strany ŠPZ v rámci jednotlivých oblastí diagnostiky a poradenství a na podpůrná opatření využívaná u dětí, žáků a studentů s poruchami učení, poruchami chování a sociálním znevýhodněním. Dle výsledků daného šetření je zřejmé dominantní užívání starších diagnostických metod.

¹⁰ Greger, D. a kol: *Ověření dopadů zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání*, Pedagogická fakulta UK

Diagnostická činnost školských poradenských zařízení představuje zásadní aspekt v přetrvávající disproporcii v podílu romských dětí vzdělávajících se dle RVP ZV UV. Je tak zřejmé, že dosavadní praxe školských poradenských zařízení se vyznačuje nedostatečnou schopností rozlišit lehké mentální postižení od dopadů souvisejících s odlišným sociokulturním prostředím a odlišnými životními podmínkami (sociálního znevýhodnění). MŠMT se proto zaměřil na standardizaci nových diagnostických nástrojů (včetně diagnostiky sociálního znevýhodnění) a na cílené metodické vedení ŠPZ a škol v oblasti diagnostiky sociálního znevýhodnění.

MŠMT si uvědomuje rovněž nezbytnost komplexního přístupu ke snižování nerovností ve vzdělávání. Operační program Jan Amos Komenský a Národní plán obnovy jsou programy, které umožňují masivní finanční podporu těmto intervencím a podporují v rámci svých cílů zlepšení podmínek ke vzdělávání u žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. Sociálně znevýhodnění romští žáci pak jsou jednou z cílových skupin plánovaných programů.

Na zajištění rovného přístupu romských dětí ke vzdělání mají nicméně dopad i širší vlivy, jako je kvalita bydlení související s dlouhodobou výraznou absencí dostupného sociálního bydlení, strukturální změny trhu práce a celková materiální chudoba, často spojená s předlužením a nařízenými exekucemi, ale také s dostupností a absorpční kapacitou potřebných sociálních služeb. S tímto úzce souvisí témata spolupráce s rodinami žáků, spolupráce s poskytovateli sociálních služeb, zejména pak služeb sociální prevence či specificky sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a rovněž zapojení zřizovatelů.

Pro pozitivní posun v oblasti řešení nerovností ve vzdělávání včetně je tedy nezbytná mezíresortní spolupráce a zapojení dalších významných aktérů do řešení desegregace vzdělávacího systému a podpory společného vzdělávání. Aktuálně je fungující mezíresortní pracovní skupina k tématu předčasného odchodu ze vzdělávání (MŠMT, MPSV), kde je diskutováno i společné téma Sociální práce ve školství. Pro další naplňování opatření a doporučení i v rámci řešení rovného přístupu ke vzdělávání romských dětí a žáků je nezbytné zapojení zástupců MPSV, krajů a obcí, a to vzhledem k tomu, že ve prospěch romských dětí jsou také využívány standardní mechanismy nárokové podpory určené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (související s dlouhodobou snahou o prosazování principů inkluzivního vzdělávání a novelizací školského zákona v roce 2016), a to zejména v případě cílové skupiny žáků s potřebou podpůrných opatření z důvodu sociálního znevýhodnění. Dále budou realizovány kroky směřující k jasné identifikaci potřeby podpory a výraznějšímu využívání nárokové podpory ve vztahu k uvedené cílové skupině dětí a žáků s potřebou podpory z důvodu sociálního znevýhodnění, která je výraznou měrou tvořena romskými dětmi a žáky.

2. 6. Výsledky vzdělávání žáků středních škol

2. 6. 1 Jednotné přijímací zkoušky

Jednotná přijímací zkouška (JPZ) do 1. ročníku oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou se realizuje na základě školského zákona. Návnou legislativní normou, která upřesňuje organizaci a zajištění JPZ v jednotlivých školách a stanovuje pravidla pro podání přihlášky, konání zkoušky i přijetí žáků na základě výsledků, je pak vyhláška č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Ani ve školním roce 2020/2021 se JPZ nevyhnuly mimořádné úpravy jejího modelu v důsledku nepříznivé epidemické situace a souvisejících krizových opatření ve školství. Podmínky přijímacího řízení a pravidla pro konání JPZ byly zásadním způsobem pozměněny opatřením obecné povahy MŠMT z 5. 1. 2021 a jeho dalších dodatků. Na základě tohoto opatření nemusela být JPZ poprvé ve své historii povinnou součástí prvního kola přijímacího řízení do všech oborů středního vzdělání ukončovaných maturitní zkouškou – v případě čtyřletých oborů vzdělání a oborů nástavbového studia mohl ředitel školy stanovit v kritériích přijímacího řízení, že se JPZ nebude ve škole konat (jednotnou přijímací zkoušku bylo možné nahradit školní přijímací zkouškou). Pokud počet přijatých přihlášek pro daný obor vzdělání nepřesáhl plánovaný počet přijatých uchazečů, mohl ředitel školy do 8. 3. 2021 přijímací zkoušky (JPZ i školní přijímací zkoušku) zcela zrušit. Z povinnosti konat JPZ byly standardně bez ohledu na epidemickou situaci vyňaty také obory vzdělání, u nichž je součástí přijímacího řízení podle rámcového vzdělávacího programu talentová zkouška (s výjimkou oboru Gymnázium se sportovní přípravou), a také obory zkráceného studia.

Stejně jako v minulých letech i letos měli uchazeči možnost podat přihlášku nejvýše na dvě střední školy do oboru bez talentové zkoušky (nebo na dva obory vzdělání, případně odborná zaměření podle školního vzdělávacího programu v rámci jedné školy) a nejvýše dvě střední školy do oboru s talentovou zkouškou.

V souladu se školským zákonem uchazeči mohli konat JPZ dvakrát v řádném termínu. S ohledem na skutečnost, že ředitelé škol se čtyřletými obory a obory nástavbového studia mohli rozhodnout o nekonání JPZ dodatečně až po podání přihlášek, bylo všem uchazečům o tyto obory umožněno konat jednotnou přijímací zkoušku dvakrát, pokud podali alespoň jednu přihlášku do oboru, ve kterém JPZ zůstala součástí přijímacího řízení (v takovém případě uchazeč mohl konat zkoušku 2x na stejné škole). Tato výjimka se nevztahovala na uchazeče o víceletá gymnázia – pokud uchazeč podal pouze 1 přihlášku, mohl konat JPZ jen jednou. Zároveň došlo k totožnému navýšení časového limitu pro konání zkoušky jako v roce předchozím, tedy o 10 minut u zkoušky z českého jazyka a literatury a o 15 minut u zkoušky z matematiky.

Pokud se uchazeči nemohli dostavit ke zkoušce v řádném termínu a omluvili se řediteli školy do 3 pracovních dnů od termínu konání zkoušky, mohli konat JPZ v náhradním termínu.

Uchazeči skládali JPZ formou písemného testu ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura a vzdělávacího oboru Matematika a její aplikace, přičemž varianty testů byly různé pro čtyřleté a nástavbové obory vzdělání, pro šestiletá gymnázia a pro osmiletá gymnázia.

Stejně jako v předchozím roce i v roce 2021 obsah testů vycházel z příslušných vzdělávacích oblastí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV), a to v souladu s níže deklarovanými zásadami:

- ◆ Testy pro uchazeče z 9. ročníku základní školy (čtyřleté obory vzdělání na středních školách) a pro uchazeče o nástavbové obory vzdělání vycházely z celého rozsahu RVP ZV.
- ◆ Testy pro uchazeče z 5. ročníku základní školy (osmiletá gymnázia) vycházely z rozsahu učiva RVP ZV na 1. stupni základní školy.
- ◆ Testy pro uchazeče ze 7. ročníku základní školy (šestiletá gymnázia) vycházely z přiměřeného rozsahu učiva z RVP ZV.

Termíny konání didaktických testů jednotné přijímací zkoušky

Vzhledem k epidemické situaci na jaře 2021 a uzavření škol pro prezenční výuku byl termín konání JPZ posunut

dodatkem k opatření obecné povahy MŠMT z 15. 3. 2021, a to z 12. až 15. 4. 2021 na 3. až 6. 5. 2021. Obdobně byly posunuty také náhradní termíny, které se uskutečnily 2. a 3. 6. 2021 namísto 12. a 13. 5. 2021.

OBORY STŘEDNÍCH ŠKOL	1. ŘÁDNÝ TERMÍN	2. ŘÁDNÝ TERMÍN	1. NÁHRADNÍ TERMÍN	2. NÁHRADNÍ TERMÍN
čtyřleté obory a nástavby	3. 5. 2021	4. 5. 2021	2. 6. 2021	3. 6. 2021
šestiletá a osmiletá gymnázia	5. 5. 2021	6. 5. 2021		

K řádnému termínu se přihlásilo 60 992 uchazečů o čtyřleté obory vzdělání a nástavbové studium, 5 346 uchazečů o šestiletá gymnázia a 17 493 uchazečů o gymnázia osmiletá. K náhradnímu termínu se přihlásilo 673 uchazečů o čtyřleté obory vzdělání a nástavbové studium, 51 uchazečů o šestiletá gymnázia a 211 uchazečů o gymnázia osmiletá. Minimální hranice úspěšnosti v testech nebyla centrálně stanovena.

Pro řádný termín JPZ byla zkušební dokumentace vytištěna v Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání (Centrum) a distribuována přímo do středních škol, ve kterých se jednotné testy konaly. Pro každého uchazeče byl vytištěn jeden testový sešit a jeden personalizovaný záznamový arch pro každou jím konanou zkoušku. Pro náhradní termíny byla zkušební dokumentace pro jednotlivé uchazeče zpřístupněna středním školám v digitální podobě v informačním systému CERTIS. Pro uchazeče, kteří byli přihlášení k náhradnímu termínu, pak zkušební dokumentaci vytiskli ve střední škole, ve které se zkouška konala.

Testování ve školách proběhlo metodou tužka a papír, přičemž čistý čas na vykonání testu z českého jazyka a literatury byl prodloužen oproti předchozím letům na 70 minut a čistý čas na vykonání testu z matematiky byl prodloužen na 85 minut. Uchazečům se speciálními vzdělávacími potřebami ředitelé středních škol upravili podmínky pro konání zkoušky v souladu s platným doporučením školského poradenského zařízení.

Hodnocení odpovědí na otázky s nabídkou odpovědi (uzavřené) se uskutečnilo automaticky, hodnocení úloh bez nabídky odpovědi (otevřené úlohy) provádělo 279 raterů matematiky a 103 raterů českého jazyka a literatury, a to prostřednictvím speciální webové aplikace. Každá odpověď byla posouzena na základě jednotných metodik nezávisle dvěma posuzovateli, v případě neshody pak ještě supervizorem. Hodnocení raterů bylo u řádného termínu zahájeno 3. 5. 2021 a ukončeno 9. 5. 2021, u náhradního termínu se jednalo o období od 2. 6. 2021 do 4. 6. 2021. Celkem bylo posouzeno téměř 2,4 milionu odpovědí. Výsledky JPZ konaných v řádném termínu předalo Centrum ředitelům středních škol dne 19. 5. 2021, z náhradního termínu to bylo dne 14. 6. 2021.

U uchazečů, kteří podali přihlášku na dvě (v případě podání přihlášky na obor vzdělání Gymnázium se sportovní přípravou až čtyři) střední školy s maturitní zkouškou, byly ředitelům těchto škol zpřístupněny výsledky testů. Ředitelé škol následně na základě jimi stanovených kritérií přijímacího řízení zveřejnili pořadí uchazečů podle výsledku hodnocení v přijímacím řízení, a to nejdříve 19. 5. 2021 a nejpozději 21. 5. 2021, resp. 14. 6. 2021 a nejpozději 16. 6. 2021 v případě náhradního termínu.

Centrum poskytovalo žákům, školám i veřejnosti informační podporu a pravidelně aktualizovalo informace o JPZ prostřednictvím oficiálních webových stránek www.cermat.cz. Na těchto stránkách byly v části Jednotná přijímací

zkouška zveřejňovány informace týkající se zkoušky v roce 2021 – informace k podávání přihlášek, k termínům zkoušek, legislativní úpravy, zveřejněny byly specifikace požadavků k JPZ, k dispozici byly i testy z předchozích let. Pro sdílení informací mezi uchazeči a jejich rodiči byl provozován facebookový profil Jednotné přijímačky.

Informační podpora školám je stejně jako v případě maturitních zkoušek zajištěna prostřednictvím informačního systému CERTIS, jehož součástí je i tzv. directmailing, tedy hromadně zasílané e-mailové zprávy, které obsahují nezbytné informace k JPZ. Veřejnosti i školám byl každý pracovní den k dispozici i HelpDesk Centra.

Pro rok 2021 bylo v rozpočtu Centra alokováno na realizaci Jednotné přijímací zkoušky 18,6 mil. Kč.

2. 6. 2 Maturitní zkoušky

Model maturitní zkoušky v roce 2020/2021 byl výrazně upraven na základě novelizace školského zákona zákonem č. 284/2020 Sb., a maturitní vyhlášky vyhláškou č. 405/2020 Sb. Všechny zkoušky společné části se poprvé konaly pouze formou didaktického testu a byly hodnoceny slovně hodnocením „USPĚL(A)“ nebo „NEUSPĚL(A)“ s procentuálním vyjádřením úspěšnosti. Zkoušky z českého jazyka a literatury a cizího jazyka konané formou písemné práce a formou ústní zkoušky byly přesunuty do profilové části maturitní zkoušky.

Epidemická situace v průběhu školního roku 2020/2021 si však vynutila několik dalších změn v modelu společné části i profilové části maturitní zkoušky. V reakci na významný podíl distančního vzdělávání žáků v průběhu školního roku MŠMT přijalo opatření obecné povahy ze dne 15. 3. 2021, ve znění pozdějších dodatků, které mimořádně upravilo model maturitní zkoušky v roce 2021.

Průběh maturitní zkoušky

Vzhledem k mimořádným úpravám harmonogramu maturitní zkoušky došlo k odložení řádného termínu společné části maturitní zkoušky o tři týdny. Didaktické testy společné části se v jarním zkušebním období 2021 konaly ve dvou různých termínech – v řádném termínu v období 24.–26. 5. 2021 a v mimořádném termínu 7.–9. 7. 2021.

Zkoušky profilové části se konaly v období od 1. 6. do 23. 7. 2021, přičemž profilové zkoušky konané formou praktické zkoušky, formou písemné práce a formou písemné zkoušky bylo možné konat již od 19. 4. 2021. Období pro konání praktických zkoušek bylo mimořádně prodlouženo až do 27. 8. 2021.

V podzimním zkušebním období 2021 se maturitní zkouška uskutečnila takřka dle standardního harmonogramu. Didaktické testy společné části se konaly 1.–2. 9. 2021 v 98 spádových školách. Zkoušky profilové části se uskutečnily 1.–20. 9. 2021. Praktické zkoušky bylo mimořádně možné konat až do 13. 10. 2021.

Náklady na přípravu maturitní zkoušky

Celkové roční provozní náklady na centrální zajištění všech zkušebních období společné části maturitní zkoušky v roce 2021 činily **128,3 mil. Kč**, z toho 8,5 mil. Kč tvořily náklady na zajištění mimořádného červencového termínu. Do celkových nákladů na společnou část byly poprvé zahrnuty také náklady 1,4 mil. Kč na nepovinnou zkoušku matematika rozšiřující, jejíž pokusné ověřování probíhalo v letech 2017–2020 mimo rámec společné části maturitní zkoušky.

Informační podpora maturitní zkoušky 2021

Informační podpora maturitní zkoušky byla poskytována několika způsoby v souladu se zaměřením na odlišné

cílové skupiny. Centrum stejně jako v minulých letech pravidelně aktualizovalo informace o maturitní zkoušce uvedené na oficiálních webových stránkách maturita.cermat.cz.

Žáci a veřejnost tak měli k dispozici veškeré důležité informace týkající se organizace maturitní zkoušky, včetně informací o změnách v podobě maturitní zkoušky v souvislosti s novelizací školského zákona a mimořádnými opatřeními ve školství v důsledku vývoje epidemické situace v České republice. Na webových stránkách byly zveřejněny také nejdůležitější dokumenty stanovující obsah zkoušek společné části (katalogy požadavků), způsob jejich hodnocení (kritéria hodnocení) nebo časový rozvrh konání didaktických testů (jednotné zkušební schéma). Webové stránky dále nabízely aktuální informace o jednotlivých zkušebních předmětech, o pravidlech pro konání maturitní zkoušky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo informace o odborné přípravě a školení pedagogů, kteří vykonávali funkce zajišťující konání maturitní zkoušky ve škole.

Užitečným informačním kanálem pro veřejnost byl v roce 2021 také facebookový profil *Udělám maturitu*, který sleduje přes 48 tisíc uživatelů. V období maturitní zkoušky se tak vzhledem k jeho sledovanosti jedná o velmi efektivní způsob komunikace s cílovou skupinou. Kromě publikování oficiálních informací o maturitní zkoušce slouží profil standardně také k zodpovídání dotazů veřejnosti.

Vyjma webových stránek a facebookového profilu připravilo Centrum také čtyři tematická čísla Maturitního zprávodaje, která obsahovala nejpodstatnější informace o organizaci maturitní zkoušky. Publikace byly zpřístupněny široké veřejnosti na webových stránkách maturita.cermat.cz.

Kromě těchto zdrojů bylo pro žáky připraveno také několik výukových videí v rámci pořadu *Dáme to!* na webu ČT edu. Videá věnovaná zkoušce z matematiky a z českého jazyka a literatury byla vytvořena Českou televizí ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Národním pedagogickým institutem České republiky a Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání.

V roce 2021 byl žáky hojně využíván také výsledkový portál žáka, jehož prostřednictvím byly registrovaným žákům zasílány vybrané výsledkové dokumenty společné části maturitní zkoušky.

Informační podpora pro školy byla zajištěna primárně pomocí tzv. directmailingu, tedy hromadně zasílaných e-mailových zpráv, díky nimž byly školám poskytovány nezbytné informace o organizačním zajištění maturitní zkoušky. Pro komunikaci se školami byl využíván i samotný informační systém Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání, jehož prostřednictvím Centrum školám poskytovalo např. metodické materiály k organizaci maturitní zkoušky a další doprovodnou dokumentaci ke konání maturitní zkoušky.

Veřejnosti i školám byl každý pracovní den k dispozici také HelpDesk Centra na e-mailové adrese info@cermat.cz nebo na tel. čísle 224 507 507.

Na webových stránkách MŠMT byla také průběžně zveřejňována vydávaná opatření obecné povahy včetně metodik, jak jednotlivé body opatření řádně realizovat v praxi ve školách.

Hodnocení zkoušek společné části maturitní zkoušky

Ve školním roce 2020/2021 se zcela poprvé zkoušky společné části maturitní zkoušky konaly pouze formou didaktického testu. Hodnocení zkoušek bylo stejně jako v předchozích letech centrálně zajišťováno Centrem.

V jarním zkušebním období 2021 bylo prostřednictvím elektronického systému vyhodnoceno celkem 1,4 mil. otevřených testových úloh, na jejichž hodnocení se podílelo celkem 231 raterů a 15 superraterů. V mimořádném termínu

společné části Centrum ohodnotilo dalších 142 tis. otevřených testových úloh, přičemž otevřené úlohy posuzovalo 31 raterů a 10 superraterů. V podzimním zkušebním období bylo nutné ohodnotit 62,6 tis. otevřených úloh. Na hodnocení v tomto zkušebním období se podílelo 26 raterů a 13 superraterů. Spolehlivost manuálního hodnocení společné části maturitní zkoušky byla již tradičně založena zejména na tom, že každá otevřená úloha byla hodnocena dvěma hodnotiteli (rateri), v případě neshody rozhodoval o výsledném hodnocení rozhodčí hodnotitel (superrater).

Přezkoumání výsledku hodnocení a průběhu zkoušek maturitní zkoušky

Každý, kdo konal zkoušku společné části, anebo byl z této zkoušky vyloučen, mohl písemně požádat MŠMT o přezkoumání výsledku maturitní zkoušky konané v řádném termínu jarního zkušebního období nejpozději do 28. 6. 2021. Pro zkoušky společné části konané v mimořádném termínu bylo možné podat žádost nejpozději do 9. 8. 2021. V podzimním zkušebním období mohli maturanti podat žádost o přezkoumání výsledku didaktických testů do 20 dnů od konce období pro konání zkoušek společné části maturitní zkoušky.

Podrobné informace, jak žádost o přezkoumání nebo vyloučení ze zkoušky společné části podat, zveřejnilo jako každoročně MŠMT na webových stránkách.

Každý, kdo konal zkoušku profilové části maturitní zkoušky, anebo byl z konání této zkoušek vyloučen, mohl písemně požádat krajský úřad o přezkoumání průběhu a výsledku této zkoušky nebo rozhodnutí o vyloučení do 12. 8. 2021, s výjimkou žádosti o přezkoumání průběhu a výsledku praktické zkoušky profilové části, nebo přezkoumání rozhodnutí o vyloučení z této zkoušky konané v období od 26. 7. 2021 do 27. 8. 2021, kterou bylo možné podat do 20 dnů ode dne konání praktické zkoušky.

V podzimním zkušebním období bylo možné podat žádost do 20 dnů od konce období pro konání zkoušek profilové části maturitní zkoušky. Žádost o přezkoumání průběhu a výsledku praktické zkoušky nebo přezkoumání rozhodnutí o vyloučení z této zkoušky konané v podzimním zkušebním období bylo možné podat mimořádně až do 2. 11. 2021.

- ♦ Podle evidence Centra bylo v **řádém termínu jarního zkušebního období** podáno celkem 740 žádostí o přezkoumání výsledku didaktického testu, a to k 766 dílčím zkouškám. MŠMT rozhodlo o kladném vyřízení pěti didaktických testů, a v sedmi případech o umožnění opakování zkoušky.
- ♦ V rámci **mimořádného termínu jarního zkušebního období** Centrum evidovalo celkem 390 žádostí o přezkoumání výsledku či průběhu didaktického testu k 397 dílčím zkouškám. MŠMT rozhodlo o kladném vyřízení třech didaktických testů, v pěti případech umožnilo opakování zkoušky.
- ♦ V **podzimním zkušebním období** bylo podle evidence Centra podáno 234 žádostí o přezkoumání výsledku či průběhu didaktického testu k 237 dílčím zkouškám. MŠMT dospělo ke kladnému vyřízení třech didaktických testů, a umožnění jednoho opakování zkoušky ve formě didaktického testu.

Přihlášení k maturitní zkoušce

K maturitní zkoušce se v jarním zkušebním období 2021 přihlásilo celkem 80,8 tis. žáků, což je o 0,8 tis. více než v předchozím roce. Počet prvomaturantů přihlášených k jarnímu zkušebnímu období 2021 stoupl meziročně o 2,9 tis. žáků na 72,7 tis. přihlášených žáků.

K podzimnímu zkušebnímu období roku 2021 se přihlásilo celkem 9,7 tis. maturujících, v roce 2020 to bylo 19,7 tis. žáků. Za výrazným rozdílem v počtu podaných přihlášek stojí zařazení mimořádného termínu jarního zkušební období 2021, k němuž se přihlásilo celkem 10,9 tis. žáků. Mimořádný termín jako příležitost k opravě zkoušky předmětů společné části maturitní zkoušky u výrazné části maturantů eliminoval nutnost hlásit se k opravě zkoušky v podzimním zkušebním období. K termínu opravnému či náhradnímu se na podzim 2021 přihlásilo celkem 9,2 tis. žáků, tj. 95,8 % všech přihlášených k podzimnímu zkušebnímu období.

Neúčast u maturitní zkoušky

Rok 2021 byl podobně jako rok 2020 oproti předchozím ročníkům maturitní zkoušky specifický nejen rozsahem povinného obsahu zkoušek společné části, ale také podmínkami, za kterých mohli žáci posledních ročníků středních škol k maturitě nastoupit. Oproti předchozím ročníkům mohli být k maturitní zkoušce v roce 2020 a 2021 puštěni téměř všichni žáci posledních ročníků maturitních oborů středních škol. Didaktické testy v jarním zkušebním období mohli konat všichni žáci posledního ročníku, kteří prospěli v prvním pololetí školního roku 2020/2021.

Z celkového počtu 80,8 tis. maturantů přihlášených k jarnímu zkušebnímu období 2021 zkoušku nekonalo 4,3 tis., tj. 5,4 %.

Neúspěšnost u maturitní zkoušky celkem

Hrubá neúspěšnost žáků u maturitní zkoušky byla v roce 2021 ovlivněna několika faktory. Na jedné straně to byly ztížené podmínky při přípravě na zkoušku, způsobené nepřítomností žáků ve škole, a umožnění konat maturitní zkoušku téměř všem žákům (k maturitní zkoušce tak mohli jít i žáci, kteří by v minulých letech nebyli ke zkoušce připuštěni). Na druhé straně se jednalo o delší dobu na přípravu na zkoušku (došlo k posunu termínu konání zkoušky), nekonání písemných prací a ústních zkoušek z českého jazyka a literatury a cizího jazyka a snížení hranice úspěšnosti u didaktického testu z matematiky. Celkově tak hrubá neúspěšnost u maturitní zkoušky v roce 2021 meziročně klesla. Zároveň se změnila struktura neúspěšných – narostl podíl žáků, kteří u zkoušky neuspěli, a došlo k poklesu podílu těch, kteří zkoušku nekonali.

V jarním zkušebním období 2021 neuspělo či zkoušku nekonalo 22,7 % všech přihlášených.

Maturitní zkoušku v jarním zkušebním období 2021 konalo celkem 76,5 tis. maturantů, z toho 69,9 tis. bylo prvomaturantů, pouze 35 žáků bylo v odloženém řádném termínu a 6,6 tis. v termínu opravném či náhradním.

Čistá neúspěšnost všech, kteří maturitní zkoušku konali, činila 18,4 % a meziročně klesla o 9,1 procentního bodu. Opravná či náhradní zkouška skončila neúspěchem pro 46,2 % konajících.

Stav po třech zkušebních obdobích 2021

Hrubá neúspěšnost prvomaturantů v roce 2021 činila po podzimním zkušebním období 7,9 %, po třech zkušebních obdobích (oproti standardním dvěma) maturitní vysvědčení nezískalo 5,7 tis. z celkem 72,8 tis. přihlášených (v roce 2020 skončilo bez maturitního vysvědčení 7,9 tis. prvomaturantů z celkem 70,0 tis. přihlášených, tj. 11,4 %).

Z celkového počtu neúspěšných prvomaturantů po podzimním zkušebním období tvořili celkem 36,2 % ti, kteří nebyli dosud k maturitní zkoušce připuštěni, zbývajících 63,8 % jsou ti, kteří zkoušku konali, ovšem neúspěšně.

Čistá neúspěšnost, tj. neúspěšnost prvomaturantů, kteří v roce 2021 konali alespoň jednou maturitní zkoušku, dosáhla po třech zkušebních obdobích úrovně 5,2 % (v roce 2020 bylo po podzimu neúspěšných 9,4 % prvomaturantů, kteří zkoušku konali).

V případě prvomaturantů, kteří se na jaře nebo na podzim hlásili ke **společné části** maturitní zkoušky, dosáhla čistá neúspěšnost po podzimním zkušebním období hodnoty 3,8 %. Z 69,1 tis. konajících zkoušky bylo úspěšných 66,5 tis. žáků. Po mimořádném termínu jarního zkušebního období činila míra čisté neúspěšnosti 5,4 %.

V případě **profilové části** bylo neúspěšných pouze 2,2 % prvomaturantů. Meziročně se čistá neúspěšnost ve společné části snížila o 4,9procentního bodu, v profilové části se snížila o 0,3procentního bodu.

Neúspěšnost po podzimním zkušebním období je ve společné části maturitní zkoušky v průměru téměř 1,8× vyšší než v profilové části, v roce 2020 však podíl neúspěšných ve společné části činil 3,4násobek podílu neúspěšných v části profilové. Dominantní příčinou snížení odstupe výsledků společné a profilové části maturitní zkoušky v roce 2021 bylo zařazení mimořádného jarního termínu pro zkoušky společné části.

2. 6. 3 Závěrečné zkoušky

Tak jako školní rok 2019/2020, byl i následující školní rok 2020/2021 ovlivněn pokračující pandemií Covidu-19, kdy teoretická výuka ve školách byla část roku převedena na distanční způsob a odborný výcvik neprobíhal nebo byl silně omezen. Na tuto nestandardní situaci ve školách reagovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 29. 1. 2021 vydáním opatření obecné povahy, které upravilo podobu závěrečné zkoušky ve školním roce 2020/2021. Dne 15. 2. 2021 byl k opatření obecné povahy vydán dodatek upravující původní znění a doprovodná metodika k ukončování vzdělávání a konání závěrečné zkoušky ve školním roce 2020/2021.

Další změny platné ve školním roce 2020/2021 nad rámec části 2. 3. k závěrečné zkoušce:

- ♦ Pravidla pro přípravu zadání závěrečných zkoušek zůstala nezměněna, **škola byla povinna využít jednotných zadání** a související zkušební dokumentace, která byla pro termín červen 2021 zveřejněna v březnu 2021.
- ♦ Ředitel školy měl možnost jednotné zadání a související zkušební dokumentaci **adaptovat v nezbytně nutné míře** v podmínkách školy, pokud k tomu byly zvláštní důvody, a to tak, aby zůstala zachována jejich podstata. Taková úprava mohla být nezbytná u praktické zkoušky, kterou nebylo možné realizovat na pracovištích u zaměstnavatelů, ale vykonat v podmínkách školního pracoviště.
- ♦ Termíny konání jednotlivých zkoušek závěrečné zkoušky zveřejnil ředitel školy na internetových stránkách školy a seznámil s nimi žáky do 15. 3. 2021.

Ve školním roce 2020/2021 proběhly závěrečné zkoušky již posedmé jednotně. Všechny školy při nich využily zadání připravená v Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen „CZVV“) ve spolupráci se zkušenými pedagogy daných oborů vzdělání. **Celkově bylo k červnovému termínu závěrečné zkoušky přihlášeno 28 248 žáků na 498 školách. Žáci skládali zkoušku ve 111 oborech vzdělání (79 oborů kategorie dosaženého vzdělání H, 32 oborů kategorie dosaženého vzdělání E – tj. jedná se o vzdělávací programy v délce tří nebo dvou let denní formy vzdělávání).**

Musíme však správně hovořit o tzv. „školooborech“, jelikož ředitel školy rozhodoval vždy za každý obor vzdělání, nikoliv za školu jako celek. Tj. každý obor vzdělání byl ve škole posuzován samostatně. Konkrétně se závěrečné zkoušky v červnovém termínu (období červen–srpen 2021) konaly celkem v 2 187 školooborech na 498 registrovaných školách. Písemná zkouška se uskutečnila v 857 školooborech (11 760 žáků), ústní zkouška v 1 301 školooborech (16 138 žáků).

K zářijovému termínu se zaregistrovalo do systému CZVV 264 škol z 574 škol, které vyučují obory vzdělání s výučním listem. Ke zkouškám bylo přihláшено 3 129 žáků v rámci 81 oborů vzdělání (63 oborů kategorie dosaženého vzdělání H a 18 oborů kategorie dosaženého vzdělání E) z celkového počtu 120 oborů vzdělání. V oborech kategorie H se fakticky jednalo o 3 072 žáků, v oborech kategorie E pak o 57 žáků.

K prosincovému termínu se zaregistrovalo k závěrečné zkoušce 127 škol z 574 škol, které vyučují obory vzdělání s výučním listem. Ke zkouškám bylo přihláшено 902 žáků (39 oborů kategorie dosaženého vzdělání H a 12 oborů kategorie dosaženého vzdělání E). V oborech kategorie H se jednalo o 847 žáků, v oborech kategorie E to bylo 55 žáků.

CZVV poskytuje kontinuálně školám při realizaci závěrečné zkoušky účinnou metodickou, legislativní a telefonickou podporu. Důležité informace a návodné materiály jsou zveřejňovány a pravidelně aktualizovány na webu instituce.

2. 7. Změny v oblasti zájmového vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2021 připravilo návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 310/2018 Sb., o krajských normativech, ve znění vyhlášky č. 572/2020 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy reaguje novelou na podněty ze strany školských zařízení pro zájmové vzdělávání různých zřizovatelů a odborné asociace Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže v České republice. **Novela vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 74/2005 Sb.“) je předkládána z důvodu zpřesnění pojmů v oblasti zájmového vzdělávání a jednoznačnosti jejich výkladu. Novela je také nezbytným předpokladem pro navazující **sjednocení systému financování činnosti středisek volného času** bez ohledu na jejich zřizovatele či sídlo tak, aby byl vytvořen přehlednější a spravedlivější systém financování ve všech krajích České republiky. Tento krok navazuje na již realizované sjednocení způsobu financování školních družin zavedením systému PHmax.

Vyhláška č. 74/2005 Sb. je novelizována po věcné stránce, zpřesňuje **definici pojmu „pravidelná docházka“**. Pravidelnou docházkou se rozumí přihlášení k zájmovému vzdělávání, které není pravidelnou denní docházkou a které se koná po dobu nejméně pěti po sobě jdoucích měsíců v období školního vyučování pravidelně, s výjimkou období školních prázdnin, alespoň jednou za týden v rozsahu alespoň jedné hodiny, nebo za dva týdny v rozsahu alespoň dvou hodin.

Na tuto definici odkazuje **novela vyhlášky č. 310/2018 Sb., o krajských normativech**, ve znění vyhlášky č. 572/2020 Sb. (dále jen „vyhláška č. 310/2018 Sb.“), v níž budou upraveny parametry, konkrétně jednotky **výkonu pro střediska volného času a školní kluby**. Dochází k zavedení **tří jednotek výkonu krajských normativů pro střediska volného času**. Těmito jednotkami bude účastník přijatý k zájmové činnosti střediska volného

času k pravidelné docházce, kde se v rámci dvou jednotek výkonu rozlišuje časová dotace (do 3 hodin, a více než 3 hodiny týdně), po kterou středisko volného času zajišťuje účastníkovi zájmové vzdělávání. Třetí jednotkou bude **účastník přijatý k táborové činnosti** (pro pobytový tábor a pro příměstský tábor) trvající alespoň 5 po sobě jdoucích dnů. Dále budou zavedeny **dvě jednotky výkonu pro školní kluby**, a to na přijatého účastníka k pravidelné denní docházce nebo pravidelné docházce. Tyto úpravy navazují na již existující jednotku výkonu u školních družin, která zní „1 dítě, 1 žák ve školní družině, kteří jsou přijati k pravidelné denní docházce“. Výše uvedenými úpravami tak budou sjednoceny principy stanovení jednotek výkonu v rámci všech typů školských zařízení pro zájmové vzdělávání a zároveň právníkům osobám vykonávajícím činnost střediska volného času nebo školního klubu garantuje vyšší předvídatelnost při financování jejich činnosti.

Spolu s výše uvedenou úpravou novely vyhlášky č. 310/2018 Sb. dochází ke **zrušení přílohy** vyhlášky „Minimální personální zabezpečení k zajištění vzdělávání a školských služeb poskytovaných školskými zařízeními zřizovanými krajem, obcí nebo svazkem obcí“.

Účinnost novely vyhlášky č. 74/2005 Sb. bude od 1. 9. 2022, účinnost novely vyhlášky č. 310/2018 Sb. bude v oblasti změn krajských normativů pro střediska volného času a školní kluby od 1. 1. 2023, aby se jak krajské úřady, tak školská zařízení mohla na danou změnu připravit v dostatečném předstihu. Účinnost k 1. 1. 2023 je stanovena rovněž s ohledem na skutečnost, že krajské normativy dle vyhlášky č. 310/2018 Sb. se stanovují na kalendářní rok.

2. 8. Podpora a rozvoj nadání

Vzdělávání a podpora nadaných a mimořádně nadaných žáků je specifikována ve **vyhlášce č. 27/2016 Sb.**, která konkretizuje způsob zjišťování mimořádného nadání, možnosti vzdělávání nadaných žáků, náležitosti individuálního vzdělávacího programu a podpurná opatření, která mohou být nadaným doporučována školským poradenským zařízením (např. speciální učební pomůcky).

Podpora nadaných je obsahem většiny školských dokumentů, které navazují na dokumenty Evropské komise, včetně programového prohlášení vlády České republiky a strategických dokumentů ministerstva. Systém podpory nadání v gesci ministerstva vychází z „Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014–2020“. Tato koncepce řeší vznik, funkci a činnost jednotlivých článků systému podpory rozvoje nadání a péče o nadané (v oblasti kognitivního nadání) od předškolního věku až po oblast celoživotního vzdělávání. Hlavním cílem je podpora maximálního rozvoje a plného využití potenciálu všech dětí, žáků a studentů.

V roce 2021 probíhala podpora nadaných prostřednictvím **Talentcentra spadajícího pod Národní pedagogický ústav České republiky**, které koordinovalo činnost krajských sítí podpory nadání zřízených ve všech krajích České republiky. Krajské sítě podpory nadání jsou rozhodujícím hlavním článkem celostátní sítě podpory nadání, krajská pracovní skupina péče o nadané nabízí širokou nabídku aktivit pro kognitivně nadané žáky za využití všech regionálních kapacit a zdrojů. Odbornými subjekty krajské sítě jsou vysoké školy, výzkumné ústavy, odborná pracoviště, která spolu s orgány státní správy vytváří podmínky pro rozvoj nadání žáků.

Na podporu nadané mládeže a pedagogů bylo v roce 2021 určeno několik dotačních výzev. Formou dotační výzvy „**Podpora nadaných žáků základních a středních škol**“ bylo v roce 2021 podpořeno 42 projektů v celkové výši

14 945 823 Kč, do kterých se zapojilo (zejména v technických a přírodovědných oborech) 9 839 nadaných žáků. Tito nadaní žáci se mohli pod vedením předních odborníků seznamovat na nejlepších pracovištích, zejména vysokých škol a výzkumných ústavů, s nejnovějšími postupy, metodami, technologiemi a poznatky z různých oborů.

V rámci dotační výzvy „**Podpora soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání**“ bylo v roce 2021 vyhlášení dotační výzvy rozděleno na dvě části, vzhledem k pandemii covid-19. V jarní výzvě, která byla koncipována pro soutěže v distanční formě, bylo podpořeno 95 soutěží v celkové výši 16 467 583 Kč, do kterých se zapojilo 179 850 účastníků. V podzimní výzvě bylo podpořeno 43 soutěží v celkové výši 7 910 451 Kč, do kterých se zapojilo 163 339 účastníků. Nutno dodat, že epidemiologická situace v České republice měla negativní dopad na pořádání soutěží v roce 2021.

Ministerstvo vyhlásilo dne 20. 10. 2020 **Pokusné ověřování obsahu, metod a organizace kombinovaného vzdělávání v základních a středních školách**, a to od **1. 2. 2021 do 30. 9. 2023**. Navazuje na zkušenosti škol s distančním vzděláváním. Úspěšná praxe distančního vzdělávání na řadě škol představuje námět na možné obohacení školního vzdělávání. Účelem ověřování je proto ověřit možnosti organizace, obsah a metody pro kombinované vzdělávání, které by mohlo do budoucna představovat rozšíření vzdělávací nabídky školy např. **z důvodů nadání žáků**, poptávky rodičů, nemoci, dlouhodobého pobytu v zahraničí, dlouhodobější léčby a v dalších případech, kdy využití kombinovaného vzdělávání může být výhodnější pro žáka a jeho rodinu než prezenční výuka. Kombinovaná forma výuky má podporovat vzdělávací autonomii žáka, samostudijní dovednosti a dovednosti samostatné individuální a skupinové práce, má posilovat kompetence k učení, komunikační a prezentační dovednosti nezbytné pro samostatnou práci a pro reflexi výsledků učení. Obsahem ověřování je plnění povinné školní docházky v základních školách a ve školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona a vzdělávání ve středních školách s využitím technických prostředků pro vzdělávání na dálku bez osobní přítomnosti žáků v části vyučovací doby ve škole.

2. 9. Realizace opatření vzdělávací politiky v oblasti digitálního vzdělávání

2. 9. 1 Digitální vzdělávání

Potřeba rozvoje digitálního vzdělávání byla reflektována ve Strategii 2030+ a jejich implementačních kartách, které obsahují konkrétní kroky v této oblasti. Patří mezi ně zejména implementace Rámce digitálních kompetencí učitelů, revize kurikula pro základní vzdělávání a gymnázia v oblasti ICT a digitálního vzdělávání a inovace oborové soustavy.

Dle Strategie 2030+ by se **digitální technologie měly stát integrální součástí života školy**. Pro zajištění vysoké kvality digitálního vzdělávání je důležité zaměřit se na tři aspekty: i) vnitřní a vnější konektivitu škol, vybavení škol a IT správu; ii) digitální kompetence učitelů a žáků; iii) kvalitní digitální obsah, kurikulum. Tyto tři aspekty jsou vzájemně propojeny a bez jejich komplementarity nelze zajistit vysoce kvalitní vzdělávání v návaznosti na dynamické změny ve společnosti. Tento předpoklad je v souladu s Evropskou komisí nově zveřejněným Akčním plánem pro digitální vzdělávání (DEAP, Digital Education Action Plan), který k digitálnímu vzdělávání přistupuje holisticky.

V reakci na pandemii covid-19 také **Evropská unie vytvořila Fond obnovy a odolnosti** (Recovery and Resilience Fund, RRF), ze kterého se budou prostřednictvím Národního plánu obnovy financovat reformy a investice směřující k zelené a digitální transformaci evropské společnosti, tedy i do digitalizace vzdělávání v České republice.

2. 9. 2 Revize kurikula – základní vzdělávání a gymnázia

V lednu 2021 byl vyhlášen revidovaný Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání „RVP ZV“. V září 2021 byly vyhlášeny revidované vzdělávací programy pro gymnázia „RVP G“, gymnázia se sportovní přípravou „RVP GSP“ a dvojjazyčná gymnázia „RVP DG“.

Výše uvedené revidované RVP představují novou vzdělávací oblast Informatika a novou klíčovou kompetenci – digitální. Nová vzdělávací oblast Informatika, jejíž cílem je rozvíjet informatické myšlení žáků, obsahuje následující okruhy:

- ◆ Data, informace a modelování;
- ◆ Algoritmizace a programování;
- ◆ Informační systémy;
- ◆ Digitální technologie.

Počet hodin Informatiky na základních školách se na 1. stupni zdvojnásobil (2 hodiny týdně) a na 2. stupni zčtyřnásobil (4 hodiny týdně). Základní školy budou mít povinnost dle nového RVP ZV začít učit od 1. 9. 2023 na celém 1. stupni a od 1. 9. 2024 na celém 2. stupni. Gymnázia, gymnázia se sportovní přípravou a dvojjazyčná gymnázia mohou začít výuku podle nových RVP od 1. 9. 2022, nejzazší termín pro adaptaci RVP do školních vzdělávacích programů je však 1. 9. 2025.

Změna RVP tak posouvá informatiku k plnohodnotnému STEM oboru, který je součástí všeobecného vzdělání člověka 21. století. Veškeré informace o revizi RVP v oblasti ICT, tzv. malé revizi, jsou k dispozici na <https://revize.edu.cz>.

2. 9. 3 Revize kurikula - odborné vzdělávání

V roce 2021 pokračovaly aktualizace školních vzdělávacích programů v souladu s Opatřením ministra vydaným k 1. 9. 2020, kterým byly vydány aktualizované RVP pro střední odborné vzdělávání. Současně pokračovalo pokusné ověřování návrhu aktualizace vzdělávací oblasti Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích rámcových vzdělávacích programů středního odborného vzdělávání, které bylo ovlivněno opatřeními proti covid-19.

Dne 29. června 2021 bylo vyhlášeno Pokusné ověřování alternativní zkoušky profilové části maturitní zkoušky konané formou komplexní absolventské práce s obhajobou ve středních odborných školách. Pokusné ověřování si klade za cíl ověřit možnosti formy zkoušky v podobě komplexní absolventské práce v širším kontextu plánované změny konceptu maturitní zkoušky, která by měla jako celek reflektovat kompetenční model vzdělávání. Záměrem uvedené změny konceptu je umožnit realizovat školní část maturitní zkoušky jako komplexní ověření osvojení výstupů vzdělávacího programu s důrazem na kompetenční pojetí s tím, že komplexní absolventskou práci s její obhajobou bude možné nahradit většinou část předmětů profilové (školní) části maturitní zkoušky.

2.9.4 Národní plán obnovy

V průběhu roku 2021 byl připravován Národní plán obnovy – komponenta 3. 1. Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace, který byl Vládou ČR schválen usnesením č. 467 ze dne 17. května 2021. V srpnu 2021 byl následně Národní plán obnovy schválen Radou EU.

Komponenta 3. 1. Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace obsahuje reformy a investice ve výši 4,857 mld. Kč:

- ◆ Reforma kurikula a posílení IT vzdělávání;
- ◆ Implementace revidované kurikula a digitálních dovedností učitelů;
- ◆ Vybavení škol digitálními technologiemi.

První investice se budou realizovat v roce 2022, více informací je k dispozici na <https://edu.cz/digitalizujeme>.

2.9.5 Další podpora

MŠMT v roce 2021 pracovalo na zlepšení podpory v oblasti procesu digitalizace škol. Byl připraven portál <https://edu.cz/digitalizujeme>, který má za cíl v tomto školám pomoci. Kromě informací ohledně finančních prostředků z Národního plánu obnovy na digitalizaci (viz výše) obsahuje také videa s inspirativními příklady dobré praxe škol v oblasti správy ICT nebo videa o bezpečné infrastruktuře ve škole a zároveň obsahuje metodickou podporu školám (často kladené otázky, materiály ke stažení - metodické příručky a pokyny, odkazy na webináře MŠMT k tématu).

Důležitým tématem v kontextu pandemické situace se stala kybernetická bezpečnost a bezpečné chování žáků i učitelů na internetu. MŠMT proto v březnu 2021 uspořádalo ve spolupráci s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost online panelovou diskusi na téma Kyberbezpečnosti v online výuce ([zde](#)). V druhé polovině 2021 rovněž probíhaly práce na novém online kurzu Dávej kyber, který představuje základní zásady chování učitelů v online světě (viz <https://osveta.nukib.cz>).

2.10. Individuální projekty systémové v rámci OP VV

- ◆ V roce 2021 bylo v realizaci 6 projektů.
- ◆ V závěru roku 2021 ukončily realizaci 3 projekty.
- ◆ Projekty se věnovaly otázkám strategického řízení a plánování, akčního plánování, rozvoje výuky základních gramotností, společného vzdělávání, podpory vedení škol a začínajících učitelů nebo rozvoje DVPP.

2.10.1 Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP)

Po šesti letech realizace byl v listopadu 2021 ukončen projekt Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP). Cílem projektu bylo vytvořit podmínky pro to, aby ředitelé škol dlouhodobě a plánovaně pracovali na takových změnách, které zvýší kvalitu školy. **Projekt podporoval ředitele prostřednictvím systému, který zahrnoval vzdělávání, poradenství, koučování, řadu praktických manuálů a metodik i interaktivních nástrojů**, jako je např. online znalostní databáze s fulltextovým vyhledáváním. Nejdůležitější a nejpřínosnější podpora však spočívala

ve dvouletém vedení a pomoci ze strany zkušeného ředitele jiné školy. V tomto kolegovi měli zapojení ředitelé partnera, který měl pochopení pro problémy a výzvy, s kterými se školy potýkaly, dokázal naslouchat, přispět účinnou radou a byl oporou při zavádění procesů strategického řízení. V jeho průběhu ředitelé společně s učiteli a dalšími pracovníky analyzovali současný stav školy, našli oblasti, v kterých se chtějí rozvíjet, formulovali společnou představu o budoucnosti školy a naplánovali kroky, které je potřeba pro změnu uskutečnit. Pod vedením zkušenějšího ředitele a s podporou kouče pak změny uváděli do života.

Se zajištěním finančních prostředků pro změny plánované školami pomáhala **krajská centra projektu SRP.** Jejich úkolem bylo **poskytovat poradenství v oblasti různých výzev operačních programů, grantů a dotací.** Propojovaly také školy s tvůrci místních akčních plánů (MAP), kteří zpracovávají strategie pro rozvoj vzdělávání v širším regionu. Spolupráce s MAP přináší školám další možnosti: od vzdělávání až po zajištění nezbytné infrastruktury, jako je vybavení školy i dopravní obslužnost. Zástupcům MAP předávala centra informace o tom, co školy potřebují, pomáhala nastavit konkrétní pomoc školám, organizovala společná setkávání, metodicky vedla samotné tvůrce MAP při realizaci dílčích projektů. V neposlední řadě zprostředkovávala potřebnou komunikaci mezi regiony a MŠMT. Projekt tak přispěl k pilotáži řady opatření Strategie 2030+, a to především středního článku podpory.

Hlavní výstupy projektu jsou:

- ◆ Systém intenzivní podpory strategického managementu a pedagogického leadershipu;
- ◆ Centra podpory strategického řízení a plánování ve školách a v územích a pro oblast dotací;
- ◆ Kompetenční model ředitele pro oblast strategického řízení a pedagogického vedení;
- ◆ Vzdělávací program Strategické řízení a plánování ve školách;
- ◆ Vzdělávací program rozvoje kompetencí k pedagogickému leadershipu;
- ◆ Manuál strategického řízení ve školách;
- ◆ Metodika tvorby MAP:
 - Inspiromaty;
 - Webináře.
- ◆ Manuál profesního rozvoje pedagogických pracovníků;
- ◆ Databáze škol zapojených do Systému benchlearningu;
- ◆ Delegování pravomocí ve školách;
- ◆ Struktura a činnosti nepedagogického týmu;
- ◆ Znalostní databáze (hledej.npi.cz);
- ◆ Web <https://vedemeskolu.npi.cz>.

2. 10. 2 Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B)

Hlavními cíli projektu je posílení osobnostních a profesních kompetencí pedagogických pracovníků potřebných k realizaci společného vzdělávání v předškolním, základním, středním a zájmovém vzdělávání; dále informační a osvětová kampaň zaměřená nejen na školy, ale i na odbornou a širokou veřejnost.

V roce 2021 pokračovala činnost **Center podpory školám v oblasti společného vzdělávání**, která fungují při krajských pracovištích NPI ČR. Centra zprostředkovávají odborné poradenství pedagogům i širší veřejnosti a spolu-

pracují se školami v **Krajské síti škol a školských zařízení**. V projektu APIV B bylo dlouhodobě zapojeno **355 škol a školských zařízení** z celé republiky. Podporu již některé ze škol vyčerpaly, **aktuálně zůstává 262 zapojených škol**. Více než polovina z nich kromě kurzů dalšího vzdělávání (DVPP) využívá individuální podporu ze strany speciálně vyškolených koučů a mentorů a dále služby expertů (například dětských psychologů, speciálních pedagogů, logopedů apod.).

Realizace aktivit byla od podzimu 2020 do jara 2021 opět zasažena epidemií covid-19 a souvisejícími vládními opatřeními. Proto bylo nutné většinu akcí realizovat distančně. S ohledem na předchozí zkušenosti s online výukou realizace sice probíhala poměrně hladce, propad v čerpání se ale již dohnat nepodařilo. Z toho důvodu nebylo možné všechny realizace projektu ukončit k původně plánovanému termínu 30. 9. 2021. Proto došlo koncem roku 2021 k oficiálnímu schválení **prodloužení projektu APIV B, podpora školám trvá až do 31. 8. 2022**.

V prodlouženém období lze dočerpávat zbývající služby, jako jsou kurzy DVPP pro pedagogy a vedoucí pedagogické pracovníky, mentoring pro pedagogy, koučink pro vedoucí pedagogické pracovníky, expertní služby a supervize.

Nově mohou zapojené školy využívat aktivity, kterých se nemusí účastnit celá škola, ale jsou otevřené zájemcům o konkrétní témata. Jedná se o:

- ♦ otevřené webináře (krajské a celorepublikové) na stávající témata DVPP;
- ♦ čtyři nová témata v podobě informačně-vzdělávacích programů – webináře o délce 4 vyučovací hodiny;
- ♦ platformy pro sdílení zkušeností mezi pedagogy, vedením škol a mezi ŠPP (budou sloužit ke sdílení dobré praxe a řešení kazuistik z oblasti společného vzdělávání za účasti odborníka na zvolené téma);
- ♦ pokračování stáží, kdy mohou pedagogové čerpat inspiraci a informace přímo v partnerských školách a organizacích při přímé práci s dětmi/žáky.

Nabídka vzdělávání aktuálně zahrnuje 30 vzdělávacích programů, které se liší podle jednotlivých druhů škol a cílových skupin - pro pedagogy a vedoucí pedagogické pracovníky škol. Ve školním roce 2020/2021 bylo uspořádáno **celkem 337 prezenčních kurzů dalšího vzdělávání pro pedagogy a 75 kurzů pro vedoucí pedagogické pracovníky**. Další část seminářů byla realizována formou webinářů. Těch proběhlo celkem 265 a zúčastnilo se jich 3075 unikátních osob (5494 účastí). Na kurzech pro pedagogy přednášelo 62 lektorů a pro vedoucí pracovníky škol 29 lektorů.

Individuální a personalizovaná podpora pedagogů probíhala ve školním roce 2020/2021 v projektu APIV B formou mentoringu, koučinku, expertních služeb, konzultační podpory a nově také supervize.

Mentoringu se věnovalo 21 mentorů, kteří poskytli celkem **531 přímých konzultací** 143 osobám v 76 školách po celé České republice. **Koučinku** se věnovalo 28 koučů, kteří poskytli celkem **606 přímých konzultací** 129 osobám v 95 školách ve všech 14 krajích.

Expertní **služby** poskytovalo celkem 76 odborníků během **582 expertních konzultací** pro **82 škol** v celé České republice. Vedle výše zmíněných expertních služeb najímaných odborníků probíhala **konzultační podpora** škol přímo v krajských Centrech podpory. Centra podpory poskytla **110 konzultací**.

Pandemie covid-19 a vládní nařízení výrazně zasáhly do realizace **stáží** pedagogických pracovníků. Jejich podmínkou je předání zkušeností z přímé práce s dětmi a žáky, a to vzhledem k pandemii nebylo možné. Ve školním roce 2020/2021 proběhla 1 stáž na podzim roku 2020 a další 3 až po uvolnění vládních restrikcí v červnu 2021.

Nové služby **supervize** využilo ve školním roce 2020/2021 8 škol v 6 krajích. Zúčastnilo se jich 76 osob a vedlo je celkem 5 expertů.

Z pravidelných evaluací projektu vyplývá, že největší praktický přínos pro práci učitelů a ředitelů škol mají individuální setkání s mentory a kouči, dále pak expertní služby. Většina účastníků vnímá také jasný přínos DVPP pro svou další práci: z pedagogů vnímá přínos 76 % účastníků (velký přínos 23 %, střední přínos 53 % účastníků) a u vedoucích pedagogických pracovníků jde o 84 % (50 % střední a 34 % velký přínos). Mezi nejčastěji poptávaná témata patří: *Vzdělávání dětí, žáků s rizikovým chováním a s agresivními projevy v chování, Komunikace školy a rodiny a Podpůrná opatření pro vzdělávání dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.*

Jako diskuzní a vzdělávací platforma pro pedagogy a rodiče slouží **informační semináře**, kterých Centra podpory zorganizovala 37 v 11 krajích ČR.

Významným příspěvkem projektu je interaktivní web [Zapojmevsechny.cz](https://zapojmevsechny.cz) zacílený na pedagogy, management škol, zřizovatele škol, rodiče i veřejnost. Obsahuje **podcasty**, krátká **metodická videa** a **články** s praktickými příklady, **metodiky** a **aktivitty pro práci s dětmi** nebo **vzorové dokumenty**. Funguje zde také online **poradenství** nebo **mapa expertních služeb s užitečnými kontakty**.

Na další uzavření škol reagoval projekt APIV B ve spolupráci s vysokými školami a organizací Člověk v tísni iniciativou **Fakulty doučují**. Jde o doučování žáků základních škol studenty vysokých a vyšších odborných škol. Cílem je zamezit vzniku a dalšímu prohlubování rozdílů v získaných znalostech a dovednostech žáků.

Informování veřejnosti probíhalo kromě spolupráce s médii i prostřednictvím webových stránek projektu www.inkluzevpraxi.cz a sociálních sítí. Projekt vytvořil **FB skupinu Inkluze v praxi**, do níž je zapojeno přes 1 200 členů. Dále pak **FB stránku Zapojmevsechny.cz**.

Projekt má také svůj **YouTube kanál Projekt APIV B**. Jsou zde umístěny webináře (reakce na aktuální problémy související se společným vzděláváním a vzděláváním na dálku), podcasty a videa z webu Zapojmevsechny.cz.

V návaznosti na **Akční plán pro inkluzivní vzdělávání 2019–2020** spolupracovala Odborná platforma společného vzdělávání projektu APIV B se všemi kraji nejprve na vyhodnocení a následně na monitoringu **Školských inkluzivních koncepcí**. Odborná platforma projektu poskytla MŠMT podklady o stavu implementace ŠIKK a nasdílela příklady dobré praxe z krajů k odstranění disparit. Cílem je zlepšit podmínky v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání.

Ve školním roce 2020/2021 byly zorganizovány dva odborné **panely Spolupráce**, které se zabývaly kvalitou kurzů DVPP a poskytly doporučení jak pro realizační tým, tak pro budoucí nastavení systému dalšího vzdělávání, například v oblasti standardu studia pedagogiky pro asistenty pedagoga.

Důležité odkazy projektu:

Projektový web: <http://www.inkluzevpraxi.cz/>

Interaktivní web - praktický průvodce společného vzdělávání: <https://zapojmevsechny.cz/>

FB skupina projektu: <https://www.facebook.com/groups/332912440539633/>

FB stránka Zapojme všechny: <https://www.facebook.com/zapojmevsechny.cz/>

YouTube kanál projektu APIV B: <https://www.youtube.com/c/ProjektAPIVB/featured>

Podcasty na Anchor: <https://anchor.fm/zapojme-vechny>

2. 10. 3 Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem. Implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání – metodická podpora (APIV A)

Realizace projektu v roce 2021 byla stejně jako jiné aktivity v oblasti školství opětovně poznamenána pandemií covid-19. Komunikace nejen uvnitř, ale i vně projektu přešla primárně do on-line formy a některé činnosti byly v návaznosti na vyhlášená bezpečnostní opatření (zejména uzavření škol a přechod na distanční výuku, zákaz realizace prezenčních vzdělávacích akcí a omezení kontaktů) buď realizovány jen z části, či zcela přesunuty na pozdější, příznivější období. Navzdory tomu byly nadále naplňovány dílčí cíle projektu a řešeny postupné kroky, vedoucí k dokončování výstupů projektu.

V uvedeném roce pokračovala **realizace kvalitativního a kvantitativního šetření v MŠ a ZŠ a šetření self-efficacy učitelů SŠ pro společné vzdělávání**, šetření společného vzdělávání v mateřských školách bylo dokončeno a byly zveřejněny výstupy. Proběhlo mimořádné šetření společného vzdělávání, které se zaměřilo na společnou výuku, diferenciaci a poskytovanou individuální podporu žákům ve vzdálené výuce v podmínkách pandemie covid-19, výsledky byly zpracovány a probíhá jejich vyhodnocení. Za etapu šetření společného vzdělávání v mateřských školách byla zpracována *Průběžná zpráva o výsledcích zavádění a realizace společného vzdělávání III. Mateřské školy a Zpráva o identifikovaných obtížích a problémech v prostředí škol při implementaci společného vzdělávání III. Mateřské školy*. Výsledky šetření z doceňujícího výzkumu v základních školách byly využity a dále zpracovány v odborné monografii autorů Tomková, A., Hejlová, H., Procházka, M., Najmonová, M., *Spolupráce učitele s dalšími odborníky v realitě společného vzdělávání* (ve spolupráci s pedagogickou fakultou Jihočeské univerzity vydáno v nakladatelství Jihočeské univerzity). Výstup z šetření self-efficacy učitelů mateřských škol pro společné vzdělávání a vyhodnocení ověření české verze zahraničního nástroje pro české podmínky byl představen ve vědeckém článku Pivarč, J., *Psychometrické vlastnosti dotazníku „The Teacher Efficacy for Inclusive Practices“ (TEIP): Adaptace české verze škály u učitelů mateřských škol, která je přijata k publikování vědeckým časopisem *Studia Paedagogica**. Dále vznikla vědecká studie Hejlová, H., Tomková, A. Z výzkumu společného vzdělávání v mateřských školách – podněty pro tvůrce vzdělávací politiky v časopise pro pedagogický výzkum *Pedagogika*, roč. 71, č. 3, 2021, s. 505–524 <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/>. Na mezinárodní online vědecké konferenci ECER (*European Conference on Educational Research*) v Ženevě byl prezentován poster k problematice prožívání well-being žáků základních škol.

V roce 2021 pokračovala **metodická podpora pedagogickým pracovníkům**, a to formou webinářů prostřednictvím portálu www.rvp.cz. Obsahově byly **webináře** zaměřeny na témata inkluzivního vzdělávání (např. formativní hodnocení v praxi, pedagogická diagnostika v základním vzdělávání, práce s heterogenní třídou a další). Webináře zaznamenaly velký zájem odborné veřejnosti (k prosinci 2021 více než 39 tis. zhlédnutí). Neméně důležitá byla i příprava a realizace **pilotních ověřování specializačních vzdělávacích modulů** (case management ve školské praxi, specifika vzdělávání romských dětí, žáků, podpora při vzdělávání žáků s psychiatrickým onemocněním a využívání vybraných prostředků augmentativní a alternativní komunikace v předškolním vzdělávání) a dvou **dlouhodobých výcviků** (Český znakový jazyk pro AP), které budou po skončení projektu předány k realizaci kmenové činnosti NPI ČR a dále nabízeny odborné veřejnosti. Jako metodická podpora druholektorům byly uskutečněny repilotáže specializačních vzdělávacích modulů a připraven infowebinář pro školy a školská zařízení k využití prvků aplikované behaviorální analýzy ve školním prostředí. Ve spolupráci IP v rámci NPI ČR a ČŠI vznikl Balíček podpory určený především školám k formativnímu hodnocení a pedagogické diagnostice.

Pokračovaly práce na tvorbě **nástroje pro zjišťování úrovně jazykových kompetencí** (čtení, psaní, poslech, mluvení) **u žáků-cizinců**. Byla provedena kvalitativní pilotáž navrženého jazykového testu na vybraném vzorku žáků s OMJ s cílem ověřit proveditelnost testů z hlediska obsahového (typu úloh, jejich náročnosti a rozsahu, srozumitelnosti zadání a pokynů aj.) i organizačního. Odborné veřejnosti a pedagogickým pracovníkům byla zpřístupněna 2. a 3. část diagnostického nástroje – Rozhovor učitele se žákem s odlišným mateřským jazykem a Učitelovo hodnocení jazykové kompetence žáka v češtině (<https://cizinci.npi.cz/vystupy-z-projektu-apiv-a>). Pokračovaly práce na metodických a výukových materiálech pro 3.-9. roč. ZŠ navazujících na připravovaný nástroj, tvorba materiálů pro práci s dětmi s OMJ v MŠ a 1.–2. roč. ZŠ a pro žáky se vstupní jazykovou úrovní A0 – A1.

Byly realizovány práce na naplnění úkolu „**Vytvoření referenčního rámce pro český znakový jazyk**“. Byl zpracováván jeden ze dvou hlavních výstupů, a sice referenční rámec pro znakové jazyky, stejně jako se vytvářely popisy úrovní A1–B2 pro český znakový jazyk. Vznikl materiál „Metodika pro ověřování referenčního rámce pro český znakový jazyk a referenčních popisů českého znakového jazyka pro úrovně A1–B2: koncepce a realizace zpětno-vazebních mechanismů“, který svou úrovní a kvalitou může sloužit jako příklad jiných podobně teoretických prací. Výstupy byly prezentovány na X. mezinárodním sympoziu o češtině jako cizím jazyku.

Průběžně napříč všemi aktivitami probíhala příprava webu, který bude nositelem výstupů projektu a zároveň by měl být „ušit na míru“ neslyšícím.

S ohledem na dopady pandemie na naplňování cílů projektu probíhaly přípravy vedoucí ke schválení návrhu na prodloužení realizace projektu o 8 měsíců, tedy do konce roku 2022.

2. 10. 4 Podpora budování kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v předškolním a základním vzdělávání – Podpora práce učitelů (PPUČ)

Projekt PPUČ podporoval v letech 2016 až 2021 kompetence pedagogických pracovníků MŠ a ZŠ v rozvoji čtenářské, matematické a digitální gramotnosti. Cílem projektu bylo posílit rozvoj základních gramotností ve všech vzdělávacích oblastech kurikula mateřské a základní školy a tím **zvýšit kvalitu vzdělávání s cílem podpory každého dítěte, každého žáka**. Toho bylo dosaženo systematicky vedenou metodickou a technologickou podporou učitelů v oblasti přípravy a realizace výuky. Součástí projektu byly **inovace služeb Metodického portálu RVP.CZ a vybudování sítě odborníků na podporu praxe škol rozvíjející učení dětí** v základních gramotnostech. Všechny výstupy projektu i typy na praxi škol zaměřenou na gramotnosti najdete na webu www.gramotnosti.pro. Pokud chcete s tématy gramotností začít či něco konkrétního vyzkoušet ve vaší škole, projděte si 35 online lekcí projektu zdarma dostupných na <http://gramotnosti.rvp.cz/>.

Ve dnech 17. – 18. 8. 2021 proběhla **závěrečná konference projektu** – oslava spolupráce projektu s pilotními školami a celou učitelskou veřejností. Celý obsah konference byl sestaven ve spolupráci s pilotními školami, které ve svých workshopech ukázaly, co se naučily. Na konferenci vystoupili významní hosté, pan Tomáš Janík (Masarykova Univerzita Brno) a pan Jan Hábl (Univerzita Hradec Králové). Výstupy závěrečné konference najdete na <https://gramotnosti.pro/zaverecna-vystupy>, včetně výstavy posterů pilotních škol (www.gramotnosti.pro/postery-zaverecna) a reportáže (www.gramotnosti.pro/reportaz-zaverecna).

Hlavní **přínos projektu PPUČ** shrnuje člen interního oponentního panelu projektu Dominik Dvořák takto: „PPUČ ověřil různé formy partnerského učení pedagogů či jejich síťování. Projekt PPUČ v tomto ohledu získal unikátní zkušenosti s poskytováním podpory ve školách i regionech včetně reflexe překážek, rizik a omezení. Personální

kapacity, které byly vybudovány v rámci PPUČ, mohou najít uplatnění při podpoře realizace S2030+ jak z hlediska podpory učitelů a vytváření středního článku, tak revizí RVP ZV a PV a jejich implementace. Moc si přeju, aby se vytvořené metodické materiály, ale především zkušenosti a získané dovednosti konkrétních osob hodnotily v příštích letech.“ Systémové projekty OP VVV nemají povinnou udržitelnost danou výzvou Řídícího orgánu OP VVV, u projektu PPUČ se dle schválené Charty projektu počítá v NPI ČR zejména s udržováním portfolia **27 konkrétních výstupů pro školy a odborníky [1]**, které poslouží pro lektorskou a mentorskou činnost ve školách, pro zpeštění přípravy budoucích učitelů, pro koncepční práce nového pohledu na oborové didaktiky, díky kterým je možné nahlížet na tradiční vzdělávací obory RVP ZV i očima gramotností. „Pokud budeme v systému dlouhodobě podporovat lídry a mentory učitelů a zároveň kulturu sboroven, při kterých je rozvíjena vzájemná spolupráce učitelů, pak to bude smysluplné pokračování mise projektu PPUČ,“ doplňuje k udržitelnosti PPUČ Petr Naske, hlavní manažer projektu.

Součástí projektu bylo také zkvalitnění služeb **Metodického portálu RVP.CZ [2]**, který již 11 let nabízí široké učitelské veřejnosti své služby. Portál změnil design svých služeb, o 189 procent vylepšil vyhledávání, naučil se zobrazovat zdroje a materiály třetích stran, a to takovým způsobem, že pokud víte o inspirativním YOUTUBE kanálu s obsahem pro učitele a nenajdete ho na **stránce partnerů Katalogu EMA [3]**, může NPI ČR zdroj materiálů do měsíce napojit na svůj Katalog EMA. Zájemci mohou psát na ema@rvp.cz.

Za projektem PPUČ stál tým 42 lidí a desítky externistů, kteří většinou ke své běžné práci v projektu zastávali v NPI ČR i role lektorů, oborových didaktiků, spolupracovníků dalších IPs projektů (zejména SYPO, APIV B, SRP) nebo expertů pro vybraná témata. Projekt tak synergicky propojil kmenovou činnost NPI ČR a pomohl vybudovat kapacity nejen ve školách, ale i ve společenství odborníků napříč NPI ČR a ve svých partnerských organizacích. K tomuto docházelo zejména ve stálých odborných panelech gramotností. Projekt byl po celou dobu realizace příznivcem **iniciativy Úspěch pro každého žáka [4]**, byla tedy průběžně věnována péče i hlavnímu mottu NPI ČR „**Aby se děti těšily do školy a učitelé měli tu nejlepší práci na světě**“. Učíci se komunity učitelů vznikaly tedy nejen přímo ve školách, ale i napříč všemi spolupracujícími organizacemi na rozvoji kvality vzdělávání v ČR (MŠMT, ČŠI, CZVV, DZS, vysoké školy, NS MAS, zřizovatelé škol, knihovny a další). Zájemci o jednoroční reflexi přinášejí a dopadů projektu PPUČ mohou psát na ppuc@npi.cz.

Aktivity projektu v číslech:

- ◆ 30 společných jednání odborných panelů;
- ◆ 2 308 účastníků realizovaných společenství praxe;
- ◆ 22 diseminačních akcí na podzim 2021;
- ◆ 10 video-pětiminutovek;
- ◆ 27 konkrétních opor pro sborovny, odborníky;
- ◆ 292 učitelů přímo zapojených do aktivit pilotáže.

Odkazy a zdroje:

- [1] www.gramotnosti.pro/vystupy-ppuc
- [2] www.rvp.cz
- [3] ema.rvp.cz/seznam-partneru.html
- [4] uspechzaka.cz/priznivci/

2. 10. 5 Podpora krajského akčního plánování (P-KAP)

Projekt Podpora krajského akčního plánování završil 31. 12. 2021 svou téměř šestiletou činnost. Jeho hlavními cíli bylo **posílit strategické řízení ve vzdělávací oblasti na úrovni krajů, středních škol a vyšších odborných škol a sladit prioritní témata vzdělávací politiky České republiky se záměry krajů a s rozvojovými plány škol prostřednictvím vytyčených tematických oblastí, tzv. oblastí intervence.**

Metodická podpora krajského akčního plánování, kterou pracovníci projektu poskytovali prostřednictvím řady různorodých forem, byla pro představitele obou cílových skupin v mnoha ohledech klíčová. A podíváme-li se na výstupy a vzdělávací aktivity škol i krajů, je zřejmé, že hlavní zásady strategického řízení, akčního plánování a vzájemné spolupráce mezi sociálními partnery zapustily v terénu pevné kořeny. Došlo též ke **sladění krajských vzdělávacích politik a školních plánů rozvoje se strategickými vzdělávacími cíli na národní úrovni** při současném přihlédnutí ke specifickým jednotlivých regionů i škol. Ve všech 14 krajích vytvořily realizační týmy KAP (RT KAP) postupně dva krajské akční plány rozvoje vzdělávání, z nichž vycházely implementační projekty, jež propojovaly v regionu řadu aktérů ve vzdělávání a podporovaly spolupráci škol se zaměstnavateli a dalšími sociálními partnery. **Ve školách vzniklo 918 školních akčních plánů (ŠAP) a 88 plánů aktivit (PA).** V nich si školy stanovily střednědobé rozvojové cíle a k nim řadu konkrétních aktivit v jednotlivých obsahových oblastech, které již realizovaly, či je dosud naplňují. K financování mnohých aktivit kraje i školy využily prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů. Školy hojně využívaly i možnosti projektů se zjednodušeným vykazováním, tzv. šablon.

Ke stěžejním součástem komplexní metodické podpory projektu P-KAP patřilo:

Poskytování datové opory pro plánující subjekty **formou celoplošného dotazníkového šetření potřeb škol v daných oblastech intervencí, jež proběhlo** v průběhu projektu **tříkrát** – poslední šetření na podzim 2021. Školy dostaly podrobné vyhodnocení za každou oblast, RT KAP byla poskytována data v agregované podobě celorepublikově i z hlediska krajského členění. Výstupy dotazníkového šetření se staly zároveň zdrojem informací k vyhodnocování posunu škol v oblastech finančně podporovaných šablonami.

Metodická podpora zahrnovala jak témata akčního plánování a strategického řízení, tak podporu rozvoje každé **z devíti tematických oblastí** akčního plánování (tj. **Podpora kariérového poradenství, včetně prevence předčasných odchodů ze vzdělávání, Odborné vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli, Podpora polytechnického vzdělávání, Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, Rozvoj škol jako center celoživotního učení, Podpora inkluze, Rozvoj výuky cizích jazyků, Digitální kompetence, Čtenářská a matematická gramotnost**). Odborní garanti v krajích se zaměřovali především na přímou podporu formou konzultací, poradenství i adresné podpory jednotlivým školám i členům RT KAP, která se uskutečňovala buď osobními návštěvami, nebo – zejména v poslední fázi projektu – online či telefonicky kvůli nepříznivé epidemické situaci související s covid-19. Garanti intervencí, tj. odborníci na jednotlivá témata krajského akčního plánování, se zaměřovali na tvorbu metodik, seminářů a posléze zejména webinářů k obsahovým tématům, v roce 2021 doplněné webináři zaměřenými na řízení a plánování, jež byly v gesci odborných garantů v krajích. Uskutečnilo se **44 webinářů**, z toho **26 webinářů v roce 2021**. Značný byl rovněž zájem cílových skupin o záznamy těchto webinářů. V tematické oblasti Podpora inkluze probíhalo **mapování stavu inkluzivního vzdělávání na středních a vyšších odborných školách**, uskutečňované

formou polostrukturovaných rozhovorů, které bylo ukončeno v září 2021. V rámci mapování bylo osloveno **1366 SŠ a VOŠ v celé ČR**.

V posledním roce se projekt P-KAP zaměřil na aktualizaci a **sumarizaci produktů metodické podpory**, která zůstala cílovým skupinám k dispozici **formou „balíčků“ pro kraje a pro školy na webu projektu www.pkap.cz**. Součástí těchto balíčků jsou zejména podrobná Pojetí tematických oblastí krajského akčního plánování (zpracovaná pro každou oblast intervence vč. manažerského shrnutí a SWOT analýzy), materiál Předčasné odchody ze vzdělávání ve vztahu k oblastem intervence – tyto online publikace byly vydány k závěrečné projektové konferenci v září 2021. Součástí metodické podpory je dále **soubor 100 inspirativních příkladů z praxe škol i krajů**, záznamy webinářů, příklady aktivit pro implementační projekty KAP, stručný elektronický průvodce smyslem a tvorbou školního akčního plánu a **Edusít'**.

Edusít', jež vznikla z iniciativy projektu P-KAP, **umožňuje propojit školy a další instituce působící ve vzdělávání s odborníky, kteří jim mohou pomoci se vzdělávacími projekty, plány či aktivitami**. Platformu pro sdílení, vzájemnou inspiraci a odborné diskuse členů Edusít' tvoří **tematické LinkedIn skupiny** spravované a moderované garanty – pracovníky NPI ČR, který Edusít' zaštiťuje. Členové se statutem registrovaného odborníka Edusít' jsou zařazeni do **Katalogu registrovaných odborníků**, v němž lze filtrovat podle oborů a lokalit. Projekt P-KAP zajistil díky Edusít' a jejímu Katalogu registrovaných odborníků svým cílovým skupinám prostor pro další rozvíjející aktivit v tematických oblastech akčního plánování napříč ČR.

Skutečnost, že potenciál strategického řízení a akčního plánování v krajích i školách nadále zůstává, potvrdili i účastníci závěrečné projektové konference „Příběh krajského akčního plánování“, která se uskutečnila v pražském hotelu DUO 22. 9. 2021. Přinesla autentické pracovní příběhy jednotlivých aktérů, z nichž vyplynulo, že akční plánování vytvořilo v regionech aktivní komunikační síť pro diskusi, sdílení a sjednocení pohledu na klíčová témata. Téma budoucnosti plánování a řízení ve školách a v územích na konferenci otevřela panelová diskuse, jíž se zúčastnili Jan Mušeta za MŠMT, Arnošt Veselý za Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, Ondřej Andrys za ČŠI, Ivo Jupa za NPI ČR, Antonie Ondrouchová za projekt P-KAP a Filip Kuchař za vzdělávací projekty IKAP v Praze. Z několika úst na ní otevřeně zazněl názor rezonující i mezi účastníky konference, že je vhodné hledat možnosti, jak integrovat pozitivní a praxí prověřené změny, které přinášejí systémové projekty, do systému vzdělávání.

2. 10. 6 Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů (SYPO)

Projekt SYPO i v roce 2021 pokračoval v poskytování komplexního systému **podpory učitelům, členům vedení škol a školám se začínajícími učiteli, a to zejména prostřednictvím metodických kabinetů a Stálé konference ředitelů**. Mezi nejčastěji využívané formy bezplatné podpory patřily webináře, workshopy, individuální či skupinové konzultace, ale také odborné panely a konference.

Metodické kabinety

Po kabinetech Český jazyk a literatura, Informatika a ICT a Matematika a její aplikace **zahájily svou činnost kabinety Předškolní a prvostupňové vzdělávání a Přírodovědné vzdělávání**. Projekt SYPO díky všem kabinetům spolupracuje s **více než 2 500 aktivními učiteli**.

Členové metodických kabinetů se aktivně podíleli na výběru témat **webinářů, kterých v roce 2021 vzniklo více než 60**. Vytvořili **9 bezplatných metodických příruček**, s názornými ukázkami vyučovacích hodin. Zapojili se také do Národního plánu doučování určeného žákům, kterých se negativně dotkl výpadek prezenční výuky způsobený pandemií covid-19.

Podpora učitelů a činnost metodických kabinetů:

- ◆ 382 oblastních workshopů;
- ◆ 660 konzultací k ICT metodické podpoře;
- ◆ 174 skupinových intervizí;
- ◆ 44 krajských workshopů;
- ◆ 30 workshopů k revizím RVP ZV;
- ◆ 15 národních, 153 krajských a 220 oblastních kolokvií;
- ◆ 41 podcastů pro učitele k IT bezpečnosti;
- ◆ 7 metodických setkání ICT metodiků a koordinátorů;
- ◆ 59 intervizí k řízení kabinetu;
- ◆ 2 partnerské kooperace, hospitace.

Přehled webinářů:

- ◆ 58 webinářů Oborové didaktiky pro 11 854 účastníků:
 - 13 webinářů Český jazyk a literatura (2 916 účastníků);
 - 10 webinářů Informatika a ICT (2 043 účastníků);
 - 12 webinářů Matematika a její aplikace (1 862 účastníků);
 - 11 webinářů Předškolní a prvostupňové vzdělávání (2 870 účastníků);
 - 12 webinářů Přírodovědné vzdělávání (2 163 účastníků);
 - 3 mimořádné webináře k návratu dětí do škol a hodnocení v souvislosti s covid-19.
- ◆ 110 záznamů webinářů umístěných do online školy SYPO (6 343 účastníků).

Záznamy webinářů jsou postupně zveřejňovány **na YouTube** kanálu projektu SYPO. **Počet jejich zhlédnutí přesáhl 500 000.**

Management a Stálá konference ředitelů

Tým klíčové aktivity Management v roce 2021 **dokončil Model systému podpory profesního rozvoje vedení škol a zahájil jeho pilotáž**, na níž se svou činností podílí také Stálá konference ředitelů (SKŘ). Členové SKŘ se dále zapojili i do vzdělávacích akcí pro vlastní podporu členů vedení škol.

Podpora ředitelů a členů vedení škol projektem SYPO:

- ◆ 4 oblastní konference Role vedení školy při budování mediálního obrazu školy;
- ◆ 11 workshopů a více než 100 skupinových a individuálních konzultací zaměřených na profesní rozvoj;
- ◆ 4 podcasty Očima ředitele.

Začínající učitelé

V roce 2021 pokračovala druhá pilotáž Modelu systému podpory začínajících učitelů. Zároveň byla zahájena implementace Systému podpory začínajících učitelů, jejímž cílem je zavedení podpory začínajících učitelů do praxe škol v ČR. Součástí je komplexní Model, e-learningy, workshopy, webináře, moderované diskuze či možnost konzultace.

Podpora škol se začínajícími učiteli:

- ◆ Pilotáž pro 100 škol;
- ◆ Implementace Systému podpory začínajících učitelů pro 100 škol;
- ◆ E-learning pro začínající učitele (140 účastníků), pro uvádějící učitele (82 účastníků) a pro vedení školy (85 účastníků);
- ◆ 8 moderovaných diskuzí (70 účastníků);
- ◆ 5 webinářů k podpoře začínajících učitelů (427 účastníků);
- ◆ 11 individuálních konzultací k podpoře začínajících učitelů.

Další výstupy projektu SYPO:

- ◆ Odborné panely:
 - Pedagogická praxe nejen v době výuky na dálku;
 - DVPP jako inspirativní výzva pro vedení škol;
 - Revize RVP ZV a kooperace škol a fakult připravujících učitele.
- ◆ Mezinárodní konference:
 - Profesní rozvoj vedení škol v zrcadle zkušeností.

2. 10. 7 Komplexní systém hodnocení

Od začátku roku 2017 realizuje Česká školní inspekce individuální projekt systémový Komplexní systém hodnocení, který je spolufinancován z evropských prostředků v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Hlavním cílem České školní inspekce je dokončit s podporou tohoto projektu vývoj vybraných metod, postupů a nástrojů tak, aby bylo možné deklarovat existenci skutečně komplexního systému pro sledování a hodnocení kvality a efektivitu počátečního vzdělávání v České republice.

Průběžně tak s podporou projektu vznikají různé metodické dokumenty k modelu tzv. kvalitní školy a na něj navázaných kritérií hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, které mohou být dobře využitelné v autoevaluačních aktivitách škol a školských zařízení (dále „škola“), nebo třeba příklady inspirativní praxe v konkrétních oblastech činností vybraných českých škol. Důležitou součástí jsou také aktivity související s realizací procesů směřujících k externímu hodnocení výkonnosti tuzemského vzdělávacího systému prostřednictvím mezinárodních šetření PISA, TIMSS, PIRLS nebo TALIS, dále pak oblast sledování podmínek, rozvoje i dosažené úrovně žáků v klíčových kompetencích nebo tvorba nástrojů pro zjišťování a zohledňování socioekonomických aspektů souvisejících se vzděláváním a stanovení indikátorů spravedlivosti vzdělávacího systému. Součástí realizace jsou také speciální metodické programy pro ředitele škol i učitele, poskytující informace přímo využitelné v jejich každodenní vzdělávací a řídicí praxi. Obsahové výstupy České školní inspekce připravované v rámci tohoto projektu jsou rovněž důležitým příspěvkem k naplňování strategických dokumentů České republiky, zejména těch, které byly zpracovány v rámci resortu školství, mládeže a tělovýchovy.

V roce 2021, který byl významně zasažen různými omezeními v rámci opatření během pandemie nemoci covid-19, vytvořila Česká školní inspekce v rámci realizace projektu několik důležitých výstupů, které jsou využitelné jak při řízení vzdělávání a přijímání efektivních vzdělávacích politik, tak pro zvyšování kvality vzdělávání na úrovni jednotlivých škol, jejich ředitelů a učitelů.

Na začátku roku 2021 Česká školní inspekce vydala publikaci s testovými úlohami použitými v rámci mezinárodního šetření PISA 2018, jež jsou zajímavým nástrojem pro rozvoj žákovských dovedností ve čtenářské, přírodovědné a matematické oblasti. V únoru 2021 Česká školní inspekce zveřejnila zprávu se zjištěními ze specifického modulu mezinárodních šetření TALIS-PISA link, který díky zapojení stejných škol do obou šetření propojuje modul informace o výsledcích žáků v PISA 2018 se zjištěními ze šetření TALIS 2018 o zkušenostech, názorech a postojích učitelů a ředitelů škol.

Výsledky mezinárodních šetření i národních zjišťování Česká školní inspekce průběžně podrobuje samostatným a různě zaměřeným analytickým aktivitám, které se vždy soustředí na konkrétní a relevantní témata. Na jaře roku 2021 tak Česká školní inspekce vydala několik analytických zpráv k šetření PISA 2018 a TALIS 2018, které se zaměřují na problematiku well-beingu žáků, třídního klimatu, používání ICT a vnímání role učitele, na klima učitelského sboru, problémové třídy, aplikaci didaktických metod učitelů nebo třeba na problematiku růstového nastavení mysli žáků a jeho vlivu na vzdělávací výsledky. Zjištění ze sekundárních analýz jsou rovněž prezentována všem relevantním aktérům v rámci počátečního vzdělávání a jsou velmi dobře využitelná jak pro přijímání opatření na úrovni Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, tak pro řízení vzdělávání z úrovně krajů nebo pro podrobnější akademickou práci či pedagogický výzkum.

Na podzim roku 2021 Česká školní inspekce vydala publikaci s úlohami uvolněnými z mezinárodního šetření TIMSS, která poskytuje cenné náměty pro rozvoj žákovských dovedností v matematice a přírodovědě, a v prosinci roku 2021 zveřejnila Česká školní inspekce analýzu výsledků šetření PISA 2018 v kontextu sledování čtenářských strategií žáků.

V průběhu roku 2021 Česká školní inspekce realizovala také speciální programy pro učitele základních a středních škol, které byly zaměřeny na práci s úlohami uvolněnými z mezinárodních šetření PISA, TIMSS a PIRLS, s cílem poskytnout jim konkrétní náměty a inspiraci pro zkvalitňování výuky matematických, přírodovědných a čtenářských dovedností žáků, a celkově tak podpořit průběžné zvyšování kvality výuky. Tento program byl s ohledem na opatření proti šíření nemoci covid-19 připraven pro realizaci v on-line režimu, která v průběhu roku převážila a stala se velmi oblíbenou a žádanou. Pro vedoucí pedagogické pracovníky a případně i další učitele mateřských a základních škol pak Česká školní inspekce v průběhu roku 2021 nabízela podporu zaměřenou na téma autoevaluace v předškolním a základním vzdělávání s využitím systému InspIS ŠVP. Také tento program byl v roce 2021 realizován primárně v on-line podobě. Během roku 2021 byla také zahájena první fáze specifického programu určeného vedoucím pracovníkům škol a zaměřeného na řízení pedagogického procesu a zvyšování kvality vzdělávání s využitím autoevaluačních aktivit a výstupů vytvořených v rámci projektu Komplexní systém hodnocení. Těmito programy, které Česká školní inspekce v rámci projektu Komplexní systém hodnocení připravila a realizuje, prošlo dosud již více než deset tisíc pedagogických pracovníků.

Cílem České školní inspekce je vytvářet a zveřejňovat takové výstupy, s nimiž je možné na úrovni vzdělávacího systému i jednotlivých škol dále pracovat ve snaze o kontinuální zvyšování kvality a efektivity vzdělávání, které

školy poskytují. Výstupy jsou cíleny na různé skupiny aktérů, podílejících se z různých pozic na počátečním vzdělávání. Podrobnější informace o výstupech z činností České školní inspekce, včetně výstupů dosud zpracovaných a vydaných v rámci realizace projektu Komplexní systém hodnocení, jsou k dispozici na webových stránkách úřadu www.csicr.cz.

2. 11. Projekty realizované v rámci OPZ

2. 11. 1 Mistrovská zkouška (MiZK)

Cílem projektu je vytvoření systému mistrovských zkoušek a mistrovských kvalifikací v České republice jako nástroje uznávání řemeslného mistrovství. Hlavním úkolem projektu je navrhnout a vytvořit základní prvky systému mistrovských zkoušek, které jsou klíčové pro jejich plošné zavedení a nastavení všech souvisejících procesů.

Těmito prvky jsou:

- ◆ kvalifikační a hodnotící standardy mistrovských kvalifikací;
- ◆ obsahové rámce a zadání mistrovských zkoušek a jim odpovídající vzdělávací programy a učební texty.

Standardy jednotlivých kvalifikací, obsahové rámce, vzdělávací programy a učební texty budou vytvořeny v rámci projektu pro požadovaných 45 oborů.

V roce 2021 byla revidována a dokončena Metodika pro tvorbu standardů mistrovské zkoušky a tvorbu obsahových rámců, byla revidována Metodika pro tvorbu vzdělávacích programů a vytvořena Metodika pro tvorbu učebních textů. Dále byly dokončeny standardy, obsahové rámce a vzdělávací programy pro 48 kvalifikací. K 31. 12. 2021 byly vytvořeny učební texty pro 40 oborů. Pro zbylých 7 oborů budou učební texty dokončeny v lednu 2022.

Na konci října 2021 byl uzavřen proces posouzení mistrovských kvalifikací v celkovém množství cca 150 posudků u standardů a necelých 100 posudků pro vzdělávací programy. Jednalo se o externí posuzovatele z řad praxe, vzdělávacích zařízení, sektorových rad a profesních společenstev. Tyto posudky následně posloužily jako podklad pro realizaci SWOT analýzy a kvalitativního hodnocení pro určení relevance vytvořených výstupů. Důležitým zjištěním SWOT analýzy je velmi pozitivní hodnocení kvality vytvořených výstupů.

Byla vytvořena důvodová zpráva a metodické shrnutí tvorby standardů a programů dalšího vzdělávání, které posloužily jako podklad pro externí evaluaci.

V rámci systémového pojetí mistrovské zkoušky se také v roce 2021 vytvářely a nastavovaly systémové nástroje a hledaly se optimální metody pro spolupráci odborných škol (mistrovských škol), cechů a profesních organizací. Během roku 2021 byl dokončen výběr navrhovaných mistrovských škol.

Tvorba a nastavení klíčových funkcí a procesů systému mistrovské zkoušky bude implementována a ověřena formou systémového prototypu. Ve druhé polovině roku se metodický tým projektu zaměřil na část sebehodnocení v oblasti kompetencí daného uživatele v provázanosti na výběr vhodného vzdělávacího modulu. Metodický tým také rozpracovával varianty vzdělávacích forem, které bude systém mistrovské zkoušky moci uchazečům nabídnout.

V rámci tvorby a nastavení systému marketingové propagace mistrovské zkoušky byl dle harmonogramu dokončen 1. ucelený modul – Marketingový plán (komunikační mix) – jeho součástí byla analýza prostředí a SWOT analýza, specifikace cílových skupin, návrh marketingové strategie a komunikačního mixu.

2. 11. 2 Systémové prostředí k prohlubování kompetencí (Upskilling CZ)

Realizace projektu byla zahájena v roce 2019 a jeho cílem je podpořit a doplnit stávající systémové prvky, které umožňují prohlubování kompetencí dospělých v rámci dalšího vzdělávání v České republice.

V roce 2021 byly realizovány následující aktivity nezbytné pro naplňování cílů.

V rámci formulování doporučení pro optimalizaci sítě autorizovaných osob byly zpracovány analýzy mapující poptávku po profesních kvalifikacích z pohledu krajských trhů práce, potřeby cílových skupin se ztíženým přístupem na trh práce a potenciál škol v jednotlivých krajích ve vazbě na Národní soustavu kvalifikací (NSK).

Byla vybudována síť krajských koordinátorů, kteří působí na krajských pracovištích NPI ČR, která se naplno zapojila do podpory a síťování klíčových aktérů v oblasti dalšího vzdělávání. Krajsí koordinátoři organizují pravidelná setkání autorizovaných osob a zmiňovaných klíčových aktérů. V roce 2021 proběhlo celkem 126 setkání, z toho 70 setkání bylo autorizovaných osob dle Národní soustavy kvalifikací a 56 setkání klíčových aktérů trhu práce. Těchto setkání se aktivně zúčastnilo celkem 2162 osob, z nichž 1830 bylo právě z oblasti trhu práce a vzdělávání. Dále proběhly dvě setkání platformy autorizovaných osob na národní úrovni.

V rámci projektu je také zajišťován sběr dat pro 2. cyklus mezinárodního výzkumu funkční gramotnosti dospělých PIAAC. Od července do října 2021 proběhl v České republice úspěšně pilotní sběr dat. Hlavní sběr dat na 5000 respondentech je připravován na září 2022 až červenec 2023. Výzkum pořádá Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a účastní se ho 33 zemí světa.

V oblasti digitálních znalostí a kompetencí byl sestaven expertní tým z řad odborníků na digitální vzdělávání. Tento tým vytipoval 30 digitálních kompetencí, které byly popsány do podrobnější struktury.

V rámci podpory informovanosti vybraných cílových skupin bylo vytvořeno 7 krátkých video spotů. Pro podporu šetření PIAAC vznikly dva video spoty a pro podporu zvyšování a získávání kompetencí ve vztahu k uplatnění na trhu práce občanů, zejména klientů Úřadu práce, vzniklo pět video spotů. Formou veřejné zakázky vysoutěžený dodavatel realizoval první kolo šetření o povědomí a znalosti systémových prvků v oblasti dalšího vzdělávání u cílových skupin (potenciální autorizované osoby, Úřad práce a zaměstnavatelé). Na základě výstupů z šetření byla připravena koncepce workshopů, které budou realizovány v každém kraji během roku 2022.

Výstupy projektu v roce 2021:

- ◆ Datový soubor a dokumentace pilotního šetření mezinárodního výzkumu PIAAC;
- ◆ 126 setkání autorizovaných osob dle NSK a klíčových aktérů trhu práce v krajích;
- ◆ 2 setkání platformy autorizovaných osob na národní úrovni;
- ◆ 2x video spot propagující šetření PIAAC;
 - [Video propagující cíle a význam šetření PIAAC;](#)
 - [Video vysvětlující cíle, obsah a metodologii šetření PIAAC a motivující oslovené osoby k účasti.](#)
- ◆ 5x video spot pro podporu zvyšování a získávání kompetencí ve vztahu k uplatnění na trhu práce občanů, zejména klientů Úřadu práce;
 - [Rozhovor o možnostech Národní soustavy kvalifikací;](#)
 - [Rozhovor před ÚP se zájemcem o rekvalifikaci podle NSK;](#)

- [Rozhovor před ÚP se zájemkyní o zvolenou rekvalifikaci podle NSK;](#)
 - [Video propagující portál Vzdělávání a práce;](#)
 - [Video o významu digitálních kompetencích.](#)
- ♦ Výstupy z prvního kola šetření o povědomí cílových skupin.

3

Vzdělávání v roce 2021 v datech

Vybraná témata vysokého školství

3. 1. Hlavní události v oblasti vysokého školství v roce 2021

- ♦ V roce 2021 pokračoval trend růstu celkového počtu vysokoškolských studentů, zároveň se zvyšoval počet zahraničních studentů v prostředí českých vysokých škol.
- ♦ V reakci na uzavření vysokých škol z důvodu onemocnění covid-19 byla průběžně doplňována metodická doporučení k distanční výuce a distančnímu ověřování výsledků vzdělávání.
- ♦ V září 2021 se pro zástupce vysokých škol i odbornou veřejnost konal 2. ročník konference Dny vzdělávací činnosti vysokých škol.
- ♦ MŠMT provedlo šetření mezi studenty a akademickými pracovníky vysokých škol ohledně dopadů distanční výuky. Šetření se zúčastnilo přes 23 000 studentů a téměř 4 600 akademických pracovníků.
- ♦ V roce 2021 jmenoval prezident republiky 161 nových profesorů.

Ke dni 31. 12. 2021 **provozovalo v České republice činnost 61 vysokých škol, z čehož bylo 26 veřejných, 2 státní a 34 soukromých.** V roce 2021 nastoupilo ke studiu na vysoké škole 64 586 studujících, kteří se ke studiu na vysokou školu zapsali vůbec poprvé (tzv. poprvé zapsaní), což je **o 3 256 studentů více než v roce 2020.** Pokračuje tak trend z loňského roku, kdy byl rovněž v absolutních číslech podobný nárůst počtu poprvé zapsaných studentů. Příčinou nárůstu je skutečnost, že se do věkové skupiny 18–20 let, která nejčastěji zahajuje vysokoškolské studium, dostávají demograficky silné ročníky. **Celkem tak v roce 2021 studovalo na vysokých školách 304 054 studentů** (o 5 032 studentů více než v předcházejícím roce). Stejně jako v loňském roce tedy stále roste počet studentů na vysokých školách, přičemž v dalších letech je možné, vzhledem k demografickému vývoji a nástupu populačně silných ročníků, očekávat zvyšující se počet uchazečů o studium na vysoké škole. V roce 2021 se opět **zvýšil počet zahraničních studentů na českých vysokých školách,** kterých bylo 52 109 (o 1 189 více než v předcházejícím roce). Pokračuje tak trend mírného nárůstu počtu zahraničních studentů a v celkovém dopadu i rozvoj internacionalizace českého vysokého školství, které různými způsoby nabízí příležitosti k vysokoškolskému vzdělání i studentům ze zahraničí.

V roce 2021 byla pro stále přetrvávající globální pandemii covid-19 a s ní související **epidemická opatření výrazně omezena prezenční výuka na vysokých školách, jelikož vysoké školy byly usnesením vlády uzavřeny od 14. října 2020.** Vyjma lékařských, zdravotnických či laboratorních oborů probíhala takřka celá výuka v českém vysokém školství distančním způsobem, přičemž MŠMT se finančními nástroji snažilo pomoci vysokým školám v zajištění adekvátního technického vybavení pro vzdálenou výuku. Zároveň byly ze strany MŠMT zveřejněny metodiky pro výuku a rozvoj distančních forem ověřování výsledků vzdělávání na vysokých školách. **Distanční vzdělávání bylo jakožto dominantní prvek vysokoškolského vzdělávání v akademickém roce 2020/2021 praktikováno až do května 2021,** kdy byla prezenční výuka postupně obnovována na základě aktuálně platných hygienických podmínek.

Pandemie onemocnění covid-19 si vyžádala různé dopady na mnoha úrovních vysokoškolského sektoru, přičemž velmi důležité bylo zaměřit se na studenty vysokých škol, kteří byli nuceni i několik měsíců studovat samostatně jen za přispění digitálních technologií. **MŠMT si pro sledování dopadů pandemie onemocnění covid-19 na well-being studentů vysokých škol připravilo a zpracovalo anketu, která měla blíže osvětlit některé aspekty distanční výuky,** přičemž anketa byla realizována mezi studenty (přibližně 23 000 respondentů) i akademickými

pracovníky (přibližně 4 600 respondentů). Anketa se **zaměřovala na životní pohodu studentů, potenciální důsledky pandemie na vlastní studium v delším časovém horizontu či vnímání distanční výuky jako nástroje vzdělávání.**

Podle dat z ankety **přibližně 1/3 studentů uvažovala o potřebě profesionální psychologické pomoci v důsledku dopadů pandemických omezení na jejich psychiku.** Alespoň občas ztrácely motivaci ke studiu téměř 3/4 studentů. Téměř 2/3 studentů alespoň občas či častěji postrádaly výhody studentského života v oblasti sociální interakce a kontaktu se svými vrstevníky. Z hlediska přímých dopadů na výsledky výuky a vzdělávání měla pandemická opatření až u poloviny zúčastněných studentů významný vliv na zvýšenou aktivitu ve studiu. Zároveň takřka 1/3 zúčastněných studentů alespoň občas uvažovala o změně oboru či vysoké školy nebo dokonce i o úplném ukončení vysokoškolského studia. Své dopady si pandemie onemocnění covid-19 a s ní spojená omezení výuky **vyžádala dopady i u vysokoškolských pedagogů, přičemž 13 % z těch, kteří se účastnili ankety MŠMT, přemýšlejí o odchodu z vysokoškolského sektoru.** Nutné je ovšem zmínit, že 60 % akademických pracovníků po dobu distanční výuky v akademickém roce 2020/2021 nikdy neuvažovalo o změně profese a odchodu ze sektoru vysokoškolského vzdělávání. Některé dopady pandemie na vzdělávání lze ale ve vysokém školství vnímat i jako **příležitost pro rozvoj a transformaci vysokoškolského prostředí a studijních programů za účelem rozvoje kompetencí pro 21. století,** zlepšení práce s flexibilními formami vzdělávání či posilování rozhodování na základě dat a strategické řízení včetně oblasti výzkumu a vývoje, což jsou rovněž oblasti definované jako prioritní cíle ve Strategickém záměru MŠMT pro oblast vysokých škol na období od roku 2021.

S ohledem na závažnost situace bylo nezbytné přistoupit také k legislativním změnám ve vysokém školství tak, aby měly vysoké školy možnost postupovat odlišně od standardních postupů podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“). Významným nástrojem byl pro vysoké školy již v roce 2020 v legislativní nouzi přijatá **novela zákona o vysokých školách, jež ministerstvu dala pravomoc rozhodovat o zvláštním oprávnění vysoké školy v krizových situacích,** jež se mohou potenciálně vztahovat i na širší události a není nutné je využít pouze v období pandemie. Toto rozhodnutí vydává ministerstvo adresně na vysokou školu a na omezenou dobu a vysoké škole dává z rozhodnutí MŠMT **oprávnění pro flexibilnější reagování na vzniklou krizovou situaci, ať už epidemiologickou nebo např. přírodní.** Užití těchto oprávnění je vázáno na omezení vzdělávání na vysoké škole na základě jiného zákona a na rozhodnutí MŠMT. Rozhodnutí bylo pro vysoké školy vydáváno na dvě období, konkrétně mezi 4. lednem a 31. březnem 2021 a následně v mírně pozměněné podobě pro období od 1. dubna do 30. září 2022. Toto rozhodnutí vysokým školám umožňovalo mj. distanční vzdělávání a ověřování výsledků vzdělávání, úpravu přijímacího řízení či možnost odložení prokazování zahraničního vzdělání pro účely přijetí ke studiu.

Aktuální výzvy v oblasti vysokého školství zapříčiněné nejen pandemií onemocnění covid-19 se odborná veřejnost pokusila diskutovat na konferenci **Dny vzdělávací činnosti vysokých škol 2021** pořádané MŠMT, jež se konala ve dnech 9. a 10. září 2021. Cílem konference bylo nabídnout všem členům akademické obce, studentům či zájemcům z řad odborné veřejnosti prostor pro sdílení zkušeností s výukou a diskuzi o budoucnosti vysokoškolského vzdělávání. **Mezi hlavní témata konference patřil pokrok v implementaci strategických priorit a nástrojů ministerstva v oblasti vysokého školství (plán realizace strategického záměru, centralizované rozvojové programy...), role ombudsmana v akademickém prostředí či již zmiňované téma well-beingu studentů v kontextu**

pandemie onemocnění covid-19 a s ním související roli vysokých škol či problematika sexuálního obtěžování na vysokých školách. Součástí konference bylo i pořádání workshopů laureátů Ceny ministra školství, mládeže a tělovýchovy za vynikající vzdělávací činnost na vysoké škole za rok 2020.

V souladu se snahou ministerstva dlouhodobě podporovat, rozvíjet a oceňovat kvalitu vzdělávací činnosti vysokých škol byla i v roce 2021 **vyhlášena Cena ministra školství, mládeže a tělovýchovy za vynikající vzdělávací činnost na vysoké škole za rok 2021.** Laureáty třetího ročníku tohoto ocenění se stali:

- ♦ **Mgr. Dagmar Dlouhá, Ph.D.** působící na Fakultě stavební Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava. Doktorka Dlouhá zkvalitňuje náročnou výuku matematiky a deskriptivní geometrie pomocí jí navržených studijních materiálů, které vysokým školám umožní posílit individuální přístup k výuce jednotlivých studentů, a tím zvýšit jejich šanci na úspěšné dokončení studia.
- ♦ **Ing. Dalibor Gottwald, Ph.D.** působící na Dopravní fakultě Jana Pernera Univerzity Pardubice. Doktor Gottwald se snaží o modernizaci procesu vzdělávání, kterou realizuje pomocí projektu „Nastavení nových vzdělávacích a výchovných priorit reflektujících současné proměňující se potřeby trhu práce v sektoru dopravy a spojů“, a to jak po stránce procedurální – nastavením vzdělávacího procesu do podoby, která odpovídá fungování současné generace studentů, tak po stránce obsahové – modernizací obsahu vzdělávacích kurzů.
- ♦ **doc. Ing. Petra Lipovová, Ph.D.** působící na Fakultě potravinářské a biochemické technologie Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Docentka Lipovová se podílí na inovaci a srozumitelnosti studijních programů, jichž je garantkou, a implementaci nových moderních předmětů do studia, což jsou aktivity, které do budoucna umožní absolventům lépe obstát jak v akademické sféře, tak na trhu práce.
- ♦ **Mgr. Tereza Semerádová, Ph.D.** působící na Ekonomické fakultě Technické univerzity v Liberci. Doktorka Semerádová pracovala na aplikovaném výzkumu „Rozvoj dovedností nezbytných pro digitální transformaci podnikání“, ve kterém vynikajícím způsobem propojila vědu a výzkum se vzdělávací činností prostřednictvím nejmodernějších online nástrojů. Dosah jejího pedagogického působení se tak rozšířil ze studentů fakulty i na širokou odbornou veřejnost.
- ♦ **Ing. Václav Švec, Ph.D.** působící na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze. Doktor Švec úspěšně spustil první profesně zaměřený studijní program Inovativní podnikání, který studentům umožňuje během studia pracovat na reálných a prakticky orientovaných projektech, které si sami proaktivně vytvářejí. O kvalitě tohoto programu svědčí velký zájem ze strany studentů.

V roce 2021 byly rovněž uděleny **Ceny ministra školství, mládeže a tělovýchovy pro vynikající studenty a absolventy** ve studijním programu a za mimořádné činy studentů prokazujících občanskou statečnost, odpovědnost nebo obětavost, která se uděluje studentovi či studentce nebo absolventovi či absolventce bakalářského, magisterského nebo doktorského studijního programu. V roce 2021 se laureáty tohoto ocenění stali:

- ♦ **Jan Čonka (Hudební a taneční fakulta Akademie múzických umění v Praze)** – za hru na kytaru, při které vyniká technikou, výjimečnou muzikalitou a všestranností, a tím patří mezi nejvýraznější osobnosti nastupující generace českých kytaristů.
- ♦ **Bc. Štěpán Macek (Fakulta stavební Vysokého učení technického v Brně)** – za využití odpadových plastů jako druhotné suroviny ve stavebnictví a spojení architektury s obnovitelnými materiály.

- ◆ **Ing. Ondřej Havelka (Fakulta mechatroniky, informatiky a mezioborových studií Technické univerzity v Liberci)** – za výsledky v oblasti laserové syntézy a vývoji nanofiltracních membrán, které lze využít v mnoha oblastech, jako je medicína, ekologie či chemie.
- ◆ **Ing. Michal Sauer (Fakulta materiálův – technologická Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava)** – za řešení vědecko-výzkumných úkolů v oblasti objemového tváření progresivních kovových materiálů, kde jeho diplomová práce na toto téma měla praktický přínos pro optimalizaci teplotně řízeného válcování mikrolegované oceli na hrubé profilové trati.
- ◆ **Ing. Šimon Walzel (Fakulta biomedicínského inženýrství Českého vysokého učení technického v Praze)** – za podstatný přínos v projektu vývoje nouzových plicních ventilátorů CoroVent, které byly používány k ventilaci pacientů s Covid-19 a byly distribuovány do 28 nemocnic po celé zemi.
- ◆ **MgA. Ladislava Gažiová (Akademie výtvarných umění v Praze)** – za realizaci a celkové pojetí výstavy „Manuš Mean Human“, která prezentovala dějiny Romů v dobách komunismu spolu s výpověďmi několika generací obyvatel mosteckého Chanova a měla velký úspěch ve vídeňské Kunsthalle.
- ◆ **Ing. Daniel Hollas, Ph.D. (Fakulta chemicko-inženýrská Vysoké školy chemicko-technologické v Praze)** – za vědeckou práci, kterou významně přispěl k porozumění účinkům vysokoenergetického záření na kapaliny, které jsou využitelné pro další obory, počínaje technologiemi a konče biologií.
- ◆ **Mgr. Jiří Pospíšil, Ph.D. (Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy)** – za vědeckou práci, ve které se věnoval bakteriálním nanotrubičkám a popsal v ní, že tyto kanály vznikají až po bakteriální smrti, což bylo zcela zásadní a vyvrátilo dosavadní tvrzení o tomto fenoménu ve vědecké literatuře.

Laureátkou **Ceny za mimořádný čin studentů** se stala **MUDr. Markéta Malecová (3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy)** za dobrovolnictví v dětské nemocnici Whisper v Ugandě a založení nadačního fondu, pomocí něhož jsou získávány dary i na specifické projekty pro dětské pacienty v Ugandě.

3. 2. Národní plán obnovy pro oblast vysokých škol

- ◆ **Národní plán obnovy pro oblast vysokých škol bude realizován v rámci komponenty 3. 2. 1 Transformace vysokých škol s cílem adaptace na nové formy učení a v odpovědi na měnící se potřeby trhu práce v post-covidové obnově.**
- ◆ **Výzva k předkládání návrhů projektů v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022–2024 byla vyhlášena dne 14. 12. 2021.**
- ◆ **Celková alokace na Výzvu činí 3 mld. Kč.**

Cílem reformy je **zvýšit kapacity vysokých škol a přizpůsobit strukturu studijních programů novým trendům a měnícím se potřebám trhu práce**, zejména v souvislosti s vývojem v oblasti digitálních technologií.

V rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol **budou transformovány formy i obsah vysokoškolského vzdělávání**. Tyto procesy urychlí přechod vysokých škol k novým, zejména digitálním formám výuky. Díky investicím v oblasti informačních systémů a technologií bude možné na vysokých školách zvýšit podíl kombinovaného (blended learning) anebo distančního vzdělávání. Velký důraz bude kladen rovněž na **zvýšování kvalifikace akademických pracovníků v oblasti využívání informačních technologií**.

Komponenta 3.2 bude reagovat na aktuální i budoucí potřeby trhu práce prostřednictvím dvou úzce propojených aktivit. Díky Národnímu plánu obnovy bude možné podpořit nejen tvorbu nových profesně zaměřených studijních programů, ale i nové studijní programy zaměřené na progresivní obory. V rámci komponenty by **mělo vzniknout minimálně 20 nových profesně zaměřených studijních programů**.

Důležitou oblastí podpory bude tvorba studijních programů v progresivních oborech. V rámci této aktivity budou vytvořeny nové profesně i akademicky zaměřené studijní programy v rychle se rozvíjejících oborech. MŠMT bude u této oblasti výrazně podporovat interdisciplinární propojování napříč sektory a oblastmi vzdělávání. V souladu s požadavky Evropské komise **bude vytvořeno minimálně 15 nových studijních programů v progresivních oborech**, orientovaných zejména na digitální technologie, moderní technologie a inženýrství, kvalitu životního prostředí, odpadové hospodářství, energetiku, stavebnictví, plánování krajiny, inovace v oblasti mobility či ve zdravotní a sociální péči.

Další neméně důležité aktivity budou zaměřeny na problematiku **celoživotního vzdělávání**. Národní plán obnovy tedy podpoří tvorbu nových programů celoživotního vzdělávání, kurzů zaměřených na rozšiřování dovedností (**tzv. upskilling a reskilling**). Tyto kurzy budou vytvářeny v oblastech, v nichž mají vysoké školy vysokou přidanou hodnotu, a budou specializovány na kvalifikované osoby, které si potřebují rozšířit své portfolio o specifické znalosti či kompetence. Národní plán obnovy se dále zaměří i na problematiku vydávání **tzv. mikrocertifikátů (micro-credentials)**, díky nimž budou moci absolventi těchto kurzů transparentně prokázat absolvování kurzů i částí standardního studia, a to i na mezinárodní úrovni. V rámci této oblasti **bude vytvořeno minimálně 20 nových kurzů**.

MŠMT plánuje podpořit i společné projekty veřejných vysokých škol zaměřené na naplnění cílů, jejichž dosažení vyžaduje spolupráci všech vysokých škol. **Společné projekty budou zaměřené zejména na problematiku digitalizace studijních agend, bezpečnost digitálních forem výuky a rozvoj v oblasti microcredentials.**

3. 2. 1 Výzva k předkládání návrhů projektů v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022-2024

MŠMT vyhlásilo Výzvu k předkládání návrhů projektů v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022–2024 dne 14. 12. 2021.

Cílem Výzvy je naplnit cíle stanovené ve výše uvedené reformě 3. 2. 1 Transformace vysokých škol s cílem adaptace na nové formy učení a v odpovědi na měnící se potřeby trhu práce v rámci komponenty 3.2 Adaptace kapacity a zaměření školních programů a přispět tak mj. také **k naplňování prioritních cílů Strategického záměru ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021, Strategie internacionalizace vysokého školství na období od roku 2021 a na ně navazujících strategických dokumentů jednotlivých veřejných vysokých škol.**

Výzva je rozdělena na tři specifické cíle:

- ◆ Specifický cíl A: Transformace formy a obsahu vysokoškolského vzdělávání, dále členěný na čtyři dílčí specifické cíle:
 - Specifický cíl A1: Digitalizace vzdělávací činnosti a studijních agend;
 - Specifický cíl A2: Rozvoj v oblasti distanční výuky, online výuky a blended learning;
 - Specifický cíl A3: Tvorba nových profesně zaměřených studijních programů;
 - Specifický cíl A4: Kurzy zaměřené na rozšiřování dovedností (upskilling) nebo rekvalifikace (reskilling).

- ◆ Specifický cíl B: Tvorba nových studijních programů v progresivních oborech:
 - Tento specifický cíl je zaměřen na podporu tvorby nových studijních programů ve stanovených oblastech zaměření. Bude možné podpořit tvorbu profesně i akademicky zaměřených studijních programů.
- ◆ Specifický cíl C: Společné projekty, dále členěný na tři díleí specifické cíle:
 - Specifický cíl C1: Zlepšení dostupnosti vzdělání na úrovni vysokých škol pomocí mikrocertifikátů (micro-credentials);
 - Specifický cíl C2: Bezpečnost distančních forem výuky;
 - Specifický cíl C3: Digitalizace činností přímo souvisejících se zajištěním vzdělávací činnosti a administrativních úkonů spojených se studijní agendou.

Alokace na Výzvu činí **3 mld. Kč**. V roce 2022 bude vysokým školám poskytnuta jedna třetina z celkové alokace. V roce 2023 budou vysokým školám poskytnuty zbývající dvě třetiny z této částky. Na základě vyhlášené Výzvy předložily vysoké školy ministerstvu návrhy svých projektů do 31. 3. 2022.

3. 3. Vyhodnocení činnosti Národního akreditačního úřadu v roce 2021

Národní akreditační úřad pro vysoké školství (dále jen „NAÚ“) vznikl k 1. 9. 2016 nabytím účinnosti zákona č. 137/2016 Sb., kterým se novelizoval zákon o vysokých školách. Mezi jeho hlavní funkce patří rozhodování o akreditacích ve správních řízeních a hodnocení kvality vysokoškolského vzdělávání.

V průběhu roku 2021 NAÚ pokračoval ve své činnosti, zaměřené zejména na rozhodování o žádostech o akreditaci. **V roce 2021 obdržel jednu žádost o institucionální akreditaci, 221 žádostí o akreditaci studijního programu a 55 žádostí o akreditaci oboru habilitačního a jmenovacího řízení.** V případě studijních programů pokračovala tendence poklesu počtu žádostí, kdy v roce 2020 NAÚ obdržel 354 žádostí o jejich akreditaci. V roce 2021 také vedl správní řízení o zavedení nápravných opatření u 24 studijních programů, přičemž v 11 případech došlo k odnětí akreditace studijního programu. V roce 2021 dále obdržel tři žádosti o stanovisko k určení typu vysoké školy. **NAÚ rovněž poskytoval součinnost ministerstvu v záležitostech, k nimž dle zákona o vysokých školách vydává své stanovisko.** Zabýval se třemi žádostmi o udělení či rozšíření tuzemského oprávnění působit jako pobočka mimoevropské zahraniční vysoké školy a dvěma žádostmi o udělení tuzemského povolení působit jako mimoevropská zahraniční vysoká škola.

V čele NAÚ stáli v roce 2021 Předseda Rady JUDr. Ivan Barančík, PhD., a místopředsedové RNDr. Tomáš Jelínek a Radek Špicar, MPhil. V průběhu roku 2021 skončil své členství v Radě NAÚ jeden člen a vláda na jeho místo jmenovala nového člena.

Rada působící jako výkonný orgán NAÚ pravidelně zasedala a vykonávala kompetence dané zákonem o vysokých školách. **Proběhlo jedenáct řádných zasedání,** na kterých Rada projednávala záležitosti koncepčního i metodického charakteru a rozhodovala ve správních řízeních. Rada rovněž diskutovala o aktuálních otázkách spjatých se zajišťováním kvality vysokoškolského vzdělávání a dosavadními zkušenostmi s fungováním NAÚ. S ohledem na mimořádnou situaci způsobenou pandemií covid-19 a vládní opatření se část zasedání Rady konala hybridní formou.

Součástí NAÚ je pětičlenná Přezkumná komise, které zákon o vysokých školách dává pravomoc rozhodovat o od-

voláních proti rozhodnutím Rady NAÚ ve správních řízeních vedených v prvním stupni. V roce 2021 Přezkumná komise nezasedala. Přezkumná komise působila po celý rok 2021 ve sníženém počtu čtyř členů, což výrazně ovlivnilo její činnost z hlediska usnášeníschopnosti v jednotlivých záležitostech.

Klíčovým krokem v oblasti úpravy předpisů upravujících činnost NAÚ byla **příprava a předložení novely Statutu NAÚ**, kterou vláda schválila dne 6. prosince 2021 usnesením č. 1120. Předmětem novelizace byla zejména procesní ustanovení s cílem vypuštění nesystémových či nevyužitelných pravidel a kodifikace vzniklé správní praxe, což vedlo i ke zestručnění a větší srozumitelnosti textu Statutu NAÚ. Zároveň došlo ke změnám v odměňování hodnotících komisí zohledňujících náročnost jednotlivých hodnotících činností. Novelizace by celkově měla přispět ke zvýšení pružnosti rozhodování, a tak i efektivity fungování NAÚ.

V oblasti koncepční a metodické činnosti NAÚ nadále podrobně sledoval a dle potřeby reagoval na mimořádnou situaci způsobenou pandemií covid-19. Ve světle rozvolnění mimořádných opatření v průběhu roku vydal NAÚ **stanovisko k využívání online výukových metod**, v němž vyjádřil svůj názor na přínosy, ale i limity online výuky. V souvislosti se zimním semestrem 2021/2022 NAÚ prodloužil platnost **Metodického pokynu NAÚ k využívání nástrojů distančního vzdělávání v prezenční a kombinované formě studia v akademickém roce 2020/2021** i na akademický rok 2021/2022.

Z hlediska přípravy rámcových a strategických dokumentů v oblasti vysokého školství se zástupci NAÚ zapojovali do diskusí v souvislosti s distančním vzděláváním, s přípravou učitelů a účastnili se tematických seminářů zaměřených na problematiku akreditace a zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání. Rovněž udržovali úzkou komunikaci s MŠMT a orgány reprezentace vysokých škol k aktuálním otázkám ve vysokém školství.

NAÚ v návaznosti na dokončení prvního cyklu procesu periodického vnitřního hodnocení kvality své činnosti v roce 2019 zpracoval **Aktualizaci Zprávy o vnitřním hodnocení NAÚ za období 2016–2019 k roku 2021**. Aktualizace vyhodnotila kroky, které NAÚ přijal v uplynulém roce v návaznosti na doporučení formulovaná ve Zprávě o vnitřním hodnocení činnosti NAÚ za období 2016-2019.

Rada NAÚ v roce 2021 pokračovala v doplňování Seznamu hodnotitelů, který byl ustaven v počátcích činnosti NAÚ. V průběhu roku Rada vyhlásila **dvě výzvy pro předkládání návrhů osob k zařazení do Seznamu hodnotitelů**, na jejichž základě byl Seznam hodnotitelů doplněn o dalších 47 zapsaných osob. Jednalo o plošné doplňování Seznamu hodnotitelů ve všech oblastech vzdělávání a ze všech sfér působení hodnotitelů. Při doplňování Seznamu hodnotitelů Rada spolupracovala s orgány reprezentace vysokých škol a komunikovala i s řadou dalších institucí, které mohou hodnotitele navrhnout. **Na konci roku 2021 bylo v Seznamu hodnotitelů zapsáno 1 568 osob** (oproti 1 535 osobám na konci roku 2020). Jelikož některé osoby byly zapsány do více oblastí vzdělávání, celkový počet hodnotitelů ve všech oblastech vzdělávání činil dohromady 1 933 osob, což je téměř stejný počet jako 1 935 osob na konci roku 2020. Několik osob bylo v souladu se Statutem NAÚ ze Seznamu hodnotitelů vyřazeno na vlastní žádost nebo, v případě studentů, automaticky z důvodu ukončení studia. V roce 2021 tedy vyhlášené výzvy k podávání návrhů osob do Seznamu hodnotitelů sloužily pouze k pokrytí přirozené obměny v počtu hodnotitelů. Z osob zapsaných do Seznamu hodnotitelů byly následně sestavovány zpravidla pětičlenné hodnotící komise pro posuzování věcí ve správním řízení vedených NAÚ i pro další záležitosti upravené Statutem NAÚ.

NAÚ v roce 2021 nepořádal další školení hodnotitelů zapsaných do Seznamu hodnotitelů, jelikož v posledních letech byl Seznam hodnotitelů doplňován již jen dílčím způsobem. Vzniklo jádro hodnotitelů s dostatečnými praktic-

kými zkušenostmi a orientací v problematice posuzování kvality vysokých škol a studijních programů. NAÚ naopak zaměřil svou pozornost na další budování kapacit stávajících hodnotitelů a sdílení dosavadních zkušeností z jejich působení v hodnoticích komisích. Za tímto účelem zavedl **institut stálých komisí pro metodiku hodnocení NAÚ**. Tyto komise byly dosud jmenovány pro 36 oblastí vzdělávání a z nich v průběhu roku 2021 zahájily svou činnost komise pokrývající 22 oblastí vzdělávání. Hlavním úkolem těchto komisí je zprostředkovávat zpětnou vazbu na hodnoticí činnost mezi hodnoticími komisemi a Radou NAÚ a dávat podněty k rozvoji metodiky hodnocení v jednotlivých oblastech vzdělávání.

Zákon o vysokých školách zmocňuje NAÚ také k výkonu kontroly dodržování právních předpisů při uskutečňování akreditovaných činností na vysokých školách a k provádění vnějšího hodnocení vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností vysokých škol. V roce 2021 **Rada zahájila kontrolu na osmi vysokých školách** podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), a Zásad NAÚ pro výkon kontroly dodržování právních předpisů. Dvě z těchto kontrol se zaměřovaly na průběh studia ve studijních programech uskutečňovaných v cizím jazyce a další dvě kontroly se zabývaly uskutečňováním celoživotního vzdělávání v souvislosti s akreditovanými studijními programy. V roce 2021 byly ukončeny kontroly na třech vysokých školách. Vzhledem k odlišnému charakteru zjištění lze obecně konstatovat, že byly zjištěny nedostatky týkající se povinností vést matriku studentů, přístupu veřejnosti k přesným a srozumitelným informacím o studijních programech, průběhu přijímacího řízení a ověřování naplnění požadavků na kvalifikační práce.

Rada zahájila v roce 2021 tři vnější hodnocení vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností vysokých škol. Všechna tato hodnocení vzešla z dřívějšího podnětu ministra k vyhodnocení dosavadních zkušeností s institucionální akreditací jako novým prvkem systému zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání zavedeného novelou zákona o vysokých školách v roce 2016. Z tohoto důvodu byly předmětem hodnocení vysoké školy s udělenou institucionální akreditací. Vnější hodnocení nebyla v průběhu roku 2021 ukončena, avšak Rada uzavřela čtyři již dříve zahájená hodnocení vysokých škol. V jednom případě navázalo na vnější hodnocení zahájení správního řízení z moci úřední o nápravných opatřeních vůči dané vysoké škole. Průběh všech realizovaných vnějších hodnocení byl výrazně ovlivněn pandemií covid-19 a souvisejícími vládními opatřeními, která přerušila prezenční výuku na vysokých školách a omezila možnost setkávání osob. Při provádění hodnocení NAÚ využíval v maximální možné míře distanční komunikační nástroje, nicméně zároveň usiloval o osobní jednání, kdykoli to bylo možné.

V oblasti mezinárodních aktivit byl NAÚ nadále **přidruženým členem ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education)**, která je hlavní asociací akreditačních agentur v Evropském prostoru vysokého školství. O plné členství v této organizaci může žádat NAÚ až po několikaleté činnosti a podmínkou pro přijetí do ENQA je úspěšné absolvování vnějšího hodnocení souladu činnosti s ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). V souvislosti s budoucím plným členstvím v ENQA se NAÚ prostřednictvím ministerstva jako projektového partnera **zapojil do projektu SEQA-ESG (Supporting European QA Agencies in meeting the ESG)**, financovaného Evropskou komisí v rámci výzvy Erasmus+. Tento projekt realizuje ENQA s cílem podpořit vybrané země v dosažení souladu jejich systému zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání se standardy ESG a v přípravě na podstoupení vnějšího hodnocení ke vstupu do ENQA a registraci do EQAR (European Quality Assurance Register for Higher Education). Projekt byl s ohledem na omezení daná pandemickou situací prodloužen až do listopadu 2022. V rámci projektu dále vznikl **Národní akční plán pro rozvoj**

zajišťování kvality v ČR ve spolupráci MŠMT a NAÚ. Tento národní akční plán hodnotí stávající systém z pohledu klíčových okruhů evropských požadavků a standardů ESG, vymezuje prioritní okruhy dalších činností a navrhuje konkrétní opatření ke sladování s těmito požadavky. Dokument je výsledkem jednání mezi MŠMT a NAÚ a vznikl za odborné podpory ENQA

NAÚ měl v roce 2021 rovněž status **člena CEENQA (Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education)**, která sdružuje akreditační agentury ve středo- a východoevropském regionu a je cennou platformou pro vzájemné sdílení zkušeností a dobré praxe. Vedoucí oddělení zajišťování a hodnocení kvality odboru kanceláře NAÚ působila ve výkonném výboru CEENQA jako místopředsdkyně až do října 2021, kdy jí skončilo poslední funkční období ve výboru.

Zástupci NAÚ se v roce 2021 zúčastnili valných shromáždění a dalších setkání a aktivit sdružení ENQA a CEENQA, které probíhaly z důvodu pandemie covid-19 výhradně distanční formou.

Z iniciativy maďarské akreditační agentury se konalo **první fórum akreditačních agentur zemí Visegrádské čtyřky (V4QA) v Budapešti**. Akreditační agentury jednaly o společných problémech a o perspektivách dalšího vývoje systémů zajišťování kvality na národní i na evropské úrovni. Výsledkem jednání bylo uzavření memoranda o spolupráci, v jehož rámci se počítá s úzkou komunikací, společnými aktivitami a každoročními zasedáními tohoto fóra. Navázání této spolupráce představuje velkou příležitost pro podporu internacionalizace NAÚ a výměnu zkušeností se středoevropskými partnery.

NAÚ vyvíjel mezinárodní aktivitu i v oblasti uznávání lékařského vzdělávání v USA. Americkému **Národnímu výboru pro zahraniční lékařské vzdělávání a akreditaci** (National Committee on Foreign Medical Education and Accreditation) při tamním ministerstvu školství předložil vyžádanou kontrolní zprávu o změnách ve standardech a procesech zajišťování kvality od posledního kladného posouzení české žádosti o uznání tuzemského systému zajišťování kvality za srovnatelný s americkými požadavky. NAÚ se také intenzivně věnoval přípravě na získání statusu uznání od **Světové federace pro lékařské vzdělávání** (World Federation for Medical Education), který je nezbytnou podmínkou pro to, aby od roku 2024 byly diplomy z českých lékařských fakult nadále uznávány v USA. NAÚ za tímto účelem inicioval spolupráci s vysokými školami, jejichž součástí jsou lékařské fakulty. Společné kroky se budou realizovat ve formě projektu zaměřeného na přípravu národního systému na hodnocení ze strany Světové federace pro lékařské vzdělávání.

4

Vzdělávání v roce 2021 v datech

Vzdělávání v roce 2021 v číslech – statistický přehled

4. 1. Úvod

I v roce 2021 byla vzdělávací soustava zasažena opatřeními souvisejícími s pandemií covid-19. Ve struktuře vzdělávacího systému České republiky sice opět nedošlo k žádným podstatným změnám a všechny stupně vzdělávací soustavy zůstaly zachovány, přijatá opatření v průběhu roku 2021 ale měla dopad na počet nově přijatých, počet dětí, žáků a studentů ve vzdělávací soustavě a také absolventů. Primární závislost na demografickém vývoji příslušných věkových skupin zůstala zachována.

V předškolním vzdělávání bylo ve školním roce 2021/22 celkem 365 982 dětí, z toho většina v mateřských školách (98,5 %, 360 490 dětí), zbytek docházel do přípravných tříd základních škol (5 282 dětí) nebo do přípravného stupně základních škol speciálních (210 dětí).

V základním vzdělávání se ve školním roce 2021/22 vzdělávalo 1 006 536 žáků. Z nich 95,8 % (964 571 žáků) navštěvovalo základní školy, z toho 1. stupeň základních škol 545 711 žáků a 2. stupeň základních škol 418 860 žáků. Přibližně 8,4 tis. žáků z 5., resp. 2,4 tis. žáků ze 7. ročníku základní školy přešlo před zahájením školního roku do oborů víceletých gymnázií a konzervatoří. Celkem 4,2 % žáků plnilo povinnou školní docházku ve víceletých oborech gymnázií a konzervatoří (41 884 žáků, z toho 4 754 žáků v 1.–2. ročníku šestiletých gymnázií, 36 812 žáků v 1.–4. ročníku osmiletých gymnázií a 318 žáků v 1.–4. ročníku osmiletých konzervatoří). Zbylí žáci (0,01 %) navštěvovali kurzy k získání základního vzdělání (81 žáků).

Ve středním vzdělávání ve školním roce 2021/22 bylo 384 441 žáků, z toho 91 771 v oborech středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem a 292 670 žáků v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou. Mezi žáky úrovně středního vzdělávání nezapočítáváme žáky plnící povinnou školní docházku v nižším stupni víceletých gymnázií.

V oborech víceletých gymnázií (v ročnících odpovídajících střednímu vzdělávání) se ve školním roce 2021/22 vzdělávalo 41 201 žáků. U oborů víceletých gymnázií se jako nově přijatí označují žáci nejnižšího ročníku odpovídajícího střednímu vzdělávání, tedy 3. ročníku šestiletých a 5. ročníku osmiletých gymnázií.

Ve středním vzdělávání se 6 813 žáků (tedy pouze 1,8 %) vzdělávalo v jiné než denní formě vzdělávání.

V nástavbovém a zkráceném studiu se ve školním roce 2021/22 vzdělávalo 20 247 žáků, z toho 73,8 % v nástavbovém studiu (14 952). V těchto typech studia jsou nejvíce zastoupeny jiné formy vzdělávání než denní – celkově se v nich vzdělává téměř polovina žáků (45,6 %, 9 225 žáků), což nenajdeme na žádné jiné vzdělávací úrovni.

V konzervatořích se ve školním roce 2021/22 vzdělávalo 3 562 žáků – konzervatoře jsou nejméně zastoupeným druhem škol v České republice. Do této úrovně také nejsou započítáni žáci plnící v konzervatořích povinnou školní docházku. Stejně jako v případě středního vzdělávání není výrazně zastoupen segment jiných forem vzdělávání než denní (v jiných formách vzdělávání bylo 204 žáků, tzn. 5,7 %).

Vyšší odborné vzdělávání se v České republice uskutečňuje na vyšších odborných školách, kde se ve školním roce 2021/22 vzdělávalo 20 096 studentů. Na rozdíl od středních škol a konzervatoří se značná část z nich vzdělává v jiné než denní formě vzdělávání (7 685 studentů, což je 38,2 %).

Na vysokých školách v akademickém roce 2021/22 studovalo 304 054 studentů, z nich 182 454 v bakalářských studijních programech, 32 526 v „dlouhých“ magisterských programech, 70 033 v navazujících magisterských programech a 21 375 v doktorských studijních programech. Více než pětina z celkového počtu studentů (21,2 %) realizovala svoje studium v kombinované nebo distanční formě studia (64 431).

Zde je třeba poznamenat, že studenti vysokých škol mohou souběžně studovat programy různých úrovní (např. bakalářský a „dlouhý“ magisterský), což vede k tomu, že součet studentů jednotlivých úrovní nedává celkový počet studentů na vysokých školách.

Tabulka 1: Souhrnná data za Českou republiku – nově přijatí, děti/žáci/studenti a absolventi ve školním/ akademickém roce 2021/22 – podle úrovně vzdělávání

(Údaje za školní rok 2021/22, studenti k 31. 12. 2021, poprvé zapsaní a absolventi za celý kalendářní rok – stav matriky k 21. 1. 2022)

Úroveň vzdělávání		Nově přijatí ¹⁾			Děti/žáci/studenti			Absolventi za školní rok 2020/21			
		celkem	v tom forma vzdělávání		celkem	v tom forma vzdělávání		celkem	v tom forma vzdělávání		
			denní	ostatní		denní	ostatní		denní	ostatní	
Celkem		
Předškolní vzdělávání		.	.	x	365 982	365 982	x	x	x	x	
v tom	mateřské školy	116 075	116 075	x	360 490	360 490	x	x	x	x	
	přípravné třídy ZŠ	.	.	x	5 282	5 282	x	x	x	x	
	přípravný stupeň ZŠ speciální	.	.	x	210	210	x	x	x	x	
Základní vzdělávání		108 143	108 143	x	1 006 536	1 006 455	81	105 338	105 338	x	
v tom	základní školy - 1. stupeň	108 143	108 143	x	545 711	545 711	x	.	.	x	
	základní školy - 2. stupeň	.	.	x	418 860	418 860	x	94 407	94 407	x	
	obory 6letých gymnázií (nižší ročníky odpovídající PŠD)	x	x	x	4 754	4 754	x	2 361	2 361	x	
	obory 8letých gymnázií (nižší ročníky odpovídající PŠD)	x	x	x	36 812	36 812	x	8 493	8 493	x	
	obory 8letých konzervatoří (nižší ročníky odpovídající PŠD)	x	x	x	318	318	x	77	77	x	
	kurzy k získání základního vzdělání ²⁾	x	x	x	81	x	81	x	x	x	
Střední vzdělávání celkem		112 583	110 839	1 744	384 441	377 628	6 813	84 017	82 406	1 611	
střední vzdělávání		926	909	17	2 763	2 725	38	595	588	7	
střední vzdělávání s výučním listem		30 527	30 199	328	89 008	87 415	1 593	22 741	22 185	556	
střední vzdělávání s maturitní zkouškou		81 130	79 731	1 399	292 670	287 488	5 182	60 681	59 633	1 048	
v tom	obory gymnázií	23 993	23 935	58	91 755	91 538	217	21 360	21 283	77	
	4leté	13 139	13 081	58	50 554	50 337	217	11 701	11 624	77	
		6leté (vyšší ročníky odpovídající střednímu vzdělávání) ³⁾	2 361	2 361	-	8 747	8 747	-	2 028	2 028	-
		8leté (vyšší ročníky odpovídající střednímu vzdělávání) ³⁾	8 493	8 493	-	32 454	32 454	-	7 631	7 631	-
	ostatní obory bez gymnázií	57 137	55 796	1 341	200 915	195 950	4 965	39 321	38 350	971	
Nástavbové a zkrácené studium		11 853	6 831	5 022	20 247	11 022	9 225	5 995	3 083	2 912	
v tom	nástavbové studium	8 370	5 654	2 716	14 952	9 788	5 164	3 350	2 310	1 040	
	zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou	1 623	63	1 560	3 047	86	2 961	1 378	61	1 317	
	zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem	1 860	1 114	746	2 248	1 148	1 100	1 267	712	555	
Vzdělávání v konzervatořích		637	609	28	3 562	3 358	204	392	362	30	
v tom	obory 8leté konzervatoře (vyšší ročníky) ³⁾	77	77	x	281	281	x	47	47	x	
	obory 6-7leté konzervatoře	560	532	28	3 281	3 077	204	345	315	30	

Úroveň vzdělávání		Nové přijatí ²⁾			Děti/žáci/studenti			Absolventi za školní rok 2020/21		
		celkem	v tom forma vzdělávání		celkem	v tom forma vzdělávání		celkem	v tom forma vzdělávání	
			denní	ostatní		denní	ostatní		denní	ostatní
Vyšší odborné vzdělávání		9 240	5 909	3 331	20 096	12 411	7 685	3 621	2 272	1 349
Vysokoškolské studium^{1,4)}		61 881	53 585	8 314	304 054	241 834	64 431	60 547	46 972	13 616
z toho v programech	bakalářských	57 583	48 898	8 703	182 454	146 617	36 676	31 855	25 614	6 251
	magisterských	6 895	6 557	338	32 526	30 815	1 715	4 252	4 077	175
	magisterských navazujících	28 336	21 271	7 118	70 033	50 729	19 807	22 406	16 386	6 030
	doktorských	3 971	3 186	785	21 375	14 992	6 421	2 077	913	1 164

Komentář:

Údaje za školní rok 2021/22, studenti k 31. 12. 2021, poprvé zapsaní a absolventi za celý kalendářní rok – stav matricy k 20. 1. 2022.

¹⁾ Studenti vysokých škol ve fyzických osobách.

²⁾ Kurzy k získání základního vzdělání jsou realizovány v základních a středních školách.

³⁾ U vysokých škol údaj znamená počet poprvé zapsaných. Do celkového počtu se započítávají pouze poprvé zapsaní (počet prvních zapsání) na VŠ do bakalářských a 4–6letých magisterských studijních programů.

⁴⁾ U distančního a kombinovaného studia včetně studentů na studijních pobytech.

⁵⁾ Jako nově přijatí jsou u vyššího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří označeni žáci nejnižšího ročníku odpovídajícího vyššímu stupni (3. ročník oborů 6letých gymnázií, 5. ročník oborů 8letých gymnázií a konzervatoří).

Zdroj: databáze MŠMT

4. 2. Regionální školství v roce 2021

4. 2. 1 Předškolní vzdělávání

- ◆ Ve školním roce 2021/22 poskytovalo předškolní vzdělávání 5 349 mateřských škol, tj. o 32 škol více než v předchozím školním roce.
- ◆ V mateřských školách se vzdělávalo 360 490 dětí, což představuje nárůst o 2 892 dětí oproti školnímu roku 2020/21.
- ◆ Mateřské školy vykázaly 46 098 žádostí o přijetí, jimž nebylo vyhověno, tj. o 7 145 žádostí více než v předešlém školním roce.

Předškolní vzdělávání poskytují mateřské školy, mateřské školy při zdravotnických zařízeních, přípravné třídy na základních školách a přípravný stupeň základních škol speciálních a je určeno zpravidla dětem od dvou do šesti let, případně do doby jejich vstupu na základní školu.

V letošním roce došlo k největšímu meziročnímu navýšení počtu mateřských škol v celém sledovaném období, a to o 32 škol (tj. nárůst z 5 317 v minulém školním roce na letošních 5 349 mateřských škol). Ve srovnání s rokem 2017/18 je to o 80 mateřských škol více. Nejvyšší nárůst zaznamenaly školy privátního sektoru, u tohoto zřizovatele se počet škol meziročně zvýšil o 21 mateřských škol, 12 škol bylo nově zřízeno obcemi nebo svazkem obcí.

Tabulka 2: Mateřské školy – školy, třídy, děti/dívky, učitelé/ženy a poměrové ukazatele ve školním roce 2017/18–2021/22

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Počet škol	5 269	5 287	5 304	5 317	5 349
Počet tříd	15 969	16 064	16 295	16 526	16 800
Počet dětí	362 756	363 776	364 909	357 598	360 490
z toho dívky	174 333	174 772	175 540	172 011	173 628
Počet učitelů (přepočtené počty)	30 303,2	30 580,8	32 372,6	33 156,7	33 830,8
z toho ženy	30 126,5	30 403,7	32 171,5	32 938,4	33 598,4
Průměrný počet dětí na školu	68,8	68,8	68,8	67,3	67,4
Průměrný počet dětí na třídu	22,7	22,6	22,4	21,6	21,5
Průměrný počet dětí na úvazek učitele	12,0	11,9	11,3	10,8	10,7

Zdroj: databáze MŠMT

Počet dětí v mateřských školách se po loňském poklesu mírně zvýšil, a to meziročně o 2 892 dětí, tj. z 357 598 na 360 490 dětí (tj. o 0,8 %). V porovnání s rokem 2017/18 je v mateřských školách o 2 266 dětí méně (tj. o 0,6 %).

První tři roky sledovaného období se průměrný počet dětí na školu držel na hodnotě 68,8, v minulém školním roce tato hodnota klesla na 67,3 dítěte na školu a v letošním roce je průměrný počet dětí na školu 67,4 (tj. pokles o 2,1 % oproti roku 2017/18). Průměrný počet dětí na třídu se ve sledovaném období snížil z 22,7 na 21,5 dítěte na třídu, což představuje 5,5% snížení této hodnoty od začátku sledovaného období.

Vzestupnou tendenci má přepočtený počet učitelů, který vzrostl z 30 303,2 ve školním roce 2017/18 na 33 830,8 v roce 2021/22 (tj. navýšení o 11,6 %), meziroční nárůst letos dosáhl 2,0 %. Od školního roku 2017/18 rovněž stoupl počet úvazků mužů, a to ze 176,7 na 232,4 v roce 2021/22 (tj. nárůst o 31,5 %), což ale stále představuje pouze 0,7 % všech úvazků učitelů (mužů) v mateřských školách.

Průměrný počet dětí na úvazek učitele se ve sledovaném období snížil, a to z 12,0 v roce 2017/18 na 10,7 dítěte na úvazek učitele v letošním školním roce (tj. snížení o 11,0 %).

Z hlediska věkového složení se nejvíce dětí vyskytuje ve skupině tříletých až pětiletých, procentuální zastoupení této skupiny oproti školnímu roku 2020/21 stoupl o 0,2 p. b. (z 84,4 % na 84,6 %). V absolutních číslech to představuje nárůst dětí z 301 874 na 304 929 dětí. V roce 2017/18 bylo v této věkové skupině 296 573 dětí, což bylo 81,8 % všech dětí v mateřských školách.

Tabulka 3: Mateřské školy – děti ve školním roce 2017/18–2021/22 – podle věku

		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ¹⁾
Celkem		362 756	363 776	364 909	357 598	360 490
v tom	mladší 2 let	758	650	480	255	244
	2leté	19 325	19 412	17 712	12 667	11 540
	mladší 3 let	25 388	25 312	24 828	21 664	20 930
	3leté	91 758	93 046	94 585	93 075	94 403
	4leté	99 914	99 858	101 407	102 494	102 985
	5leté	104 901	104 749	104 522	106 305	107 541
	6leté	20 577	20 600	21 252	20 973	22 724
	starší 6 let	135	149	123	165	123

Komentář:

¹⁾ Děti mladší tří let jsou děti pro školní 2021/22 narozené 1. 9. 2018 až 31. 12. 2018, děti 2leté jsou narozené 1. 1. 2019 až 31. 8. 2019, děti mladší 2 let jsou narozené 1. 9. 2019 až 30. 9. 2019.

Zdroj: databáze MŠMT

Počínaje školním rokem 2017/18 se zavedlo povinné předškolní vzdělávání pro děti, které do začátku školního roku dosáhnou pěti let. Tato povinnost trvá až do zahájení povinné školní docházky dítěte, netýká se dětí s hlubokým mentálním postižením. Povinné předškolní vzdělávání lze plnit i jiným způsobem než pravidelnou denní docházkou (v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem), a to podle § 34a, odstavce 5 školského zákona. I přes zavedení výše uvedené povinnosti se podíl pětiletých dětí v mateřských školách na odpovídající populaci pohybuje od 95,2 % ve školním roce 2017/18, přes 93,0 % v roce 2019/20, v loňském roce činil tento podíl 94,0 %. Ve sledovaném období klesl počet pětiletých dětí ze 104 901 dětí (28,9 % z celkového počtu dětí v mateřských školách) v roce 2017/18 až na 104 522 dětí (28,6 % ve školním roce 2019/20. V roce letošním se procentuální zastoupení této skupiny zvedlo na 29,8 % (tj. na 107 541 dětí). Počet dětí vzdělávaných podle § 34 b školského zákona (individuální vzdělávání) se od loňského roku zvýšil z 2 400 na 2 693 dětí, což představuje nárůst o 12,2 %.

Počet tříletých dětí se oproti loňskému roku zvýšil, a to z 93 075 na 94 403 dětí, což představuje nárůst podílu této věkové skupiny z 26,0 % na 26,2 % z celkového počtu dětí v mateřských školách. Od roku 2017/18 se procentuální zastoupení této věkové skupiny zvýšilo o 0,9 p. b.

Procentuální zastoupení šestiletých a starších dětí navštěvujících mateřskou školu (děti, které by již měly navštěvovat základní školu – jedná se tedy o děti s odloženou povinnou školní docházkou) se oproti minulému školnímu roku zvýšil z 5,9 % na 6,3 %, v absolutních číslech se jedná o 22 847 šestiletých a starších dětí.

Pokud má mateřská škola dostatečný počet volných míst, mohou do ní docházet také děti mladší tři let (v Tabulce 3 součet řádků mladší tři let, 2leté, mladší 2let). Od školního roku 2017/18, kdy 45 471 dětí této věkové skupiny představovalo již 12,5 % z celkového počtu dětí v mateřských školách, se procentuální zastoupení dětí mladších tří let snížilo až na 9,1 % (32 714 dětí) v letošním školním roce. Od školního roku 2014/15 jsou samostatně sledovány i děti dvouleté a mladší dvou let. Děti narozených mezi 1. 1. 2019 až 31. 8. 2019 je 11 540, tj. 35,3 % všech dětí mladších tří let, jedná se o pokles o 1 127 dětí oproti roku předchozímu (12 667 dětí, 36,6 % všech dětí mladších tří let). Je to současně o 12 757 dětí méně oproti roku 2017/18, kdy dětí této věkové skupiny (narozené 1. 1. 2015 až 31. 8. 2015) bylo 19 325, což představovalo 42,5 % všech dětí mladších tří let. Děti narozených v období mezi 1. 9. 2019 a 30. 9. 2019 je 244 (0,7 % všech dětí mladších tří let), a těch, které se narodily v období od 1. 9. 2018 do 31. 12. 2018, je 20 930 (64,0 % všech dětí mladších tří let).

Pokud má mateřská škola dostatečný počet volných míst, mohou do ní docházet také děti mladší tři let (v Tabulce 3 součet řádků mladší tři let, 2leté, mladší 2let). Od školního roku 2017/18, kdy 45 471 dětí této věkové skupiny představovalo již 12,5 % z celkového počtu dětí v mateřských školách, se procentuální zastoupení dětí mladších tří let snížilo až na 9,1 % (32 714 dětí) v letošním školním roce. Od školního roku 2014/15 jsou samostatně sledovány i děti dvouleté a mladší dvou let. Děti narozených mezi 1. 1. 2019 až 31. 8. 2019 je 11 540, tj. 35,3 % všech dětí mladších tří let, jedná se o pokles o 1 127 dětí oproti roku předchozímu (12 667 dětí, 36,6 % všech dětí mladších tří let). Je to současně o 12 757 dětí méně oproti roku 2017/18, kdy dětí této věkové skupiny (narozené 1. 1. 2015 až 31. 8. 2015) bylo 19 325, což představovalo 42,5 % všech dětí mladších tří let. Děti narozených v období mezi 1. 9. 2019 a 30. 9. 2019 je 244 (0,7 % všech dětí mladších tří let) a těch, které se narodily v období od 1. 9. 2018 do 31. 12. 2018 je 20 930 (64,0 % všech dětí mladších tří let).

Od roku 2017/18, kdy bylo evidováno 33 237 žádostí o přijetí, jimž nebylo vyhověno, stoupl počet těchto žádostí ve školním roce 2021/22 na 46 098, tj. o 38,7 %. **Letošní meziroční nárůst o 7 145 zamítnutých žádostí o přijetí do mateřské školy** (nejedná se o počet nepřijatých dětí, neboť zákonní zástupci dětí mohou podat neomezený počet přihlášek do MŠ) představuje meziroční nárůst o 18,3 %.

Předškolní vzdělávání se uskutečňuje rovněž v přípravných třídách základních škol. Ty jsou určeny dětem v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, přednostně děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky. Přípravné třídy zřizuje obec, svazek obcí nebo kraj a od školního roku 2015/16 i církev.

Počet základních škol, ve kterých jsou přípravné třídy zřízeny, meziročně vzrostl o 19,1 % (z 304 na 362 škol). Rovněž se zvýšil i počet přípravných tříd, a to z 349 na 417 tříd, což představuje meziroční nárůst o 19,5 %. **Oproti roku 2020/21 vzrostl i počet dětí v přípravných třídách, a to na 5 282 dětí.** Jedná se o nárůst o 19,4 % (v absolutní hodnotě o 858 dětí).

Procentuální zastoupení dívek v přípravných třídách od roku 2017/18 kleslo z 35,8 % až na 34,1 % ve školním roce 2018/19, v dalších letech podíl dívek narůstal, v letošním školním roce tvoří zastoupení dívek 37,6 %.

Přípravný stupeň základní školy speciální připravuje děti se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami nebo s autismem. Dítě může být přijato nejdříve ve věku pěti let, a to i v průběhu školního roku, a na přípravném stupni setrvává až do zahájení povinné školní docházky, přičemž jeho docházka do přípravného stupně nesmí přesáhnout tři školní roky.

Tabulka 4: Přípravné třídy ZŠ a přípravný stupeň ZŠ speciální – školy, třídy, děti/dívky ve školním roce 2017/18–2021/22

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Přípravné třídy					
Počet škol	260	245	294	304	362
Počet tříd	286	267	341	349	417
Počet dětí	3 407	3 132	4 377	4 424	5 282
z toho dívky	1 219	1 069	1 586	1 618	1 986
Přípravný stupeň					
Počet škol	50	31	35	35	34
Počet tříd	34	32	34	38	36
Počet dětí	228	186	196	187	210
z toho dívky	78	58	59	48	63

Zdroj: databáze MŠMT

Ve sledovaném období se počet základních škol speciálních s přípravným stupněm snížil z 50 škol v roce 2017/18 až na 31 škol ve školním roce 2018/19. V letošním školním roce je 34 základních škol speciálních s přípravným stupněm. Meziročně letos klesl počet tříd přípravného stupně, a to z 38 na 36 tříd. Počet dětí se snížil z 228 v roce 2017/18 na 186 ve školním roce 2018/19, v letošním školním roce se počet dětí oproti loňskému roku zvýšil o 23, tj. na 210.

Procentuální zastoupení dívek v přípravných třídách se pohybuje od 34,2 % v roce 2017/18 přes 25,7 % v roce 2020/21 až po současných 30,0 %.

4. 2. 2 Základní vzdělávání

- ♦ Ve školním roce 2021/22 poskytovalo základní vzdělávání 4238 základních škol, což je o 24 škol více než v předchozím školním roce.
- ♦ Na základních školách se vzdělávalo 964 571 žáků, jedná se o nárůst o 2 223 žáků oproti školnímu roku 2020/21.
- ♦ Počet žáků 1. stupně se meziročně snížil o 9 378 žáků, a to na 545 711 žáků.
- ♦ Počet žáků 2. stupně meziročně vzrostl o 11 601 žáků, a to na 418 860 žáků.
- ♦ Počet žáků plnících povinnou školní docházku na nižším stupni víceletých gymnázií klesl na 41 566, což je o 232 žáků méně než ve školním roce 2020/21. Na nižším stupni osmiletého vzdělávání na konzervatoři se v roce 2021/22 vzdělávalo 318 žáků, což představuje meziroční pokles o pět žáků.

Tabulka 5: Základní školy – školy, třídy, žáci a učitelé ve školním roce 2017/18–2021/22

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
1. stupeň					
Počet škol	4 139	4 156	4 176	4 194	4 220
Počet tříd	28 624	28 759	29 035	29 213	29 304
Počet žáků	575 699	573 442	563 346	555 089	545 711
Počet učitelů (přepočtení na plné úvazky)	32 452,3	32 829,7	33 463,7	34 057,3	34 421,8
2. stupeň					
Počet škol	2 729	2 746	2 778	2 803	2 830
Počet tříd	17 399	18 015	19 082	19 988	20 746
Počet žáků	350 409	367 486	389 600	407 259	418 860
Počet učitelů (přepočtení na plné úvazky)	30 552,5	31 515,6	33 577,2	35 477,6	36 903,5
ZŠ celkem					
Počet škol	4 155	4 172	4 192	4 214	4 238
Počet tříd	46 023	46 774	48 117	49 201	50 050
Počet žáků	926 108	940 928	952 946	962 348	964 571
Počet učitelů (přepočtení na plné úvazky)	63 004,8	64 345,3	67 040,9	69 534,9	71 325,3

Zdroj: databáze MŠMT

Ve školním roce 2021/22 došlo k nárůstu počtu základních škol, a to o 24 škol. **Průměrná velikost školy se ve sledovaném období zvětšila z 222,9 žáka v roce 2017/18 na 228,4 ve školním roce 2020/21, v letošním školním roce klesla tato hodnota na 227,6.** Ve třídě se průměrně vzdělávalo 19,3 žáka, což potvrzuje klesající trend od roku 2018/19, kdy průměrný počet žáků na třídu byl 20,1; v loňském školním roce tento ukazatel dosáhl hodnoty 19,6.

V roce 2021/22 se meziročně zvýšil přepočtený počet učitelů o 2,6 %, a to na 71 325,3 (tj. o 1 790,4 více než ve školním roce 2020/21)) a za celé sledované období se přepočtený počet učitelů zvýšil o 13,2 % (tj. o 8 320,5).

Průměrná velikost školy na 1. stupni se od roku 2017/18 snižuje, a to ze 139,1 žáka na školu na současných 129,3. Ve třídě se průměrně vzdělávalo 18,6 žáka, klesající trend se projevuje v celém sledovaném období, ve školním roce 2017/18 byla hodnota tohoto podílu 20,1. Meziročně se zvýšil přepočtený počet učitelů, a to na 34 421,8 učitele, což je o 364,5 více než v předchozím školním roce a o 1 969,5 více než na začátku sledovaného období (nárůst o 6,1 %).

Tabulka 6: Základní školy – nově přijatí do 1. ročníku a žáci, kteří ukončili povinnou školní docházku ve školním roce 2017/18–2021/22

		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Nově přijatí do 1. ročníku základní školy		111 841	108 062	106 625	108 630	108 143
v tom	mladší 6 let	681	586	564	587	563
	6letí	86 426	82 517	81 475	82 293	81 863
	starší 6 let	24 734	24 959	24 586	25 750	25 717
Žáci, kteří ukončili školní docházku¹⁾		82 091	84 172	88 737	94 407	.
v tom	1.–7. ročník ¹⁾	767	799	778	655	.
	8. ročník	3 187	3 291	3 323	2 768	.
	9.–10. ročník	78 033	79 947	84 498	90 781	.
	nezařazení do ročníku	104	135	138	203	.

Komentář:

¹⁾ Bez žáků, kteří odešli do víceletých středních škol a osmiletých konzervatoří.

Zdroj: databáze MŠMT

Průměrná velikost školy na 2. stupni se zvětšila ze 128,4 žáka na školu v roce 2017/18 na 148,0 v letošním školním roce. Ve třídě se průměrně vzdělávalo 20,2 žáka, ve školním roce 2020/21 to bylo 20,4 žáka na třídu. Přepočtený počet učitelů ve školním roce 2021/22 vzrostl, a to na 36 903,5, což je o 4,0 % více než v předchozím školním roce a o 20,8 % více než v roce 2017/18.

Ve školním roce 2021/22 bylo do 1. ročníku základních škol přijato celkem 108 143 žáků, což je o 0,4 % méně než v předchozím roce a o 3,3 % méně než ve školním roce 2017/2018.

Ve věku šesti let nastoupilo povinnou školní docházku 81 863 žáků, to je v porovnání s rokem 2020/21 o 0,5 % méně, oproti roku 2017/18 o 5,3 % méně. V roce 2017/18 představovali šestiletí žáci 77,3 % nově přijatých žáků, v letošním roce zastoupení této věkové skupiny kleslo na 75,7 %.

Žáků starších šesti let (jedná se o žáky, kteří nastoupili po odkladu povinné školní docházky) nastoupilo celkem 25 717, to je o 0,1 % méně než v předchozím školním roce a o 4,0 % více než v roce 2017/18. Procentuální zastoupení této věkové skupiny ve školním roce 2017/18 dosahovalo 22,1 %, v letošním roce je to již 23,8 %. Skupina žáků mladších šesti let představovala v prvním roce sledovaného období 0,6 % z nově přijatých, což bylo v absolutním čísle 681 žáků, v posledních čtyřech letech se tento podíl drží na 0,5 %, což ve školním roce 2021/22 představovalo 563 žáků.

Specifickou oblastí základního vzdělávání je předčasné ukončení školní docházky do základní školy před dosažením základního vzdělání. Data za ukončení školní docházky jsou vykazována za rok zpětně. Ve školním roce 2020/21 předčasné ukončilo školní docházku 3 423 žáků, což je 3,6 % všech odchodů ze základní školy, v roce předchozím to bylo 4 101 žáků, tj. 4,6 %. Procentuální zastoupení žáků předčasně ukončujících základní školu v 8. ročníku v celkovém počtu žáků, kteří předčasně ukončili školní docházku, se ve sledovaném období zvýšilo z 80,6 % (3 187 žáků) v roce 2017/18 na současných 80,9 %, tj. 2 768 žáků. Podíl žáků, kteří základní školu předčasně opustili v 1.–7. ročníku, na počtu všech žáků, kteří předčasně ukončili školní docházku, se pohybuje od 19,5 % (799 žáků) v roce 2018/19 až po 19,0 % (778 žáků) ve školním roce 2020/21. V letošním školním roce je tento podíl 19,1 %. Do těchto údajů se nezapočítávají žáci, kteří odešli do víceletých gymnázií a osmiletých oborů konzervatoří.

Pro ty, kteří nemají ukončené základní vzdělání, základní a střední školy organizují kurzy pro získání základního vzdělání. Počet kurzů se snížil z loňských 14 na letošních 10, počet žáků v těchto kurzech klesl z 95 v minulém školním roce na 81 účastníků v letošním školním roce. Ve školním roce 2017/18 se 16 kurzů účastnilo 202 žáků.

4. 2. 3 Střední školy

- ◆ Ve školním roce 2021/22 se v 1 285 středních školách vzdělávalo 446 254 žáků.
- ◆ V oborech zakončených maturitní zkouškou (včetně zkráceného a nástavbového studia) se nacházelo 78,9 % žáků, v oborech zakončených výučním listem (včetně zkráceného studia) 20,5 % a v oborech středního vzdělávání 0,6 % žáků středních škol.
- ◆ Ve všeobecně vzdělávacích oborech se vzdělávala zhruba třetina žáků středních škol.
- ◆ V nástavbovém studiu ve školním roce 2021/22 bylo celkem 14 952 žáků.

Středoškolské vzdělávání je v českém vzdělávacím systému poskytováno středními školami všeobecného nebo odborného charakteru a žáci mohou jeho úspěšným absolvováním získat **střední vzdělání, střední vzdělání s maturitní zkouškou** či **střední vzdělání s výučním listem**.

Všeobecně zaměřené vzdělání zakončené maturitní zkouškou poskytují **obory gymnázií, včetně oborů gymnázií se sportovní přípravou, a obory lyceí**. Školy vyučující obory gymnázií se zaměřují na poskytování širokého všeobecného vzdělání. Školy vyučující obory lyceí též poskytují především všeobecně zaměřené vzdělávání, avšak současně je část výuky věnována odbornému vzdělávání, a to podle zaměření (technické, ekonomické, pedagogické, zdravotnické, přírodovědné, kombinované nebo vojenské). Podíl všeobecně vzdělávací složky je však vždy vyšší než podíl odborné profílance. V gymnaziálních oborech činí délka vzdělávání čtyři, šest a osm let, v oborech lyceí činí délka vzdělávání čtyři roky (je stanovena zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů).

Střední vzdělávání odborného zaměření představuje v českém vzdělávacím systému nejvýraznější vzdělávací proud na úrovni středního vzdělávání. Přípravuje mladé lidi nejen pro přímý vstup na trh práce, ale zároveň v případě oborů ukončených maturitní zkouškou i pro další studium na vyšších odborných či vysokých školách. Na středních školách zaměřených na vzdělávání v oborech odborného vzdělání mohou žáci získat **střední vzdělání, střední vzdělání s maturitní zkouškou a střední vzdělání s výučním listem**.

Od školního roku 2021/2022 jsou nově přijímáni žáci do oborů, ve kterých lze získat střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou (L0+H). Tyto komplementární obory vzdělání byly stanoveny v příloze D6 nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, a to nařízením vlády č. 354/2020 Sb. Jedná se celkem o 28 komplementárních oborů vzdělání.

Střední vzdělávání s výučním listem je žákům poskytováno zejména ve tříletých, méně často ve dvouletých oborech odborného vzdělání, kde velký podíl vzdělávací složky náleží praktickému vyučování a výcviku. V případě, že žáci úspěšně dokončí obory středního vzdělávání s výučním listem, mohou rovněž získat maturitní zkoušku, a to prostřednictvím dvouletého **nástavbového studia**, což jim umožňuje pokračovat ve studiu na terciární úrovni vzdělávání.

Pro ty žáky, kteří již absolvovali střední vzdělávání s maturitní zkouškou a chtějí získat vzdělání v jiném oboru, je určeno **zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou**, pro uchazeče, kteří již získali střední vzdělání s výučním listem nebo s maturitní zkouškou, je určeno **zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem**.

Školy zaměřené na poskytování odborného středního vzdělávání nabízejí absolventům základních škol také **střední vzdělávání**. Tento druh vzdělávání je určen zejména pro žáky se středně těžkým stupněm mentálního postižení (případně s lehkým mentálním postižením v kombinaci s dalším zdravotním postižením), kteří ukončili povinnou školní docházku. Umožňuje žákům doplnit si a rozšířit všeobecné vzdělání a získat základní pracovní dovednosti, návyky a pracovní postupy potřebné v každodenním i v budoucím pracovním životě. Poskytuje základy odborného vzdělání a manuálních dovedností v oboru dle zaměření přípravy a vedoucích k profesnímu uplatnění.

V rámci odborného vzdělávání školy nabízejí i další možnosti vzdělávání – např. studium jednotlivých předmětů a rekvalifikační kurzy. Střední vzdělání lze také získat po předložení souboru osvědčení o získání profesní kvalifikace (dříve dílčí kvalifikace), definovaného dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání v Národní soustavě kvalifikací. Tato osvědčení nahrazují předchozí vzdělávání a umožňují složit závěrečnou nebo maturitní zkoušku.

Státní přijímací zkoušky na střední školy jsou organizovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy prostřednictvím agentury CERMAT. Od školního roku 2017/18 je předpokladem každého uchazeče o studium na střední škole zakončené maturitní zkouškou podstoupit didaktický test z českého jazyka a matematiky. Tato povinnost se týká všech uchazečů o čtyřleté, šestileté i osmileté studijní obory. Odpovědnost za podání přihlášky nebo přihlášek má zákonný zástupce žáka, případně žák sám, pokud je zletilý. Žák nebo jeho zákonný zástupce má možnost na přihlášce uvést jeden ze dvou termínů stanovených ředitelem školy v rámci 1. kola přijímacího řízení, ve kterém se žák chce zúčastnit přijímací zkoušky.

Ve školním roce 2021/22 se z důvodu pandemie covid-19 opět nepředával výkaz S 5-01 Výkaz o přihlášených a přijatých uchazečích do 1. ročníku denní formy vzdělávání ve středních školách a konzervatořích, tyto údaje tedy nejsou již dva roky k dispozici.

Ve školním roce 2021/22 bylo nově přijato do 1. ročníku středních škol 125 167 žáků. Vzdělávání ve středních školách je v daném školním roce realizováno na 1 285 školách, účastní se ho 446 254 žáků a počet absolventů za předchozí školní rok se rovnal 90 012. V denní formě se vzdělává 96,4 % žáků. Pokud jde o genderový

Tabulka 7: Střední školy – školy, žáci, nově přijatí do 1. ročníku a absolventi ve školním roce 2021/22 – podle druhu vzdělávání včetně zkráceného a nástavbového studia

Druh vzdělávání		Školy ¹⁾			Žáci				Nově přijatí do 1. ročníku				Absolventi za školní rok 2020/21						
		celkem		z toho forma vzdělávání	celkem		z celku dívky	z celku forma vzdělávání		celkem		z celku dívky	z celku forma vzdělávání		celkem		z celku dívky	z celku forma vzdělávání	
Střední školy – celkem		1 280	1 269	238	432 906	214 514	417 302	15 604	432 906	214 514	417 302	15 604	432 906	214 514	417 302	15 604			
v tom vzdělávání	střední	140	139	1	2 720	1 267	2 689	31	2 720	1 267	2 689	31	2 720	1 267	2 689	31			
	střední s výučním listem	510	504	40	90 641	31 472	87 893	2 748	90 641	31 472	87 893	2 748	90 641	31 472	87 893	2 748			
	z toho zkrácené	54	43	15	2 188	300	1 100	1 088	2 188	300	1 100	1 088	2 188	300	1 100	1 088			
	střední s mat. zkouškou	1 071	1 062	116	326 007	175 839	318 046	7 961	326 007	175 839	318 046	7 961	326 007	175 839	318 046	7 961			
	v tom	víceleté	306	306	-	82 458	44 314	82 458	-	82 458	44 314	82 458	-	82 458	44 314	82 458	-		
		4leté	1 016	1 007	98	240 605	128 752	235 475	5 130	240 605	128 752	235 475	5 130	240 605	128 752	235 475	5 130		
		zkrácené	40	10	32	2 944	2 773	113	2 831	2 944	2 773	113	2 831	2 944	2 773	113	2 831		
nástavbové studium	273	215	129	13 538	5 936	8 674	4 864	13 538	5 936	8 674	4 864	13 538	5 936	8 674	4 864				

Komentář:

¹⁾ Počet škol celkem není součtem počtů škol podle jednotlivých druhů třídění, protože školy mohou realizovat svou činnost souběžně v různých druzích, formách a oborech vzdělávání.

²⁾ Včetně žáků nižších ročníků víceletých oborů gymnázií.

Zdroj: databáze MŠMT

pohled, pak dívky tvoří 49,5 % všech vzdělávajících se osob na středních školách. V oborech středního vzdělání ukončených výučním listem činil jejich podíl 34,9 %, v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou byl podíl dívek vyšší a činil 53,7 %, v nástavbovém studiu tvořily dívky 43,9 %.

Ve všeobecně vzdělávacích oborech se vzdělávala zhruba třetina (33,6 %) žáků středního vzdělávání, 29,9 % z celkového počtu žáků středních škol tvoří žáci v oborech gymnázií a 3,7 % žáků se vzdělává v oborech lyceí. Ve srovnání s loňským školním rokem podíl žáků gymnaziálních oborů na celkovém počtu žáků ve středních školách mírně klesl, a to o 0,5 p. b.

Tabulka 8: Střední školy – žáci, nově přijatí do 1. ročníku a absolventi ve školním roce 2017/18–2021/22 – podle kategorie dosaženého vzdělání

Studijní druh		Kategorie dosaženého vzdělání	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Žáci			421 535	420 814	423 838	432 906	446 254
v tom	Střední vzdělání	C	2 353	2 481	2 462	2 450	2 539
		J	259	242	257	270	224
	Střední vzdělání s výučním listem	E	10 772	10 370	10 429	10 431	10 238
		H	76 665	76 220	78 354	80 210	81 018
	Střední vzdělání s maturitní zkouškou	K	129 554	130 133	130 725	131 799	133 321
		M (lyceum)	15 068	15 112	15 140	15 640	16 655
		M	147 267	148 570	150 551	155 754	163 621
	Nástavbové studium	LO	23 111	22 883	22 400	22 814	23 686
	L5	16 486	14 803	13 520	13 538	14 952	
Nově přijatí do 1. ročníku			114 041	113 513	116 183	118 293	125 167
v tom	Střední vzdělání	C	970	895	815	845	825
		J	128	115	127	121	101
	Střední vzdělání s výučním listem	E	4 014	3 947	3 926	3 878	3 735
		H	27 362	27 577	29 073	28 861	28 652
	Střední vzdělání s maturitní zkouškou	K	23 683	23 641	24 120	24 070	24 724
		M (lyceum)	3 829	3 895	3 958	4 348	4 708
		M	39 811	40 189	41 245	43 177	47 353
	Nástavbové studium	LO	6 184	5 959	5 909	5 845	6 699
	L5	8 060	7 295	7 010	7 148	8 370	
Absolventi za minulé školní rok			78 056	79 477	84 462	90 012	.
v tom	Střední vzdělání	C	549	574	611	496	.
		J	69	72	82	99	.
	Střední vzdělání s výučním listem	E	2 467	2 265	2 426	2 400	.
		H	19 450	19 066	20 814	21 608	.
	Střední vzdělání s maturitní zkouškou	K	20 347	21 038	21 274	21 360	.
		M (lyceum)	3 223	3 278	3 477	3 352	.
		M	26 130	27 136	29 254	32 788	.
	Nástavbové studium	LO	3 298	3 471	3 725	4 559	.
	L5	2 523	2 577	2 799	3 350	.	

Komentář:

Data včetně zkráceného studia.

Zdroj: databáze MŠMT

Tabulka 9: Střední vzdělávání s maturitní zkouškou všeobecného charakteru – žáci, nově přijatí do 1. ročníku a absolventi ve školním roce 2017/18–2021/22

		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Nově přijatí celkem		144 622	145 245	145 865	147 439	149 976
z toho dívky		83 756	84 241	84 482	85 192	86 417
v tom	obory gymnázií	129 554	130 133	130 725	131 799	133 321
	z toho dívky	74 088	74 511	74 754	75 195	75 769
	obory lyceí	15 068	15 112	15 140	15 640	16 655
	z toho dívky	9 668	9 730	9 728	9 997	10 648
Žáci celkem		27 512	27 536	28 078	28 418	29 432
z toho dívky		16 391	16 312	16 500	16 698	17 301
v tom	obory gymnázií	23 683	23 641	24 120	24 070	24 724
	z toho dívky	13 940	13 797	14 017	13 944	14 277
	obory lyceí	3 829	3 895	3 958	4 348	4 708
	z toho dívky	2 451	2 515	2 483	2 754	3 024
Absolventi celkem		23 570	24 316	24 751	24 712	.
z toho dívky		14 006	14 552	14 865	14 835	.
v tom	obory gymnázií	20 347	21 038	21 274	21 360	.
	z toho dívky	11 952	12 447	12 569	12 656	.
	obory lyceí	3 223	3 278	3 477	3 352	.
	z toho dívky	2 054	2 105	2 296	2 179	.

Zdroj: databáze MŠMT

Počet žáků vzdělávajících se v oborech gymnázií se ve srovnání s předešlým rokem zvýšil o 1,2 % a činil 133 321 žáků. V pětiletém sledovaném období počet žáků vzrostl o 3 767, tj. o 2,9 %. V oborech lyceí se vzdělávalo 16 655 žáků, tj. o 10,5 % více než ve školním roce 2017/18 (nárůst o 1 587 žáků). Pokud jde o genderový pohled, pak v oborech gymnázií jsou dívky zastoupeny z 56,8 % (tj. o 0,3 p. b. méně než v minulém školním roce) a v oborech lyceí představují dívky 63,9 % z celkového počtu zde se vzdělávajících osob.

Tabulka 10: Střední vzdělávání odborného charakteru – žáci, nově přijatí do 1. ročníku a absolventi ve školním roce 2017/18–2021/22

		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Nově přijatí celkem		276 913	275 569	277 973	285 467	296 278
z toho dívky		124 301	124 067	125 325	129 322	134 460
v tom	obory středního vzdělání	2 612	2 723	2 719	2 720	2 763
	z toho dívky	1 237	1 280	1 292	1 267	1 248
	obory středního vzdělání s VL	87 437	86 590	88 783	90 641	91 256
	z toho dívky	29 856	29 599	30 590	31 472	31 847
	obory středního vzdělání s MZ	170 378	171 453	172 951	178 568	187 307
	z toho dívky	85 908	86 459	87 534	90 647	94 800
	obory nástavbového studia	16 486	14 803	13 520	13 538	14 952
	z toho dívky	7 300	6 729	5 909	5 936	6 565
Žáci celkem		86 529	85 977	88 105	89 875	95 735
z toho dívky		38 635	38 276	39 386	40 357	43 029
v tom	obory středního vzdělání	1 098	1 010	942	966	926
	z toho dívky	532	464	464	433	424
	obory středního vzdělání s VL	31 376	31 524	32 999	32 739	32 387
	z toho dívky	11 086	11 078	11 730	11 623	11 510
	obory středního vzdělání s MZ	45 995	46 148	47 154	49 022	54 052
	z toho dívky	23 540	23 556	24 306	25 191	27 518
	obory nástavbového studia	8 060	7 295	7 010	7 148	8 370
	z toho dívky	3 477	3 178	2 886	3 110	3 577
Absolventi celkem		54 486	55 161	59 711	65 300	.
z toho dívky		23 943	24 237	26 002	29 323	.
v tom	obory středního vzdělání	618	646	693	595	.
	z toho dívky	277	302	321	286	.
	obory středního vzdělání s VL	21 917	21 331	23 240	24 008	.
	z toho dívky	7 401	7 044	7 751	8 088	.
	obory středního vzdělání s MZ	29 428	30 607	32 979	37 347	.
	z toho dívky	15 254	15 780	16 778	19 542	.
	obory nástavbového studia	2 523	2 577	2 799	3 350	.
	z toho dívky	1 011	1 111	1 152	1 407	.

Komentář:

Data včetně zkráceného studia.

Počet nově přijatých žáků do oborů gymnázií (včetně víceletých oborů) se v roce 2021/22 proti předešlému školnímu roku, kdy bylo do oborů gymnázií nově přijato 24 070 žáků, **zvýšil, a to na 24 724**, což představuje nárůst o 2,7 %. V porovnání s rokem 2017/18 narostl počet nově přijatých žáků o 4,4 % (tj. o 1 041 žáků). **Do oborů vzdělání lyceí bylo přijato 4 708 žáků, tj. o 8,3 % (o 360 žáků) více** než v předchozím školním roce a o 23,0 % více než v roce 2017/18.

V roce 2020/21 **absolvovalo v oborech gymnázií 21 360 žáků** (v předchozím školním roce to bylo 21 274 žáků), ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k nárůstu o 0,4 % (o 86 absolventů), od roku 2017/18 se počet absolventů zvýšil o 5,0 %. **V oborech vzdělání lyceí absolvovalo 3 352 žáků**, přičemž počet absolventů těchto oborů vzdělání ve srovnání s předchozím rokem klesl o 125 absolventů, což je o 3,6 % méně.

V odborných vzdělávacích oborech středních škol se ve školním roce 2021/22 vzdělávalo 296 278 žáků. Největší zastoupení, a to 63,2 %, mají obory středního vzdělání s maturitní zkouškou, 30,8 % obory středního vzdělání s výučním listem, žáci nástavbového studia představují 5,1 % a 0,9 % žáků se vzdělává v oborech středního vzdělání.

Z hlediska meziročního porovnání **došlo ke zvýšení počtu žáků středního vzdělávání s výučním listem o 0,7 %**, za sledované pětileté období pak stoupl počet žáků o 4,4 %. **Počet žáků středního vzdělávání s maturitní zkouškou se meziročně zvýšil o 4,9 %**, oproti roku 2017/18 se zvýšil o 9,9 %. **V nástavbovém studiu se vzdělávalo 14 952 žáků**, což bylo o 10,4 % více než v předchozím roce, ale o 9,3 % méně v porovnání se školním rokem 2017/18.

Zastoupení dívek mezi žáky středního vzdělávání odborného charakteru se ve sledovaném období pohybovalo od 44,9 % v roce 2017/18 až po letošních 45,4 %. Ve školním roce 2021/22 byl v případě středního vzdělávání s výučním listem podíl dívek 34,9 %, u žáků středního vzdělávání s maturitní zkouškou pak byly dívky zastoupeny z 50,6 %. V oborech středního vzdělání představovalo zastoupení dívek 45,2 % a v nástavbovém studiu se z celkového počtu žáků vzdělávalo 43,9 % dívek.

Ve srovnání se školním rokem 2020/21 se o 10,3 % zvýšil počet nově přijatých do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou, v případě oborů středního vzdělání s výučním listem došlo k poklesu o 1,1 %, nárůst o 17,1 % zaznamenalo nástavbové studium a počet nově přijatých do oborů středního vzdělání klesl o 4,1 %. V porovnání s rokem 2017/18 se o 17,5 % zvýšil počet nově přijatých do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou, nárůst o 3,2 % vykazaly obory středního vzdělání s výučním listem a k nárůstu o 3,8 % došlo u nástavbového studia. Pokles počtu nově přijatých oproti roku 2017/18 se projevil u oborů středního vzdělání, a to o 15,7 %.

Počet absolventů oborů středního vzdělání odborného charakteru byl za školní rok 2020/21 ve srovnání s předchozím rokem vyšší 9,4 %. Na úrovni oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou došlo meziročně k nárůstu o 13,2 % a oproti roku 2017/18 k navýšení o 26,9 %. V případě středního vzdělávání s výučním listem se počet absolventů zvýšil meziročně o 3,3 % a za sledované čtyřleté období stoupl o 9,5 %. Absolventů nástavbového studia bylo ve srovnání s předchozím rokem o 19,7 % více, ve srovnání s rokem 2017/18 jejich počet stoupl o 32,8 %.

Jak je z údajů zřejmé, počty žáků a nově přijatých v oborech středního vzdělání odborného charakteru od roku 2019/20 rostou (počty absolventů se zvyšují v celém pětiletém období), v letošním roce došlo celkově ve všech uvedených kategoriích k nárůstu. To je zejména důsledkem demografického vývoje, kdy se zvyšuje počet dětí odpovídajícího věku.

Tabulka 11: Konzervatoře – školy, žáci, nově přijatí do 1. ročníku, absolventi a učitelé ve školním roce 2017/18–2021/22

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Školy celkem	18	18	18	18	18
Žáci celkem	3 781	3 813	3 836	3 902	3 880
z toho dívky	2 430	2 444	2 441	2 486	2 483
Nově přijatí do 1. ročníku celkem	680	697	647	691	631
z toho dívky	444	429	388	444	400
Absolventi celkem	361	347	378	392	.
z toho dívky	231	238	239	255	.
Učitelé (přepočtení na plně zaměstnané)	1 040,8	1 035,8	1 069,8	1 023,0	1 097,8
z toho ženy	538,0	541,8	539,0	522,3	582,5

Zdroj: databáze MŠMT

4. 2. 4 Konzervatoře

- ♦ Ve školním roce 2021/22 se v České republice vzdělávalo 3 880 žáků v 18 konzervatořích.
- ♦ Do prvních ročníků konzervatoří bylo přijato 631 žáků.
- ♦ Obory konzervatoří absolvovalo ve školním roce 2020/21 celkem 392 žáků.

Vzdělávání v konzervatoři rozvíjí znalosti, dovednosti a další schopnosti žáka získané v základním a v základním uměleckém vzdělávání, poskytuje všeobecné vzdělávání a připravuje žáky pro výkon náročných uměleckých nebo umělecko-pedagogických činností v oborech Hudba, Tanec, Současný tanec, Zpěv a Hudebně dramatické umění.

Na konzervatoři lze dosáhnout buď středního vzdělání s maturitní zkouškou, a to nejdříve po čtyřech letech v denní formě šestiletého vzdělávacího programu, nebo po osmi letech v denní formě vzdělávání v osmiletém vzdělávacím programu, nebo vyššího odborného vzdělání v konzervatoři (složením absolutoria po úspěšném ukončení šestiletého nebo osmiletého vzdělávacího programu). Do osmiletého oboru Tanec jsou žáci přijímáni ke vzdělávání po pátém ročníku základní školy.

Ve školním roce 2021/22 bylo v České republice celkem 18 škol, které vyučovaly umělecké obory v šestiletém a v osmiletém vzdělávacím programu konzervatoří.

V uvedených školách se vzdělávalo 3 880 žáků, tj. o 22 méně než v roce 2020/21 a o 99 více než na počátku sledovaného období. Denní formu vzdělávání navštěvovalo 3 676 žáků, v tom v šestiletém vzdělávacím programu

se vzdělávalo v denní formě 3 077 žáků, z toho 1 845 dívek, a osmiletý vzdělávací program obor Tanec navštěvovalo celkem 599 žáků, z toho 510 dívek.

Ke vzdělávání na konzervatoři bylo ve školním roce 2021/22 nově přijato do prvního ročníku 631 žáků, tj. o 60 žáků méně než roce minulém a o 9 méně než v roce 2017/18. Do denní formy vzdělávání bylo přijato 603 žáků.

Ve školním roce 2020/21 absolvovalo konzervatoř 392 žáků, což je o 14 žáků více než v roce předchozím a o 31 více než na začátku sledovaného období. V denní formě vzdělávání absolvovalo 362 žáků.

Přepočtený počet učitelů na plně zaměstnané byl v letošním školním roce 1 097,8, z toho 582,5 bylo úvazků žen. Oproti loňským hodnotám se jedná o nárůst o 74,8 úvazku celkem a o nárůst o 44,5 úvazku u žen. Podíl úvazků žen na celkovém přepočteném počtu učitelů je v rozmezí od 50,4 % ve školním roce 2019/20 až po 53,1 % v letošním školním roce.

4. 2. 5 Vyšší odborné školy

- ◆ V roce 2021/22 se na 151 vyšších odborných školách vzdělávalo 20 096 studentů.
- ◆ Vyšší odborné školy nově přijaly do prvních ročníků 9 240 studentů.
- ◆ Ve školním roce 2020/21 dokončilo vyšší odborné školy 3 621 absolventů.

Vzdělání ve vyšších odborných školách spadá do sektoru terciárního, nevysokoškolského vzdělávání. Studium na VOŠ je určeno absolventům středních škol, kteří se chtějí po maturitě nadále vzdělávat, ale nevyhovuje jim příliš teoreticky zaměřené vzdělávání na vysoké škole, případně se chtějí vzdělávat v oborech, které vysoké školy dosud neabizí. Vyšší odborné školy rozvíjí a prohlubují znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytují odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností.

Vyšší odborné školy nabízejí studium ve 3–3,5letých oborech v denní formě vzdělávání, v ostatních formách vzdělávání se studijní délka může prodloužit na čtyři roky. Vyšší odborné vzdělávání je ukončeno absolutoriem, po jehož úspěšném složení absolvent získává titul diplomovaný specialista (DiS.).

Struktura přihlášených na vyšší odborné školy se během sledovaného pětiletého období výrazně neměnila. Největší zájem je stále o studium pedagogických a zdravotnických oborů. Podíl počtu přihlášených v pedagogických oborech stoupl z 26,7 % v roce 2017/18, přes pokles v minulém školním roce o 1,1 p. b. oproti roku 2019/20, až na současných 30,5 % (nárůst o 1,1 p. b. oproti roku 2020/21). Ve zdravotnických oborech je podíl přihlášených nejnižší za celé sledované období, a to 30,7 %. Jedná se o meziroční pokles o 3,0 p. b., od roku 2017/18 je tento podíl o 3,7 p. b. nižší. Letošní pokles jinak stabilního zájmu o studium zdravotnických oborů může být způsoben situací ve zdravotnictví během pandemie covid-19.

Podíl přihlášených v ekonomických oborech ve sledovaném období klesal, a to z počátečních 10,6 % na 8,6 % ve školním roce 2020/21, letos je tato hodnota 8,7 %. Podíl zájemců o vzdělávání v technických oborech kolísá od 11,0 % ve školním roce 2017/18 přes 8,9 % v minulém školním roce až po současných 9,2 %.

Ve školním roce 2021/22 zajišťovalo vyšší odborné vzdělávání 151 VOŠ, z toho 64,2 % škol bylo zřizovaných kraji a nezanedbatelný podíl tvořily školy zřizované privátním sektorem (27,2 % škol). Od školního roku 2017/18 se počet škol snížil o 9,0 %.

Tabulka 12: Vyšší odborné školy – struktura přihlášených podle skupin oborů ve školním roce 2017/18–2021/22

Skupiny oborů	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Přírodní vědy a nauky	0,2%	0,0%	0,4%	0,0%	0,4%
Technické vědy a nauky	11,0%	9,0%	10,4%	8,9%	9,2%
Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky	1,3%	1,3%	1,9%	1,8%	3,9%
Zdravotnictví, lékařské a farmaceut. vědy a nauky	34,4%	33,4%	33,6%	33,7%	30,7%
Humanitní a spol. vědy a nauky	7,0%	7,0%	6,1%	5,2%	5,4%
Ekonomické vědy a nauky	10,6%	9,3%	8,9%	8,6%	8,7%
Právní vědy a nauky	7,6%	7,4%	7,6%	5,7%	5,8%
Pedagogika, učitelství a soc. péče	26,7%	30,5%	30,6%	29,4%	30,5%
Vědy a nauky o kultuře a umění	5,5%	5,6%	4,6%	6,7%	5,8%
Vojenské vědy a nauky	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%

Komentář:

Jeden uchazeč se může hlásit zároveň na více oborů.

Zdroj: databáze MŠMT

Na vyšších odborných školách se v letošním školním roce vzdělávalo 20 096 studentů, tj. o 8,9 % více než v minulém školním roce. V celém sledovaném období roste zastoupení žen, studujících žen bylo ve školním roce 2017/18 celkem 72,7 %, v letošním roce je to již 76,7 % (nárůst o 4 p. b.). V denní formě vzdělávání se vzdělávalo 12 411 studentů, v ostatních formách vzdělávání (dálkové, distanční a kombinované) 7 685 studentů.

Počet nově přijatých studentů do prvního ročníku v posledních dvou letech stoupá. Pro školní rok 2021/22 bylo přijato 9 240 studentů, což je o 17,0 % více než ve školním roce 2020/21. Do denní formy vzdělávání bylo přijato 5 909 studentů a do ostatních forem 3 331 studentů.

Studium ve vyšších odborných školách ukončilo ve školním roce 2020/21 celkem 3 621 studentů (z toho 2 272 v denní formě vzdělávání). Jedná se o meziroční pokles o 1,7 % (resp. o 4,2 % u denní formy vzdělávání).

4. 2. 6 Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy

- ♦ Ve školním roce 2021/22 poskytovalo náhradní rodinnou, ochrannou a preventivně výchovnou péči 203 školských zařízení.
- ♦ V dětských domovech se nacházelo 4 247 dětí, v dětských domovech se školou 699 dětí, ve výchovných ústavech 923 dětí a v diagnostických ústavech 365 dětí.

Tabulka 13: Vyšší odborné školy – školy, studenti, nově přijatí do 1. ročníku, absolventi a učitelé ve školním roce 2017/18–2021/22

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Školy celkem	166	166	160	156	151
Studenti celkem	19 883	18 416	17 954	18 458	20 096
z toho ženy	14 464	13 443	13 387	13 894	15 421
Nově přijatí do 1. ročníku celkem	7 878	7 361	7 687	7 900	9 240
z toho ženy	5 688	5 341	5 728	5 867	7 034
Absolventi celkem	4 582	4 056	3 683	3 621	.
z toho ženy	3 529	3 083	2 861	2 804	.
Učitelé (přepočtení na plně zaměstnané)	1 450,3	1 363,0	1 274,7	1 241,5	1 243,4
z toho ženy	945,9	899,5	862,9	819,7	821,4

Zdroj: databáze MŠMT

Účelem těchto zařízení je zajišťovat nezletilým osobám zpravidla ve věku 3–18 let výchovu, kterou by za normálních okolností měla zajišťovat rodina. Tato zařízení mohou svým klientům nabízet rovněž vzdělávání. Děti a mladiství jsou do zařízení ústavní a ochranné výchovy přijímáni na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo ochranné výchově nebo o předběžném opatření a rovněž z iniciativy jejich rodičů či zákonných zástupců. Síť zařízení ústavní a ochranné výchovy zajišťují diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy. Síť je pak dále doplněna o zařízení preventivně výchovné péče, kterými jsou střediska výchovné péče.

Ve školním roce 2021/22 poskytovalo péči v České republice celkem 203 zařízení ústavní a ochranné výchovy (z toho 138 zařízení, tj. 68,0 % tvořily dětské domovy). Ve sledovaném období klesl počet dětských domovů ze 142 na současných 138, rovněž klesl počet výchovných ústavů, a to z 26 na 25, počet ostatních typů zařízení se nezměnil.

V zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy bylo ve školním roce 2021/22 umístěno celkem 6234 dětí, z toho většina (68,1 %) v dětských domovech a výchovných ústavech (14,8 %). Ve srovnání s rokem 2017/18 je to pokles o 111 dětí ve všech výchovných zařízeních. Oproti školnímu roku 2020/21 počet dětí v jednotlivých typech zařízení klesl, např. ve výchovných ústavech bylo letos vykázáno o 112 dětí méně než v roce minulém. Z dětí umístěných v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy je 7,8 % dětí ve věku před zahájením školní docházky, 58,1 % dětí je ve věku povinné školní docházky (o 1,1 p. b. více než loni) a 34,1 % dětí je po ukončení povinné školní docházky (o 0,7 p. b. méně než v loňském roce).

Tabulka 14: Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy – zařízení, děti/dívky ve školním roce 2017/18–2021/22

		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Výchovná zařízení celkem		209	204	203	203	203
v tom	dětský domov	142	138	137	137	138
	výchovný ústav	28	28	28	28	28
	diagnostický ústav	26	25	25	25	25
	dětský domov se školou	13	13	13	13	12
Děti celkem		6 345	6 394	6 553	6 446	6 234
v tom	dětský domov	4 262	4 248	4 345	4 303	4 247
	výchovný ústav	696	759	805	740	699
	diagnostický ústav	1 004	993	1 012	1 035	923
	dětský domov se školou	383	394	391	368	365
z toho dívky		2 675	2 743	2 826	2 781	2 665
v tom	dětský domov	1 987	2 030	2 058	2 055	2 018
	výchovný ústav	189	204	228	190	187
	diagnostický ústav	339	348	366	380	318
	dětský domov se školou	160	161	174	156	142

Zdroj: databáze MŠMT

4. 2. 7 Zařízení zájmového vzdělávání

- ♦ Ve školním roce 2021/22 působilo v České republice 4 159 družin, které navštěvovalo 333 838 žáků.
- ♦ 612 školních klubů poskytovalo služby 44 066 žákům.
- ♦ Ve školním roce 2021/22 existovalo 507 základních uměleckých škol a 1 114 poboček, kam docházelo 248 853 žáků.
- ♦ V 331 středisku volného času (320 domů dětí a mládeže a 11 stanic zájmových činností) bylo evidováno 282 996 účastníků (281 282 v domovech dětí a mládeže a 1 714 ve stanicích zájmové činnosti).

Mezi zařízení zájmového vzdělávání pro potřeby výroční zprávy jsme zařadili školní družiny a kluby, základní umělecké školy a střediska volného času.

Tabulka 15: Školních družiny a kluby – družiny, kluby, žáci a jejich podíl vzhledem k odpovídající školské populaci ve školním roce 2017/18–2021/22

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Školní družiny					
Počet školních družin	4 070	4 094	4 099	4 128	4 159
Počet zapsaných žáků ve školních družinách celkem	337 192	339 037	336 027	330 471	333 838
z celku počet zapsaných žáků z 1. stupně ZŠ	330 679	332 286	328 452	322 944	325 343
Podíl počtu zapsaných žáků z 1. stupně ZŠ na počtu žáků 1. st. ZŠ	57,4%	57,9%	58,3%	58,2%	59,6%
Školní kluby					
Počet školních klubů	597	603	603	606	612
Počet zapsaných žáků ve školních klubech	47 675	47 873	46 544	41 526	44 066
z celku počet zapsaných žáků z 2. stupně a nižších ročníků víceletých středních škol a konzervatoří	29 512	29 367	29 415	27 037	27 878
Podíl počtu zapsaných žáků z 2. stupně a nižších ročníků víceletých středních škol a konzervatoří na počtu žáků 2. stupně ZŠ, nižších ročníků víceletých středních škol a konzervatoří	7,5%	7,2%	6,8%	6,0%	6,1%

Zdroj: databáze MŠMT

Hlavním úkolem zařízení poskytujících vzdělávání a výchovu dětí mimo vyučování je rozvoj dovedností, vědomostí a nadání, posílení orientace dětí na hodnotné zájmy a jejich vedení k aktivnímu a smysluplnému využití jejich volného času vůbec. Opomenout nelze ani fakt, že pobyt dítěte v zařízení zájmového vzdělávání může pomoci jeho zaměstnaným rodičům. Zájmové vzdělávání je zpravidla realizováno za úplaty, která je však legislativně redukována.

Školní družiny a kluby

Ve školním roce 2021/22 poskytovalo služby 4 159 školních družin, ve kterých bylo zapsáno k pravidelné denní docházce 333 838 účastníků, z toho 325 343 z 1. stupně základních škol (tj. 59,6 % všech žáků 1. stupně). Přestože počet žáků na 1. stupni základních škol ve sledovaném období klesá, zájem o školní družiny je stabilní. Ve školním roce 2021/22 počet žáků 1. stupně zapsaných k pravidelné denní docházce do školní družiny stoupl o 2 399 ve srovnání se školním rokem 2020/21 (tj. o 0,7 % více), podíl počtu zapsaných žáků z 1. stupně na počtu žáků 1. stupně ZŠ se od loňského školního roku zvýšil o 1,4 p. b. V porovnání s rokem 2017/18 dochází do školní družiny o 5 336

Tabulka 16: Základní umělecké školy – školy, pobočky, žáci/dívky a absolventi v jednotlivých oborech ve školním roce 2017/18–2021/22

		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Počet škol		492	496	498	502	507
Počet poboček		949	924	1 005	1 100	1 114
Počet žáků		251 218	253 545	254 314	250 852	248 853
v tom	v tanečním oboru	27 184	27 848	27 728	26 314	24 691
	ve výtvarném oboru	50 194	50 562	51 127	50 445	49 355
	v literárně-dramatickém oboru	10 146	10 296	10 437	10 273	10 449
	v hudebním oboru	163 694	164 839	165 022	163 820	164 358
z toho dívky		175 254	177 141	177 389	174 722	172 722
v tom	v tanečním oboru	25 680	26 267	26 083	24 866	23 367
	ve výtvarném oboru	38 055	38 569	39 164	38 936	38 153
	v literárně-dramatickém oboru	6 999	7 143	7 243	7 195	7 477
	v hudebním oboru	104 520	105 162	104 899	103 725	103 725
Absolventi za předchozí školní rok		15 837	20 535	18 770	18 872	.
dětský domov		11 422	14 384	13 293	13 354	.

Zdroj: databáze MŠMT

žáků z 1. stupně ZŠ méně (o 1,6 % méně), ale podíl počtu zapsaných žáků z 1. stupně ZŠ na počtu žáků 1. stupně ZŠ je oproti tomuto roku vyšší o 2,2 p. b.

O žáky ve školních družinách pečovalo v tomto školním roce celkem 15 557 vychovatelů (11 194,7 přepočtených na plně zaměstnané) a 2 237 ostatních pedagogických pracovníků (656,9 přepočtených na plně zaměstnané), tj. o 2,4 % úvazků vychovatelů více než ve školním roce 2020/21.

Ve školním roce 2021/22 působilo v České republice 612 školních klubů, tj. o šest klubů více než v loňském školním roce a o 15 více než v roce 2017/18. Ve školních klubech bylo zapsáno 44 066 žáků, z toho 27 878 žáků z 2. stupně a nižších ročníků víceletých středních škol a konzervatoří, což představovalo 6,1 % všech žáků 2. stupně základních škol a nižších stupňů víceletých středních škol a osmiletých konzervatoří (tj. o 0,1 p. b. více než ve školním roce 2020/21 a o 1,4 p. b. méně než v roce 2017/18).

Ve školních klubech bylo v tomto školním roce evidováno 1 696 vychovatelů (382,7 přepočtených na plně zaměstnané) a 1 364 ostatních pedagogických pracovníků (150,2 přepočtených na plně zaměstnané), tj. o 1,4 % úvazků vychovatelů více než ve školním roce 2020/21.

Základní umělecké školy

Základní umělecké školy poskytují vzdělání v oborech: hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém. Nejvíce vyhledávané jsou hudební obory.

Výuka probíhá individuálně, skupinově nebo kolektivně. Základní umělecké školy realizují nejen samotné vzdělávání, ale také koncerty, výstavy a vystoupení, výjezdy do zahraničí a další akce. Přípravné studium trvá dva roky. Do I. stupně základního studia jsou přijímány děti ve věku od sedmi let, do II. stupně pak děti od 14 let věku. Základní umělecké školy rovněž poskytují vzdělávání určené dospělým. Pro žáky s mimořádným nadáním je určeno studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin.

Od školního roku 2017/18 se zvýšil počet škol i jejich poboček, a to na 507 základních uměleckých škol (navýšení o 3,0 %) a 1 114 poboček (navýšení o 17,4 %) v letošním školním roce. Až do roku 2019/20 se počet žáků v základních uměleckých školách zvyšoval, poslední dva školní roky došlo k poklesu počtu žáků, letos se v uvedených školách a jejich pobočkách vzdělávalo 248 853 žáků, z toho 172 722 dívek (69,4 % všech žáků ZUŠ). Meziroční pokles počtu žáků je v letošním školním roce 0,8 % a pokles počtu dívek oproti roku 2020/21 je 1,1 %.

Nejvíce žáků navštěvovalo hudební obory, a to 66,1 % žáků základních uměleckých škol, ve výtvarných oborech se realizovalo 19,8 %, v tanečních 9,9 % žáků a v literárně-dramatických oborech 4,2 % žáků.

Žáky v základních uměleckých školách ve školním roce 2021/22 vzdělávalo 12 870 interních učitelů (8 999,2 přepočtených na plný úvazek) a 904 externích učitelů (235,9 přepočtených na plný úvazek). Vzhledem k roku 2020/21 je to navýšení úvazků o 1,9 % u interních učitelů a pokles úvazků o 10,9 % u externích učitelů. Ženy tvoří 60,9 % interních učitelů (fyzických osob) a 56,5 % externích učitelů (fyzických osob).

Střediska volného času

Ve školním roce 2021/22 poskytovalo pravidelnou výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost 331 středisek volného času. Počet zájmových útvarů se ve srovnání s rokem 2020/21 zvýšil o 3,2 %, a to na 27 821 útvarů. Ve střediscích volného času se pravidelně činnosti účastnilo 282 996 dětí, žáků, studentů a ostatních účastníků, z nichž největší podíl tvořili žáci (75,4 %) a děti (14,9 %). Počet účastníků po loňském propadu opět narostl, a to o 8,3 %, tj. na 282 996 účastníků.

Zaměříme-li se na jednotlivé typy středisek volného času, pak domů dětí a mládeže je 320, evidují 281 282 účastníků a 27 667 zájmových útvarů. Stanic zájmových činností je v letošním roce 11, mají 154 zájmových útvarů a evidují 1 714 účastníků.

4. 2. 8 Pracovníci v regionálním školství

- ♦ V regionálním školství působilo 276 tis. zaměstnanců – 198 tis. pedagogů a téměř 78 tis. nepedagogů.
- ♦ Z celkového počtu pedagogických pracovníků bylo 149 tis. učitelů a 6 tis. učitelů odborného výcviku (včetně řídicích pracovníků).

Tabulka 17: Střediska volného času – střediska, zájmové útvary a přijatí účastníci ve školním roce 2017/18–2021/22

		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Počet středisek volného času		326	330	334	333	331
Počet útvarů zájmové činnosti		28 398	28 153	30 096	26 969	27 821
Počet účastníků		303 289	304 539	310 043	261 268	282 996
v tom	děti	39 612	39 286	40 657	35 267	42 026
	žáci	231 228	234 379	237 631	199 952	213 279
	studenti	4 013	2 152	2 097	2 217	1 467
	ostatní ¹⁾	28 436	28 722	29 658	23 832	26 224

Komentář:

¹⁾ Ostatními účastníky mohou být např. pedagogičtí pracovníci, zákonní zástupci nezletilých účastníků, popřípadě další fyzické osoby (§ 1 vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů).

Zdroj: databáze MŠMT

- ♦ Průměrná hrubá měsíční mzda/plat zaměstnanců činila 39 600 Kč, což představuje meziroční nárůst o 2 700 Kč (tj. více než o 7 %). Pedagogičtí pracovníci pobírali plat 44 800 Kč (meziroční zvýšení o 3 200 Kč, tj. o více než 7 %), průměrný plat nepedagogických zaměstnanců byl ve výši 26 300 Kč (meziroční nárůst o 1 300 Kč, tj. o více než 5 %).
- ♦ Průměrná hrubá měsíční mzda/plat učitelů (bez učitelů odborného výcviku) činila 47 600 Kč, meziročně tak došlo k nárůstu o 3 500 Kč (tj. téměř o 8 %).

V regionálním školství bylo v roce 2021 zaměstnáno 276 tis. osob. V porovnání s předchozím rokem vzrostl počet zaměstnanců přepočtený na plně zaměstnané o 7,1 tis. (tj. o 2,6 %). K největšímu absolutnímu meziročnímu nárůstu počtu zaměstnanců došlo v případě základních škol (o 3,9 tis., tj. o 3,8 %) a mateřských škol (o 1,2 tis., tj. o 2,5 %). K poklesu počtu zaměstnanců dochází dlouhodobě u vyšších odborných škol (v roce 2021 o 1 osobu, tj. o 0,05 %).

Počet pedagogických pracovníků se meziročně zvýšil o 6,0 tis. (tj. o 3,1 %) na 198,0 tis. a počet nepedagogických zaměstnanců meziročně klesl o 5 (tj. o 0,01 %) na 76,7 tis.

Nejvyšší podíl pedagogických pracovníků v regionálním školství tvoří učitelé (včetně řídicích pracovníků, bez učitelů odborného výcviku) – v roce 2021 jich zde pracovalo 149,3 tis. (tj. 75,3 % všech pedagogických pracovníků a 54,3 % všech zaměstnanců v regionálním školství). Meziročně se celkový počet učitelů zvýšil o 3,5 tis. (tj. o 2,4 %).

Učitelé na základních školách představují 47,6 % všech učitelů (71,3 tis. v roce 2021), téměř 23 % učitelů vzdělává na středních školách (33,9 tis. v roce 2021), dalších 23 % tvoří učitelé v mateřských školách (33,9 tis. v roce 2021).

Tabulka 18: Průměrné přepočtené počty zaměstnanců a učitelů v regionálním školství podle druhů škol v letech 2017–2021

	zaměstnanci					učitelé ²⁾				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Regionální školství¹⁾	246 237,9	253 506,6	260 970,8	269 199,3	276 282,6	135 609,4	137 773,4	141 165,6	145 765,4	149 955,4
Mateřské školy	42 392,5	44 068,7	46 113,6	47 931,3	49 143,2	30 208,6	30 802,1	31 983,7	33 024,1	33 861,0
Základní školy	89 941,2	94 533,6	98 429,8	102 960,9	106 834,8	63 116,9	64 631,2	66 427,7	69 001,0	71 333,6
Střední školy	49 051,2	49 206,8	49 753,2	50 740,5	51 856,3	31 729,0	31 789,6	32 191,7	33 056,0	33 903,7
Konzervatoře	1 129,1	1 123,0	1 148,1	1 162,9	1 191,8	932,0	922,7	940,3	965,7	994,7
Vyšší odborné školy	1 458,7	1 373,4	1 259,3	1 175,3	1 174,7	1 095,6	1 025,8	920,9	856,8	862,3

Komentář:

¹⁾ Jako regionální školství je označována ta část školské soustavy, jejíž fungování upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Do regionálního školství se řadí všechny školy s výjimkou škol vysokých a školská zařízení všem těmto školám sloužící. Jedná se o školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT, krajů, obcemi nebo svazky obcí, a dále školy privátního sektoru a církevní školy a školská zařízení zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení. Údaje se týkají zaměstnanců odměňovaných platem podle § 109 odst. 3 či mzdou podle § 109 odst. 2 zákoníku práce. Údaje zahrnují všechny zdroje financování (státní rozpočet včetně ESF, doplňkovou činnost a ostatní zdroje). Údaje o mateřských školách, základních školách, středních školách a konzervatořích jsou uvedeny včetně škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami/zdravotním postižením (§ 16 odst. 9 školského zákona). Údaje jsou uvedeny včetně zaměstnanců, kteří pobírají příplatky za vedení (§ 124 ZP), a včetně řídicích pracovníků.

²⁾ Bez učitelů odborného výcviku.

Zdroj: databáze MŠMT

Na konzervatořích vzdělává necelé 1 % učitelů, stejně tak necelé 1 % učitelů působí na vyšších odborných školách. Meziročně došlo k nejvyššímu nárůstu počtu učitelů v případě základních škol (o 2,3 tis., tj. o 3,4 %), středních a mateřských škol (o 0,9 tis. osob u středních škol, tj. 2,6 % a o 0,8 tis. osob u středních škol, tj. 2,5 %).

V roce 2021 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda/plat (včetně nenárokové složky platu) u zaměstnanců regionálního školství částky 39 597 Kč a v případě učitelů hodnoty 47 590 Kč. Z hlediska meziročního srovnání průměrná hrubá měsíční mzda/plat vzrostla v případě zaměstnanců regionálního školství o 7,4 % (tj. o 2 739 Kč) a v případě učitelů o 8,0 % (tj. o 3 529 Kč). V 2021 byli nejlépe odměňováni učitelé vyšších odborných škol s průměrnou hrubou měsíční mzdou/platem 51,4 tisíc Kč a učitelé středních škol s průměrnou hrubou měsíční mzdou/platem 51,0 tisíc Kč. Následovali učitelé základních škol s průměrnou hrubou měsíční mzdou/platem ve výši 50,0 tisíc Kč a učitelé na konzervatořích se 48,6 tisíci Kč. Dlouhodobě nejnižší průměrnou hrubou měsíční mzdou/platem pobírají učitelé v mateřských školách, v roce 2021 byla na úrovni 39,2 tisíc Kč. Nejvyšší absolutní i relativní meziroční nárůst byl

Tabulka 19: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců a učitelů v regionálním školství podle druhů škol v letech 2017–2021

	zaměstnanci					učitelé ²⁾				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Regionální školství¹⁾	26 609 Kč	29 476 Kč	33 530 Kč	36 858 Kč	39 597 Kč	31 632 Kč	35 089 Kč	40 172 Kč	44 060 Kč	47 590 Kč
Mateřské školy	23 852 Kč	26 360 Kč	29 885 Kč	32 172 Kč	34 405 Kč	27 089 Kč	30 021 Kč	34 155 Kč	36 591 Kč	39 198 Kč
Základní školy	28 741 Kč	31 662 Kč	36 164 Kč	39 797 Kč	42 900 Kč	33 040 Kč	36 623 Kč	42 070 Kč	46 210 Kč	49 975 Kč
Střední školy	29 699 Kč	33 098 Kč	37 809 Kč	41 860 Kč	45 408 Kč	33 261 Kč	37 037 Kč	42 438 Kč	46 931 Kč	51 018 Kč
Konzervatoře	30 880 Kč	34 168 Kč	38 879 Kč	42 753 Kč	45 700 Kč	32 645 Kč	36 119 Kč	41 350 Kč	45 278 Kč	48 564 Kč
Vyšší odborné školy	31 053 Kč	34 163 Kč	37 881 Kč	42 944 Kč	46 262 Kč	33 960 Kč	37 402 Kč	41 734 Kč	47 431 Kč	51 398 Kč

Komentář:

¹⁾ Jako regionální školství je označována ta část školské soustavy, jejíž fungování upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Do regionálního školství se řadí všechny školy s výjimkou škol vysokých a školská zařízení všem těmto školám sloužící. Jedná se o školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT, kraji, obcemi nebo svazky obcí, a dále školy privátního sektoru a církevní školy a školská zařízení zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení. Údaje se týkají zaměstnanců odměňovaných platem podle § 109 odst. 3 či mzdou podle § 109 odst. 2 zákoníku práce. Údaje zahrnují všechny zdroje financování (státní rozpočet včetně ESF, doplňkovou činnost a ostatní zdroje). Údaje o mateřských školách, základních školách, středních školách a konzervatořích jsou uvedeny včetně škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami/zdravotním postižením (§ 16 odst. 9 školského zákona). Údaje jsou uvedeny včetně zaměstnanců, kteří pobírají příplatky za vedení (§ 124 ZP) a včetně řídících pracovníků.

²⁾ Bez učitelů odborného výcviku.

Zdroj: databáze MŠMT

zaznamenán v případě učitelů středních škol (o 3 549 Kč, tj. o 8,5 %), vyšších odborných škol (3 318 Kč, tj. o 7,7 %) a základních škol (3 102 Kč, tj. o 7,8 %). Nejnižší absolutní i relativní meziroční nárůst průměrné hrubé mzdy/platu byl u učitelů mateřských škol (2 233 Kč, tj. o 6,9 %).

Nároková složka platu zaměstnanců regionálního školství, kterou tvoří platový tarif a různé nárokové příplatky, činila v roce 2021 u všech zaměstnanců v průměru 33 000 Kč, u pedagogických pracovníků 37 600 Kč a u nepedagogických zaměstnanců 20 600 Kč. Meziročně nároková složka vzrostla v případě všech zaměstnanců průměrně o 1 500 Kč (tj. 4,8 %), v případě pedagogů vzrostla o 1 800 Kč (tj. 5,0 %) a u nepedagogů o 200 Kč (tj. o 1,0 %).

Platový tarif všech zaměstnanců v regionálním školství činil v roce 2021 průměrně 25 100 Kč, u pedagogů 28 000 Kč a v případě nepedagogů 17 300 Kč. Meziročně tak došlo k navýšení u všech zaměstnanců průměrně o 1 100 Kč (tj. o 4,6 %), v případě pedagogů o 1 200 Kč (tj. o 4,5 %) a u nepedagogů o 400 Kč (tj. o 2,4 %).

Tabulka 20: Zaměstnanci v regionálním školství podle profesí v letech 2017–2021

	průměrný přepočtený počet					průměrná hrubá měsíční mzda/plat				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Pedagogičtí pracovníci v RgŠ¹⁾	173 016,6	178 963,6	185 290,2	192 463,4	198 349,3	30 268 Kč	33 390 Kč	38 095 Kč	41 602 Kč	44 759 Kč
Učitelé ²⁾	135 609,4	137 773,4	141 165,6	145 765,4	149 264,8	31 632 Kč	35 089 Kč	40 172 Kč	44 060 Kč	47 592 Kč
Vychovatelé	14 947,8	15 100,5	15 311,7	15 671,1	16 004,9	26 931 Kč	29 926 Kč	34 213 Kč	37 282 Kč	39 591 Kč
Učitelé odborného výcviku	5 610,6	5 556,2	5 659,4	5 803,4	6 029,9	28 181 Kč	31 547 Kč	36 311 Kč	39 182 Kč	42 237 Kč
Asistenti pedagoga	12 240,6	15 600,7	17 965,6	19 831,2	21 554,6	19 721 Kč	21 936 Kč	25 289 Kč	27 538 Kč	29 647 Kč
Speciální pedagogové ³⁾	1 448,4	1 664,7	1 835,0	1 959,5	2 007,1	32 812 Kč	36 054 Kč	40 596 Kč	43 382 Kč	46 458 Kč
Psychologové ⁴⁾	1 111,1	1 178,4	1 237,8	1 285,0	1 302,1	31 790 Kč	34 971 Kč	39 240 Kč	41 912 Kč	45 157 Kč
Trenéři ⁵⁾	169,3	167,1	169,9	177,4	182,8	29 166 Kč	32 444 Kč	36 687 Kč	40 650 Kč	44 362 Kč
Ostatní pedagogové ⁶⁾	1 879,5	1 922,5	1 945,3	1 970,3	2 003,2	30 609 Kč	33 964 Kč	38 386 Kč	40 911 Kč	43 157 Kč
Nepedagogičtí zaměstnanci v RgŠ⁷⁾	73 221,2	74 543,1	75 680,6	76 735,9	76 731,2	17 961 Kč	20 078 Kč	22 353 Kč	24 959 Kč	26 265 Kč

Komentář:

Jako regionální školství je označována ta část školské soustavy, jejíž fungování upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Do regionálního školství se řadí všechny školy s výjimkou škol vysokých a školská zařízení všem těmto školám sloužící. Jedná se o školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT, kraji, obcemi nebo svazky obcí, a dále školy privátního sektoru a církevní školy a školská zařízení zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení. Údaje se týkají zaměstnanců odměňovaných platem podle § 109 odst. 3 či mzdou podle § 109 odst. 2 zákoníku práce. Údaje zahrnují všechny zdroje financování (státní rozpočet včetně ESF, doplňkovou činnost a ostatní zdroje). Údaje o mateřských školách, základních školách, středních školách a konzervatořích jsou uvedeny včetně škol určených pro děti/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami/zdravotním postižením (§ 16 odst. 9 školského zákona). Údaje jsou uvedeny včetně zaměstnanců, kteří pobírají příplatky za vedení (§ 124 ZP), a včetně řídících pracovníků.

¹⁾ Pedagogičtí pracovníci (§ 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů) jsou setříděni do skupin profesí - učitelé, učitelé odborného výcviku, vychovatelé, asistenti pedagoga, speciální pedagogové, psychologové, trenéři a ostatní pedagogové.

²⁾ Učitelé bez učitelů odborného výcviku.

³⁾ Nezapočítávají se učitelé se speciálně pedagogickou kvalifikací.

⁴⁾ Pouze psychologové podle § 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

⁵⁾ Pouze trenéři podle § 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

⁶⁾ Do roku 2015 včetně spadají do této kategorie asistenti pedagoga, speciální pedagogové, psychologové, trenéři, pedagogové volného času, pedagogové v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a metodici prevence v pedagogicko-psychologické poradně, pedagogové volného času. Od roku 2016 patří do této kategorie trenéři, pedagogové v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a metodici prevence v pedagogicko-psychologické poradně. Od roku 2017 tuto kategorii tvoří pedagogové v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a metodici prevence v pedagogicko-psychologické poradně.

⁷⁾ Nepedagogičtí zaměstnanci jsou technickohospodářští pracovníci, provozní zaměstnanci, obchodně provozní zaměstnanci a ostatní zaměstnanci.

Zdroj: databáze MŠMT

Nenároková složka platu zaměstnanců regionálního školství, která se skládá z osobního příplatku a odměny, činila v roce 2021 u všech zaměstnanců v průměru 6900 Kč, u pedagogických pracovníků 7400 Kč a u nepedagogických zaměstnanců 5400 Kč. V roce 2021 meziročně vzrostla v případech všech zaměstnanců průměrně o 1300 Kč (tj. o 23,2 %), v případě pedagogů o 1400 Kč (tj. o 23,3 %) a v případě nepedagogů o 1100 Kč (25,0 %).

Z pohledu dalších profesí pedagogických pracovníků bylo v regionálním školství v roce 2021 zaměstnáno 21,6 tis. Asistentů pedagoga, 16,0 tis. Vychovatelů, 6,0 tis. Učitelů odborného výcviku, 2,0 tis. Speciálních pedagogů a 1,3 tis. Psychologů. Nejvyšší meziroční nárůst počtu zaměstnanců přepočtených na plně zaměstnané byl zaznamenán v případě asistentů pedagoga, jejich počet vzrostl o 1,7 tis. (tj. o 8,7 %).

Průměrná hrubá měsíční mzda/plat asistentů pedagoga se v roce 2021 meziročně zvýšila o 2109 Kč (tj. o 7,7 %) na úroveň 29647 Kč, což je nejnižší částka z uvedených profesí pedagogických pracovníků. Nejlépe placenými pedagogickými pracovníky jsou učitelé, s průměrnou hrubou měsíční mzdou/platem 47592 Kč, následují speciální pedagogové, s průměrnou hrubou měsíční mzdou/platem 46458 Kč, a dále psychologové, kteří v roce 2021 měsíčně pobírali v průměru 45157 Kč.

4. 3. Vysoké školství v roce 2021

4. 3. 1 Vysokoškolské vzdělávání

Vysokoškolským vzděláváním je myšleno vzdělávání, které směřuje k získání vysokoškolského vzdělání a akademického titulu podle § 44 až § 59 zákona číslo 111/1998 Sb. o vysokých školách.

K 31. 12. 2021 uskutečňovalo vzdělávací činnost 26 veřejných vysokých škol a 32 soukromých vysokých škol. K tomuto dni studovalo na veřejných a soukromých vysokých školách 304054 studentů, tedy celkový počet studentů zaznamenal opět mírný nárůst, a to o 1,68 %. Na veřejných vysokých školách k 31. 12. 2021 studovalo 276422 studentů, na soukromých vysokých školách 28152 studentů. Meziročně počet studentů na veřejných vysokých školách vzrostl o 1,6 %, na soukromých vysokých školách o 2,51 %. Jde o předpokládaný nárůst počtu studentů ve shodě s růstem populačních ročníků

Ke studiu v bakalářských a nenavazujících magisterských studijních programech na veřejných a soukromých vysokých školách se v období od 1. 11. 2020 do 31. 10. 2021 přihlásilo 102355 uchazečů s českým občanstvím¹¹. Ti si podali 228483 přihlášek. Vlastního přijímacího řízení se zúčastnilo 97078 uchazečů, tj. 94,8 %. Z těchto uchazečů jich bylo přijato ke studiu 79621, a z nich se pak do studia zapsalo 75265.

Ke studiu na veřejné vysoké škole bylo přijato 79,4 % uchazečů o studium, kteří se zúčastnili vlastního přijímacího řízení, ke studiu na soukromé vysoké škole pak bylo přijato 94,2 % uchazečů o studium, kteří se zúčastnili vlastního přijímacího řízení. Rozdílnost těchto poměrů, kterým se někdy říká úspěšnost v přijímacím řízení, je dána jednak rozdílností uchazečů o studium dané věkem uchazečů a formou studia, do které se hlásí, a v nenavazujících magisterských studijních programech, a jednak odlišností v organizaci vlastního přijímacího řízení.

¹¹ Od roku 2004 se sledují všichni uchazeči bez rozdílu státní příslušnosti. Údaje o přijímacím řízení na VŠ se však uvádějí pouze za občany České republiky, neboť u cizinců chybí jednoznačný identifikátor, který je pro zpracování dat nezbytný.

Tabulka 21: Počet přihlášených, přijatých a zapsaných ke studiu na veřejné a soukromé vysoké školy v letech 2017 až 2021

Vysoké školy veřejné a soukromé	2017	2018	2019	2020	2021	Index 2021/2020	Index 2021/2017
Počet přihlášených	97 998	95 137	98 127	98 868	102 355	1,04	1,04
z toho ženy	55 886	53 823	54 829	55 454	58 491	1,05	1,05
Počet přihlášených, kteří se dostavili k přijímacímu řízení	90 528	88 116	91 750	94 769	97 078	1,02	1,07
z toho ženy	51 272	49 355	50 747	52 798	54 964	1,04	1,07
Počet přijatých	74 623	73 350	77 485	79 800	79 621	1,00	1,07
z toho ženy	40 726	39 630	41 545	42 830	42 860	1,00	1,05
Počet zapsaných	69 911	68 753	72 730	75 605	75 265	1,00	1,08
z toho ženy	37 968	37 009	38 805	40 478	40 420	1,00	1,06
Úspěšnost (v %, příp. rozdíl v procentních bodech)	82,4%	83,2%	84,5%	84,2%	82,0%	97,4%	99,5%
Úspěšnost mužů (v %, příp. rozdíl v procentních bodech)	86,3%	87,0%	87,7%	88,1%	87,3%	99,1%	101,1%
Úspěšnost žen (v %, příp. rozdíl v procentních bodech)	79,4%	80,3%	81,9%	81,1%	78,0%	96,1%	98,2%

Komentář:

Jedná se o uchazeče o studium bakalářských a magisterských studijních programů veřejných a soukromých vysokých škol s českým státním občanstvím.

Úspěšnost je počítána jako podíl počtu přijatých a počtu přihlášených, kteří se dostavili k přijímacímu řízení.

Zdroj: databáze MŠMT

Většinu uchazečů o studium v prezenční formě studia tvoří devatenáctiletí a dvacetiletí, kteří představují 72,2 % zájemců o toto studium. V ostatních formách studia tato skupina představuje 14,7 % uchazečů a naopak zde dominují uchazeči starší třiceti let, kteří představují 37,9 % uchazečů o studium v distanční či kombinované formě studia.

Z celkového počtu 102 355 uchazečů tvoří ženy 57 %, v počtu přijatých pak představují ženy 53,8 %. Převaha žen ve vzdělávání roste spolu se stupněm vzdělávání, aby se pak na nejvyšším stupni vzdělávání (doktorském) poměr mužů a žen obrátil.

Vzhledem k organizaci přijímacího řízení ke studiu na vysoké škole mohou být procenta přijatých uchazečů ve skutečnosti vyšší, protože část uchazečů nesplní základní podmínku k přijetí ke studiu na vysoké škole, tedy nezíská střední vzdělání s maturitní zkouškou, a ti to by se tedy neměli počítat mezi oprávněné uchazeče. Tyto uchazeče však

Tabulka 22: Přijímací řízení ke studiu na veřejné a soukromé vysoké školy podle typu studijních programů v letech 2017 až 2021

Studijní programy	2017		2018		2019		2020		2021	
	bakalářské	magisterské	bakalářské	magisterské	bakalářské	magisterské	bakalářské	magisterské	bakalářské	magisterské
Prezenční forma studia										
Počet podaných přihlášek	147 525	28 791	143 096	27 249	150 663	28 140	151 937	26 969	161 621	28 755
Počet přihlášených	68 397	13 357	67 609	12 846	71 323	13 049	72 137	12 472	72 971	13 123
Počet uchazečů, kteří se dostavili k přijímacímu řízení	64 113	11 853	63 523	11 466	67 384	11 725	69 415	11 523	69 819	11 865
Počet přijatých	52 990	5 257	52 756	5 405	56 935	5 699	58 321	5 605	57 376	5 698
Počet zapsaných	47 826	4 670	47 081	4 758	81 818	5 081	53 893	5 037	53 310	5 201
Ostatní formy studia										
Počet podaných přihlášek	35 935	1 066	32 504	1 204	31 347	1 297	31 396	1 145	36 781	1 726
Počet přihlášených	29 234	852	26 722	937	25 792	988	26 104	919	29 033	1 340
Počet uchazečů, kteří se dostavili k přijímacímu řízení	25 410	734	23 240	802	22 632	837	24 308	825	26 334	1 154
Počet přijatých	19 765	493	18 238	566	18 228	507	19 114	472	19 750	475
Počet zapsaných	17 664	440	16 355	509	16 140	459	17 095	432	17 119	423

Komentář:

Jedná se o uchazeče o studium bakalářských a magisterských studijních programů veřejných a soukromých vysokých škol s českým státním občanstvím.

Zdroj: databáze MŠMT

nejde odlišit, protože vysoké školy splnění této základní podmínky kontrolují většinou až u zápisu do studia, třeba z důvodu, že rozhodnutí o přijetí ke studiu na vysoké škole bývá vydáváno ještě před termínem konání maturitní zkoušky.

Pro vysledování přechodu z nižšího stupně vzdělávání do studia na vysokých školách chybí základní informace o počtech žáků, kteří úspěšně složili maturitní zkoušky. Matriky žáků jsou v tomto směru nespolehlivé, protože počty maturantů nemají žádný vliv na financování středních škol. Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, které jediné má kompletní a přesné informace o těchto počtech, neboť maturitní vysvědčení se tisknou na podkladě dat dodávaných středním školám tímto centrem, zase poskytuje pouze informace o úspěšnosti v dílčích zkouškách.

Počet studentů poprvé zapsaných do studia na veřejné nebo soukromé vysoké škole v České republice opět vzrostl. V roce 2021 činil tento počet poprvé zapsaných do studia v bakalářských nebo nenavazujících magisterských studijních programech 61 881, což je oproti předchozímu roku nárůst o necelé jedno procento. Značný nárůst je u poprvé zapsaných do studia v prezenční formě.

Tabulka 23: Počet studentů, poprvé zapsaných a absolventů veřejných a soukromých vysokých škol v letech 2017 až 2021

Vysoké školy veřejné a soukromé		2017	2018	2019	2020	2021
Počet škol ¹⁾		62	61	59	57	58
Počet studentů		298 682	289 680	288 644	299 031	304 054
z toho ženy		167 587	161 885	161 028	165 988	169 187
z toho ve studijních programech:	bakalářských	172 124	167 928	170 077	178 610	182 454
	magisterských	30 805	30 726	30 858	31 808	32 526
	magisterských navazujících	75 927	71 794	68 927	69 412	70 033
	doktorských	22 136	21 346	20 882	21 608	21 375
Počet poprvé zapsaných		56 124	56 746	60 109	64 586	65 672
z toho ženy		31 465	31 263	33 302	35 092	35 705
do studijních programů:	bakalářských	49 733	50 161	52 992	57 201	57 583
	magisterských	6 085	6 264	6 547	6 754	6 895
	magisterských navazujících	29 647	27 927	27 206	28 332	28 336
	doktorských	4 106	4 129	4 155	4 320	3 971
Počet absolventů		72 085	68 575	64 245	62 964	60 547
z toho ženy		43 137	41 015	38 401	37 440	35 939
z toho ve studijních programech:	bakalářských	37 132	34 792	32 538	32 537	31 855
	magisterských	4 743	4 540	4 569	4 404	4 252
	magisterských navazujících	27 891	26 927	24 887	24 225	22 406
	doktorských	2 387	2 372	2 310	1 848	2 077

Komentář:

Podle stavu SIMS k 21. 1. 2022.

Počet studentů k 31. 12. příslušného roku, počet poprvé zapsaných a absolventů za kalendářní rok.

V celkovém počtu poprvé zapsaných jsou zahrnuty jen bakalářské a dlouhé magisterské studijní programy.

¹⁾ Počet institucí, které vykazaly alespoň jednoho studenta v některém vzdělávacím programu.

Zdroj: databáze MŠMT

V roce 2021 absolvovalo studium na veřejných a soukromých vysokých školách celkem 60 547 studentů. Proti předchozímu roku se jedná o pokles o 3,8 %. Do roku 2012 celkový počet absolventů narůstal. Počty prvního absolvování na vysoké škole v roce 2012 již stagnovaly a v roce 2013 došlo k poklesu počtu absolventů, kteří

poprvé absolvovali na vysoké škole, o 5,7 %. V roce 2014 tento pokles vzrostl na 9,6 %. Zpoždění kulminace celkových počtů absolventů proti počtu absolventů, kteří absolvovali vysokoškolské studium poprvé, je dán implementací boloňského procesu. Na veřejných vysokých školách počet absolventů klesl o 3,12 % (55 716 absolventů v roce 2020 ve srovnání se 53 975 absolventů v roce 2021). Na soukromých vysokých školách došlo k poklesu celkového počtu absolventů o 9,39 % (7 256 absolventů v roce 2020 proti 6 575 absolventům v roce 2021).

4. 3. 2 Pracovníci ve veřejném vysokém školství

- ◆ Ve veřejných vysokých školách působilo 43,3 tis. zaměstnanců, z toho 18,6 tis. akademických pracovníků.
- ◆ Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců veřejných vysokých škol činila 49,0 tis. Kč, což představuje meziroční nárůst o 4,4 %.
- ◆ Průměrná hrubá měsíční mzda akademických pracovníků veřejných vysokých škol činila 60,9 tis. Kč, meziročně došlo k navýšení o 3,7 %

Ve veřejných vysokých školách bylo v roce 2021 zaměstnáno 43,3 tis. pracovníků, z toho 21,3 tis. žen (49 %) a 22,0 tis. mužů (51 %). Meziročně byl zaznamenán nárůst celkového počtu zaměstnanců veřejných VŠ o 57, tj. o 0,13 %. Počet zaměstnanců veřejných vysokých škol, kteří jsou placeni ze státního rozpočtu (tj. z kap. 333-MŠMT), se oproti předchozímu roku zvýšil o 570 osob na 30,1 tis. Počet zaměstnanců placených z doplňkové činnosti a ostatních aktivit se celkově snížil o více než 500 osob (tj. 4 %) na 13,2 tis., z nichž zaměstnanci placení ze strukturálních fondů EU tvořili 27 % (3,5 tis.).

V roce 2021 působilo na veřejných vysokých školách 18,6 tis. akademických pracovníků (z toho 36 % žen) a 5,3 tis. vědeckých pracovníků (z toho 36 % žen). Oproti předchozímu roku se počet akademických pracovníků zvýšil o 1 % (rozdíl činil přibližně 275 úvazků). Z pohledu profesního zařazení tvořili z celkového počtu akademických pracovníků 51 % odborní asistenti (9,4 tis.), 22 % docenti (4,1 tis.), 12 % profesori (2,1 tis.), 7 % tvořili asistenti (1,4 tis.), 5 % lektori (935) a 3 % výzkumní, vývojoví a inovační pedagogičtí pracovníci (640).

Zaměstnanci veřejných vysokých škol pobírali v roce 2021 průměrně 49 031 Kč, z toho ženy 41 247 Kč a muži 56 558 Kč. Meziroční nárůst průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců veřejných vysokých škol činil 4,4 % (tj. 2049 Kč).

Akademičtí pracovníci veřejných vysokých škol pobírali 60 937 Kč (ženy 52 030 Kč, muži 65 968 Kč). Meziročně se průměrná hrubá měsíční mzda akademických pracovníků zvýšila o 3,7 % (tj. 2 191 Kč).

Podle profesního zařazení akademických pracovníků pobírali nejvyšší průměrnou hrubou měsíční mzdu profesori – 97 182 Kč (ženy 89 715 Kč a muži 98 582 Kč). Nejnižší průměrnou hrubou měsíční mzdu pobírali asistenti – 40 190 Kč (ženy 38 461 Kč a muži 41 576 Kč).

4. 4. Tematické okruhy

- ◆ Ve školním roce 2021/22 se nadále mírně zvyšoval podíl dětí integrovaných do běžných tříd mateřských škol, v základních a středních školách podíl integrovaných žáků do běžných tříd poprvé od školního roku 2017/18 klesl.

Tabulka 24: Průměrné přepočtené počty zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců veřejných vysokých škol podle rozpočtové skladby a podle profesního zařazení zaměstnanců za rok 2021

Kategorie zaměstnanců		Průměrný přepočtený počet zaměstnanců za rok 2021			Průměrná hrubá měsíční mzda za rok 2021		
		celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži
Zaměstnanci celkem¹⁾		43 310,3	21 291,6	22 018,8	49 031 Kč	41 247 Kč	56 558 Kč
Zaměstnanci celkem¹⁾		43 310,3	21 291,6	22 018,8	49 031 Kč	41 247 Kč	56 558 Kč
v tom	veřejné vysoké školy	23 969,8	12 998,9	10 970,9	45 349 Kč	39 420 Kč	52 374 Kč
	koleje	356,1	248,7	107,4	23 615 Kč	22 789 Kč	25 529 Kč
	menzy	189,0	127,7	61,3	23 630 Kč	21 110 Kč	28 879 Kč
	vysokoškolský zemědělský, lesní statek	6,0	3,1	2,9	33 902 Kč	27 312 Kč	41 138 Kč
	výzkum, vývoj a inovace z prostředků kap. 333 – MŠMT	5 539,6	2 041,2	3 498,4	64 620 Kč	53 493 Kč	71 112 Kč
	výzkum, vývoj a inovace z ostatních zdrojů	5 540,5	1 848,3	3 692,2	47 355 Kč	40 291 Kč	50 892 Kč
	doplňková činnost	1 513,8	699,8	814,0	51 618 Kč	37 508 Kč	63 749 Kč
	ostatní zdroje (granty, apod.) mimo V, V a I	2 679,5	1 785,6	893,9	59 283 Kč	46 633 Kč	84 553 Kč
	prostředky strukturálních fondů EU	3 516,1	1 538,2	1 977,9	46 907 Kč	41 526 Kč	51 092 Kč
Akademičtí pracovníci¹⁾		18 586,5	6 708,7	11 877,8	60 937 Kč	52 030 Kč	65 968 Kč
v tom	pedagogičtí pracovníci V, V a I ²⁾	642,4	217,5	424,9	60 105 Kč	52 190 Kč	64 158 Kč
	profesoři	2 141,9	338,3	1 803,5	97 182 Kč	89 715 Kč	98 582 Kč
	docenti	4 086,8	1 088,3	2 998,5	74 283 Kč	67 499 Kč	76 745 Kč
	odborní asistenti	9 398,9	3 884,0	5 514,9	51 859 Kč	48 383 Kč	54 307 Kč
	asistenti	1 382,0	657,5	724,6	40 190 Kč	38 461 Kč	41 759 Kč
	lektori	934,5	523,0	411,5	42 062 Kč	39 538 Kč	45 270 Kč
Vědečtí pracovníci¹⁾		5 263,6	1 910,1	3 353,5	47 985 Kč	41 280 Kč	51 804 Kč
Ostatní pracovníci^{1),3)}		19 460,2	12 672,7	6 787,5	37 942 Kč	35 533 Kč	42 439 Kč

Komentář:

¹⁾ Bez ohledu na zdroj financování (tj. včetně prostředků strukturálních fondů EU, doplňkové činnosti a ostatních aktivit).

²⁾ Výzkumní, vývojové a inovační pracovníci podílející se na pedagogické činnosti.

³⁾ Technicko-hospodářští, provozní a obchodně provozní pracovníci celkem.

Zdroj: databáze MŠMT

- ♦ Na základních školách se povinně učí žáci dva cizí jazyky. Většina žáků základních, středních škol a konzervatoří a studentů vyšších odborných škol se učí anglickému jazyku, za kterým následuje jazyk německý.

Tabulka 25: Počty a procentuální zastoupení dětí a žáků se zdravotním postižením – podle druhu integrace ve školním roce 2017/18–2021/22

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Mateřské školy					
Individuálně integrované děti do běžných tříd MŠ	3 774	4 367	4 694	4 841	5 326
Podíl individuálně integrovaných na celkovém počtu dětí MŠ	1,0%	1,2%	1,3%	1,4%	1,5%
Počty dětí ve speciálních třídách MŠ	7 014	6 878	7 001	6 706	6 722
Podíl dětí ve speciálních třídách na celkovém počtu dětí MŠ	1,9%	1,9%	1,9%	1,9%	1,9%
Základní školy					
Individuálně integrovaní žáci do běžných tříd ZŠ	68 419	76 037	84 010	87 306	84 344
Podíl individuálně integrovaných na celkovém počtu žáků ZŠ	7,4%	8,1%	8,8%	9,1%	8,7%
Počty žáků ve speciálních třídách ZŠ	27 212	25 946	26 930	26 802	27 511
Podíl žáků ve speciálních třídách na celkovém počtu žáků ZŠ	2,9%	2,8%	2,8%	2,8%	2,9%
Střední školy					
Individuálně integrovaní žáci do běžných tříd SŠ	12 985	14 203	17 056	17 319	16 266
Podíl individuálně integrovaných na celkovém počtu žáků SŠ	3,2%	3,5%	4,2%	4,2%	3,8%
Počty žáků ve speciálních třídách SŠ	9 331	7 864	7 996	7 890	8 005
Podíl žáků ve speciálních třídách na celkovém počtu žáků SŠ	2,3%	1,9%	2,0%	1,9%	1,9%

Zdroj: databáze MŠMT

- ♦ V mateřských školách jsou nejčastěji vykazovány Pomůcky pro rozvoj řeči, komunik. schop. a logoped. podporu (dle potřeby žáka), na základních školách je nejčastěji vykazováno podpůrné opatření Předmět speciálně pedagogické péče (1 hodina) a ve středních školách je nejčastějším poskytovaným podpůrným opatřením Základní mater. a didaktické vybavení pro žáka se SVP (vč. spotřeb. materiálu).
- ♦ Podíl cizinců se téměř na všech úrovních vzdělávání každoročně zvyšuje. Ve školním roce 2021/2022 došlo k menšímu meziročnímu poklesu podílu cizinců u vyšších odborných škol (o 0,4 p. b.), v základních školách se podíl cizinců naopak zvýšil o 0,2 p. b.

Zdravotně postižené děti a žáci

Mateřské školy navštěvovalo ve školním roce 2021/22 celkem 12 048 zdravotně postižených dětí, z nichž 50,4 % mělo diagnostikována závažnou vadu řeči. Do běžných tříd mateřských škol bylo individuálně integrováno 44,2 %

Tabulka 26: Počty a procentuální zastoupení žáků s lehkým mentálním postižením (LMP) v oboru Základní škola – podle druhu integrace ve školním roce 2017/18–2021/22

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Žáci s LMP celkem	15 243	15 147	16 132	16 247	16 861
z celku ve speciálních třídách	12 125	11 495	12 066	11 960	12 323
Podíl žáků s LMP ve speciálních třídách	79,5%	75,9%	74,8%	73,6%	73,1%
z celku v běžných třídách	3 118	3 652	4 066	4 287	4 538
Podíl žáků s LMP v běžných třídách	20,5%	24,1%	25,2%	26,4%	26,9%

Komentář:

Počet žáků s evidovaným LMP bez ohledu na jiná evidovaná postižení (více vad, autismus) a nárok na zvýšené financování.

Zdroj: databáze MŠMT

děti se zdravotním postižením. Podíl zdravotně postižených dětí na celkovém počtu dětí v celém sledovaném období nepatrně stoupá, a to od 3,0 % v roce 2017/18 až po letošních 3,3 %.

Ve školním roce 2021/22 se v základních školách vzdělávalo 111 855 žáků se zdravotním postižením, tj. 11,6 % všech žáků navštěvujících základní školu. Až do loňského školního roku se zvyšoval podíl zdravotně postižených žáků individuálně integrovaných do běžných tříd základních škol z celkového počtu zdravotně postižených, a to ze 71,5 % ve školním roce 2017/18 na 76,5 % v roce 2020/21. V letošním školním roce klesl tento podíl na 75,4 %. Z celkového počtu zdravotních postižení převažují závažné vývojové poruchy učení, které se vyskytují u 42,7 % žáků se zdravotním postižením.

Střední školy ve školním roce 2021/22 navštěvovalo 24 271 zdravotně postižených žáků, tedy 5,6 % žáků středních škol denní formy vzdělávání. Z celkového počtu zdravotně postižených žáků bylo individuálně integrováno do běžných tříd středních škol 67,0 % žáků, tj. o 1,7 p. b. méně než v roce 2020/21. Z hlediska postižení se u žáků nejvíce vyskytovaly závažné vývojové poruchy učení (47,0 %) a mentální postižení (19,2 %, z toho 78,2 % žáků s lehkým mentálním postižením).

V konzervatořích se nacházel jen malý počet zdravotně postižených (2,4 % žáků konzervatoří denní formy vzdělávání), jednalo se především o žáky se závažnými vývojovými poruchami učení (58,4 % všech zdravotně postižených žáků) a zřakově postižené žáky (11,2 %).

Z uvedené tabulky je zřejmé, že se ve sledovaném období postupně zvyšuje podíl žáků s LMP v běžných třídách. V roce 2017/18 bylo do běžných tříd ZŠ integrováno 20,5 % žáků s LMP, v roce 2021/22 již tito žáci představovali 26,9 %, tj. nárůst o 6,4 p. b. V meziročním srovnání s loňským školním rokem došlo ke zvýšení podílu žáků v běžných třídách o 0,5 p. b.

Tabulka 27: Počty dětí, žáků a studentů s přiznaným podpůrným opatřením s kódem normované finanční náročnosti (NFN) ve školním roce 2021/22

Druh školy	Děti/žáci/studenti s přiznaným PO s kódem NFN	
	celkem	z toho dívky/ženy
Mateřské školy	5 847	1 649
Základní školy	48 246	15 861
Střední školy	1 616	512
Konzervatoře	12	2
Vyšší odborné školy	3	0

Komentář:

Údaje podle stavu k 30. 9. 2021, u VOŠ k 31. 10. 2021.

Zdroj: databáze MŠMT

Děti, žáci a studenti s přiznaným podpůrným opatřením s kódem NFN

V mateřských školách bylo k 30. 9. 2021 vykázáno 5 847 dětí v běžných i speciálních třídách, kterým bylo vydáno doporučení školským poradenským zařízením a byla jim poskytnuta podpora ve vzdělávání v souladu s § 16 Zákona č. 561/2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) nebo jim v 1. stupni podporu poskytuje škola.

V základních školách bylo evidováno 48 246 žáků s poskytnutou podporou ve vzdělávání, z toho 15 861 dívek. Zároveň z hlediska druhů škol je na základních školách zastoupen největší počet žáků s přiznaným podpůrným opatřením.

Střední školy vykazaly 1 616 žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními, z toho 512 dívek.

V konzervatořích bylo evidováno 12 žáků s poskytnutými podpůrnými opatřeními ve vzdělávání a ve vyšších odborných školách se nacházel jen malý počet studentů (celkem 3), kterým byla poskytnuta podpora ve vzdělávání.

Zaměříme-li se na konkrétní poskytnutá podpůrná opatření, v mateřských školách bylo v časovém období od 1. 8. 2020 do 31. 7. 2021 nejčastěji vykazováno podpůrné opatření Pomůcky pro rozvoj řeči, komunik. schop. a logoped. podporu (dle potřeby žáka), a to ve 432 případech, následovalo podpůrné opatření Asistent pedagoga podle § 5 odst. 3 ve škole (úvazek 30 hod.) v 313 případech a Asistent pedagoga podle § 5 odst. 3 (úvazek 40 hod.), který byl vykázan v 264 případech.

Na základních školách bylo v 2 448 případech poskytnuto podpůrné opatření Předmět speciálně pedagogické péče (1 hodina), na druhé pozici je s 1 910 případy Základní mater. a didaktické vybavení pro žáka se SVP (vč. spotřeb.

Tabulka 28: Nejčastěji školami vykázaná podpůrná opatření (PO) v období od 1. 8. 2020 do 31. 7. 2021

Kód PO	Název podpůrného opatření	Celkem PO
MŠ		
U3C207A01	Pomůcky pro rozvoj řeči, komunik. schop. a logoped. podporu (dle potřeby žáka)	432
03B501A30	Asistent pedagoga podle § 5 odst. 3 ve škole (úvazek 30 hod.)	313
04B501A40	Asistent pedagoga podle § 5 odst. 3 (úvazek 40 hod.)	264
U3C206A01	Pomůcky pro rozvoj jemné motoriky či grafomotoriky	203
03B501A20	Asistent pedagoga podle § 5 odst. 3 ve škole (úvazek 20 hod.)	165
ZŠ		
02D601A01	Předmět speciálně pedagogické péče (1 hodina)	2 448
U2C201A01	Základní mater. a didaktické vybavení pro žáka se SVP (vč. spotřeb. materiálu)	1 910
U2C208A01	Pomůcky pro rozvoj čtení a psaní (v libovolné rovině dle potřeby žáka)	1 798
U3C201A01	Základní mater. a didaktické vybavení pro žáka se SVP (vč. spotřeb. materiálu)	1 234
03B501A30	Asistent pedagoga podle § 5 odst. 3 ve škole (úvazek 30 hod.)	1 225
SŠ		
U2C201A01	Základní mater. a didaktické vybavení pro žáka se SVP (vč. spotřeb. materiálu)	110
H20207A01	Didaktické manipulační pomůcky pro rozvoj čtení, českého jazyka, matematiky	88
03B501A30	Asistent pedagoga podle § 5 odst. 3 ve škole (úvazek 30 hod.)	77
U3C201A01	Základní mater. a didaktické vybavení pro žáka se SVP (vč. spotřeb. materiálu)	66
04B501A40	Asistent pedagoga podle § 5 odst. 3 (úvazek 40 hod.)	47

Komentář:

*Jedná se o počet PO v tzv. čistém saldu, tedy počet zahájených PO minus počet ukončených PO daného kódu.

Zdroj: databáze MŠMT

materiálu), třetí příčku zastupuje podpůrné opatření Pomůcky pro rozvoj čtení a psaní (v libovolné rovině dle potřeby žáka), a to v 1 798 případech.

Ve středních školách je nejčastěji poskytováno podpůrné opatření Základní mater. a didaktické vybavení pro žáka se SVP (vč. spotřeb. materiálu), a to ve 110 případech, druhé místo zastupují Didaktické manipulační pomůcky pro rozvoj čtení, českého jazyka, matematiky, toto podpůrné opatření bylo poskytnuto 88×, na třetí příčce je se 77 případy podpůrné opatření Asistent pedagoga podle § 5 odst. 3 ve škole (úvazek 30 hod.).

Tabulka 29: Regionální školství – žáci/studenti učící se cizí jazyky ve školním roce 2021/22

		ZŠ	SŠ	Konzervatoře	VOŠ
Žáci/studenti celkem¹⁾		849 257	417 715	3 328	12 282
z toho žáci/studenti učící se	anglický jazyk	845 050	411 786	3 199	12 120
	francouzský jazyk	7 611	18 762	362	108
	německý jazyk	211 136	163 863	841	2 018
	ruský jazyk	60 982	29 158	11	477
	španělský jazyk	12 564	30 658	108	375
	italský jazyk	506	646	467	37
	latinský jazyk	.	7 000	22	1 052
	klasickou řečtinu	.	-	.	.
	jiný evropský jazyk	514	115	-	8
jiný cizí jazyk	65	261	-	47	
Průměrný počet jazyků na žáka/studenta ²⁾		1,18	1,54	1,36	1,31
Průměrný počet jazyků na počet žáků/studentů učících se cizí jazyk		1,34	1,59	1,51	1,32

Komentář:

¹⁾ Každý žák je započítán pouze jednou bez ohledu na to, kolika cizím jazykům se učí.

²⁾ Žáci SŠ a konzervatoři a studenti VOŠ v denní formě vzdělávání.

Zdroj: databáze MŠMT

Výuka cizích jazyků

Základní školy už od třetí třídy povinně začínají s výukou cizího jazyka. Jako první cizí jazyk se zpravidla nabízí výuka anglického jazyka. V případě, kdy si žák (resp. jeho zákonný zástupce) zvolí jiný cizí jazyk než anglický, škola prokazatelně upozorní zákonného zástupce žáka na skutečnost, že ve vzdělávacím systému nemusí být zajištěna návaznost ve vzdělávání zvoleného cizího jazyka při přechodu žáka na jinou základní nebo střední školu.

Cizí jazyk se učilo v základní škole ve školním roce 2021/22 celkem 849 257 žáků. Nejvyšší podíl žáků se věnoval anglickému jazyku (99,5 % žáků základních škol) a německému jazyku (24,9 %).

Ve středních školách v denní formě vzdělávání se učilo cizí jazyk 417 715 žáků. Anglickému jazyku se věnovalo 98,6 % a německému jazyku 39,2 % žáků učících se cizí jazyk ve středních školách v denní formě vzdělávání. Z celkového počtu žáků učících se cizí jazyk v denní formě vzdělávání se 44,2 % žáků středních škol učilo jeden jazyk, 54,7 % si osvojovalo dva cizí jazyky a 1,1 % se věnovalo třem a více cizím jazykům.

Tabulka 30: Regionální školství – počty cizinců ve školním roce 2017/18–2021/22 – podle úrovně vzdělávání

		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Celkem regionální školství		42 511	45 588	48 916	50 942	53 630
v tom	mateřské školy	10 469	11 343	11 942	11 864	12 103
	základní školy	21 992	24 026	26 527	28 380	30 543
	střední školy	9 195	9 305	9 496	9 751	10 053
	konzervatoře	208	209	219	210	210
	vyšší odborné školy	647	705	732	737	721
Podíl na celkovém počtu dětí/žáků/studentů		2,5%	2,6%	2,8%	2,9%	3,0%
v tom	mateřské školy	2,9%	3,1%	3,3%	3,3%	3,4%
	základní školy	2,4%	2,6%	2,8%	2,9%	3,2%
	střední školy	2,2%	2,2%	2,2%	2,3%	2,3%
	konzervatoře	5,5%	5,5%	5,7%	5,4%	5,5%
	vyšší odborné školy	3,3%	3,8%	4,1%	4,0%	3,6%

Zdroj: databáze MŠMT

V konzervatořích se z 3 328 žáků učících se cizí jazyk v denní formě vzdělávání věnovalo anglickému jazyku 96,1 % žáků, německému jazyku 25,3 % žáků a italskému jazyku 14,0 % žáků. Z celkového počtu žáků učících se cizí jazyk se učilo 52,1 % žáků jeden jazyk, 45,9 % si osvojovalo dva cizí jazyky a 2,0 % se věnovalo třem a více cizím jazykům.

Ve vyšších odborných školách v denní formě vzdělávání se učilo cizí jazyk 12 282 studentů. Nejvyšší podíl studentů denní formy vzdělávání se věnoval anglickému jazyku (98,7 %) a německému jazyku (16,4 %). Z celkového počtu studentů učících se cizí jazyk se 77,7 % studentů učilo jeden jazyk, 21,1 % si osvojovalo dva cizí jazyky a 1,2 % se věnovalo třem a více jazykům.

Vzdělávání cizinců

Vzdělávání cizinců na školách v České republice je založeno na Listině lidských práv a svobod, v níž je zakotveno právo na vzdělání bezplatné pro cizince, kteří mají na území ČR uděleno povolení k trvalému pobytu, kteří na území ČR pobývají přechodně (a byla jim udělena krátkodobá víza k pobytu do 90 dnů nebo dlouhodobá víza k pobytu nad 90 dnů), kterým byl udělen azyl, a cizince s vízem za účelem strpění pobytu a za účelem dočasné ochrany.

Počet cizinců (dětí, žáků a studentů) v České republice narůstá na všech úrovních vzdělávání. Během pětiletého období se jejich počet zvýšil o 26,2 % a meziroční nárůst od roku 2020/21 je 5,3 %.

V mateřských školách se ve školním roce 2021/22 vzdělávalo 12 103 cizinců, tedy 3,4 % všech dětí mateřských škol. Počet dětí (cizinců) se za pět let zvýšil o 15,6 %, oproti loňskému školnímu roku došlo k navýšení o 2,0 %. K nejpočetnější skupině cizinců patřili Ukrajinci (25,2 %), Vietnamci (22,7 %) a Slováci (18,2 %).

V základních školách se vzdělávalo v posledním sledovaném školním roce 30 543 cizinců (3,2 % žáků základních škol). Ve sledovaném období jejich počet stoupl o 38,9 %, meziroční nárůst od minulého roku je 7,6 %. Největší skupinu tvořili cizinci se státním občanstvím Ukrajina (31,0 %), Slovensko (18,5 %) a Vietnam (19,1 %).

Do středních škol docházelo ve školním roce 2021/22 celkem 10 053 cizinců (2,3 % žáků středních škol). Za pěti-leté období se navýšil počet žáků (cizinců) o 9,3 %, od roku 2020/21 došlo k nárůstu o 3,1 %. Ve středních školách byli nejvíce zastoupeni Ukrajinci (30,7 %), Slováci (19,9 %) a Vietnamci (18,3 %).

Nejvyšší podíl cizinců se nacházel v konzervatořích, kde tvořili 5,5 % všech žáků. Počet dětí (cizinců) se za pět let zvýšil o 1,0 %. V konzervatořích byli nejpočetnější Slováci (34,8 %), Ukrajinci (20,0 %) a Rusové (17,1 %).

K nárůstu cizinců došlo také ve vyšších odborných školách, kde se jejich počet během sledovaného období zvýšil o 11,4 %, meziročně došlo letos poprvé ve sledovaném období k poklesu, a to o 2,2 %. Podíl studentů (cizinců) na celkovém počtu studentů vyšších odborných škol je v letošním školním roce 3,6 %. Ve vyšších odborných školách jsou mezi studenty (cizinci) zastoupeni nejvíce Slováci (39,8 %), Ukrajinci (23,0 %) a Rusové (18,9 %).

Vzdělávání v roce 2021 v datech

Seznam použitých zkratk

Seznam zkratek

APIV A	Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem
APIV B	Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi
CZ PRES	České předsednictví v Radě EU
CZVV	Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání
ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
DZS	Dům zahraniční spolupráce
eEdu-I	První etapa budování Informačního systému vzdělávání
EUR	Euro
Fond	Fond vzdělávací politiky
HMP	Hlavní město Praha
ICT	informační a komunikační technologie
InspIS ŠVP	inspekční informační systém pro práci se školními vzdělávacími programy
IPs	Individuální projekt systémový
ITI	Integrované teritoriální investice
KAP	Krajský akční plán rozvoje vzdělávání
MAP	Místní akční plán rozvoje vzdělávání
MHMP	Magistrát hlavního města Prahy
MiZK	Mistrovská zkouška
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NAÚ	Národní akreditační úřad pro vysoké školství
NNO	Nestátní neziskové organizace
NPI ČR	Národní pedagogický institut České republiky
NPO	Národní plán obnovy
NS MAS	Národní síť Místních akčních skupin
NSK	Národní soustava kvalifikací
OMJ	Odlisný mateřský jazyk
ONIV	Ostatní neinvestiční výdaje
OP JAK	Operační program Jan Amos Komenský
OP VVW	Operační program Výzkum vývoj a vzdělávání

OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	Obec s rozšířenou působností
PA	Plán aktivit rozvoje vzdělávání
PIRLS	Progress in International Reading Literacy Study
PISA	Programme for International Student Assessment
P-KAP	Podpora krajského akčního plánování
PO	Prioritní osa
PPUČ	Podpora práce učitelů
PSP ČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
PV	Předškolní vzdělávání
RgŠ ÚSC	Regionální školství územních samosprávných celků
RT KAP	Realizační týmy krajského akčního plánování
RVP	Rámcový vzdělávací program
ŘO	Řídící orgán
S2030+	Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+
SKŘ	Stálá konference ředitelů
SRP	Strategické řízení a plánování ve školách a v územích
SŠ	Střední škola
STEM	Novodobý vzdělávací koncept, který využívá přirozené blízkosti čtyř oborů: Science (přírodní vědy), Technology (technika), Engineering (technologie) a Mathematics (matematika)
SVP	Středisko výchovné péče; Speciální vzdělávací potřeby
SYPO	Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů
ŠAP	Školní akční plán rozvoje vzdělávání
ŠIKK	Školská inkluzivní koncepce kraje
ŠMP	Školní metodik prevence
ŠPP	Školské poradenské pracoviště
TALIS	Teaching and Learning International Survey
TIMSS	Trends in International Mathematics and Science Study
VOŠ	Vyšší odborná škola
VVŠ	Veřejná vysoká škola
ZŠ	Základní škola
ZV	Základní vzdělávání

**Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání
v České republice v roce 2021**

Vzdělávání v roce 2021 v datech

Zpracovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

Rok vydání: 2022

Sazba a DTP: René Rychtr

ISBN 978-80-87601-51-8

